

# מבשר עלוני השבת



בהר	ער"ש	מו"ש	בעלזא	ר"ת
ירושלים	6:55	8:12	8:26	8:48
בני ברק	7:10	8:14	8:24	8:46
חיפה	7:03	8:15	8:27	8:49
אשדוד	7:10	8:14	8:24	8:46
בית שמש	6:54	8:12	8:25	8:47
קרית גת	7:11	8:13	8:25	8:47

שנת תשע"ט לפ"ק

## וקראת לשבת עונג



דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018  
 דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00

# חלאקה שמה?

חוצאים את הילד שלכם?  
יש ילדים שקה להם למאוח...



יש לכם הזדמנות לשמה ילדים חולים,  
ולעשות אתם מעשה חסד מיוחד,

## שוודאי יהיה לזכות ילד החלאקה שלכם!

תרמו 180 ש"ח, ושמחו 36 ילדים חולים בל"ג בעומר!  
מתנדבי מאוחדים יחלקו 'פעקאלאך' עם ממתקים לילדים בבתי  
חולים, ויגרמו גם להם לשמוח ביום ל"ג בעומר ולו לכמה דקות.

ניתן גם לשלוח פעקאלאך מוכנים  
עד יום רביעי, י"ז אייר תשע"ט (22/5/2019)  
<< נא להביא אך ורק פעקאלאך במארזים סגורים >>

דרושים  
מתנדבים  
ואתנדבות  
ליום ל"ג  
בעומר



היינו כעת ושמחו עוד ילד חולה:  
**054-845-8815**

# השְׁלֵמָה הַסְדָּרָה הַמְבַקֶּשֶׁת בְּכָל בַּיִת יִשְׂרָאֵל! הַמִּשְׁתַּבְּחֵת בְּרַכֵּי "שֶׁבֶת טִישׁ" בַּחֲנִיּוֹת הַסְּפָרִים

גיליון מס' 350  
שנה 6

פרשת בהר, י"ג באייר תשע"ט

# שֶׁבֶת טִישׁ

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

## פְּנִינִים

**בְּהַר סִינֵי לְאָמֹר (כה, א) - בְּהַר בְּגִימְטְרִיָּה זְקֵנִים,**  
לְרַמֵּז שֶׁהַזְּקֵנִים עָלוּ יְחָד עִם מֹשֶׁה לְהַר סִינֵי,  
כְּפִי שֶׁנֶּאֱמָר וַיַּעַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן נָדָב וְאָבִיָּהוּא  
וְשִׁבְעִים מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל. (מגדנות)

**וְשֶׁבֶתָה הָאָרֶץ שֶׁבֶת לֵה' (כה, ב) - רֵאשֵׁי תְבוּת**  
**שְׁלוֹ הָאָרֶץ,** לְרַמֵּז לְדַבְּרֵי הַחֲנוּךְ שֶׁמִּצֻוּת  
הַשְּׂמִטָּה לְדַעַת שֶׁהַכֹּל בְּעוֹלָם **שֶׁל הַקְּבָה**, וְכֵן  
וְסִפְרָתָ לָךְ שִׁבְעָה, רֵאשֵׁי תְבוּת **שְׁלוֹ**. (ורע אברהם)

**שֶׁבֶת הָאָרֶץ לְכֶם לְאֶכְלָה (כה, ו) - רֵאשֵׁי תְבוּת**  
**בְּגִימְטְרִיָּה שֶׁס"ה,** לְרַמֵּז לְדַבְּרֵי הַזֶּהָר שֶׁמִּצֻוּן  
כֹּל שֶׁס"ה יָמֵי הַשָּׁנָה, בְּאִים בְּזִכּוֹת הַשְּׁבֶתָה. (ש"ר)

**וַיִּשְׁבַּתֶּם עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּח (כה, יח) - כְּתַב בַּעַל**  
**הַטּוֹרִים, שֶׁתְּבַח בִּטָּח בְּאַתְבָּשׁ** בְּגִימְטְרִיָּה **ת"י,**  
כְּמִנְיֵן שְׁנוֹת בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הַרְאִשׁוֹן שֶׁאָז וְשָׁבוּ  
לְבִטָּח. וְרַמֵּז לְזֶה, כִּי הַתְּבוּת **וַיִּשְׁבַּתֶּם**  
**עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּח,** בְּגִימְטְרִיָּה **כְּמוֹ לְבִטָּח** (כְּמִנְיֵן  
בִּטָּח בְּאַתְבָּשׁ) **ש"י**. עֵמֶד בַּיִת הַרְאִשׁוֹן. (מגדנות)

**לְבִטָּח בְּגִימְטְרִיָּה לֹא חֵטָא,** שֶׁכָּל זְמַן שֶׁיִּשְׁבוּ  
יִשְׂרָאֵל בְּלֹא חֵטָא, וְשָׁבוּ לְבִטָּח בְּאַרְצָם. (מגדנות)

**וַיִּשְׁבַּתֶּם אוֹתִיּוֹת יוֹם שֶׁבֶת,** שֶׁיֵּשׁ מִצְוָה לַעֲנֹג  
אֶת הַשְּׁבֶת בְּנֶאֱמָר **וְאַכְלַתֶּם לְשִׁבְעֵי,** וְכֵל הַמַּעֲנֵג  
אֶת הַשְּׁבֶת כִּי־לִקְבָתָהּ נִזְתַּנִּים לוֹ נִחְלָה בְּלֹא  
מִצְרִים וַיִּשְׁבֹּב לְבִטָּח. (לראש יוסף)

**לְעֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ (כה, מז) - רֵאשֵׁי תְבוּת**  
**לְשַׁחֲרֹר עֲבָד לַהֲשִׁלִּים מִגֵּן בַּיִת הַכְּנֶסֶת מִתָּר,**  
כְּפִי שֶׁמְסַפְּרִים חֲז"ל עַל רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר. (פרפראות)

**אוֹרִידוֹ אוֹ בְּיָדוֹ יִגְאָלֵנוּ (כה, מט) - כְּתַב בַּעַל**  
**הַטּוֹרִים, דָּדוּ כְּתִיב חֶסֶד וְא"ו,** אוֹתִיּוֹת בֶּן דָּוִד.  
וְרַמֵּז נֹסֵף לְכַף, שֶׁהַתְּבוּת **מִלְּךָ מְשִׁיחַ בְּאַתְבָּשׁ**  
בְּגִימְטְרִיָּה **אוֹ בֶּן דָּוִד יִגְאָלֵנוּ**. (מגדנות)

**אֶת־שֶׁבֶתְתֵי תִשְׁמְרוּ (כו, ב) - רֵאשֵׁי תְבוּת שֶׁאֵת,**  
שֶׁהוּא אֶחָד מִשְׁמוֹת הַנְּגַעִים, לְרַמֵּז לְדַבְּרֵי  
הַמִּשְׁנָה שֶׁאֵין רוֹאִים נְגַעִים בְּשֶׁבֶתָה. (אהבת עולם)

**וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ (שם) - תִּירָאוּ אוֹתִיּוֹת אוֹר ת"י,**  
לְרַמֵּז לְאוֹרוֹ שֶׁל בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ הַרְאִשׁוֹן שֶׁעָמַד  
ת"י שָׁנָה, וְזֶהוּ **וּמִקְדָּשֵׁי אוֹר ת"י**. (מגדנות)

## סְפוּרִים בַּפְּרָשָׁה

וְכִי־יִמְוָה אַחִיד וּמִטָּה יְדוֹ עִמָּךְ וְהַחֲזַקְתָּ בוֹ (כה, לה)

רַבֵּי אוּרֵי מִסְטֵרְלִיִּסְק, שֶׁבֶת פַּעַם אֶצֶל גֵּיסוֹ רַבֵּי מְנַחֵם מְנַדֵּל מִקּוֹסוֹב  
וְחִסְדִּים רַבִּים נִהְיוּ לְהַסְתַּוֵּף בְּצֶל הַצַּדִּיקִים. בֵּין הַבָּאִים הָיָה חוֹבֵר אֶחָד,  
שֶׁהָיָה עֹשֶׂי גָדוֹל וְבַעַל צְדָקָה מְפֹרָס, אוֹלָם הַגְּלָגֶל הַתְּהַפֵּף עָלָיו וַיִּרַד  
מִנְכֻסָיו, עַד שֶׁלֹּא הָיָה בְּיָדוֹ לְשַׁלֵּם לְפָרִיץ אֶת דְּמֵי הַחֲכִירָה וְהָלָה אִים  
לְהַשְׁלִיכוֹ לַמַּאֲסָר וְלְהַעֲנִישׁוֹ קְשׁוֹת. בְּמוֹצָאֵי שֶׁבֶת, נִכְנַס הָאִישׁ אֶל הַרְבֵּי  
מִקּוֹסוֹב וְתַנָּה בְּפָנָיו אֶת צִרְתּוֹ הַגְּדוֹלָה. שֶׁלְחֹו רַבֵּי מְנַדֵּל אֶל גֵּיסוֹ הַשְּׂרָף  
מִסְטֵרְלִיִּסְק וְכַשְׁמַע רַבֵּי אוּרֵי אֶת אֶסוֹנּוֹ, אָמַר: "צַעֲרָךְ נִגַע לְבָבִי, וְאֲנִי  
מוֹכֵן לְלַכֵּת לְטַבֵּל בַּמְקוּוֹה בַּעֲבוּרָךְ, כִּדִּי לְהַמְשִׁיךְ לָךְ יִשׁוּעָה". חֲזַר הָאִישׁ  
לְרַבֵּי מְנַדֵּל וְסִפֵּר לוֹ אֶת הַדְּבָרִים, אֵךְ הוּא אָמַר לוֹ: "שׁוּב לְגִיסִי וְאָמַר לוֹ,  
שְׁעַם מְקוּוֹה לֹא תוֹכֵל לְשַׁלֵּם לְפָרִיץ אֶת חוֹבְךָ". שָׁמַע רַבֵּי אוּרֵי אֶת הַדְּבָרִים  
וְאָמַר: "מוֹכֵן אֲנִי לְהוֹסִיף וְלְמַסֵּר לָךְ אֶת זְכוּת הַנְּחִת הַתְּפִלִּין שֶׁאֲנִיָּה מְחַה,  
שֶׁהָיָה זְכוּת גְּדוֹלָה יוֹתֵר", אֵךְ שׁוּב אָמַר לוֹ רַבֵּי מְנַדֵּל לְשׁוּבוֹ וְלֹאמַר, שֶׁגַּם  
בַּתְּפִלִּין לֹא יוֹכֵל לְהוֹשִׁיעַ מִצִּרְתּוֹ. נִסָּה רַבֵּי אוּרֵי לְהַעֲנִיךְ לוֹ כְּזִכּוֹת שְׁלִישִׁית  
אֶת הַתְּפִלָּתוֹ, אֵךְ רַבֵּי מְנַדֵּל עָמַד עַל שְׁלוֹ שְׁאֵין דֵּי בְּכָל אֵלוֹ עַל מְנַת לְהַחֲלִץ  
מִמֶּצְבוֹ הַקֶּשֶׁה, עַד שֶׁרַבֵּי אוּרֵי בָּא בְּעֶצְמוֹ לְגִיסוֹ כִּדִּי לְשַׁאֵל מִמֶּה יוֹכֵל  
לְהַצִּיל אֶת הַחוֹבֵר. אָמַר לוֹ רַבֵּי מְנַדֵּל: "מַה בַּעַז לְאִישׁ בְּזִכּוֹת שֶׁל מִצְוֹת?  
הֵבֵה וַיִּצְא יְחָד לְמַסַּע שֶׁל שְׁבוּעוֹת אֶחָדִים וְנִכְתַּת רְגְלֵינוּ כִּדִּי לְקַבֵּץ אֶת  
הַסְּכּוּם הַגְּדוֹל שֶׁהַיְהוּדִי זָקוּק לוֹ, וְנִכְנַס בְּכַף מִצְוֹת וְהַחֲזַקְתָּ בוֹ". שָׁמַע רַבֵּי  
אוּרֵי לְקוֹלוֹ, וַיִּחַד יִצְאוּ לְמַסַּע שֶׁל צְדָקָה בֵּין קַהֲלוֹת יִשְׂרָאֵל, עַד שֶׁעָלָה  
בְּיָדָם לְקַבֵּץ אֶת הַסְּכּוּם כֹּלּוֹ, וְהַיְהוּדִי שָׁב לְמַעֲמָדוֹ בְּבִרְאשׁוֹנָה.

וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עֵמִיתוֹ (כה, יז)

רַבֵּי מֹשֶׁה רַבְקִישׁ, בַּעַל "בְּאֵר הַגּוֹלָה" עֵבַר אֶת כָּל מֵאֲרַעוֹת ת"ח וְת"ט  
וְנִמְלַט מֵעִירוֹ בְּעִירָם וּבְחֶסֶר כָּל. לְאַחַר נְדוּדִים אַרְבַּים הִגִּיעַ לְעִיר  
אִמְשְׁטֵרְדָם, וּמִכָּל רְכוּשׁוֹ וְנִכְסָיו הִצִּילָה לְהַצִּיל רַק לוֹיֵחַ קָטָן, עָלָיו שָׁמַר  
מִכָּל מַשְׁמַר כִּדִּי שִׁיכּוֹל לְשַׁמֵּר אֶת הַשְּׁבֶתוֹת וְהַמוֹעֲדִים וְסִדֵּר הַזְּמַנִּים.  
לְמִרוֹת כָּל הַתְּלָאוֹת וְהַבָּהָה שֶׁכָּבֵל מִהַגּוֹיִים, הוּא פוֹתֵב בְּפִרוּשׁוֹ עַל חֲשׁוֹן  
מִשְׁפָּט: "אֲנִי פוֹתֵב זֹאת לְדוֹרוֹת, שֶׁרֵאִיתִי מִי שֶׁהִעֲשִׂירוֹ מִן טְעוֹת שֶׁל  
גּוֹיִים, וְסוֹפָם הָיָה שִׁירָדוֹ נִכְסֵיהֶם לְטִמְיוֹן, וְלֹא הִנִּיחוּ אַחֲרֵיהֶם בְּרָבָה. וְרַבִּים  
אֲשֶׁר קָדְשׁוּ אֶת הַשֵּׁם, וְהִחְזִירוּ טְעוֹת בְּנֵי אֲמוֹת הַעוֹלָם בְּדַבְּרֵי חֲשׁוֹב, גָּדְלוּ  
וְהַצִּלְחוּ וְהִנִּיחוּ יִתְרָם לְעוֹלָלֵיהֶם".

וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ (כו, ב)

בְּמַסְבֵּת סְבָה מְסַפֵּר, עַל בַּיִת הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹל שֶׁהָיָה בְּעִיר אֶלְפִסְבַּנְדְּרִיָּה שֶׁל  
מִצְרַיִם, שֶׁהָיָה בַּה גְּדוֹל עַד שֶׁהַחֲזוֹן הָיָה עוֹמֵד עַל הַבִּימָה וּמִנִּיף בַּסּוּדְרִין  
כִּדִּי לְהוֹרוֹת לְעַם לְעֲנוֹת אָמֵן. וּמוֹבָא שֶׁם עוֹד, שֶׁהַמַּתְפַּלְלִים לֹא הָיוּ  
יוֹשְׁבִים מְעֻרְבִים, אֶלָּא סֵדֵר הַיְשִׁיבָה נִקְבַּע בְּהַתָּאָם לְאִמְנוֹת שְׁלֵהֶם. יִשְׁבוּ  
צוּרְפֵי זָהָב בְּנִפְרָד, צוּרְפֵי כֶּסֶף לְחֹוֹד, חֲרָשֵׁי בְרָזֶל וְנִחְשֵׁת, אוּרְגִים וְחִטִּים  
וְכוּדוּמָה. אָמַר פַּעַם חֶכֶם אֶחָד: "יּוֹדְעִים אַתֶּם מְדוּעַ סִדְרוֹ כֵּךְ מִקּוֹמוֹת  
הַיְשִׁיבָה? מִפְּנֵי שִׁדּוּעִים דְּבָרֵי חֲז"ל שֶׁכָּל אָמֵן שׁוֹנֵא אֶת בְּנֵי אִמְנוֹתוֹ,  
וּמִפְּנֵי שֶׁכֵּךְ מְכַסְּחִים הָיוּ, שֶׁבַעַת הַתְּפִלָּה תִּשְׁרַר דּוּמִיָּה מְחַלְלֵת בְּבַיִת  
הַכְּנֶסֶת, שֶׁכֵּן כָּל אֶחָד לֹא שׁוֹחַח עִם הַיּוֹשֵׁב לְצַדּוֹ שֶׁהָיָה בֶן אִמְנוֹתוֹ..."

לרפואת הילדה מרים בת חיה ברכה יהודית תחי'

זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 6.55 צאת השבת 8.12 רבנו תם 8.48

לִקְבַל הַגִּילְיוֹן וְהַנְּחִיחוֹת  
057777@gmail.com :ל' א"ח

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזיכוי הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו  
לע"נ ג'מילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה ושמעון בן ג'מילה ע"ה - למשפחת אחיו. ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה  
ולע"נ מרת רחל בת אביה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט.  
ולרפואת: החבור גבריאלי זנטי בן חנינה שיחי', חזקיה בן כאפי שיחי' ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי' - בתושחי'

# היה היה

## וכי תאמרו מה-נאכל בשנה השביעת

ביש גדא היה ר' שכנא, מאז עמדו על דעתו. הוא נתן בכשרונות טובים ופקח גדול היה, אך התקנים בו הפתוב "לא לחכמים לחם" וכמה שטרך בעסוקיו ובמסחרו, לא עליו הללו יפה ולא היה ביכולתו לכלכל את בני ביתו ולהביא לחם לפי הטף. החובות השתרגו והעיקו על צוארו והוא הרגיש כי פשל פח הסבל ואין עוד ביכולתו להמשיך ולסבל חרפת רעב. רחוק היה ר' שכנא מדרכי החסידות ומעולם לא נסע לצדיקים כדי לבקש מהם גרבה, עצה ותושייה, אולם הפעם חש שאין לו על מי להשען אלא על אביו שבשמים ועבדיו הצדיקים. שמעו של הצדיק רבי יעקב אריה מרדזימין מתלמידי צדיקי בית פשיסחא ומגדולי אדמו"רי פולין, הגיע לאזניו, ור' שכנא מצא את עצמו עומד לפני הצדיק שהביט בו בעיניו החזקות, והוא החל לגלגל לפניו את מסכת תלאתי ממשכבר הימים. עצם הצדיק את עיניו והפליג במחשבתו זמן מה, ולפתע נשמע קולו: "שמע נא, בני. מועץ אני לך לנסע לעיר המסחר ליפציג הגדולה שבגרמניה, שם יזמין לך הקב"ה פרנסה ברוח". הדברים נפלו על ר' שכנא כרעם ביום בהיר. "מה לי ולעיר ליפציג הרחוקה? הרי המרחק גדול עד ליפציג, ומה בכלל אעשה שם?! עמד ותהה, אולם הרבי ברכו במאור פנים ופטרו לשלום.

כאמור, לא היה ר' שכנא רגיל בהליכות הצדיקים וכיון שקף, לא הבין פי הרבי השפיע עליו פרנסה בעיר ליפציג דיקא ועליו לצאת אליה מיד. התמיהות גברו בלבו והוא החליט כי עליו לשוב לביתו, במקום לכלות את זמנו בלי תועלת כלשהי. כן ר' שכנא את צעדיו אל תחנת הרפכת, ונעמד בתור כדי לרכש פרטים נסיעה ברכבת לכיון עירו, מרחק של שעות אחדות. פשהגיע תורו, נקב ר' שכנא בשם עירו והפקיד הגיש לו פרטים נסיעה ונבה ממנו את דמי הנסיעה. כשהתרחק ר' שכנא מעט והביט בפרטים, נדהם לגלות כי על הפרטים התנוסס השם 'ליפציג' באותיות מאירות עינים. פליאה והשתוממות מלאו את לבו, הרי הנסיעה לליפציג יקרה עשרת מונים מאשר הנסיעה לביתו, ואיך העניק לו הפקיד פרטים כה יקר במחיר מוזל? הביט ר' שכנא שוב בפתק, וכשראה את השם 'ליפציג' נתר לבו בקרבו. "הרי לעיר זו הפנה אותי הרבי, אין זה אלא סמן מן השמים כי עלי לשמע בקולו ויש דברים בגו". עד מהרה, ישב ברכבת לכיון גרמניה, לאחר שהצטייד במזון ומשקה פיאה למסע הארוך, ולאחר ימים מספר כבר הסתובב ברחובות העיר מבלי לדעת מה לעשות ולאן לפנות.

שעות ארוכות הסתובב ר' שכנא בליפציג, והיאוש כבר החל לזחל אל לבו. הוא לא ראה מטרף ותכלית בצעידתו הלוד ושוב, וכמעט התנחם כבר על הגיעו העירה. לאטו החל ר' שכנא להרגיש עיפות ורעב, והוא נפנה לחפש אכסניה מזלת כדי לנוח בה קמעה, טרם יחזור על עקבותיו גידים ריקות. פנה ר' שכנא אנה ואנה, מצא בית מלון קטן ונקנס לשם כדי למצא פנה שקטה למנוחה כלשהי. ישב הסוחר זמן מה, היטיב את לבו במאכל ובמשקה שהביא עמו, וטרם יצא נפנה אל המוצאות שבחצר המלון, ובהיותו גבה קומה גלה דבר מה מנח על אדן החלון. הושיט ר' שכנא את ידו לטל את החפץ כדי לבדק מה הוא, ועיניו קמו בארבותיהן מרב תדהמה. בידו היה ארנק עור יקר ערך, שהיה גרוש באפיו שטרי פסף בערך גבוה, ומטפעות זהב לרב. הציץ ר' שכנא במסמכים המצרפים לארנק ומצא, כי הארנק שיך לפרץ נכרי, וידע את ההלכה שאבדת גוי מתרת אם אין בקד חלול השם, והבין כי מציאה כשרה נשלחה אליו מן השמים בהפסח הדעת.

זמן קצר לאחר מכן, כבר ישב ר' שכנא ברכבת מהירה לכיוון ביתו, ובבלבו שמחה וגילח על העשר הרב שנפלא בחלקו ללא עמל. אולם מזלו הביש המשויך לרדף אחריו גם אל תוך הרפכת. בקרון הסמוך, ישב לא אחר מאשר הפרץ בעל הארנק, הלה לא שם לבו עד מה על הארנק היקר ששעלם ממנו, ורק באמצע הנסיעה גלה את דבר האבדה והרים קול זעקה וחקם. הפרץ שכח היכן הניח את הארנק, והיה בטוח כי משהו מבין הנוסעים חמד ממנו את הארנק, ולכן צוה על משרתיו יחד עם פקיד הרפכת לערוך חפוש מדקדק בכל חפצי הנוסעים, כדי לנלות את הגנב. חרדה גדולה נפלה על ר' שכנא כששמע את ההוראה. הוא ידע כי גורלו נחרץ אם ימצאו בידו את הגנב, והשש גם מחלול השם ומנקמת הפרץ באחיו היהודים. לרגע קצר היה מבהל, אולם עד מהרה שבו אליו עשתונותיו וזמחו החריף המציא על אתר מוצא מבריק. ללא הסוס נגש ר' שכנא אל הפרץ ולחש באזנו: "שמע נא אדוני הפרץ. זה עתה אני שב מבית מלון פלוני, ושם שמעתי כי במקום נמצא ארנק גדוש בכסף רב, ומחפשים אחר בעליו". הפרץ הביט בו כלא מאמין, ולפתע פצה בצחצוח גיל: "נכון! אני הנחתי את הארנק על אדן החלון שבחצר המלון", ועל אתר בקש לרדת מהרכבת, כדי לחזור אל בית המלון. ימים ארבים עברו, ור' שכנא החליט כי עליו לנסע אל הצדיק כדי להודות לו על הישועה שהמשיך עליו באופן פלאי, אולם עם הפנסו אל הרבי שמע את קולו הגוער: "היית צריך לבוא אלי מיד עם מציאת האבדה, ולא לנסע לביתך. אלו היית עושה כן, לא היית נקלע לעסק הביש עם הפרץ. האמן לי, שכל הליכה יגעתו כדי להכניס במוחך המצאה גאונית זו, עד שצדיק מצרה נחלץ ויבוא רשע תחתיו". יש מוסיפים, כי בשר' שכנא הביע בפני הצדיק את דאגתו שפא יזכר בו הפרץ ויבוא לתבע ממנו את הממון, הרגיעו הצדיק ואמר: "הרי הפרץ אינו נעמד אף פעם להתפלל שמונה עשרה, כך שלעולם לא יעלה שוב על לבו פרטי המעשה..."

## מאורות

המקבל רבי יוסף וולטוף זצ"ל ליום ההולולא כ' באייר תשמ"ו

צדיק נשגב ונסתר, אשר פסה את מעשיו בהצנע לכת ורק מעטים הכירו בגדלותו וצדקותו. נולד בירושלים העתיקה לאביו רבי שמחה בונים שהיה מצאצאי המגיד רבי מיכל מזלוטשוב זי"ע, ועוד בצעירותו נמשך לתורת הקבלה והיה נכנס בפשי לשיבת המקבלים 'בית אל' ומתבונן במעשי הצדיקים. התמיד בתורה כל ימיו והיה בקי מפרג בתורת הקבלה, עד שקל רז לא אניס לה. סלו היה גדוש תמיד בספרי קבלה, עד שאמרו עליו אשרי מי שקא לראן ותלמודו בידו, כל ימיו היה מתפלל בתיקון, מענה בצום נפשו, מדיר שנה מעיניו ועוסק כל ימיו בתורה ותפלה לישועת ישראל ונדע כפועל ישועות. יטורים רבים סבל במשך שנות חייו, אך תמיד היה שרוי בשמחה והיה מקרף את כל הפונים אליו בסבר פנים יפות. לאחד ממעריציו נולד פעם בן, וכשהגיע עת הפדיון התחוללה סופת שלגים בירושלים, הדוכים היו חסומות, פלם היו כלואים בבתיים ומתי מעט הגיעו לפדיון הבן, אך בין הבאים בלט רבי יוסף שצא במסירות נפש מירושלים ונסע לתל אביב כדי לשמח את אבי הבן ביום שמחתו. מקשר היה אל הצדיקים והמקבלים בדורו, ומאז פטירת ידיו הטוב רבי מאיר אבוחצירא בנו של הפבא סאלי, התעצב אל לבו. לא ארכו הימים, ורבי באייר תשמ"ג יצא בליות ידיו להשתטח על קברי הצדיקים שבגליל, אך נחלש במערת האידרא על אם הדרך בין צפת למירון, ובהגיעו לצפת מסר את נשמתו ליוצרה כמעמד נרגש.

## יוסיף דעת

בפרשתנו נצטוונו לקדש את שנת החמישים שנה שהיא שנת היובל. בה קוראים לכל העבדים העבריים, שדות האחוזה חוזרים לבעליהם ודין שנת היובל כשמיטה שאין עובדים בה את האדמה. היובל היה נוהג רק בזמן ישראל ישבו על אדמתם, והיה מתקדש על ידי תקיעת שופר ביום הכיפורים שבו, ולכן נקרא יובל על שם השופר. אין היובל נוהג אלא בזמן שכל ישראל יושבים על אדמתם, וחז"ל דרשו זאת מהפסוק "וקראתם דרוו לכל יושביה", בזמן שכל יושביה עליה. היובל הפסיק כסוף זמן בית המקדש הראשון לאחר גלות ראובן וגד וחצי שבת המנשי, אולם עדיין המשיכו לשמור את השמיטה. התוספות בניטין כתבו, שהיובל לא היה נוהג בבית המקדש השני, מפני שלא היו אז בארץ ישראל כל העם, ורובם ישבו בבבל, וגם לאחר החורבן לא נהג היובל כפי שכתבו במסכת ברכות. יחד עם זאת, לא נהג גם שילוח המצורעים, שגם הוא לא נהג אלא בזמן היובל. נחלקו חז"ל לגבי מניין השנים ליובל, אם שנת החמישים עומדת בפני עצמה במנין השמיטה, ואינה עולה למניין שבע שנות השמיטה הבאות אותן מתחילים למנות משנת חמישים ואחת, או שמא שנת היובל שהיא שנת החמישים עולה לכאן ולכאן ונמנית גם כשנה ראשונה למחזור השמיטה החדש. ממניין שנות בית המקדש הראשון על פי המובא בספרי הנביאים ועל פי דברי חז"ל נראה ששנת ג'ש"ב הייתה שנת היובל האחרונה של בית המקדש הראשון, ל"ו שנים קודם חורבן ביהמ"ק הראשון שהיה בשנת ג'ש"ח והייתה אז מוצאי שביעית של שנת ג'של"ו. הרמב"ם מונה את שנות בית המקדש השני בשנתים מאוחר יותר מחשבון המסורה, ולשיטתו היה חורבן בית המקדש השני בשנת ג'תת"ל ולא כמקובל ג'תת"כ, והוא כותב על שנת ד'תתקל"ו שבימי, שהיא שנת שמיטה ושנת כ"א ליובל. ניתן להמשיך את החשבון עד ימינו ולהגיע לחשבון שאנו נמצאים עתה בשנה ה"א של היובל המ"ט, אך ישנם מניינים שונים בכך.

### את־שבתתי תשמרו ומקדשי תראו אני ה'

### פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש

ב"רמזנוך אחיד וגו' – פרשה זו תרמו למה שאמרנו ז"ל בספר הזהר, כי ה' צוה לשור אדום שהוא ס"מ, שלא יתנהג באכזריות עם ישראל. והוא אומר כי ימנה אחיד על דרך אומריו הלא אח עשו ליעקב. עמך פרוש נמיכותו ועניותו הוא לצד היותו עמך, שנתלזה לדרךך הרעים... כשכיר פתושב יתיה וגו', לצד שיש בישראל שתי בחינות, המון העם וישבי שבט תחמני ותמצא שהגם שישראל מעליו מסים וארנוניות, אין לומדי התורה בכלל... פגגד ההמון עם אמר פשכיר שהם מכורים בעד עונותיהם, וכנגד הצדיקים אמר בתושב שאינם אלא יושבים בין האמות בגלות אבל אין עליהם משא מלך. ואומר עדישנת היבל הוא גבול הגאלה פידוע יעבד עמך, ומודיע ה' כי סודסוד יצא מעמו דכתיב ויצא מעמך הוא ובניו, פרוש הניצוצים המתבררים באמצעות היותם עמו והוא סוד הגלות, שאם לא בן למה לא ייסרם ה' בשבט מוסר שם בארצם ובנתלתם, אלא אחד מהטעמים הוא כדי שיבררו הניצוצות של הקדשה מבין הארצות כי כל מקום ומקום שימצאו שם ישראל באמצעות היסודין והתורה והמצוות והניצוצות מתבררים מעצמם... ואם תאמר אם בן אם לא היו ישראל חוטאים וגולים, מי היה מקבר המתבררים עתה בתפעת ישראל, דע כי אם לא היו ישראל חוטאים היה להם פח לכרר ניצוצות הקדושות במקום שהם מקל המקומות אשר פאו שם, מה שאין בן אחר חטאם דחלש פחם ולואי שתשיג דם במקום עצמו אשר שם הניצוצות, ואמר ושב אלי משפחתי כי בבוא הגואל יטע ה' בתוכנו אוזו יתברך אשר שם הוא משפחת עם בני ישראל, גם יקומו שובנו עמר וישונו כל אחד אלי אהות אבתיו הוא אוז עולם בית המקדש בנונו ידיו יתברך:

### דברי הימים

בכ' באייר בתמ"ט, "נעלה הענן מעל משכן העדת וייסעו מהר ה' דרך שלוש ימים וארון ברית ה' נוסע לפניהם." בני ישראל נסעו מהר חורב לאחר כשנה שישבו שם, מר"ח סיון בשנה שלפני כן.

בכ"א באייר כבש טיטוס את ירושלים החדשה, והנצורים הסתתרו מאחורי החומות הנוספות של ירושלים, עד חורבנה בתשעה באב.

בשנה הראשונה לצאת בני ישראל ממצרים, חל כ"ב באייר בשבת קודש וחנו אז באלוש. על יום זה נאמר 'ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט ולא מצאו, והיו אלו דתן ואבירם שהניחו מן ביום שישי כדי להזים את דברי משה רבנו שהמון לא יורד בשבת, והציפורים אכלו את המן שהניחו. בשבת זו אירע המעשה עם מקושש העצים ובאותו הפרק היה גם מעשה המגדף ושניהם נסקלו.

כ"ג באייר הוא יום חג במגילת תענית, כי ביום זה גברו בית חשמונאי והגלו את בני מבצר חקרא שבירושלים שהצרו ליהודים, ועשוהו יום טוב.

יום זה נקבע כיום תענית בבורמיזא, לזכר ההרג הרב שהיה בקהילה בעת מסע הצלב ועליה התחברה הקינה 'מי ייתן ראשי מיים'.

כ"ו באייר הוא יום פטירת הרס"ג, רב סעדיה גאון בעל האמונות והדעות ובו גם יום פטירתו של הרמח"ל שנפטר במגפה בן 39 בשנת תק"ו, יחד עם אשתו ובנו. לפי רוב הדעות נקבר הרמח"ל בטבריה בסמוך לציון התנא רבי עקיבא, ויש אומרים שנקבר בכפר יאסף הסמוך לעיר עכו, שם קברו את מתי עכו שחצייה נחשבת כחוץ לארץ.

ידוע היה הצדיק רבי שלמה מזויל, שפנה בירושלים בפשטות ובחבה ר' שלומקע', בלבו הרחום והטהור. כלו מקשה אחת של טוב לב וחסד, אהבה לכל מצרים לכל יחיד ויחיד. אולם יחד עם לבו הרך, ידע גם להיות עז פנמר ואיתן כחלמיש, שפגגע הדבר לכבוד שמים ולמען גדר פרצות בחומת הדת, היה לובש קנאת ה' ועמד על שלו ללא מורא ופחד. בשנת תרס"א, הסתלק אביו רבי מרדכי, ורבי שלמה התבקש למלא את מקומו ברבה של זויל וממלא מקום אבותיו. רבי שלמה היה אז אברך צעיר לימים, אך בן שלשים ואחת שנים, אולם הוא התבלט כבר אז בדרך היחודית והנשגבה. תקופה קצרה לאחר התמנותו לרב, נפלה ההבירה פעיר כי גזרה חדשה עומדת להחקק במחוז, ועל פיה יאלצו תלמידי בית הספר לבקר במקום למודיהם גם בשבתות ובמועדי ישראל. חיל ויעדה אהזו את יהודי העיר, אולם העשירים שדעתם היתה קלה ומעולם לא הקפידו על המצות בראוי, מהרו לקבוע מסמרות בענין והקדימו לשלח את ילדיהם לבתי הספר, הגם שידעו כי הם גלולים להפשיל שם בעון החמור של חלול שבת. כשנודע הדבר פעיר, מהרו הרבנים לכנס אספה דחופה פדי לטכס עצה פיצד לסתם את הפרצה בחומת השבת, וידעו כי אם לא ישיבו מיד מלחמה שעה, תתרחב הפרצה ואחריתה מי ישורנו. אולם לא קלה היתה המלחמה נגד הפורצים, שהיו בלם בעלי ממון ותקיפים גדעתם, וכשראה רבי שלמה את חששותיהם של המתפנסים באספה, הודיע להם כי הוא נוטל את האחריות לנהול המאבק על עצמו והוא פוטר את כל הרבנים מן הענין פדי שלא יבלע להם. מיד לאחר מכן, שלח להזמין את כל גבאי בתי הפנסות שבעיר זויל הגדולה, שבה היו למעלה משלשים בתי פנסיות, ופקד עליהם בתקיפות שלא להעלות לתורה את פורצי הגדר ולא להרשות להם לרדת לפני התבה בימי פטירת הוריהם וקרוביהם. כל פבודי בית הפנסות חסומים בפניהם, ללא ותור וללא תרוץ כלשהו. הגבאים קבלו את רשימת פורצי הגדר, והודיע נחרצות בקול גדול: "מי שימרה את פי ולא ימלא אתר ההוראות שלי, אזי רע וזר תהיה אחריתו". תרדה גדולה אהזה את הגבאים לשמע דבריו התקיפים של הרבי והם הבטיחו לו למלא את כל דרישותיו.

לא קלה היתה מלאכתם של הגבאים. העשירים נדהמו לגלות כי כל הכבודים שהיו מקבלים חדישים לבקרים נמנעים מהם והם חשו באיורה העכורה שהתעוררה בין המתפללים נגדם. תחלה, נפו פורצי הגדר לקעקע את הגזרה פנגדם, אימו בהלשנות ורדיפות ואף הגיעו לידי תגרת ידים, אלא שהגבאים עמדו מולם בתקיפות ראויה לציון ואף סדק קל לא נפרץ בחומה שהעמיד הרבי. ימים מספר עברו, וכמה מבין פורצי הגדר נכנעו. הם מהרו לבקש את סליחתו של הרבי והוציאו את הבנים מבית הספר, אולם החלק הגדול שבהם נותר במדרס. הם השלימו עם כך שנבצר מהם לעלות לתורה ולרדת לפני התבה, אך המשיכו לעמד על שלהם ולא נכנעו. פיון שפך, עבר הרבי לשלב נוסף במלחמה התקיפה שהכריז, והוא שלח להזמין אליו את כל שואבי המים שבעיר. פיימים ההם, עדין לא זרמו המים בבתי המגורים שבעיר, ואת המים היו שואבי המים מספקים לתושבים ממעינות מים חיים שנבעו במורדות העיר. בארבע מאות שואבי מים יהודים היו אז פעיר, ללמדך פמה גדולה היתה העיר זויל דאז, ואת בלם הזמין הרבי לביתו ופקד עליהם שלא להביא מים לבתיהם של פורצי הגדר. "מי שלא ישמע בקולי, לא יוציא את שנתו!" התרה הרבי באזניהם של שואבי המים, ודבריו עוררו בלבם חלקלה. אלא שבמה מהם טענו: "הרי פונסתנו העקרת נובעת מאותם עשירים שצורכים פמיות גדולות של מים, וממה נתפנס אפוא?" והרבי השיב להם: "נכונים דבריכם ואני אפצה את מחצית ההפסד מפייסי, ואת המחצית השנייה השליכו יהככם על הבזרא ותצפו לישועה, אך כל יהיו אחד לעבר על דברי".

גזרה זו היתה קשה יותר מקודמתה, ומספר פורצים נשברו אף הם, אולם עדין נותרו העשירים המפלקים, בעלי מאה ובעלי הדעה, שאותם לא נתנה להם להפגע והם המשיכו לעמד בפרים כשלבם נותר ערל ואטום. למרבה הפלא, המשיך הרבי הצעיר במלחמתו האמיצה, ועד מהרה זמנו לביתו כל אנשי ההבירה קדישא שבעיר, והללו נצטוו על ידו שלא לטפל בקבורתם של אף אחד מבני משפחות פורצי הגדר, ולא להביאם לקבר ישראל, ותהי זעקה גדולה פעיר זויל, אולם הרבי עמד על שלו בתקיפות ורוב תושבי העיר עמדו לצדו בשעה חרדים למוצא פיו ומצפים לראות פיצד יפל דבר. הימים היו ימי תמוז הלוחטים, ובביתו של אחד מראשי המתמרדים, אחד העשירים הגדולים שבעיר, נפטר ילד קטן לא עלינו. ימים מספר עברו, אולם בני ההבירה קדישא מאנו לטפל בקבורתו והבזיון היה גדול עד לב השמים. תקיפותו של הרבי עמדה לו, ולאחר פמה ימי מלחמה עקשת, נשבר לבו של העשיר והוא קבל עליו את הדין. בראש מרן עלה לבקש את סליחתו של רבי שלמה ובפיו הבטחה להוציא את ילדיו מבית הספר הנכרי. פרצת השבת פעיר זויל נחסמה לחלוטין ואף אחד לא העז יותר לחללה.

עשירים וחמש שנה ישב רבי שלמה על פס הרבנות פזויל, ובשנת תרפ"ה עלה לירושלים כשהוא משליך מאחוריו את אדרת הנהגתו. יהודי ירושלים הפקחים הריחו מהר פריחו הטוב אשר פרכו ה' והסתופפו בצלו עד הסתלקותו בכ"ו באיר תש"ה, בספירת 'סוד שביסוד'.

# משפחה

חביב היה על רבי שלמה מזויל, כבודו של כל אדם מישׂראל, ואפלו כבודו של גנב. בערב יום כפור אחד, לעת המנחה, חדר אדם לתוך ביתו של רבי שלמה באמצעות מפתחות שהיו עמו. היה זה עדין בעת מגוריו בעיר זוויל, וכסף רב היה שמור עמו באותה עת במגרה שבחדרו, וכנראה שהגנב דע את הרבי חזר אז יחד עם בנו רבי גדליה משה, ולהפתעתם ראו את דלת חדרו של הרבי פתוחה וזר עומד ליד השלחן ומחטט שם במגרותיו. גרעת רבי שלמה לאחוריו כדי שלא לבגוד את הגנב, והלה שהתגלה בקלנונו, נבעת לנפשו והמתין בפתח ואימה, עד שמצא את ההזדמנות להתחמק ולהמלט. מבלי שהרבי יאמר דבר מה. הבר רבי גדליה משה עמד והשתומם: "ביצעד אפשר להפקיר הון כה רב ולבטל את הזמן היקר של ערב יום הקודש?" אולם ידע שאביו מוכן לעשות הכל על מנת שלא לגרם בושה לשום אדם מישׂראל.

חביבה היתה מאד על רבי נפתלי טרופ ראש ושיבת רדיו, מצות הכנסת אורחים. מעשה ביהודי גלמוד ועלוב, שייצא לו שם של גנב. בלם התנדקו ממנו והכלימוהו, והוא לא מצא מנוח לכף רגלו. יום אחד נקלע האיש לרדיו ושם נפגש עם רבי נפתלי, שקדמו בסבר פנים יפות, הזמינו אל ביתו לסעד על שלחנו ואף הצייע לו משה מסדרת ללון בפילה ולא חסד שום טרחה בכדי להניעים לאורח את השויה בצל קורתו. המקרבים תמהו על שהכניס לביתו אדם שיש לפקפק בישירותו, אולם רבי נפתלי אמר להם: "עד עתה ידעתי שגנב חבי לשלם קרן ופכל, ואם טבח ומכר משלם ארבעה וחמשה, ואם אין לו אז נמכר בגנבתו. אף מעולם לא שמעתי שאף אחד מהיהודים פטורים מלקיים בו מצות הכנסת אורחים, וכי אין הוא יהודי? כמונו? וכי אברהם אבינו לא הכניס גם ערבים לביתו? ואם תאמרו שפכנה יש בדבר שמא יושיט האורח את ידו בגנבה, יש לשם פד להעמיד עליו שומר בזמן שהותו בבית, אולם אין זה פוטר אותנו מן המצוה".

בהקופת מלחמת העולם הראשונה, פאשר בהן רבי אלחנן ופרמן גריש מתיבתא בישבת סמילוביץ, נסע פעם לעיר מינסק כדי לגייס תרומות למען הישיבה. על אף שהיה טרווד במגביה, זכר לשלח הודיעה מאכסניו אל בית הווי אחד המלמדים מישבתו, והודיע להם כי הוא נמצא במינסק ומתכוונן לחזור בקרוב לסמילוביץ, ואם הם מעונינים לשלח חפצים או חבילות מזון לבנם הלומד בישיבה, תהיה מוכן ומקומן לקחתם עמו. לא ראה רבי אלחנן בקד פחיתות כבוד, ובטובו לישיבה הביא עמו חבילה מבית ההורים לשמחת התלמיד.

עם סיומה של מלחמת העולם השנייה, השתקע רבי יעקב יוסף טברסקי מסקוויא בעיר בוקרשט בירת רומניה, וביתו הפך למעון חם למאות הפליטים שחזרו ממחנות ההשמדה והרפוד ולא מצאו שוב את ביתם ומשפחתם. הרבי לא הסתפק בכך שפתח את ביתו לכל מי שהתדפק על דלתו, אלא היה שולח מדי יום את שליחיו אל תחנת הרפבת בעיר, כדי לחפש אחר כל מי שחזר יהודית לו ולהביאו אל ביתו. הפליטים זכו לקבל בביתו של הרבי נחומים וחזק לחייהם החדשים, ורבים מהם ישבו בביתו החדשים ארבים. אחד הנצולים ממחנה ההשמדה אושוויץ ספר, כי עם שחרורו גנס התגלגל לבוקרשט מבלי לדעת מה יהיה בעתידו. עם וירדתו בתחנת הרפבת בעיר, נגש אליו יהודי בלתי מוכר, הושיט לו את ידו בסבר פנים יפות ואמר: "שלום עליכם רבי יהודי. הרבי שלח אותי להזמין אותך אליו והנה לך כתבתו". ספר האיש: "לא הפרתי את הרבי מעולם, אבל מכיון שלא היתה לי כתבת אחרת להיך ללכת, באתי לביתו. מיד עם הכניס, צהל הרבי לקראתי כאילו היה אבי הרחמן. שאלתו הראשונה היתה אם כבר אכלתי היום, וכשהשכתי בשלילה, הוליכני מיד אל המטבח והגיש לפני מאכל ומשקה כיד המלך. כשהוא מוסיף ואומר שאוכל לשהות אצלו כל זמן שאצוה".

רבי יצחק בלזר מפטרבורג, השיא את אחד מבניו עם בתו של בעל מלאכה, שהיה איש נאמן וירא שמים. רבים תמהו על רבי יצחק, מה ראה להשתדך עם בעל מלאכה ולא עם רב או סוחר נכבד, אולם כששמע את דבר הרגון משך בכתפיו ואמר: "אלו הייתי משדך את בני עם בתו של חנוני שעלול להפשל באונאות ומשקלות, היה הדבר מתקבל על דעתם של המון העם. ועכשו שלקחתיו את בתו של בעל מלאכה הנהנה בישור מיגיע פפיו וה' אוהבו, אינני הגון בכך?!"

ספר אחד מתלמידיו של ה'סבא' מנובהרדוק, כי זמן קצר לאחר נשואיו הפתיעו רבו בשאלה, אם הוא מסיע לאשתו בבית בערבי שבתות. התלמיד השיב בחיוב, ואף צטט על אתר את דברי חז"ל המספרים על האמוראים שנהגו לטרוח בעצמם לכבוד שבת, אולם ה'סבא' חידך ואמר: "צדיק! וכי משום כבוד שבת לבד ורק מתוך דברי חז"ל צריך לסייע לאשה? והלא זו מצות עשה מפרשת בתורה, ועל אחת כמה וכמה לאשתו של אדם שהיא כגופו, ועוד בערב שבת שהעבודה רבה, וכי יש לה מצוה שבין אדם לחברו גדולה מזו? וכך הוסיף להאריך בענין, כדי להדגיש שלפעמים מקימים מצות שבין אדם למקום ומחמיצים מצות שבין אדם לחברו.

## מטעים

**דבר אלי בני ישראל ואמרת אליהם** (כ.ה.ג.)  
 תבת דבר בטעם גרשים, לרמן כי בגלל השמטה שלא שמרו בני ישראל גרשו מהארץ ויצאו בגלות, וגם שכל י"ד שנה יש רק י"ב שנה שאפשר להרש ולזרע, כי שנתים הן שנות שמטה, וגרשים דומים לשתי האותיות ו' שהן יחד י"ב שנים. (פני יוסף)

**את ספיח קצירך לא תקצור** (כ.ה.ה.)

תבת את מטעמת בטעם מנה, לרמן לדברי חז"ל שהספיחיו אסורים באכילה מפני עוברי עברה שיזרעו בפתר ויאמרו ספיחיו הן, וטעמו מנה שצריך להניחם בשדה ולא יאכלום כלל, וכן תבת את שביבול בפסוק וקדשתם את שנת החמשים שנה, גם הוא בטעם מנה לרמן שהפרות יהיו מנחים ולא יאכסם לביתו. (שם)

**וקדשתם את שנת החמשים שנה** (כ.ה.ו.)

תבת את במנה, לרמן לדברי רש"י ששנת היובל מתחילה בראש השנה ומסתימת בדיק בסוף השנה, הגם שתקיעת שופר היא ביום הכפורים. ולכן תבת את במנה, לרמן שהשנה נחה בלה מא' ועד ת, מראשה עד סופה, ולא יותר מזה. (בר תמיד)

**וכי ימוך אחיך עמו ונמכר לך** (כ.ה.ט.)

תבת עמו בטפחא המפסקת, כי הקונה עבד בקונה אדון לעצמו, וכאלו שניהם נמכרים. (דברי מאיר)

## מדגש

שנת החמשים נקראת בתורה יובל, על שם האיל שנקרא יובל כי האיל מוביל והולך בראש העדר, ועל שם השופר שלו שבו תקעו כדי לקדש את השנה, נקראת השנה בשם יובל, ואף השופר עצמו נקרא יובל. הרמב"ם מפרש שיוכל הוא לשון דרוו והפש, כי בכל השנים יכול אדם לגזור חיךן שהפיץ ובשנת היובל ישונו איש אל אחותו, ואלו האבר עזרא מפרש את השם יובל מלשון שלוח. הכניו התגלגל ללשונות אירופה, ושם הרחב גם לכפולות של עשרות שנים וכן לחצי יובל ל-25 שנה. גם בלשון המזבחת מיום משתמשים בשם יובל להניגות של מספר שנים לחיי אדם כלשהו, אף היו צדיקים שהתנגדו למנהג זה שמקורו מן הנכרים. השם היומא יובל נמקוד שונה, משמעותו נחל מים, כנאמר בירמיהו "ועליו יובל ישלח שרשיו", ובשלישית שמם של יבל ויובל בני למך.

## ממכה

גלגלו של עני בן טובים אחד התהפך לטובה, ומזלו החל לזרחה. בכל אשר שלח ידו ראה ברכה ובזמן קצר נעשה עשיר מפלג ועלה לגדלה. מיד לאחר מכן החלו רבים להתחנף אליו וצלו פתאום את קרבנתם המשפחתית אליו. אמר האיש בלעג: "התקנים בי המקרא שבפרשת בהר 'ושבתם איש אל-אחותו ואיש אל-משפחתו תשבו', בעודי עני ומסכן התגברו כלם אלי, רק באתי אל האחזה ואל התלה, וכבר בא כל איש אל משפחתו ואף הרחוקים נעשו קרובים. וכן התקנים בי המקרא 'וישגב אביון מעוני' ומיד 'וישם בצאן משפחות' התרבו בני משפחתי בצאן..."



**"ולא תזנו איש את-עמיתו" - על פי הדין, אסור לאדם לרמות את הזולת. אולם לפניכם משורת הדין, לא יהא אדם מרמה אף את עצמו. שהרי ע' וא' הן אותיות המתחלפות, ואפשר לקרא 'אמתו' (ר' מרובשץ)**

# אגעד אנק

## על פרשת השבוע

פרשת בהר תשע"ט

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: [g.agedank@gmail.com](mailto:g.agedank@gmail.com)

לימד את הבן כראוי ויביאהו אצל אביו ויאמר כבר למד כראוי תעשה לו כור המבחן. ויבחנוהו המלך וימצאהו שלם בכל וישמח שמחה גדולה ויצו לתת לאותו חכם מן האוצר לו מאה אלף זהובים וגם נתן לו אות של הכבוד והשררה. ויען החכם ויאמר למלך עוד נשאר דבר אחד שצריך אני ללמדו ודי לזה זמן שעה אחת על כן תשלח אותו לביתי ואלמדהו. ויאמר טוב הדבר וישלח את בנו לבית החכם והנה החכם סגר הדלת ויתפוס את בן המלך ויתן בסד רגליו ויכהו חמשים מקלות על רגליו עד כי התחיל הדם להיות שותת כזרם מים והבן צועק ואין מושיע לו. אח"כ הניח אותו תוך עגלה אחת וישלחהו אצל אביו ויאמר המלך את בנו צועק וגונח והדם שותת מרגליו. ויאמר מה לך ויספר לאביו. והמלך נתמלא חימה וגזר לתלות את החכם על העץ. אך צוה שיביאהו אצלו קודם הצליבה לשאל אותו על מעשה הרע שעשה ויביאהו לפני המלך ויאמר כבר גזרתי לצלוב אותך ואם יש קשה מצליבה הייתי עושה לך ורק הגד לי מה השטות הזאת שעלתה בדעתך להרע לבני רעה כזאת ואבדת בידיים שגר העצום והכבוד שהיית לוקח. ויאמר החכם אני נאמן במלאכתי ולא אעשה רמיה לכך השלמתי מלאכתי היום בדבר הזה שעשיתי. מתחלה אשאלך אם אתה רוצה לעשות בנך סוחר או מלך הלא בודאי שרצונך לעשותו מלך במקומך ולכן מסרתו לי העיקר הוא ללמדו תכסיסי מלכות. וכן עשיתי ולמדתי ובדקת אותו ומצאתו שלם ורק הוא עדיין חסר דבר אחד שהוא עיקר וצורך גדול בתכסיסי המלוכה. יען מלך במשפט יעמיד ארץ וכל אדם שעושה דבר חוץ לשורה יביאו משפטו לפניו אך העונש צריך להיות כפי מדרגת החטא. ויזדמן שיבא לפניו דין אדם אחד שגנב מאה דינרים והוא יחרוץ עליו משפט להכותו אלף מקלות והוא מחמת שבימיו אפילו פרעוש לא עקצו מחמת השמירה שעושים לו אינו יודע כמה הוא שיעור צער המקלות. ובאמת אם יכוהו שלש מאות ימות ואם חמש מאות יהיה גופו חתיכות חתיכות. אך כיון שגזר אלף מקלות דבר המלך אין להשיב יכוהו וזה ימות מיתה משונה על גניבת מאה דינר. כמה עוול עשה זה במשפט. לכך הכינתו מקלות שיעור שיוכל לסבול. כדי שיוכל לשער צער המקלות עד כמה מגיע בעשרה, ועד כמה מגיע החמשים ועוד ועוד. ואז ידע לגזור העונש הראוי לפי העון. וישמח המלך על דבריו ויוסיף לו מתנה יותר על מתנתו". (בן איש חי)

אל תקח מאתו נשך ותרביית יראת מאלקיך וחי אחיך עמך: את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך (כה, לו - טז)

נ"ל בס"ד כפל לשונות הכתבים האלה ע"פ מ"ש רז"ל הנותן ברבית אינו קם בתחיית המתים, ומעשה היה בזמן הגאון רבינו עקיבא איגר ז"ל שהיה בעירו עשיר גדול שכל עסקיו היו ברבית, ומזה נתעשר בעושר גדול, ואחר שמת לא רצו הקהל לקברו עד שיתנו יורשיו שני אלפים ריואל"ל כסף לקופת הכולל של העיר, והלכו בניו וקבלו אצל הנסיך על הדבר הזה באומרים שאין דרכם ליקח בשביל קבורה אפילו מעשיר גדול מאד יותר מעשרים ריואל"ל כסף, ובעבור אביהם תובעים שני אלפים ריואל"ל והרי זה עול גדול שא"א לסבלו.

וישלח הנסיך ויקרא את הגאון רבי עקיבא איגר ז"ל הנו', וידבר אתו קשות על הדבר הזה.

ויענהו הגאון: בתלמוד שלנו כתוב שהמלוה ברבית שבל עסקיו הם בכך אינו קם בתחיית המתים. אלא ישאר בקבר, והנה זה האיש כל הרווחתו ופרנסתו היה מן הרבית, ומזה נתעשר, על כן בשלמא שאר ישראל שבודאי יקומו בתחיית המתים אין המתים לוקחים קרקע של הקבר מן הקהל לאחוזו, ורק נקברים בה בשכירות יען כי בתחיית המתים יצאו ממנה וילכו לביתם לשלום, ואין אנחנו יכולים להעמיס עליהם. שכירות הרבה שאין אנחנו יודעים כמה ידורו בקרקע זו של הקבר, שאולי אחר שנה זו יבא המשיח ואחר מעט שנים יחיו המתים ויקומו מקבריהם ואין להם עוד צורך בקרקע זו של הקבר אבל זה האיש כיון דאינו קם בתחיית המתים נמצא הדבר ברור שלוקח גוף הקרקע של הקבר לאחוזת עולם עד אין קץ וכיון שקרקע זו שנתייחדה לקבורת המתים היא מקודשת אצלנו

ובשנה השביעית שבתו לארץ שבת לה' (כה, טז)  
כתב החיד"א שטעם השמיטה דוקא בשנה השביעית היא, לפי דברי הגמ' (ברכות לה, ב) "א"ל רבא לרבנן במטותא מינייכו ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזו קמאי כי היכי דלא תטרדו במזונייכו כולא שתא" עיי"ש, ופרש"י שאז זמן הקציר ודריכת הגתות. נמצא שכל שנה בטלים מלימוד התורה שני חדשים, ובמשך שש שנים נמצא שבטלים מלימוד תורה י"ב חודש, שהם שנה שלימה, וע"כ נצטוו בני ישראל על מצות שמיטה שהיא ג"כ י"ב חודש, כדי לתקן את מה שהחסירו משך השש שנים, וז"ש התוה"ק "ובשנה השביעית" דהיינו כל י"ב חודש יהיה קודש לה' ולפרוע את החוב לה' על ביטול התורה שהיה משך שש שנים שעברו משנת השביעית הקודמת.

שבת לה' (כה, ב)

"שבת לה'" לשם ה', כשם שנאמר בשבת בראשית (רש"י)

בטעם מצות שמיטה יש אומרים שהיא כדי שתשבות האדמה ותנוח כנגד כל אותן השבתות שבהן הצמיחה צמחים ועשתה מלאכה. והחשבון מדוייק.

הנה בכל שנה יש שס"ה ימים ובהם נ"ב שבתות. לפי זה מספר שבתות בשבע שנים הוא שס"ד.

אמנם מכיון שבשנת השמיטה יש נ"ב שבתות שבהן מוציאה האדמה ספיחין ויש בהם משום חילול שבת כלשהו, על כן צויתה התורה שלאחר שבע שנות השמיטה, היינו לאחר מ"ט שנה, לכשנצטברו שוב שס"ד שבתות אשר לא נשמרו כהלכה, תהא שנת היובל, למען תנוח האדמה שנה שלימה כנגד כל אותן השבתות שלא נחה בז' שנות השמיטה.

(מטה משה סי' תע"ג. מובא בטל"א)

וכי תאמרו מה נאכל וגו' וצויתי את ברכתי לכם (כה, כ - כא)

כתב בספר "צרור המור": ענין השמיטה והיובל, יש להם סודות עמוקים ודברים שהם כבשונו של עולם. ולפי הנגלה הוא שורש כל התורה כולה ויסוד העולם כולו, כי העולם א"א להתקיים אלא עניים עם עשירים. ובענין השמיטה והיובל רצה השי"ת שיהיו שוים עניים ועשירים, כדכתיב לך ולעבדך (לעיל ז), וכתוב ואכלו אביוני עמך (שמות כג, יא). וידוע כי העני כל ימיו מכאובים וכעס ענינו, כי אין לו מה לאכול, ובכל עת ובכל עונה עיניו נשואות לשמים וחיי תלויים לו מנגד, ובבקר יאמר מי יתן ערב, מפחד לבבו ועניותו. אבל העשיר כל ימיו בשמחה וטוב לב משתה תמיד, בענין שבעושרו וברוב לבבו שוכח העני ואינו יודע במכאוביו.

ולכן רצתה התורה להביא שנת השמיטה והיובל, שיהיו ב' שנים רצופים קדושות. באופן שאפילו העשיר נושא עיניו לשמים, אחר שאין זורעים וקוצרים. ואומר מה אוכל ומה אשתה, כדי שידע ויזכר צער העני שכל ימיו ושנותיו בצער ובדאגה. ואחר שהעשיר בשנים או בשלשה שנים נושא עיניו לשמים, ואומר מה אעשה לאנשי ביתי כי אין לי לזרוע ולקצור, מה יעשה העני שכל ימיו מכאובים מדוחק עניות. באופן שכשהעשיר יראה עצמו בעושרו, יזכור הימים שעברו עליו מהשמיטה והיובל. ויאמר אני בשתי שנים של שמיטה ויובל לא הייתי יודע מה לעשות לאנשי ביתי, והייתי בצרה וצוקה ובצער ובדאגה והייתי אומר מה אוכל ומה אשתה. מה יעשה העני שכל ימיו מכאובים ולא ראה בטובה, ועיניו נשואות לשמים ולבריות, כי עולליו שאלו לחם פורש אין להם, בענין שבזה יזכור העני וירחם עליו. וז"ש בכאן וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסוף את תבואתנו, וצויתי את ברכתי לכם ועשת את התבואה לשלש השנים. בענין שזהו יסוד התורה והעולם, כאומרו אמרתי עולם חסד יבנה".

כעין זה ממש כתב בספר "בן איש חי" והוסיף בזה משל: "למלך שהיה לו בן יחיד אשר הוא יורש העצר שלו ויביא חכם אחד בקי בכל חכמות ומסר בנו בידו ללמדו כל חכמה ובפרט מה שנוגע בתכסיסי המלוכה. והחכם

וערכה לפי גודל קדושתה רב הוא מאד לכך עשינו לה ערך לפי כבוד קדושתה סך שני אלפים רי"א"ל כסף וערכה להנסיך תשובה זו של הגאון ויצו שיתנו היורשים כאשר הושת עליהם מן העדה ואם לאו יקברו אותו אצלם.

ובזה יובן בס"ד הכתובים כאן, "אל תקח מאתו נשך ותרבית" והטעם: חדא, "ויראת מאלקיך" שצורך על הדבר הזה, ועוד, הנה בזה תלויה תחיה שלך לעתיד דעל ידי שאינך לוקח מאחריך נשך ותרבית תקום בתחיית המתים, שתחיה אתה ואחריך עמך ולא תשאיר בקבר, וזהו "וחי אחריך עמך" שתחיה אתה ואחריך ביחד ותעמדו שניכם יחדיו. עוד הוסיף הכתוב להודיע לאדם תועלת אחרת שיהיה לו מזה שהוא מונע עצמו מליקח נשך, והוא, כי עיי"כ "במרבית לא תתן אכלך" והוא מלשון "ואכלה אתכם ארץ אויבכם" בפרשת בחקותי, ולכן הקבר נקרא בשם "אוכל" שהוא אוכל בשר האדם הנקבר בו וכן הוא כאן בא לומר שאם תקח נשך אינך קם בתחיית המתים, ולכן תהיה קרקע הקבר לך לאחוזות נצח ותהיה מוכרח לשלם ע"פ הדין בעבורה ממון רב וכמו שטען הגאון רבי עקיבא איגר ז"ל בעבור הקבר של אותו העשיר שהיה נותן בנשך, וזהו "אכלך" הוא קרקע הקבר שאוכלת בשרך, אל תצטרך לקנותה "במרבית" כלומר ברבוי ממון. (עוד יוסף חזי)

בשעה היעודה הופיע הר מאיר למקום הפגשה. הוא תר במבטו בתחנת הדלק אחר אדם המתאים במראהו לחקלאי חילוני, לאחר כמה דקות נפגשו עיניו באדם שהתאים להגדרה זו ואף נראה כמחכה למישהו. הוא ניגש אליו, ומיד כשהבחין בו הלה, אורו עיניו. "הרב מאיר?" "כן". "אני שמח לפגוש אותך", אמר האיש שהזדהה כליאור, "בבקשה אתה מוזמן להיכנס לרכבי שם נוכל לדבר יותר בנחת", אמר.

השניים התיישבו ברכב, ליאור פתח ואמר: "תראה הרב מאיר, אני חקלאי ביישוב בדרום הארץ, השנה החלטנו אני ואשתי לשמור שמיטה, אבל אין לנו שום מושג כיצד עושים זאת ובמה זה כרוך. אין לי בעיה, אני מוכן לשלם כל מה שצריך על מנת לשמור שמיטה".

"אין צורך לשלם כלום", ענה הרב מאיר כשחיוך קל על פניו, מסתבר שלאיש אין באמת כל מושג שמיטה מה היא. "על מנת לשמור שמיטה" המשיך "פשוט יש צורך לא לעבוד כלל בקרקע לאורך כל השנה הנקראת שביעית. תחילתה של השנה היא בראש השנה שנת תשס"ח וסיומה בראש השנה תשס"ט, זו התורה כולה על רגל אחת", סיים הרב מאיר את דברי הפתיחה.

במשך הפגישה הוא פירט לפניו את הפרוצדורות היותר מורכבות הכרוכות בהכנת השדה לשמיטה, באופן השבתתו, ובשאר הפרטים ההלכתיים. "הגוף במסגרתו אני עובד יעמוד כל העת לשירותך ולעזרתך", הוסיף הרב מאיר. "תוך כמה ימים נשלח אליך בעז"ה מדריך חקלאי שיעמוד לימינך וילווה אותך אורך כל השנה". "תודה רבה", אמר ליאור, "זה באמת מעניין כל מה שאתה מספר, עד היום היו לי מושגים בסיסיים בלבד על אודות השמיטה, אני מבין שזה הרבה יותר מסובך ממה שחשבתי". "הנסיון לא קל" הוסיף הרב מאיר, "הרבה יותר קשה ממה שאתה חושב, אבל תדע לך שיש הרבה עזרה ממרום, על כל צעד ושעל".

"את זה אתה לא צריך לספר לי", הפתיע ליאור, כשחיוך מופיע בקצה פיו. "למה כוונתך?" הסתקן הרב מאיר. "לא מפתיע אותך אדם חילוני כמוני, שאין לו מושג קלוש בשום דבר בדת, מחליט לפתע להשביט ארבעים דונם של שטח חקלאי פורה ומניב יכול יפהפה?!" "את האמת אומר לך, מהרגע שדברנו בטלפון בפעם הראשונה השאלה הזו מנקרת לי בלב, ככל שהפגישה ביננו מתמשכת, התמיהה רק הולכת ומתגברת. נו, אולי הגיע הזמן שתפרוס את הקלפים על השולחן והתעלומה תיפתר?"

"הדבר החל לפני שלוש שנים", החל ליאור לספר. "יום אחד שוחחנו אני ואשתי על אודות העובדה שאנו חיים בארץ ישראל ואנו יהודים, העלנו את השאלה מה דבר זה אומר לגבינו, אין לנו כל מושג ביהדות, הפעם האחרונה שבה נפגשנו עם משהו יהודי היתה בשיעורי התנ"ך בבית הספר היסודי, זה לא יתכן שנשעה בארץ ישראל, כיהודים, תוך סיכון ומלחמות, עדיף שנעצור לרגע לחשוב מה כל זה אומר לגבינו. "מסקנת הדברים היתה, להתחיל כל ערב לקרא יחד עם כל המשפחה כמה פרקים בתנ"ך, דבר זה כך חשבנו, ירחיב את אופקנו בכל הקשור ליהדות".

וכך מידי ערב, באווירה נעימה אנו מתיישבים עם הילדים בגינה, שותים משהו, וקוראים כמה פרקים בתנ"ך. מידי פעם מתפתחים דיונים על מה שקראנו זה עתה, והתחושה הכללית היא שכל יום אנו לומדים דברים חדשים אודות עם ישראל, ההסטוריה המרתקת שלו, הקשר לפיסת ארץ זו ויסודות האמונה אותם הנחיל לאנשות כולה.

ואז יום אחד אנו מגיעים לפרשת "בהר", אנו מתחילים לקרא את הפסוקים ומתגלה לעניינינו צווי מאוד מיוחד: "שש שנים", אומרת התורה, מותר לך לזרוע את השדה, ולעבוד אותו כראוי, אולם לאחר שש שנים אלו באה השנה השביעית בה עליך להשביט את כל העבודה החקלאית לחלוטין!

הבטנו אני ואשתי אחד על השני מופתעים. בעת העתיקה לא היו מרכולים בהם ניתן היה להשיג סחורה בלא קשר לעונה, לא היו מקררי ענק לאחסון תוצרת חקלאית סיטונאית. כיצד אם כן עם שלם המתפרנס כולו

וערכה לפי גודל קדושתה רב הוא מאד לכך עשינו לה ערך לפי כבוד קדושתה סך שני אלפים רי"א"ל כסף וערכה להנסיך תשובה זו של הגאון ויצו שיתנו היורשים כאשר הושת עליהם מן העדה ואם לאו יקברו אותו אצלם.

ובזה יובן בס"ד הכתובים כאן, "אל תקח מאתו נשך ותרבית" והטעם: חדא, "ויראת מאלקיך" שצורך על הדבר הזה, ועוד, הנה בזה תלויה תחיה שלך לעתיד דעל ידי שאינך לוקח מאחריך נשך ותרבית תקום בתחיית המתים, שתחיה אתה ואחריך עמך ולא תשאיר בקבר, וזהו "וחי אחריך עמך" שתחיה אתה ואחריך ביחד ותעמדו שניכם יחדיו. עוד הוסיף הכתוב להודיע לאדם תועלת אחרת שיהיה לו מזה שהוא מונע עצמו מליקח נשך, והוא, כי עיי"כ "במרבית לא תתן אכלך" והוא מלשון "ואכלה אתכם ארץ אויבכם" בפרשת בחקותי, ולכן הקבר נקרא בשם "אוכל" שהוא אוכל בשר האדם הנקבר בו וכן הוא כאן בא לומר שאם תקח נשך אינך קם בתחיית המתים, ולכן תהיה קרקע הקבר לך לאחוזות נצח ותהיה מוכרח לשלם ע"פ הדין בעבורה ממון רב וכמו שטען הגאון רבי עקיבא איגר ז"ל בעבור הקבר של אותו העשיר שהיה נותן בנשך, וזהו "אכלך" הוא קרקע הקבר שאוכלת בשרך, אל תצטרך לקנותה "במרבית" כלומר ברבוי ממון. (עוד יוסף חזי)



## מאוצרות המגידים

### לך לאכלה

פירות שביעית הם "לך לאכלה" – לא לבהמה וגם לא לעכו"ם. אין לתת להם פירות שביעית לאכילת אדם.

מספרים א געוואלדיגע מעשה על צדיק אחד מצדיקי ירושלים:

כיום יש בסביבתנו עובדים זרים גוים, פיליפינים או רומנים. גם אצלם בבית, עבדה גויה מחו"ל בנקיון. פעם אחת באמצע היום אמרה המשרתת לרבנית כי לקראת הערב היא מתעתדת לשוב לביתה לחו"ל.

הרבנית השתוממה ותממה: "מדוע לא אמרת לי כמה ימים קודם לכן, הייתי דואגת לעצמי למישהי אחרת?"

היא התנצלה ואמרה כי עליה לשוב בדחיפות לחו"ל.

"אם הייתי אומרת לי קודם לכן, הייתי נותנת לך מתנת פרידה", אמרה הרבנית, אך הגויה בשלה: "נכון, אבל קיבלתי הודעה פתאומית שעלי לנסוע, אין לי זמן לכלום, אני מוכרחה לצאת". ארזה את חפציה ועמדה לצאת מהבית.

"את יודעת מה? קחי לך תפוח לדרך" – אמרה הרבנית ונתנה לה.

היא נטלה את התפוח ויצאה ב'שלום'.

לאחר כמחצית השעה הגיע הרב הביתה. היא סיפרה לו על המקרה המוזר, שהגויה יצאה והלכה ללא הודעה מוקדמת, וגם סיפרה שנתנה לה תפוח – כיון שלא היה לה משהו אחר לתת לה כמתנת פרידה.

"מה עשית?" נבהל הרב, הרי התפוח הוא מפירות שביעית שאסור לתת לגוי! אגא, מהרי בעקבותיה וטלי את התפוח מידיה. לפי השעות, יש סיכוי שהיא עדיין בתחנת האוטובוס."

הרבנית רצה אחריה לתחנה, ובדיוק "אויף צו להכעיס", היא כבר לא היתה בתחנה, כנראה עלתה לאוטובוס שעמד עדיין בתחנה. הרבנית הצדקת לא התמהמה, אם אסור אז אסור, שילמה עבור כרטיס באוטובוס ועלתה עליו. היא החלה לחפש את הגויה בשורות הנוסעים באוטובוס והנה ראתה אותה ממרחק – במושב האחורי בסוף האוטובוס.

המשרתת הגויה, רק ראתה את הרבנית באה לקראתה, הוציאה מיד קופסת תכשיטים שגנבה, זרקתה לעברה באמרה: "קחי, קחי... " פחדה שמא יקראו למשטרה.

הרבנית, כמובן, לא ידעה כלום מהתכשיטים. הגויה היתה בטוחה שבגלל כך היא רודפת אחריה... אבל הרבנית לא התבלבלה וביקשה: "גם את התפוח תני לי!"

למדנו ושיננו, כי אין לתת לגוי פירות שביעית, וכי שומר ה' את כל אוהביו.

(יחי ראובן)

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו: וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים (כה, כ - כא)

היה זה בחודש אייר תשס"ז "שלום, אני מדבר עם הרב ראובן מאיר?" בקע הקול מן השפופרת. "כן" השיב הרב מאיר ושאל "מי אדוני בבקשה?" "אתה מטפל בשומרי השמיטה בארץ?" באה שאלה כתשובה. "כן" חזר הרב מאיר והמתין להסברים. "אני חקלאי מהדרום, למרות שאני לא דתי,



מהחקלאות יכול לעמוד בצווי שכזה, אחת לשבע שנים לא לזרוע ולא לקצור, ולא לגדל שום דבר הניתן לאכילה. עד כמה שזכור לנו ירד להם לחם מן השמים רק בהיותם במדבר אך לא לאחר שנכנסו לארץ.

התחלנו לדון בדבר עד שהבת שלי לפתע קוראת: "אבא תעבור בבקשה עוד שניים עשר פסוקים, יש פה את התשובה התנכ"ית לשאלה שלכם". עברנו לפסוק כ' והנה השאלה שלנו עולה מתוך הפסוקים. התורה עצמה אומרת, שאם תשאלו מה נאכל באותה שנה הרי לא נזרע וממילא לא יהיה לנו מה לאסוף אחר כך בדיוק כמו שאנו באמת שאלנו וכאן באה תשובה שמאוד הפתיעה אותנו: הבורא מבטיח שהוא יצוה את הברכה, והאדמה תצמיח בשנה השישית עבור שלוש שנים!

הבטנו המומים אחד בשני, כיצד התורה יכולה להבטיח שבמחזוריות קבועה לאחר חמש שנים בהן הקרקע תניב יבול מסוים, ישתנה הטבע שלה בשנה השישית והיא תניב פי שלשה? זוהי הבטחה על טבעית בעליל. בשביל משפחה חקלאית - חילונית הקוראת להנאתה בתנ"ך, הדבר חורג מגבולותיו של סיפור היסטורי גרידא, מדובר בהתאבדות של העם כולו! ואז אשתי זרקת לחלל האוויר, "ליאור, בא נבדוק את זה, בא נחליט שאת כל החקלאות שלנו אנו משביתים בשמיטה, ונראה מה קורה בשנה השישית, הא, מה דעתך?" ההרתי לעצמי, לאחר מספר רגעים החלטתי להענות לאתגר: "תראי זוהי אפשרות נהדרת לבדוק את המסופר בתנ"ך, אבל אין לי מושג מתי זה יוצא השמיטה הזאת". לאחר מספר בירורים נודע לי שאנו עומדים בשנה החמישית. זה היה לפני שנתיים. החלטנו לעצמנו שנשמור שמיטה, והתחלנו לצפות בכליון עיניים לבואה של השנה השישית.

ליאור השתק לרגע ולגם מעט מבקובק השתיה שבידו. הרב מאיר שהיה מתוח כהוגן שאל: "נו, עכשיו אנו כבר במחצית השנה של השנה השישית, יש בידך תוצאות?" "כן" אמר ליאור והשתק, הנהגה מהמתח.

"ו..." "צר לי לומר הברכה לא הופיעה אצלי פי שלשה". "אז מה כן קרה?" "אני חקלאי כבר שלשים שנה, הנתונים אצלי מאוד מדויקים, כל שנה הרווחים הם פחות או יותר אותו דבר, אולם השנה קרה לי משהו מאוד מוזר, צרוף מקרים ייחודי גרם לכך שהשנה הרווחתי פי חמשה!"

"פי חמשה?" "ממש כך, מאזן הרווחים שלי השנה הוא שיש כרגע בידי כסף כמו שאני מרוויח במשך חמש שנים בדיוק! מבחינתי אין כל בעיה לשמור שביעית ברווח וגם להתחיל בפיתוח הקרקע שנה לאחר מכן".

"מה קרה השנה שלא קרה בכל השלושים שנה האחרונות?" שאל הרב מאיר כשהוא אחוז הפתעה. "אני מגדל בארבעים הדונם שברשותי פלפלים, בעיקר לייצוא לחו"ל", ענה ליאור. בדרך כלל אני מוכר קילו פלפלים במחיר סטונאי בשלוש - שלוש וחצי שקל, השנה פנו אלי מכל העולם שאייצא את הסחורה שלי דווקא אליהם המחירים שהציעו טפסו ועלו, ולבסוף קילו של פלפלים נמכר במחיר סטונאי של שמונה עשרה שקל!" "כמניין חיי... וחי בהם..."

"בקיצור, היו פניות מכל העולם, לא הבנתי מה קורה, התחלתי לברר ואז נודע לי שיש מחסור של פלפלים בעולם, מדינות שונות באירופה ובראשן ספרד הן יצואניות הפלפלים הגדולות בעולם. לפני כמה חודשים בבדיקות שערך משרד הבריאות העולמי באירופה התברר לתדהמתם שחומר רעיל מופיע בכל התוצרת.

בירור קצר העלה שהשנה נקנתה כמות גדולה של חומר ריסוס מחברה סינית במחיר הרבה יותר זול, אבל כמו תמיד מתברר שיותר זול פירושו יותר יקר, החומר לא היה ראוי לשימוש, וכל התוצרת החקלאית של ספרד ועוד מדינות נאלצה להיזרק. נוצר מחסור עולמי בפלפלים, והמשווקים חיפשו נואשות בכל מקום בעולם אחר מטעי פלפל. כשנודע להם עלי, הם היו מוכנים לשלם הון תועפות על מנת לזכות בתוצרת החקלאית שלי".

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

שורש הענין הוא, שנדרש מהאדם להתחזק במידת הבטחון בהש"ת, שעניינה עזיבת הכל בידי הקב"ה. להכיר שהכל בידי שמים וביד הש"ת לפעול מבלי להיות תלוי במעשינו.

כשאדם נוסע במטוס והוא מרגיש שהמטוס מתנדנד באויר, הוא סומך ובוטח על הטייס שיודע את מלאכתו, ובאפשרותו להטיס את המטוס ללא כל תלות בנוסעים בו.

כשאדם זוכה ומחתן את בתו הראשונה והוא דואג וחושש מה יהיה כשיגיע תורה של הבת השנייה, הרי שאין לו בטחון במי שעזר לו בראשונה. אילו אליהו הנביא היה דוד שלו, והיה שולח לו צ'ק בדולרים, הוא לא היה דואג...

לשים לב שאת בתו הראשונה חיתן עבורו אביו שבשמים, והוא יכול לחתן גם את בתו השנייה - זוהי עבודת האמונה וממנה נובע הבטחון. בטחון היינו שהקב"ה אינו תלוי בנו בכדי לעזור לנו.

העבודה שלנו היא, להכיר שאין סדרים ואין מציאות חתומה ומוחלטת. ביכולת של האדם יש מצב בו נגמרו האפשרויות והוא הגיע לסוף הדרך. כאן מגיע ענין הבטחון, להכיר שאצל הקב"ה אין שום מחסום ושום הגבלה והוא יכול להפוך סדרים ולחדש מצבים.

### "אברחה ממך - אליך"

מרבן הגרי"ז חידש ביאור נפלא מהו "בטחון" אמיתי.

ישנה לכאורה סתירה נוראה בראש השנה הבאה לידי ביטוי גם בהלכה; מצד אחד קיים פחד ואימת הדין, כמו שאמרו חז"ל (ר"ה לב ע"ב): "אמר רבי אבהו: אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבונו של עולם, מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה וביום הכפורים? - אמר להם: אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו - וישראל אומרים שירה?! ומצד שני ישנה גם שמחה, כמו שנפסק להלכה בטור (או"ח סי' תקפא): "ורוחצין ומסתפרין ע"פ המדרש, א"ר סימון: כתיב כי מי גוי גדול וגו', ר' חנינא ור' יהושע אומרים איזו אומה כאומה זו שיודעת אופיה של אלוהיה, פי' מנהגיו ודיניו, שמנהגו של עולם אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו ואין חותך צפרניו לפי שאינו יודע איך יצא בדינו, אבל ישראל אינן כן, לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ומגלחין זקנם ומחתכין צפרניהם ואוכלין ושותין ושמחים בר"ה לפי שיודעין שהקב"ה יעשה להם נס".

מרבן הגרי"ז צ"ל מיישב סתירה זו עפ"י פיוט נפלא הנקרא "כתר מלכות", שחיברו רבי שלמה אבן גבירול:

"אם תפקוד עוונתי - כביכול הוא פונה אל הקב"ה ואומר לו כך: אם אתה - הקב"ה - תפתח את ספר הזכרונות ותגלה שם את עוונותי, להיכן אוכל להימלט?" "אברחה ממך - אליך!" - יש לי לאן לברוח, אני בורח אליך. "ואתכסה מחמתך" - אם ח"ו תחליט לשפוך חמתך עלי, יש לי אפשרות להתכסות. במה? "בצלך" - בצילו של הקב"ה. אלו מילים נפלאות. לשון דומה מצינו בדברי הרמב"ם (בפיהמ"ש ר"ה פ"ד מ"ז): "ומברח מנוס אליו".

כשאדם בסכנה, הדרך היחידה שלו להציל את עצמו הוא "בצלך", אבל כל זאת רק אם הוא אכן במצב של "אברחה ממך". אם אדם אינו מפחד, הוא אינו בורח, וממילא גם לא יגיע אל ה', אין לו תקוה. חייבים את שני הדברים יחד - כשיש פחד, אז יש גם בטחון. אם אדם מבין את הסכנה והוא פוחד, הרי ש"אברחה ממך אליך" - זו סיבה לבטחון, אך אם אדם בטוח ששום דבר לא יקרה לו, אין לו סיבה לבטוח. אם אדם לא מרגיש בסכנה, אין לו סיבה לחסות בצלו של ה'. לכן מצד אחד איננו אומרים הלל בר"ה, מפני היראה, ודוקא משום כך אנו מתרחצים ומסתפרים, כיון שבטוחים שיעשה לנו נס.

רבים מאתנו חושבים שבטחון פירושו לא לדאוג מהבעיות שיש לנו, הכל יהיה בסדר. מדוע? הלא הבעיות גדולות, הסכנות גדולות? - אלא שהקב"ה גדול, לפיכך המסקנה היא שהכל יהיה בסדר...

זו טעות, וכמליצה בעלמא יש לדמות זאת לאלו הסבורים שכאשר מערבים בשרי עם חלבי התערובת הופכת להיות פרווה... כמובן שבשרי זה בשרי וחלבי זה חלבי!

כאשר ישנה בעיה, היא רצינית, וצריך לטפל בה בצורה רצינית. אדם צריך להבין שיש לו כלים עוצמתיים לטפל בבעיה בעז"ה - תפילה וכו'.

לפעמים יש לאדם בעיות שונות של בריאות, פרנסה וכו'. אם אדם מבין את רצינות המצב, ופונה אל הש"ת - הש"ת יעזרהו. זהו בטחון. "אני יום אירא, אליך אבטח" - ביום של יראה, יש לי בטחון.

זהו בטחון: להבין מצד אחד את רצינות הבעיה, ומאידך לפנות אל ה'. מי ששומע אזעקה והיא אינה פולחת את לבו, הוא בבעיה, כי מאחר ואינו מפחד הוא גם אינו מתפלל, אינו זועק, וא"כ מה יציל אותו? הפחד המביא לפניה לעומק הלב אל הרבש"ע - הוא ההצלה של האדם.

האמנתי כי אדבר)

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו (כה, ב)

בטחון - עזיבת הכל בידי הקב"ה

שאלה זו נשאלת בכל מיני מצבים בחיינו, כגון: איך נשב ונלמד, נתפרנס מהכולל ונחתן את ילדנו, ואכן עלינו לתת עליה את הדעת.

"הבעיה היא" - כך חושב אותו יהודי - "נכון, הקב"ה יעזור לי, אבל מה עם השכן שלי שלא מסתדר, ומה עם שאר כל היהודים הטובים שנוקקים לחתן את ילדיהם?"

כשאדם קם בבוקר הוא אומר: "אלוקי!" אתה ואני. נשכח מהעולם לרגע. אם אתה ה' תמשיך לנהל את חיי באותה צורה כפי שעשית עד עתה, האם יש לי ממה לדאוג? ב"ה עשיתי חמש בר-מצוות, לא חשבתי שאסתדר, ובי"ה עברתי את זה. הגעתי עד הלום. אבל, רבש"ע, מה אתו, ואתו ואתו? וכאן אנו מתבלבלים.

ועל כך אמר דוד המלך "יפול מצדך אלף ורובה מימינך אליך לא יגש" - עליך להרגיש כמו בן יחיד אצל הקב"ה!

הקב"ה אמר לר' אליעזר: אינך יחיד, ישנו עולם שלם, ואם אתן לך, מה יישאר לחבריך?

ענה לו ר' אליעזר: רבש"ע, אל מי אני מדבר? הרי מדבר אני אל השי"ת שיש לו מספיק לכולם, אתה יכול להתנהג אתי באופן מיוחד.

והקב"ה כל כך התרגש מדבריו עד שהכהו "לחדווה בעלמא" (רש"י): אה, מותק, זה נפלא! אתה באמת הבן יחיד שלי, וגם יענקל' הוא הבן יחיד שלי, וגם שמערי'ל ובער'ל. כל יהודי הוא בן יחיד שלי!

לפעמים כשרופא אומר שאין סיכוי רח"ל, או שהעסקים של כולם מתמוטטים, אם אכן אדם חש שהוא חלק מכולם - אכן אין לו סיכוי! אבל "בטחון" אמיתי הוא כשאדם מבין את רצינות הבעיה, ובנוסף על כך הוא גם מבין שהעולם מתנהל ע"י הקב"ה בהשגחה פרטית! לעומת היחס אל ג'וני קאמרקאי, ואל צ'ינג צ'ינג ססיני, אותי הקב"ה אוהב לא רק כיהודי, אלא כ"ראובן" וכ"רחל". השייכות שלו אלי היא בקשר אישי ופרטי!

וכשאדם מגיע להכרה כזו, לא מן הנמנע שגם במצבים הקשים ביותר, וגם כשנראה לו שהוא כבר לאחר יאוש - יזכה ל"יפול מצדך אלף ורובה מימינך", אבל - "אליך לא יגש"!

(תפארת שמשון)



וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך: אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלקיך וחי אחיך עמך: (כה, לו)

כתב בכלי יקר: וזיל בתר טעמא כי עיקר טעם איסור הריבית הוא לפי שהוא מסיר מדת הבטחון מן האדם כי כל בעל משא ומתן עיניו נשואות אל ה' לפי שהוא מסופק אם ירויח או לא אבל הנותן בריבית ריוח שלו ידוע וקצוב וסומך על ערבונו שבידו ומן ה' יסיר לבו. ומה שגם הלוה עובר בלאו לפי שהוא מחטיא את המלוה ומסירו מן מדת הבטחון כנודע מדבר המלוים בריבית שרובם מקטני אמנה ואבירי לב הרחוקים מצדקה, מצד כי אין בטחונם בה'. ומה שמותר ליתן בריבית לעכ"ם לפי שכל עכו"ם חזקתו שהוא אלם וגולגל אפילו אם הוא כבוש תחת ידך מ"מ דרכו לבא בעקיפין, ואפילו אם ערבונו בידו לעולם אינו בטוח לא בקרן ולא בריוח וע"כ תמיד עיניו נשואות אל ה' להצילו מידו וזה טעם איסור הריבית בכל מקום. ומה שהזכיר העני דבר הכתוב בהווה כי סתם עני מוכרח ליקח בהלוואה, ועוד שסד"א שאם הלוה עני אינו עובר כי ההכרח הביאו לזה קמ"ל שאפילו הלוה העני עובר בלא תשימונו. וע"כ נסמכה מצוה זו לפרשת השמיטה כי גם טעם השמיטה הוא כדי שגשמים בטחונוני בה':

נביא כאן מעניין הביטחון כפי שמסופר בספר "האיש על החומה" תהלוכות חייו של הגרי"ח זוננפלד זצ"ל:

בגודל מידת בטחונו, לא נמנע הגרי"ח מלהשתדל בתפלה ובעשייה שגם אשתו ובני ביתו לא ישימו מבטחם אלא בהקב"ה.

בימי מצוקה, שהוא ואשתו חיו חיי צער ורעבו ללחם, הצטער מאד בצער אשתו ולא היה יכול לראות בצרתה ודאגת לבה. אז נשא עיניו לשמים ואמר: "רבונו של עולם, להתפלל שתזמין לי ממון איני יכול ואיני רוצה, כי מתנת חנם לא אקבל. ולבקש שאמצא אבידה איני רוצה, כי ע"כ תצטרך לצער אחד מבריותיך, וזה איני רוצה אפילו מגוי, כי איני מבקש שגוי יאבד בכדי שאני אמצא, משום שאיני רוצה להיבנות מצעריו של שום בריה בעולם, ואפילו מנכרי. אלא מבקש אנכי שתתן מדת הבטחון בלבה של אשתי, ואם תמלא בקשתי זו, נמצא אני נהנה ואין העולם חסר כלום, וה' שמע תפלתי, וכל ימייה לא התאוננה על חוסר פרנסה.

רק פעם אחת ויחידה פקעה סבלנותה של צדקנית זו, ולבה האמהי נכמר למראה עולליה המבקשים לחם והיא לא יכלה למלאות את מבוקשם. וכך סיפר הישיש רבי ישראל יעקב ברנשטיין:

גרים היינו בשכונתו של רבי חיים שנים רבות, באחד הימים בשעת הצהרים הקישה הרבנית אשת רבי חיים על דלת ביתנו, ושאלה בעצב וביבשות, אם נוכל להשאיל לה ככר לחם לארוחת הצהרים.

עד כאן היסוד הנפלא שחידש מרן הגרי"ז זצ"ל בענין ה"בטחון", ושמעתי מר' יושע בער שאביו היה אומר זאת הלכה למעשה. בכל פעם שהיו במצב של סכנה, הוא לא היה נותן להם לשכוח זאת לרגע. היה חוזר ואומר: "הם באים להרוג אותנו!" והדגיש באוזניהם שברגע שישכחו את הצרה - שוב לא יתפללו לה', ואז באמת יהיו בסכנה!

אם מצב העסקים גרוע, עלינו לדעת שהקב"ה גרם לך. זה לא פשוט שהכל יהיה בסדר. כדי להפוך את המצב צריך כוחות כביכול של הקב"ה, וזהו ע"י כוחה של תפילה.

**"ואנא מגברא דלית ליה בעינא!?"**

ישנו מעשה נפלא המובא בחז"ל (תענית כה ע"א):

"רבי אלעזר בן פדת דחיקא ליה מילתא טובא" - היה דחוק ועני. "עבד מילתא" - הקיז דמו, וידוע שאחרי הקזת דם צריך לאכול בשר ולשתות יין כדי לחזק ולהברות את הגוף. לרבי אלעזר לא היה מה לאכול מחמת עוניו, ואכל "ברא דתומא" - ראש של שום. "חלש לביה וניס" - נתעלף לבו (רש"י). כשבאו חכמי בית המדרש לבקרו, "חזיהו דקא בכי וחיין, ונפק צוציתא דנורא מאפותיה" - בתוך שנתו בכה וחיין, וניצוץ של אש יצא ממצחו.

כשהתעורר משנתו, שאלוהו: 'מדוע בכית ומדוע צחקת בתוך השינה', אמר להם: ישב עמי הקב"ה ושאלתי אותו: 'עד מתי אצטער בהאי עלמא' - עד מתי אסבול את העניות... 'ואמר לי: אלעזר בני, ניהא לך דאפכיה לעלמא מרישא, אפשר דמתילדת בשעתא דמזוני?' - כלומר, במהלך הבריאה ובמזל לידתך בעולם הזה, אין לך פרנסה ומזונות. השאלה היא האם ברצונך שאהפוך את העולם ואברא עבורך עולם חדש, בו יתכן שתילד במזל של מזונות. 'אמרי לקמיה, כולי האם ואפשר' - אמר ר"א בן פדת לפני הקב"ה: גם אם תעשה עבורי את הדבר הגדול של בריאת עולם חדש, עדיין לא מובטחים לי מזונות, אלא ספק הוא אם אילד בשעת מזונות, ויהיה לי מזל טוב?

"אמרי ליה: דחיי טפי או דחיינא!?" - שאל ר"א בן פדת את הקב"ה: האם נותרי לי רוב שנים לחיות, או שעברתי כבר את רוב שנותי, 'אמר לי: דחיי' - א"ל הקב"ה שעברו עליו כבר רוב שנות חייו, ונותרו לו מעט שנים לחיות, ולכן בכה מתוך שנתו.

"אמרי לקמיה אי הכי לא בעינא" - אם כך, אמר ר"א בן פדת, אסבול את מצב העניות ואיני רוצה בשינוי העולם. וע"ז ענהו הקב"ה: "בהאי אגרא דאמרת לא בעינא - היבנא לך לעלמא דאתי תליסרי נהרוותא דמשחא אפרסמון דכיין, כפרת ודיגלת, דמענגת בהו" - בשכר שקיבלת על עצמך את היסורין, תזכה בעולם הבא ל"ג נהרות של שמן אפרסמון, כמו פרת ודיגלת, והיינו תענוגים רוחניים בעוה"ב. ועל הבשורה הטובה הזו חיך בתוך שנתו.

"אמרי ליה, האי ותו לא?" - האם לא אקבל יותר מ"ג נהרות? "א"ל: ולחברך מאי יבנא?" - ומה אתן לחבריך? "אמר ליה: ואנא מגברא דלית ליה בעינא!?" - וכי אני מבקש ממי שאין לו אפשרות, והרי אתה הקב"ה בורא כל העולמים, אין גבול ליכולתך ובאם תתן לי יותר, ודאי תוכל ליתן גם לאחרים!?

"מחיין באסקולטא אפוטאי" - הכהו הקב"ה באצבע על מצחו, "ואמרו לו, אלעזר בני גירי בן גירי" - הכיתי בך את חיצו, ופירש רש"י שאמר לו כן והכהו לחדווה בעלמא, והיינו הניצוץ של אש שיצא ממצחו.

הדברים עמוקים ונפלאים, ומהיום את אחד מיסודות היהדות.

"יפול מצדך אלף ורובה מימינך אליך לא יגש" - השייכות שלי אל הקב"ה אינה תלויה במה שקורה מסביבי. ר' אליעזר אמר לקב"ה: אם אני מבקש ממך ואני אומר שאני רוצה יותר או פחות, מה זה קשור לחבריך? אני אומר כל בוקר "אלוקי" וגם חברי אומרים "אלוקי" בדרכם. אין זו סתירה לקב"ה.

"צמצם בין שני בדי הארון" (ילקו"ש יהושע רמז יד) - יהושע הכניס את כל בני ישראל בין שני בדי הארון, וזהו הנס של היהדות, היסוד של עם ישראל. בין שני בדי הארון יש מקום רק לאדם אחד, וכל אחד תופס את כל מקום הארון.

נפרוט זאת לפרטים, ונבאר עפ"י דוגמא מהחיים:

ליהודי בא"י יש עשר ילדים, שהגדול בהם בן 18. הוא עורך לעצמו חשבון פשוט: בתוך 20 שנה עליו לחתן את כל ילדיו. אם יעזור לו הקב"ה ויתחלק חצי בחצי עם הצד השני, כדי לחתן כל ילד הוא יצטרך משהו כמו 80,000 דולר. כפול שנים-עשר ילדים זה בערך מליון דולר. ומה מצבו הכלכלי כיום? - בבנק יש לו 'אובדרדפט' של אלפיים ש"ח... ובעז"ה עוד כמה חודשים עליו להתחיל לחשוב על שידוכים. איך יוכל להסתדר במצב כזה!?

כאן מגיעה מידת הבטחון ואומרת: נכון, זה לא פשוט, אך אם תפנה לקב"ה ותתפלל אליו - יהיה בסדר, ה' יעזור לך.

ויהי הדבר לפלא, כי מימיה לא נהגה הרבנית לשאול משכניה מחוט ועד שרוך נעל, וביחוד צרכי אוכל. נגשתי לארון הקיר ובחתי ככר לחם אפוי היטב, מעשה ידי אשתי שנהגה לאפות בעצמה את הלחם, והושטתי אותו לרבנית. תוי פניה של הרבנית העידו שרוחה נסער בקרבה. ומכיון שראיתי בכל הענין מקרה יוצא דופן, גברה סקרנותי ועקבתי אחרי הרבנית עד לתוך ביתה.

כשנכנסתי אחרי הרבנית ראיתי שרבי חיים מסב ליד השולחן שותק ומכונס, שוהה ומצפה למה שתיגיש לו אשתו הגישה לו הרבנית את הלחם שזה עתה השיגה מהשכן. ואחרי שרבי חיים פרס כדיו ובירך ברכת המוציא, אמרה לו:

– רצייתי להטעימך הטעם כשאינן לחם בבית, למען תרגיש בצערי ובצער הילדים שאין לי במה להשיבע רעבונם. באמרה מלים אלה פרצה בבכי מר, והוסיפה: גם לחם זה שעליו בצעת עתה שאול הוא מאת שכננו ר' ישראל יעקב.

הצטער מאד רבי חיים על סעודה זו שאינה מספקת, ועוד שהלחם לא משלו הוא, דבר שנגד את הנהגתו, כי מעולם לא שאל דבר מאחר. דחק עצמו ואכל שיעור כזית שיוכל לברך עליו ברהמ"ז דרבנן, אכל ולא שבע כי לא רצה לשבוע מסעודה שאינה שלו.

כל אותו זמן שרבי חיים סעד את סעודתו הדלה וברך בכוונה ברכת המזון, עמדה הרבנית בפינת החדר השני, כשדמעותיה נגרות על לחייה ואינה יכולה לשלוט ברוחה.

צערה של אשתו, ורעבון ילדיו, נגעו מאד ללבו של רבי חיים, ועם גמר ברהמ"ז אמר, כפונה אל עצמו: "אמנם נדמיתי שגם לה יש מדת הבטחון כמוני, אבל עכשיו שאין הדבר כן, יש לצאת ולחפש פרנסה".

ובדברו כדברים האלה שם את ה'דזובע' שלו על כתפיו, קם ויצא מן הבית "לחפש פרנסה".

אני, שהכרתי את רבי חיים כאיש מופת מהרבה מקרים אחרים, גבר בי יצר הסקרנות לעקוב ולראות איך "מחפש" רבי חיים פרנסה.

הוא עולה במדרגות הרחבות במעלה השכונה, ואני מצדד עצמי בקרבת הקירות בכדי שלא ירגיש בי, רבי חיים סובב ימינה פונה לצאת מהשער שע"י בית החולים "משגב לדרך" בסמטא הפונה למיידאן, ואני בעקבותיו. הוא עושה כמה צעדים מחוץ לשער ומהלך בכיוון לרחוב המיידאן, ואני אינני מסיר עיני אף לרגע מתנועותיו.

לפתע הבחנתי שרבי חיים מתכופף. לא שלטתי ברוחי וזרזתי את צעדי בכדי להמציא בקרבתו, בטווח ראייה, והנה אני רואה שהוא מרים מהארץ שני נפוליון זהב.

רק עתה כאילו הרגיש בי, ויפן אלי בשלוות רוחו ויאמר: "נו אפשר כבר לחזור הביתה יש לי ב"ה כבר פרנסה..."

(האיש על החומה)

בפרשת השבוע, ישנה מצוה. המצוה הזאת עוסקת באיסור אונאה. יש אונאת ממון ויש אונאת דברים, אלה שני סוגים של אונאות.

**אונאת ממון**, זה נושא אחד שהתורה עוסקת (כה, יד) וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו – זה אונאת ממון. (כה, יז) ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך כי אני ה' אלקיכם.

**אומר רש"י** – ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חברו, ולא ישיאנו עצה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר בו ויראת מאלהיך **באה התורה ומוזהירה כאן** – אל תגיד התכוונתי לטובה. הקב"ה יודע מה היתה כוונתך.

**ספר החינוך**, במצוה של"ח, עוסק במצוה הזו, של איסור אונאת דברים, **אני רוצה ברשותכם לקרוא כמה שורות מתוך דבריו:**

**שלא להונות אחד מיישראל בדברים, כלומר, שלא נאמר לישראל דברים שיכאיבוהו ויצערוהו ואין בו כח להעזר מהם... שרש מצוה זו יודע כי הוא לתת שלום בין הבריות, וגדול השלום שבו הברכה מצויה בעולם, וקשה המחלוקת כמה קללות וכמה תקלות תלויות בה.**

**מדיני המצוה. כמה אזהרות וכמה זרזין שהזהירונו זכרונם לברכה בענין זה שלא להכאיב הבריות בשום דבר ולא לבישם, והפליגו בדבר עד שאמרו (שם), שלא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים, וראוי להזהר שאפילו ברמז דבריו לא יהיה נשמע חרוף לבני אדם, כי התורה הקפידה הרבה באונאת הדברים, לפי שהוא דבר קשה מאד ללב הבריות, והרבה**

מבני אדם יקפידו עליהם יותר מעל הממון. וכמו שאמרו זכרונם לברכה (שם) גדולה אונאת דברים מאונאת ממון, שבאונאת דברים הוא אומר ויראת מאלהיך וגו'. ולא יהיה באפשר לכתב פרט כל הדברים שיש בהן צער לבריות, אבל כל אחד צריך להזהר כפי מה שיראה, כי השם ברוך הוא יודע כל פסיעותיו וכל רמיוותיו, כי האדם יראה לעינים והוא יראה ללבב... ונהגת מצוה זו בכל מקום ובכל זמן בזכרים ונקבות, ואפילו בקטנים, ראוי להזהר שלא להכאיב בדברים יותר מדאי, וזולתי במה שצריכין הרבה כדי שיקחו מוסר, ואפילו בבני ובנותיו בני ביתו של אדם, והמקל בהם שלא לצערם בעיניי אלה ימצא חיים ברכה וכבוד. והעובר על זה והכאיב את חברו בדברים באותן שפרשו חכמינו זכרונם לברכה כבעל תשובה ובחולה וכיוצא בהן עבר על לאו זה, אבל אין לוקין עליו, לפי שאין בו מעשה. וכמה מלקיות מבלי רצועה של עגל יש ביד האדון המצוה על זה, יתעלה ויתברך.

אלה הדברים שכותב ספר החינוך והוא מזהיר מאוד, באונאה של ילדים קטנים, וצריך לדעת, שלפעמים אנשים מבוגרים, חושבים שזה משחק עם ילדים ומשתעשעים איתם. ההשתעשעות הזאת, היא איסור אונאה – אם הוא דופק לילד על הגב, והילד מסתובב אחורה ובינתיים הוא סוחב לו את השקית ממתקים, שהוא הביא מהבית ואז הילד מסתובב חזרה ושואל, איפה הממתקים!?

הוא אומר לו בניחוץ – הינה!

זהו איסור אונאת דברים בקטן, וקטן הוא לאו בני מחילה, לכן אומר לנו ספר החינוך – תדע לך, שקטנים, אם אתה מצער אותם, שזה לא בשביל חינוך, אלא בגלל שזה שעשוע אצלך לגנוב לו את המפתחות, או שעשוע אצלך לקחת לו את השקית עם הגוגואים, זו לא סיבה שתעשה לו את זה, ולכן מזהירה אותנו התורה, על איסורי אונאת דברים.

מה זה אונאת דברים? למה הכוונה?

**מביאה הגמרא** (בבא מציעא נח, ב) כמה וכמה דוגמאות, בואו ונקריא אותם, כדי שנכנס לסוגיה:

**באונאת דברים הא כיצד אם היה בעל תשובה אל יאמר לו זכור מעשיך הראשונים** – ברוך ה' הוא בעל תשובה, התחיל להתפלל באיזה בית הכנסת מסוים, הוא מגיע לגבאי ואומר לו – תשמע, אני חדש בדת, אבל ראיתי שיש שיטה של המגן אברהם, שהקריאת שמע היא לא כהשיטה שנוהגים כאן, כשיטת הגאון מוילנה, אולי נהג כשיטתו של המגן אברהם?

בא אחד ואומר – תראה אותו, עד לפני שבועיים היה עם קוקו, פתאום נהיה המגן אברהם?! תגיד תודה שיש הגאון מוילנה...

**אומרים חז"ל** – אל תזכיר לו את זה שהוא פעם לא היה בעל תשובה. אותו דבר גר שהתגייר, אל תגיד לו זכור מעשי אבותיך.

אותו דבר, אם הוא בא ואומר – תראה, אתה מדבר דברי תורה, לפני שבועיים אכלת נבלות וטרפות מה אתה מדבר דברי תורה?! מי אתה בכלל!?

כל מעשה כזה, הוא מעשה של אונאת דברים. הגם, שראיתי במפרשים, שאם אתה אומר לגר – "אכלת נבלות וטרפות", אין בזה שום בעיה, זה לא אונאה, כיון שלא היה לו שום איסור, לאכל נבלות וטרפות, אז מה הבעיה? לפני זה לא היה לו שום בעיה.

ולכן, השאלה היא, אם יש בזה אונאה או אין בזה אונאה, כי לפני זה לא היה לו בזה שום איסור.

כל האיסור הוא למי שהינו יהודי, למי שאינו יהודי, אין לו איסור בכך, אז מה יש לך לעורר על זה? בכל אופן, ממשיכה הגמרא – **אם היו יסורין באין עליו אם היו חלאים באין עליו או שהיה מקבר את בניו אל יאמר לו כדרך שאמרו לו חבריו לאיוב**

אמרו לו חבריו של איוב – מגיע לך! ככה הם אמרו לו, ולכן אסור לעשות את זה, זה אונאת דברים.

וחז"ל עצמם שואלים – אז למה חבריו של איוב עשו את זה? ועונים חז"ל – שחבריו של איוב עשו זאת, כיון שהוא התלונן על מידת הדין.

אמרו לו – מה אתה מתלונן על מידת הדין? מגיע לך! אבל אסור להגיד לאדם – תשמע, נפלת? אתה חולה? תבדוק, אולי יש לך באמת בעיות!?

הוא חולה? אתה צריך לעודד אותו, לא להגיד לו זה בעיה שלך, אל תצער אותו.

**למישיכים חז"ל ואומרים - אם היו חמרים מבקשין תבואה ממונו לא יאמרו להם לנו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה ויודע בו שלא מכר מעולם -** בן אדם מחפש הלוואה, מחפש גמ"ח, ואתה יודע, שהבן אדם שאתה שולח אותו אליו, אין לו אפשרות בכלל לעזור לו, אתה עובר על איסור אונאה.

**ר"י אומר אף לא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים שהרי הדבר מסור ללב -** אתה רוצה לקנות, ואתה יודע שאין לך כסף לקנות. אתה בא למוכר, אתה אומר לו "אני רוצה לקנות", ואתה יודע שאין לך כסף בכלל, זה איסור אונאה.

זה נפוץ היום מאוד, אנשים שמחכים בתחנות לאוטובוסים, ובשלטים מופיע שהאוטובוס שהם צריכים יגיע בעוד חצי שעה. מה עושים חצי שעה?!

נכנס לחנות נעליים ומתחיל למדוד את כל הנעליים בחנות, עד שנשארו לו שלוש דקות לאוטובוס.

אומר לבעל החנות - לא ראיתי מספיק דוגמאות, אבוא בלי נדר פעם אחרת.

אדם שעושה את זה, עובר על איסור אונאה. הדבר הכי פשוט הוא, להיכנס לבעל החנות, ולהגיד לו תשמע, אני יכל להעלות אותך על סולם שלוש פעמים למדוד נעליים, בא אני יקל עליך, אני בסכ"ה רוצה מזגן. במקום להטריד אותך, ושתעלה על סולמות, אני אומר לך - אני לא מתכוון לקנות, אני רק רוצה לשבת בחנות, עד שיגיע האוטובוס. אותו דבר אדם שסתם נכנס לחנות לשאול שאלות - כמה עולה מיקרוגול, כמה עולה זה כמה עולה זה...  
חז"ל אומרים, שהוא נוטע אשליות בלב המוכר. אבל אם אתה נכנס לחנות במטרה, שבאמת אתה רוצה לקנות מוצר מסוים, אבל אתה פשוט עושה "סקר שוק", אז אתה אומר למוכר "אני מתעניין במחיר של המוצר הזה", אז זה בסדר.

אל תיטע בו אשליות, אומרים חז"ל, כאילו אתה קונה. כי ברגע שאתה נכנס לו לחנות, הוא כבר מתחיל לפנטז על הרווח שהוא הולך לעשות על המוצר שתקנה ממנו.

תגיד לו על ההתחלה, שאתה לא מתכוון לקנות מוצר כרגע, יצאת ידי חובה. השיעור שלנו היום, הוא לא להביא דוגמאות לאונאה, לכן הבאתי רק מגוון דוגמאות, כדי שיהיה לנו איזה שהיא מידה לדבר.

ראיתי בספר אחד, שיהודי יקר מהעיר צפת כתבו, ושם הוא מביא כל מיני דוגמאות לאיסורי אונאה, בין היתר הוא מדבר על הרכישות שאנשים עושים כיום, דרך האינטרנט, כי הרכישות יותר זולות שם.

אדם יכל לרכוש נעליים של חברה ידועה בחמישים אחוז פחות, אבל באינטרנט אין לך מדידות כמו בחנות, אז איך תדע איזה מידה אתה צריך בנעל מסוימת?

אתה הולך לחנות שליד הבית, אומר למוכר תביא לי בבקשה את הנעל הזאת של נייק, מידה 41.... לא זה קצת רחב לי, תביא לי את הדגם השני, מודד מסתכל, יופי זה מתאים!

מוריד את הנעל, רום את הדגם ואומר למוכר תודה רבה, אבוא פעם אחרת כבר.

הלך והזמין את אותה נעל באינטרנט, וכך חסך חמישים אחוז.

עשה את זה, חסך חמישים אחוז, אבל עבר על איסור אונאה - אתה מצער את המוכר, מריץ אותו על הסולם, כדי שאתה תקנה ביותר זול אחר-כך. זה איסור אונאה, צריך לדעת שאסור לעשות את זה. אתה יכל לעשות את זה, אם אתה מיידע אותם.

תגיד למוכר - תשמע, אני מתכוון לקנות באינטרנט את הנעל, יותר בזול, אז תעשה טובה ותעזור לי.

כל הדברים האלה, קדושים לאיסורי אונאה. הבאנו רק את הדברים האלה, כדי שנחוש את זה על בשרנו, על מה מדובר כאן, באיסורי אונאה, מה הרגישות של רבותינו, סביב העניין הזה לצער אדם, גם אם אתה לא פוגע בו ואתה עולב בו, שאתה אומר לו זכור מעשיך הראשונים, תזכור מי היה אביך, מי היה סבך.

כאן זה לא ככה, כאן אתה עושה לו נקודות אחרות, שנוגעות לגמרי באפיקים אחרים, אבל גם זה נקרא בשם אונאה, כי אתה מצער את האדם.

**ממשיכה הגמרא (בבא מציעא) עד כמה הענין של האונאה חמור - א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי גדול אונאת דברים מאונאת ממון שזה נאמר בו וויקרא כה-יז/לו/מוג} ויראת מאלהיך וזה לא נאמר בו ויראת מאלהיך ור' אלעזר אומר זה בגופו וזה בממונו רבי שמואל בר נחמני אומר זה ניתן**

**מסיימת הגמרא ואומרת, דבר שמאוד מאוד אקטואלי - אמר רב לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה -** הנשים מאוד רגישות למילים שאתה מוציא מהפה. הגבר \ באופן עקרוני, הוא יותר חזק, אתה אומר לו משהו, לא תמיד על המקום הוא מתפרץ, אבל אצל אישה, היא יותר רגישה, וברגע שאתה פותח את "הצרות" של הלשון, לפעמים זה יכל להביא אותה לדמעה, וחז"ל אומרים, שאדם צריך להיזהר שלא לפגוע באשתו.

כולנו מכירים את דברי הגמרא (כתובות ס"ב, ב) - **דרב רחומי הוה שכיח קמיה דרבא במחוזא הוה רגיל דהוה אתי לביתיה כל מעלי יומא דכיפורי יומא חד משכתייה שמעתא הוה מסיכא דביתיה השתא אתי השתא אתי לא אתא חלש דעתה אחית דמעתא מעינה הוה יתיב באיגרא אפחית איגרא מתותיה ונח נפשיה -** רב רחומי התעכב בבית המדרש, אשתו הורידה דמעות, יצאה קורה מבית המדרש ונפלה על ראשו, והרגה אותו במקום.

שואל ר' חיים שמולביץ בספרו - מה היא הרוויחה? היא בכתה כי בעלה איחר, אז היא הורידה דמעות. מה היא הרוויחה?

אמר ר' חיים שמולביץ - זה פירוש הדבר, כוחה של דמעה. הכוח שיש לדמעה של אישה, פועל דברים עצומים בשמים.

אומרים חז"ל - אף עפ"י, שכל השערים ננעלה, שערי דמעה לא ננעלו. ברגע שהאדם מוריד דמעות, אז השערים המיוחדים, הנקראים שערי דמעה, נפתחים, והדינים בשמיים נעשים אחרת לגמרי.

**ממשיכים חז"ל ואומרים (גמרא בבא מציעא) - א"ר אלעזר מיום שנחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר (איכה ג-ח) גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואע"פ ששערי תפלה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו שנאמר (תהילים לט-יג) שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש... אמר רב חסדא כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה שנאמר (עמוס ז-ז) הנה ה' נצב על חומת אנך ובידו אנך א"ר אלעזר הכל נפרע בידי שליח חוץ מאונאה שנאמר ובידו אנך**

אומרים המפרשים - בכל דבר שהקב"ה שולח מלאך, המלאך לא "נוסע בטיסה ישירה", הגמרא בברכות אומרת, שיש מלאך שיש לו שתי תחנות יש מלאך שיש לו ארבע תחנות, מלאך המוות יש לו שמונה תחנות. הקב"ה אין לו תחנות, ברגע שהוא יוצא, הוא מיד נפרע מבני האדם, ולכן האיסור אונאה כ"כ חמור - **ובידו אנך** - הקב"ה בעצמו, "מחזיק" את הפלס, כדי להעניש אנשים, שיש בהם ענייני אונאה שמצערם אנשים.

**ממשיכה הגמרא ואומרת - א"ר אבהו ג' אין הפרגוד ננעל בפניהם אונאה וגזל וע"ז.**

מה הכוח שיש לענין של אונאה, ששום דבר לא ננעל בפניהם? אז רוב המפרשים אומרים, שהסיבה היא, כי אנשים שאתה מציק להם, דומעים. אנשים שאתה מצער אותם, הם פורצים בבכי.

יכול להיות שהם לא עושים את זה בפניך, יכול להיות שהם הולכים הביתה ושם הם עושים את זה, כשהכל סגור. אבל באופן עקרוני, אם אתה פוגע בבן-אדם, גם אם זה לא פורץ עכשיו, זה יפורץ יום אחר, ואחרי שאדם דומע, הדמעות פועלות בשמים - כל השערים ננעלו, חוץ משערי דמעה, ולכן הדמעות הללו, פועלות את פעולתן, וכותבים המפרשים - שאף עפ"י שבכל מצוה, אתה יכל להגיד - זכות עולה לו. יש לו זכויות. הקב"ה יכל לעקב א תזה, בסיבות מסוימות, בענייני אונאה, שום דבר לא מעכב, הקב"ה בא דין וחשבון עם אדם שמצער את הזולת, ולכן אומר ספר החינוך, שהמצוה הזאת היא כ"כ נוראה וכ"כ חזקה, בגלל ענייני המחלוקת, שבני אדם מצערים אחד את השני.

לכן באה התורה והזהירה, על איסורי האונאה. (ברוך שאמר)



**את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' (כו, ב)**

וברש"י: אני ה': נאמן לשלם שכר.

"כל שומר שבת... שכרו הרבה מאד".

לפעמים נראה כי שמירת השבת מסכנת את האדם ועלולה לפגוע בו, אולם שוב ושוב מוכח כי ההפך הוא הנכון, ודוקא בזכות ההקפדה על שמירת השבת זוכה האדם לנסים ולנפלאות.

בספר "זכרון יעקב" מובא בענין זה המעשה הבא.

בעיר קטנה בליטא במחוז קובנא חי לו יהודי נכבד מאד, איש ספר ובעל בעמיו, לפרנסתו נהל האישי בית מרוזח, ומלבד מרתף של יין הקים שם גם

**את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה' (כו, ב)**

וברש"י: אני ה': נאמן לשלם שכר. "ואם לזה הצור יפרע את חובו" ספר הגאון רבי אליהו מן שליט"א, נאמן ביתו של רבי חיים קניבסקי שליט"א:

באחת הלילות השתתפתי בשמחת בר מצוה בבני ברק, נגש אלי יהודי שאינני מכירו, ואמר לי שהואיל ואני מקרב לרבי חיים הוא מבקש ממני לפנות אליו שיכריע בדיון תורה שיש לשני אנשים בעיר, השבתי לו שרבי חיים לא עוסק בדיוני תורה, ולשם כך יש את בתי הדיון שבהם יושבים דינים שעוסקים בכך, אך היהודי בשלו "אני יודע שרבי חיים לא עוסק בדיוני תורה, אבל בכל זאת, לא מדבר במקרה רגיל של סכסוך בין שני אנשים..." הדבר עורר את סקרנותי והתעניינתי לדעת במה המדבר.

ספר האישי: ראובן ושמעון הם שני יהודים מבני ברק, ראובן הוא אברך תלמיד חכם מפלג הממית עצמו באהלה של תורה ופרנסתו דחוקה מאד, ושמעון חברו הטוב של ראובן הוא אדם תורני וקובע עתים לתורה, אך לפרנסתו הוא עוסק במסחר ורואה ברכה בעמלו.

הדחק והמחסור בביתו של ראובן היו נוראים, והגיעו הדברים לידי כך שסעדת השבת בביתו כללה קפסת טונה קטנה לכל בני הבית, זה היה ה"בשר ודגים וכל מטעמים" שלהם.

כשנודע הדבר לשמעון הוא הזדעזע, ובו במקום פנה אל ידידו ראובן ואמר לו "מהיום והלאה כל צרכי השבת שלך, עלי. בלי בררה נעתר ראובן להצעה, ואכן מכאן ואילך החל ההסדר החדש לפעל בקביעות, ראובן קנה לביתו את כל צרכי השבת, שמעון שילם, והכל בא על מקומו בשלום.

אבל גלגל חוזר בעולם, הגיעו זמנים קשים לשמעון והוא ירד מנכסיו, סכומי התמיכה שלו בראובן, שפעם היו שוליים ולא מרגשים לכיסו, הפכו להיות כבדים מנשוא עבורו, אולם למרות מצבו, לא ספר לראובן מאומה והתמיד להעביר לו את כל הוצאות השבת שלו כמימים ימימה.

יום אחד נודע הדבר לראובן, הוא מהר להתקשר לידידו הטוב שמעון וטען כלפיו "מדוע לא ספרת לי שנקלעת לקשיים ואין באפשרותך להמשיך את תמיכתך בי? הוא הודה לו מאד על עזרתו הרבה עד היום והודיע לו כי מכאן ואילך אינו מוכן עוד להעזר בו.

אך שמעון בשלו "הלא הוצאות השבת אינן נכללות בכלל המזונות הקצובים לאדם מראש השנה, כלומר, הוצאות השבת אינן על חשבוני כלל והן לא תלויות במצבי הכלכלי, ואדרבה מי שמוסיף בהן מוסיפים לו, ואם כך, מה אתה מתערב בחשבונות שלי?"

ראובן דחה את טענתו "נכון, הוצאות שבת אינן נכללות במה שנגזר ונקצב לאדם בראש השנה, אבל כאן מדובר ב"הוצאות שבת" שלי ולא שלך, התשלום שלך בעבור הוצאות השבת שלי אינן בגדר "הוצאות שבת" שלך אלא הן בגדר צדקה וחסד שאתה עושה אתי, והרי על צדקה וחסד לא נאמר שהם אינם בכלל מה שנגזר ונקצב לאדם בראש השנה.

אך שמעון מתעקש "התשלום שאני משלם לך בעבור הוצאות השבת שלך נחשב גם כ"הוצאות שבת" שלי, ומשום כך אני נחוש להמשיך לכסות את כל הוצאות השבת שלך, בדיוק כפי שאינני חוסך בהוצאות השבת בביתי למרות המצב הדחוק שנקלעתי אליו.

את כל הדיון ודברים זהו ספר האישי לרבי אליהו מן ב"ר מצוה" כשסיים האישי את דבירו פנה אל רבי אליהו ואמר "כיון ששני הצדדים לא הגיעו לעמק השווה, הם החליטו להביא את דינם להכרעת רב, וכשפגשתי אותך עכשיו, חשבתי, כי נכון יהיה אם תביא את המקרה לפני רבי חיים כדי שיפסק בדינם."

ואז שאל אותו רבי אליהו בסקרנות: "אמר נא לי, מה הקשר שלך לענין?" אני הוא שמעון..

למחרת בבקר נגש רבי אליהו לרבי חיים שליט"א וספר לו כל אותו מעשה, כששמע רבי חיים את הדברים, התרגש עד דמעות, אשריכם ישראל שאלו דיני תורה שלכם! מרב התרגשות לא יכול היה להשיב, ורק לאחר ששבה אליו רוחו התיחס לגופו של ענין ואמר:

בעצם יש כאן שני נדונים, נדון אחד, הרי "שונא מתנות יחיה" ואם כן יכול ראובן לטעון, אני רוצה לחיות, ולכן אינני מוכן לקבל את נתינתו של ראובן, ומלבד זאת יש כאן נדון שני, ראובן אומר לשמעון, כל עוד מצבך הכלכלי אפשר לך להחזיק אותי ולתמך בי, הסכמתי, אבל עכשיו שירדת מנכסך, אינני רוצה לפלל כמעמסה עליך, נכון, מצבי דחוק, אבל הלא גם מצבך דחוק, ומהיכי תיתי שאתה במצבך תמשיך ותכסה את הוצאות השבת שלי.

מקום שעשועים (כמו ביליארד), והאצילים הפולנים אהבו מאד להתאסף, להשתעשע שם ולהשתכר להנאתם.

חיי הכבוד והרוחה שהיו מנת חלקו של היהודי לא הסיחו את דעתו מקביעת עתים לתורה, ונעימותו גרמה לו שיהיה נכבד ורצוי לכל יודעיו ומכריו.

בשנת קצ"א, עם סיום מרידת הפולנים, שבו צבאות רוסיה מורשא ואחד הגנרלים הרוסיים בחר לעבר עם כל גדודיו דרך אותה עיר, הוא הגיע לשם בליל שבת כשהוא וכל חיליו עיפים ויגיעים מטלטולי הדרכים.

כששמע שבעיר קיים בית מרוז ומרתף יין, שלח מיד אחד ממשרתיו על היהודי כדי לקנות ממנו יין טוב.

כשראה הגנרל את המשרת שב בידים ריקות, כעס מאד, הוא שלח אל היהודי שני חילים נוספים שיעבירו בשמו פקדה נחרצת "עליו למכר להם יין ללא שהיות!"

אולם החילים שבו וסיפרו כי היהודי השיב להם, שלו אסור לסחר ולמכר בשבת קדש, אך הוא מסכים לתת לגנרל את המפחות בית המרוז, שיקח בעצמו כל דבר שיחפץ בו לבו.

כשנמסרה התשובה האמיצה לגנרל התעוררו בו רגשי התפעלות כלפי בעל בית המרוז, והוא בקש לפגש אותו פנים אל פנים, ולהתחקות אחר מהותו, האם הוא רק יהודי חצוף ועז פנים המעז להשיב ריקם את פני הגנרל הגודל בתשובות מתגרות, או שמדבר באמת באדם ערכי, המוכן למסר את כל רכושו עבור עקרונות דתו.

בא אל בית היהודי, ונדהם, הבית הגדול והמפאר היה מואב היטב, ומנורות רבות דולקות הציצות מכל פנה, נקיון וסדר נפלאים שררו בו, השלחן היה ערוך ברב הדר, בני הבית היו לבושים במלבושים מלכותיים, ואצילות פניו של בעל הבית נכרה מכל תנועותיו, אפילו גוי מגשם כמוהו יכול היה להבחין על נקלה באוירה של קדשה ומלכות החופפת על הבית.

הוא הציג את עצמו לפני היהודי, ונסה להבין, איך יתכן שלמרות תארי הכבוד המרבים שלו, ומעמדו החשוב הוא מעז להשיב פניו ריקם.

השיב היהודי, "יסלח לי כבודו, אבל ישנו בעולם אחד שהוא גודל ונכבד ומרום ממך, וגם גדול ונכבד מאנשים חשובים ממך, הלא הוא הקב"ה. כל העולם כלו חייבים לשמע לו, וכשהוא מצוה אותי שלא אעסק במשא ומתן בשבת, מה ביכלתי לעשות!?"

אבל אדוני הנכבד, אם כבר זכיתי כעת לכבוד הגדול בבקורך האישי בביתך, אשמח מאד לארח אותך, אנא ממך, השאר אצלי, וכבד אותי בכבוד הגדול הזה!"

נהנה הגנרל מתשובת היהודי, ונשאיר בביתו, עד מהרה הגש לשלחן יין טוב, והגנרל התענג עליו, בנוסף לכך גם טעם מכל המאכלים היהודיים המסורתיים אשר נעמו לו מאד.

בצאתו מן הבית הושיע ליהודי מטבע זהב גדולה, ובקש לשלם על הוצאות הארוח, אך היהודי טרב, חלילה לי לקחת כסף על הוצאות שבת קדש, הלא מראש אמרתי ששכרי הוא עצם הכבוד על ארוח שר נעלה ונכבד כמון.

שמע הגנרל את דבריו, הוציא מכסו את פנקסו האישי, רשם את שמו ונפרד ממנו בידיות רבה,

חלפו שנים מספר, הגנרל הספיק להתקדם בתקפיו, והפך למפקח הראשי על כל בתי הסהר במדינה, והנה ארעה התפתחות פוליטית דרמטית, מארגן המרד נתפס וכל נירותיו חרמו, בין השאר נמצא מזכר בהם מנהגו להתארח עם אצילים בבית המרוז היהודי באחת הערים במחוז קובנא.

תוך שעות בודדות הפתע היהודי גלגלות בביתו משלחת שוטרים עם עגלה מכוסה, וללא שום הסבר נוסף מצא את עצמו כפות בתוכה ומובל לווילנא, שם נאסר בבית הכלא במקום מבודד, כאחד האסירים המסכנים ביותר.

ביום מן הימים הגיע מפקח בתי הכלא לבקור, הוא הכיר את בעל האכסניה, והתפלא מאד על כליאתו בכלל, ובפרט בתנאים המחמירים הללו "מה קורה פה, יהודי נכבד?" שאל, והיהודי השיב "כמון כמוני לא אדע על מה מאשימים אותי."

המפקח התגיס לטפול אישי בענין, וכשנודע דבר האשמה, אסף את שרי המועצה ואמר לפנייהם "אני ערב בעד היהודי הזה שהוא נקי מעוון מרד! הוא בעל אכסניה פשוט, ומאין לו לדעת את מזמת אורחיו ומבקריו?!" הוא הוסיף וספר כמה התפעל ממנו במפגש שהיה ביניהם, והשרים אשר התפעלו מאד למשמע הדברים, מהרו להוציאו לחפשי.

כשהגיע היהודי לביתו, הוא ברך ברכת הגומל על הנס שנעשה לו, ועם זאת לא רצה לסמוך על מעשה נסים, ולא נח עד שמכר את ביתו ואת כל אשר לו ועבר לגור בארץ הקדש.

(ומתוק האור - שבת קודש)

הוסיף רבי חיים: לגבי הנידון הראשון, יש ש"ך המפרש שמה שנאמר "שונא מתנות יחיה" הכונה שמי ששונא מתנות יזכה לאריכות ימים, אבל מאידך אין הפסוק בא לומר שמי שאוהב מתנות לא יחיה, לפי זה יש לומר כי טענת ראובן בנדון זה איננה טענה.

העיר לו רבי אליהו, אבל הרי יש "פרישה" ב"חשן משפט" סימן רמ"ט שמפרש שלא כהש"ך, ולפיו יש לפרש שאכן הכונה ב"שונא מתנות יחיה" שמי שאוהב מתנות, לא יחיה, ואם כן, ראובן יכול לטעון, אמנם יש ש"ך, אבל אני חושש לפירוש של ה"פרישה".

אמר על כך רבי חיים: זו אינה טענה! באמת לפי ה"פרישה" בדרך כלל אין לקבל מתנות מן הטעם של "שונא מתנות יחיה" שאהבת מתנות עלולה לקצר חיים, חס ושלום, אבל כל זה בעלמא, אך לגבי שבת, אין חשש כזה כי השבת היא מקור הברכה ואי אפשר להנזק ממנה, אם האדם נוטל מתנה מחברו לצרכי שבת, גם ה"פרישה" מודה שאין בזה חשש של "שונא מתנות יחיה".

באשר לנדון השני, הורה רבי חיים ששמעון ימשיך לתמך בראובן, ובזכות זה יעזרה ה' וישבו וירוח לו כבתחלה.

כעבר כמה ימים הזדמן רבי אליהו מן לביתו של מרן רבי אהרן ליב שטיינמן זצ"ל וספר לו את קורות אותו "דין תורה" כשמעון ראש הישיבה את הדברים אמר "נכון פסק רבי חיים שליט"א שעל שמעון להמשיך ולתמך בראובן כפי שנהג עד כה במשך שנים, אך יש להוסיף ולומר טעם בזה, שהרי צודק שמעון בטענתו שהתמיכה שלו בראובן נחשבת כ"הוצאות שבת" של שמעון, וכל כך למה? שהרי שמעון הוא ידיד קרוב לראובן, וכשהוא יושב בביתו בשבת ושלחן השבת שלו מלא כל טוב, והוא יודע באותה שעה ממש יושב ראובן בביתו חסר כל ואין לו במה לענג את השבת, הרי שמעון עצמו מצטער על כך ונפשו עליו עגומה והמאכלים שאוכל אינו מוצא בהם טעם, כיון שה"עונג שבת" של שמעון משלם לראובן כדי שיהיה לו במה לענג את השבת, הרי זה ממש "הוצאות שבת" של שמעון עצמו".

חזר רבי אליהו אל רבי חיים שליט"א והשמיע בפניו את סברתו של הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, אך רבי חיים דחה סברא זו באמרו: דבר זה נחשב "הוצאות שבת" על פי המוסר, אבל לא מדינא דגמרא, כאשר אמרו חז"ל שכל מזונותיו של אדם קצובין מראש השנה חוץ מהוצאות שבת, הם התכוננו להוצאות שבת ישירות שיש לאדם בביתו, שאם לא תאמר כן, הלא אין לדבר סוף, שהרי כל אדם בעל נפש שמסב לשלחן השבת, בודאי ששלחנם ריק, ואם כן נאמר שהוא יכול לקנות את צרכי השבת של כל עניי ישראל והכל יחשב לו ל"הוצאות שבת" שלו אשר לא נכללות בגזרת המזונות שבראש השנה, דבר זה לא יתכן לומר.

עתה צא וראה, גם אם על פי דין אין זה נחשב "הוצאות שבת" הרי השכלנו מן המעשה הזה כמה וכמה ענינים נכבדים שבמוסר ודעת אלקים: צא וראה מעלתן של ישראל שאלו הם דיני התורה שלהם, צא וראה מעלת "נושא בעל עם חברו" שאף כאשר יורד מנכסיו מתעקש להמשיך ולפרע את כל הוצאות השבת של חברו, צא וראה גדלותם של גדולי ישראל, שדמעתם על לחים ולבם עלה על גדותיו בעת ששומעים שבחם ומעלתם של ישראל, צא וראה לבם הרחום של גדולי ישראל, שמעלים סברתם על דרך המוסר והרגשת הלב, שהלא איך יכל האדם להתענג בשבת על שלחנו בשעה שיודע שחברו יושב בצער, וצא וראה גדל שבחה ומעלתה של השבת, שאף שאמר "שונא מתנות יחיה" לא בשבת אמרו, לפי שהוא מקור הברכה ומבטח לו לאדם שלא יגרם לו ממנה כל נזק ומכשול.

(ומתוק האור – שבת קודש)

הפרשה עוסקת בנושא אונאת דברים, ואמרנו, שכדי להידיבק בקב"ה צריך להיזהר מצער הזולת.

**אומרת הגמרא {מסכת ב"מ נט, א} - אמר רב לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתי מצויה אונאתה קרובה א"ר אלעזר מיום שנחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר {איכה ג-ח} גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואע"פ ששערי תפלה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו שנאמר {תהילים לט-יג} שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש.**

## בדרך הדרוש

**אני רוצה לספר סיפור שאותי מאוד חיזק:**  
לפני שבועיים התפללתי בבית כנסת מסוים. חבר שלי עלה לתורה ועשה 'מי שברך' לחולה.

שאלתי אותו: "מי חולה?"

אמר לי: "חמי"

לחמי קוראים הרב יוסף סגל, מתלמידי החכמים המופלגים שבירושלים.

שאלתי אותו: "מה יש לו?"

"הוא חולה במחלה ... המצב קשה"

לאחר שהוא עשה לו 'מי שברך', אמר לי: "תחכה לי אחרי התפילה, אני רוצה להגיד לך משהו"

לאחר שהסתיימה התפילה, ירדנו מבית הכנסת, והוא סיפר לי סיפור מעדות ראשונה שמאוד חיזק אותי. וכך הוא סיפר:

חמי שוכב בבית חולים 'שערי צדק' בבידוד, לאחר טיפולים כימיים. גיסו, בנו של החולה, יושב ליד דלת חדרו. לפני כשבועיים, הגיע לשם אדם, ואמר לבנו: "אני צריך להיכנס אל החולה".

שאל אותו: "מה קרה?"

"אני חייב להיכנס אליו ... חצי דקה רק כדי לומר לו משהו ואני יוצא!"  
"אני לא אתן לך להיכנס, אם לא תגיד לי מה קרה", אמר לו.

מספר לו אותו בחור:

"בליל שבת קודש, לפני כשבועיים, חלמתי את אבא שלי ע"ה בחלום, והוא אומר לי שאני מוזמן בעוד שבועיים לדיון בשמים על עניין שאמרת שאני לא מוחל לרב סגל, על עונש שהעניש אותי כשהיה הרב שלי בישיבה..."

באותו רגע קיבלתי זעה קרה בכל הגוף ☺

"שאלתי: מה עשיתי שאני מוזמן לדיון בשמים?!"

אמר לי אבא: "אמרת שאתה לא מוחל לו, ולכן אתה מוזמן לדיון"

אמרת לי: "אבא, אבל אני לא רוצה למות. אם אעלה למעלה, מי מבטיח לי שאחזור?!"

"ומי אמר לך שתצא לחזור?!"

"אבא, אני רוצה להישאר בעולם הזה, ולקיים כאן מצוות. לא רוצה למות!"

"אמרת שאתה לא מוחל לגאון הרב סגל??"

"אמרת..."

"אז תלך לגאון הרב קנייבסקי, ותישאל אותו מה לעשות!"

שבת בבוקר, הוא מגיע לבית הכנסת של הגאון. לאחר התפילה הוא ניגש לגאון הרב קנייבסקי ושואל אותו: "מה לעשות?!"

אמר לו הרב קנייבסקי: "דברי חלומות לא מעלים ולא מורידים"

אמר לו: "אבל הרב, אני מפחד למות"

אמר לו הרב: "טוב, אז תאמר כאן בפני שלשה שאתה מוחל לו"

"מוחל לו, מוחל לו, מוחל לו!!!"

סיימו את השיחה, לפני שהוא הולך לדרכו, אמר לו היהודי: "הרב ... אני עדיין מפחד"

אמר לו הרב קנייבסקי: "אם אתה עדיין מפחד, תלך לביתו ותאמר לו באוזן שאתה מוחל לו, וכשאתה הולך אליו, תמסור לו רפואה שלימה בשמי"

הוא נוסע לירושלים ביום א' בבוקר, ומגיע לביתו של הרב סגל.

דופק בדלת, אבל אף אחד לא פותח. עושה סיבוב וחוזר אחרי שעה, ועדיין אף אחד לא פותח.

הוא רואה את אחד השכנים ושואל: "אולי אתם יודעים איפה הרב סגל??"

אמר לו: "כן, פינו אותו לבית החולים אתמול בלילה במצב לא טוב ..."

פתאום הכל התבהר לו.

הוא התקשר למשפחה, שאמרה לו שהוא מאושפז ב'שערי צדק'.

הגיע לשערי צדק, ואת הסיפור הזה הוא סיפר לבן שלו. הבן הכניס אותו לחדרו, אמר לו "אני מוחל לך, מוחל לך, מוחל לך" ויצא מן החדר.

רבתי, הסיפור הזה מעורר צמרמורת!!

41 שנה חלפו! מעונש שנתן בן אדם לתלמיד, שאמר לו "אני לא מוחל לך" רבותי, כמה הסתלקו מן העולם, ולא זכו לשלוח שליחים, כדי לזכות שאותו יהודי שהוא פגע בו, יבוא ויבקש סליחה?!

צריכים להיות אדם ענק, שמן השמים ישגרו אותו שלא יעזוב את העולם הזה בלי סליחה, על פגיעה אחת במשך עשרות שנים שהוא לימד!  
ללמד אותנו מה זה צער הזולת, מהי אונאת דברים! (ברוך שאמר)

שלה: וזה שזכר כאן בהר סיני שהיה על ידי כפיה ויש טענת מודעה, מכל מקום במוצא שמיטה שחובת קרקע מוכרחים אתם לקיים אף אם תצו להזויר, כי הקרקע עצמה דורשת שתהיה שובת בשביעית, ועיין בספר בית דוד: (פרדס יוסף)

את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך (כה, לו).

(פרדס יוסף)

ידבר ה' אל משה בהר סיני לאמו: (כה, א)  
עוד י"ל לפי מה שכתב בפרשת דרכים [דרוש כ"ב דף רל"ח ד"ה ומכל מקום] שהרשב"א [עין חידושי הרמב"ן שבת פ"ח.] הקשה למה נענישו ישראל לגלות, הרי היה להם טענת מודעה דכפה עליהם הר כניגית [שבת פ"ח.]. ותיירץ דלא ניתנה ארץ ישראל רק בשביל התורה, והוכרחו לגלות מארץ ישראל כי זה מגיע רק אם יקיימו התורה עיין שם. הרי דטענת מודעה רק על מצוות חובת הגוף, אבל התלויות בקרקע לא חל מודעה דהקרקע דורשת את

# אינזער נשיין בלעטל

מלוקט על ידי תלמידי תלמוד תורה "בת עין"  
ע"ש הרה"ק מאוריטש זי"ע ♦ פיעה"ק צפת ת"ו

פֿרשֿת בְּהַר • תשע"ט ♦ גליון 307



## אינטרעסאנט

### שמיטה ויובל

כיצד מחשבים את השמיטות? ומה עם יובל?  
בפרשתינו אנו לומדים על דיני שמיטה ויובל ננסה  
בשורות הבאות להביא תמצית הדברים בסדר  
השמיטין והיובלות, והחשבון לזמן הזה.

### החשבון

בגמרא (ע"ז ט, ב; ערכין יב, ב) מובא כיצד לחשב את  
שנות השמיטה בזמן הזה, על פי שנת חורבן בית שני  
שהיתה במוצאי שביעית. אך יש מחלוקת בראשונים  
באיזה שנה היתה החורבן, וכיצד מחשבין החשבון.

### שיטת רש"י (ע"ז שם)

הבית חרב בשנת ה-420 לבניינו [שהיא שנת ג"א  
תתכ"ח] אך השנה שאחריה [ג"א תתכ"ט] היתה שנת  
מוצאי שביעית, וממנה מחשבים השנים, לפי חשבון  
זה נמצא אכן ששנת ה"א תשע"ה היתה שנת  
השמיטה<sup>4</sup>.

### שיטת רשב"ם (ע"ז שם תוד"ה האי<sup>2</sup>)

הבית חרב בשנת ה-421 לבניינו [ג"א תתכ"ט]  
והשנה שאחריה היתה מוצאי שביעית, נמצא ששנת  
ה'תשע"ו<sup>3</sup> היתה שנת השמיטה.

### שיטת הרמב"ם (שמיטין ויובלות פ"י)

לשיטה זו חרב הבית בשנה ה-420 לבניינו, אך  
לשיטה זו, מחשבים גם שנות היובל. ולפי זה צריך  
להחסיר שנה אחת מכל חמישים, כי שנת היובל אינו  
נחשב בחשבון שנות השמיטה<sup>4</sup>. ומחשבין משנה  
שאחר החורבן [ג'תתכ"ט] שהיא היתה מוצאי  
שביעית.

1) לוקחים את הפרש השנים בין השנה שאחר החורבן  
עד שנה זו (5,779-3,829=1,950), ומחלקים ל-7 (1950:7=278 ושארית 4), השארית היא מספר השנה  
לשמיטה, זאת אומרת ששנה זו (ה'תשע"ט) היא שנה 4  
לשמיטה. 2) וכן משמע ברש"י בערכין (שם. 3) כי לפי זה  
מחשבין משנת ג'תת"ל עד השנה הנוכחית (כנ"ל  
והשארית היא 3). 4) ורש"י ותוספות פוסקים כרבי יהודה  
ששנת היובל נחשבת לשנה הראשונה של היובל הבא.

## והתחזקתם

### יש כזה דבר עבודה פשוטה?!

יש ואדם מתענג בעבודת בוראו, שש ושמח הוא  
לעשות נחת רוח ליוצרו, אשר זנו ומפרנסו ונותן לו כל  
צרכיו, ולפעמים מרגיש שרק עצם הזכות לעבד את  
הקל הגדול השליט בכל העולמות ובעל היכלת והפחות  
כלם, ממלאת אותו חדוה והתלהבות.

באכן ובמצב כזה אין צורך להרבות בהסברים על  
עבודת ה', מרצונו הטוב יחפש האדם מה עוד אפטר  
לעשות כדי לעשות נחת רוח לבורא יתברך, כן  
המחפש כיצד לכבד ולשרת את אביו ולגרם לו נחת רוח.  
אך לכל אחד יש גם מצבים בהם אינו מרגיש כל  
התלהבות, לבו אטום ורגשיו קהים, וכל מה שעושה הוא  
עושה רק בגלל שהוא מחיב. ובמחוח ולבו מנקרים  
הספקות האם בכלל הקב"ה מתענג בעבודתי.

לזה בא הכתוב ואומר: **כי לי בני ישראל עבדים,**  
כפי שמבאר בספר 'אורח לחיים' יהודי מחיב ומשעבד  
לקים את התורה והמצוות כעבד המשעבד ומחייב  
לעשות רצון אדונו, אך שעושה רק בגלל שהוא מחייב  
ואין לו בזה שום תענוג.

ואם תאמר שאין הקב"ה מתרצה בעבודה זו, על זה  
הוא אומר **עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ  
מצרים,** כאשר היו במצרים בשפל המדרגה וכי לא  
בקשתי מהם שיהיו לי עבדים, וכי לא צייתי אתם אד על  
מצוות פסח ומילה. הלא מכאן ראיה שאך עבודה באפן  
זה רצויה ומקבלת וחשובה לפני המקום.

ובעצם, כאשר יגש למצוה ויחשב: הקב"ה מתרצה  
במעשה שלי כמו שהוא, כפה פשוט שתהיה, הקב"ה  
כביכול מתענג בזה, זה עצמו כבר ירים את חשקו  
לעבודתו, בזה לבד יכנס בו מתיקות בתפלה, וידליק את  
התלהבותו למצוה.

## קוֹרֵץ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי ... וּשְׁבַתָּה הָאָרֶץ שִׁבְתָּ לָּהּ. מִהֵרָא סִינַי לֹמְדִים שֶׁאִפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ קְדוּשָׁה עַל קַרְקַע, שֶׁכֵּמוֹ שֶׁבְּסִינַי נִמְשַׁךְ קְדוּשָׁה עַל הַהַר, כִּךְ שֶׁל יְדֵי מִצְוֹת שְׁמִיטָה מִמְשִׁיךְ הָאָדָם קְדוּשָׁה עַל הַקַּרְקַע. (אֶלְשִׁיר)



וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי. כִּמוֹ שֶׁבְּהַר סִינַי הִיטָה קִבְלַת עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, כִּךְ מִצְוֹת הַשְּׁמִיטָה הֵינָה קִבְלַת עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, שֶׁמֵרָאִים כִּי לֵה' כָּל הָאָרֶץ.

(עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל)



שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע וְגו' וּבִשְׁנַת הַשְּׁבִיעִית שִׁבַּת שְׁבַתוֹן. כִּשֶׁם שֶׁבִשְׁנַת הַשְּׁבִיעִית עָלְיוֹ לְבַטוּחַ בֵּה' שִׁיִּסְפַּק צְרִיכֵי פְרִנְסָתוֹ, כִּךְ בְּשֵׁשׁ שָׁנִים שֶׁהוּא זֹרַע גַּם יִזְכּוּר שֶׁהִקְבִּי"ה הוּא הַנּוֹתֵן לוֹ.



כִּי גֵרִים וְתוֹשְׁבֵי אֶתֶם עִמָּדִי. הַקֶּשֶׁר בֵּין יִשְׂרָאֵל לְהִקְבִּי"ה הוּא כְּגֵרִים וְתוֹשְׁבֵי-בָיִת - כִּאֲשֶׁר אִתְּם מִרְגִישִׁים תוֹשְׁבֵי בַעֲלוֹם הַזֶּה, אֲנִי ח"ו כְּגֵר, וְכִאֲשֶׁר אִתְּם מִרְגִישִׁים גֵרִים, אֲנִי תוֹשֵׁב בֵּינֵיכֶם. (דְרָשׁוֹת חֲתָם סוֹפֵר)



וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה לוֹ גֹאֵל וּמִצָּא פְדֵי גְאֻלָּתוֹ. מִי שֶׁמִּרְגִישׁ שֶׁשׁוֹם אִישׁ לֹא יִהְיֶה לוֹ גֹאֵל זֹלַת הַקְבִּי"ה, יֵהָא בְטוּחַ שׁוֹמֵצָא פְדֵי גְאֻלָּתוֹ - יִשׁוּעָתוֹ בְּאֵת תְּבִיאָה. (חֲתָם סוֹפֵר)



כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם. מִי שֶׁחָפֵץ לִהְיוֹת עֶבֶד לֵה', יַעֲזֹרוּהוּ מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁאֵינָם עֲבָדֵי הֵם - יִגִּיעַ לִהְיוֹת עֶבֶד ה'.

(שִׁפְתֵי אֲמֵת)

## אֶת טִיפְעֵי הַתְּעֵדָאֲנִי

צְרִיךְ דַּעַת לְהַכְרִיעַ מִתִּי צְרִיךְ גְּאוּהַ וּמִתִּי עֲנוּהַ וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי. בְּשָׁנֵי דְרָכִים מִפְתָּה הֵיִצֵּר אֶת הָאָדָם, לְפַעְמִים מִכְּנִיס בּוֹ גְּאוּהַ יִתֵּר שֶׁהֵינָה שְׂרֵשׁ כָּל הַמְּדוּת הַרְעוּת וּמִבִּיאָה אֶת הָאָדָם לְכָל הָעֲבָרוֹת, וְאִזּוֹ צְרִיךְ לְקַחַת אֶת הַמְּדָה שֶׁבְּנִגְדָה מִדַּת הַשְּׁפָלוּת וְהַעֲנוּהַ. אִךְ לְפַעְמִים הֵיִצֵּר מִפְתָּהוֹ לְהִפָּךְ וּמִכְּנִיס בְּאָדָם שְׁפָלוּת פְּדֵי לְמַנוּעַ אוֹתוֹ מִעֲבָרוֹת הַשָּׁמַיִם, וְאִזּוֹ צְרִיךְ דְּוִקָא הַהִפָּךְ בְּבַחֲנֵינָה יִיגַבֵּה לְבֹו בְּדְרָכֵי ה'." וְלִזְוֹהַ צְרִיךְ הַדַּעַת הַנְּכֹוֹנָה לְדַעַת מִתִּי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּמְדָה הַנְּכֹוֹנָה. וְזֶהוּ "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה" מֹשֶׁה הוּא בַּחֲנֵינָה הַדַּעַת, שֶׁיִּדַּע לְשַׁקּוֹל בְּדַעַתוֹ מִתִּי צְרִיךְ לִהְיוֹת בְּבַחֲנֵינָה הַר" - גְּאוּהַ

דְּקַדְשָׁהּ, וּמִתִּי בְּבַחֲנֵינָה "סִינַי" הוּא הַהַר הַנְּמוּךְ הַרְמוֹז לְעֲנוּהַ.

(תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף לְהַרְהַר"ק רַבֵּי יַעֲקֹב יוֹסֵף הַכֹּהֵן מִפּוֹלְנָא)

## פְּנִינֵי בַּת עֵינַן

בְּפָרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יִגִּיעַ לְקַדְשָׁה עֲלִיוֹנָה וְכִי תֹאמְרוּ מִה נֹאכַל בְּשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית. יֵשׁ לֹמֵר, דְּהֵינָה עֲקָר פְּנִינַת הַבּוֹרָא שֶׁבְּרָא עֵינַן הָאֲכִילָה שֶׁיְהִיָּה צְרִיךְ לְאָדָם לְאָכֵל, הֵינָה רַק בְּשִׁבְלֵי שְׁיֹכְלוּ לְאָכֵל מִפְּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּי קְדָשְׁתֶּם גְּדוּלָה כָּל כָּף, שֶׁעַל יְדֵי אֲכִילַת שְׁבַעַת הַמִּינִים שֶׁנִּשְׁתַּבַּחָה בְּהֵן הָאָרֶץ בְּקַדְשַׁת הַגּוֹף, מְעוֹרָר שְׁבַע מְדוּת הָעֲלִיוֹנִים וְכֹא לְדְבָקוֹת בֵּה' בְּבַחֲנֵינָה "וְאִתְּם הַדְּבָקִים בֵּה' אֲלֵקִיכֶם" וְגו'. אֲכָל בְּלֹא אֲכִילָה מִקְדָּשַׁת שְׁבַעַת הַמִּינִים קָשָׁה מְאֹד לְדְבָק בְּבַחֲנֵינָה קְדָשָׁה וְלַעוֹרָר שְׁבַעַת מְדוּת עֲלִיוֹנִים. וְזֶה פְּרוּשׁ הַפְּתוּב: וְכִי תֹאמְרוּ מִה נֹאכַל בְּשָׁנָה הַשְּׁבִיעִית הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף וְלֹא יִהְיֶה לָנוּ מִפְּרוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נוֹכַל לַעוֹרָר שְׁבַע מְדוּת הַקְּדָשָׁה הָעֲלִיוֹנִים, לְזֶה הַבְּטִיחָה הַתּוֹרָה: וְצוֹיִתִּי אֶת בְּרָכָתִי בְּשָׁנָה הַשְּׁשִׁית כְּדֵי שֶׁיְהִיָּה לְכֶם פְּרוֹת, לְדְבָק עַל יָדָם בְּקַדְשָׁה הָעֲלִיוֹנָה.

## אֶת שִׁינַן הַוְּאֵרֶט

שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע וְכִרְמֶךָ לֹא תִזְמֹר. וַיֵּשׁ לְדַקְדַּק מְדוּעַ לְהֵלֵךְ בִּיּוֹבֵל לֹא נֹאמַר רַק "שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע" וַאֲיִסוּר זְמִירָה לֹא כְּתוּב. וְנִרְאֶה לְבֹאֵר דֵּהֵנָה בְּמוֹעֵד קִטָּן מִקְשָׁה הַגְּמֵרָא שֶׁזְרִיעָה וְזְמִירָה חֲדָא מִלְתָּא הֵינָה (שֶׁהֵרִי הַזְּמִירָה גַּם הֵינָה לְתוֹעֵלַת צְמִיחַת הַפִּירוֹת), לְמָה לִי דְכַתַּב רַחֲמֵנָא שְׁנִינָה. וְאִפְשָׁר לְתַרְץ קוֹשִׁיית הַגְּמֵרָא דֵּהֵא כְּתַב רַש"י בְּפִסּוּק "וּשְׁבַתָּה הָאָרֶץ שְׁבַת לֵה'" - לְשֵׁם ה', וּפִירְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים דְּרִצּוֹנוֹ לֹמֵר שֶׁלֹא תֹאמְרוּ דֵּהֵטַעַם שֶׁל שְׁמִיטָה הֵינָה כְּדֵי שֶׁתִּנּוּחַ הָאָרֶץ שְׁנָה אַחַת וְלֹא תִכַּחַשׁ כּוּחָהּ, לְכֵן אִמְרוּ שֶׁצְרִיךְ לִהְיוֹת לְשֵׁם ה'. וְעַל פִּי זֶה אִפְשָׁר לֹמֵר כּוּוֹנַת הַתּוֹרָה בְּזֶה שֶׁכְּתַבָּה אִיסוּר זְמִירָה בְּפִנֵי עֲצֻמָּה, שֶׁלֹא תֹאמְרוּ דֵּאִיסוּר זְרִיעָה הֵינָה מִשׁוּם שֶׁתִּהְיֶה הַשְּׂדֵה בְּיָמֵי שְׁנָה אַחַת לְתוֹעֵלַת לְקַרְקַע, לְכֵן אִמְרוּ "וְכִרְמֶךָ לֹא תִזְמֹר" דְּזְמִירָה הֵינָה כְּרִיתַת עֲנָפִים רַעִים, וְזֶה וְדֵאִי אֵינּוּ לְתוֹעֵלַת



## מַעֲשֵׂה'לַעֲרֹךְ אֶת מְלִיצוֹת

לפני כמה שמיטות התפרסם, שבאחת המשפחות היתה עובדת ניקיון נכרית מרומניה, שביום בהיר הודיעה שקבלה הודעה דחופה לשוב לביתה בחו"ל. בעלת הבית אמרה כי אילו היתה יודעת קודם היתה נותנת לה מתנת פרידה, לקחה בעלת הבית תפוח אחד ונתנה לה והן נפרדו לשלום. לאחר כמה דקות בא בעלה יהודי תלמיד חכם, והאשה סיפרה דברים כהווייתן, אמר לה כי היות והתפוח היה של פירות שביעית, שעל זה נאמר **לֶךְ לְאֹכְלָהּ** ולא לעכו"ם ואסור לתת לגוי מפירות שביעית. לא חשבה בעלת הבית הרבה והתחילה לרדוף אחר העוזרת, משראה היא את בעלת הבית אחריה עלתה מיד על האוטובוס שהגיע אז, בעלת הבית לא התמהמה ועלתה אף היא אחריה. מיד הסתובבה אליה העוזרת וזרקה לה קופסת תכשיטים שלקחה זה עתה מביתה, עתה התברר מה היתה ההודעה הדחופה שבגינה היתה צריכה להזדרז, ומשפחה שלא יזעיקו את הפאליציי זרקה מיד את הקופסה, אך האשה כמובן ביקשה ממנה שתחזיר לה גם את התפוח של קדושת שביעית.

### אֵינְטֵרְעֶסָאנט הַמֶּשֶׁךְ מַעֲמוּד רֵאשׁוֹן

לחשבון זה יוצא ששנה זו ה'תשע"ט<sup>5</sup> היא שנת השמיטה. בשנת ה'תשס"ה היתה שנת היובל [ה-47 מתחילת המנין<sup>6</sup>], והשנה הנוכחית היא שנה 14 ליובל ה-48 (ראה הערה 6).

#### שיטת הגאונים (הובא ברמב"ם שם)

לחשבון זה אין מחשבין יובלות כלל, ולפי זה יוצא החשבון כחשבון של רש"י, ואכן שנת ה'תשע"ה היתה שנת השמיטה. וכך פסק הרמב"ם למעשה אף שהוא אינו סובר כך, כיון שזו היתה מסורת בידם, וכן אנו נוהגים. ולכן בזמננו אין מחשבים את חשבון היובל כלל, כי אין זה נוגע למעשה, לא להלכותיה (הנוהגים רק בזמן שרוב ישראל שרויים על אדמתם) ולא למנין כמבואר<sup>7</sup>.

5 כי לוקחים ההפרש מהיובל האחרון שהיתה 14 שנה לפני החורבן (ג'תת"ו) עד שנה זו (1,964=3815-5,779), ומנכין ממנו כל היובלות (39 ל-1950, התוצאה 1,925=39-1,964), ומחלקים אותם ל-7 (7=275-1,925:7), נמצא ששנה זו היא שנת השמיטה. 6 שהתחילו למנות בשנה השביעית לאחר בנין הבית (שנבנה בשנת ג'ת"ח, והתחילו למנות בשנת ג'תט"ו לאחר שעלה עזרא), וכשנחשב ההפרש מתחילת המנין עד השנה הנוכחית (2,364=3,415-5,779), נמצא (ב-2,350 שנה) 47 יובלות ועוד 14 שנה. 7 ולא כטעות שנשתרבב בפי המון העם, כי הסיבה שאיננו מחשבים היא לפי שאיננו יודעים מתי יובל.

יש לציין כי השתדלנו לא להאריך יותר מדאי, אך ישנם עוד דעות בראשונים והאחרונים ובמפרשי הרמב"ם איך לעשות את החשבון [לפי זה יכול להיות גם ששנת תשע"ז (או אולי גם שנת תשע"ח) היתה שנת השמיטה].

הקרקע, ואף על פי כן אסרה התורה, שמע מינה דלא משום תועלת עבודת הקרקע הוא. והשתא אתי שפיר דביובל אין צריך לזה, דליכא למטעי שהוא משם שיהיה שנה אחת בור, שהרי השנה שלפניה - שנת תשע וארבעים, היתה שנת השמיטה, ואם כן כבר היתה שנה אחת בור, לכך אין צריך לומר "וכרמך לא תזמור", דזריעה וזמירה חדא מילתא הוא.

(בנין אריאל להגה"ק רבי שאול מאמשטרדאם)

וְהִיְתָה שְׁפַת הָאָרֶץ לְכֶם לְאֹכְלָהּ לֶךְ וְגו' וְלִבְהֶמְתָּךְ וְלַחֲיָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץךָ. יש לדקדק הרי אמרו חז"ל שאסור לאדם לאכול קודם שיתן לבהמתו, אם כן למה כתיב כאן 'לך' לפני 'לבהמתך'. ויש לתרץ על פי מה שכתב בספר 'רב טוב' שדין זה שהוא קודם לבהמה, זה רק אם יש לבהמה מאכל מיוחד ולאדם מאכל מיוחד, מה שאין כן אם הם אוכלים אותו מאכל, האדם קודם לבהמה. והנה הרמב"ם כתב בהלכות שמיטה: 'פירות המיוחדים למאכל אדם אין מאכילין אותם לבהמה... הלכה הבהמה מאליה לתחת התאנה ואכלה אין מחייבין אותו להחזירה שנאמר "ולבהמתך ולחיה אשר בארצך" וגו', עכ"ל. רואים שפסוק זה מיירי בבהמה האוכלת מאכל אדם ובזה האדם קודם לבהמה. (ילקוט הגרשוני להג"ר גרשון אב"ד מאדע)

פִּי לִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. יש לדקדק על כפילות הלשון, שאמר "כי לי בני עבדים" וחוזר ואומר "עבדי הם". ויש לומר דהדין הוא שעבד שנשבה ובא אחד לפדותו, אם כוונתו לזכות בו לעבד, הוא נעשה עבד שלו, אבל אם היתה כוונתו לשחררו, אינו יכול לשעבדו אחר כך. לזה אמר הקב"ה "כי לי בני ישראל עבדים" שגאלתי אותם ממצרים על מנת שישתעבדו לי, ואם תאמר הרי הקב"ה הבטיח לאברהם "ואחרי כן יצאו" - שיצאו מעצמם ודיבורו של הקב"ה הרי נחשב כמעשה אם כן בגמר השעבוד כבר השתחררו מאליהם ואי אפשר לשעבדם, לכן אמר "עבדי הם" על פי דין הם כן עבדים לי, בגלל "אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים" עוד לפני שהגיע זמנם להיגאל, שהרי לאברהם אמרתי "ארבע מאות שנה", לכן כיון שהוצאתי אותם עוד בזמן שעבודם לשם עבדות, לכן "עבדי הם". (פני דוד להגה"ק החיד"א)

# אין די צפֿת'ע געסאלער

## בין מירון לצפת {ח}

### על הקשר הנפלא והמיוחד שבין מירון לצפת

על התקנה שרצו לתקן ולבטל את השמחה ביום ל"ג בעומר במירון (שכתבנו בגליון הקודם), מספר החיד"א<sup>1</sup> בגירסא שונה. שנתאספו חכמי צפת יחד, ובין החכמים נמנה גם מרן רבנו יוסף קארו ה'בית יוסף', והיה נראה לו זלזול שאוכלים ומרקדים שם, והכינו כתב הסכמה לתקן שלא לעשות שם מחולות, אך עדן לא חתמו עליה.

באותו לילה חלם מרן שרבי שמעון בא אליו ואמר לו שבגלל תקנה זו תבא מגפה גדולה, כי רצונו שישמחו בהלולא. למחרת קרע מרן את ההסכמה<sup>2</sup>.

### "ברוכי צפת שמחים כדת"<sup>3</sup>

נשוב לספר על חלקה הנכבד של העיר צפת בשמחה הגדולה של הלולת רשב"י זיע"א.

במשך השנים היו אנשי צפת האחראים על הכנת השמחה ביום ל"ג בעומר במירון, ועל נהול השמחה עצמה.

מן הנודעים שבהם היה רבי יוסף לייב שפירא<sup>4</sup>, אשר שנים רבות היה עומד ומשורר ביום ההלולא, והוא עצמו חבר כמה פזמונים לכבוד ההלולא, שעם

השנים הפכו לחלק בלתי נפרד מנגוני מירון ושמחת ל"ג בעומר.

בין הפזמונים שחבר:

- "אשרנו מה טוב חלקנו בהלולא דבר יוחאי" - שהוא תפלה ובקשה לישועות ורפאות בכל הענינים בזכות התנא האלקי רשב"י.
- "אנשי ירושלים יראים ושלמים מה לכם פה ומי לכם פה" - פיוט זה היה שיר הפתיחה בו היו פותחים את השמחה והרקודים, והוא קבלת פנים לבני ערי הארץ שעלו ובאו להשתתף בשמחת רשב"י<sup>5</sup>.
- "אורחים נכבדים ידידים נחמדים, מי לכם פה ומה לכם פה" - ברפת פרדה לכל העולים שיזפו לקחת באמתחתם כל מיני ברכות.

## אשרינו מה טוב חלקנו, בהלולא דבר יוחאי. ומה נעים גורלנו, בזכות אדוננו בר יוחאי.



3 מתוך הפזמון 'מה לכם פה ומי לכם פה' של רבי יוסף לייב שפירא מצפת. בשימת לב: זקני צפת (מבני האשכנזים) פידוע היה מבטאים נקוד פתח כמו קמץ, והיו אומרים 'צפת' לכן זה מתחרז היטב עם תבת 'כדת'...

4 נולד בצפת תרכ"ח בצפת. מגזע הרה"ק רבי פנחס מקאריץ. זקנו רבי אלטר לייב שפירא ברח מאודסא בגלל גזרת הקנטוניסטים והתישב בצפת. נפטר בשנת תשי"א ונטמן בצפת.

5 בשנים מאחרות היה רבי בערל זילבערמאן [בנו של הרב אברהם לייב זילבערמאן רבה של צפת] שר את הזמור הזה.

1 'זכרון מעשיות ונסים' (נדפס מכתב יד בספר 'החיד"א קובץ מאמרים ומחקרים' - בניחו).

2 הדבר נרמז במה שכתב מהר"ח ו' בשער הפנות (דרושי הפסח יב): "ענין מנהג שנהגו ישראל ללכת ביום ל"ג לעומר על קברי רשב"י ורבי אלעזר בנו, אשר קבורים בעיר מירון פנודע, ואוכלים ושותים ושמחים שם" ומספר שם על רבו האריז"ל שגלח שם בנו ועשה משתה ושמחה, ועל רבי אברהם הלוי שנגעש על שאמר נחם, ומסים לשונו: "וכתבתי כל זה להורות כי יש שרש במנהג הזה הנזכר". מכאן שהיו עוררין על המנהג.

# ליקוטים נפלאים פרשת בהר

העקרון שהעולם פועל לפי התורה! נס ופלא מתרחש במחזוריות קבועה של 7 שנים. בהגיע השנה השישית יש יבול גדול פי 3! מאשר כל שנה: על השאלה "וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזרע ולא נאסוף תבואתנו?" משיבה התורה: "וציית את ברכתי לכם בשנה השישית, ועשתה את התבואה ל-3 השנים!" 1400 שנים ישב עם ישראל על אדמתו והוא חזה בפלא הזה כ-200 פעמים בעקביות, שמיטה אחרי שמיטה. מגלה לנו התורה שזו אינה תכונה מיוחדת לגבי השמיטה אלא היא נכונה לגבי כל התורה כולה. וזה ענין שמיטה אצל הר סיני: הטבע עוזר למי שמקיים תורה ומצוות.

ולשון הרמב"ן: "הניסים הנסתרים הם יסוד התורה כולה. אין לאדם חלק בתורת משה עד שנאמין בכל דברנו והמקרים שלנו שכולם ניסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם בין ביחיד ובין ברבים, אלא, אם יעשה המצוות יצליחנו שכרנו, ואם יעבור עליהם יכריתנו עונשו. הכל בגזירת עליון!"

## "ושבתה הארץ שבת לה" (כה, ב)

בפסוק ה' חוזר הכתוב ואומר שוב 'שבת שבתן יהיה לארץ שבת לד'. מה טעמה של כפילות זו. מבאר ה"דברי שיר" ויש לפרש בדרך צחות, אמרו חז"ל (שבת פח) 'ואמר רבי יהושע בן לוי, בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא. ריבוננו של עולם מה לילוד אשה בינינו. אמר להן, לקבל תורה בא. אמרו לפניו, חמדה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם וכו'. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, החזר להן תשובה, אמר לפניו ריבוננו של עולם, תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה, 'אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', אמר להן 'למצרים ירדתם? לפרעה השתעבדתם? תורה למה תהא לכם? שוב מה כתיב בה, 'זכור את יום השבת לקדשו', כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכים לשבות? מעתה כיון שאמר הכתוב 'שך לא תזרע וכרמך לא תזמור', ואין ישראל עובדים בשדה בשביעית, אם כן עלול מאן דהו להעלות על דעתו שאין צריכים לשבות בשבת בשנה השביעית, דאם ישבתו בשנה השביעית גם בשבת, אם כן ירד טענת משה רבינו שאמר למלאכים שבתורה מה כתיב 'זכור את יום השבת' כלום אתם עושים מלאכה שאתם צריכים לשבות, הא אנחנו גם שובתים ואיננו עושים מלאכה, ולכן חזר הכתוב והדגיש 'שבת לה', שאפילו בשנה השביעית 'שבת לה'.

## "ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשבע וישבתם

לבתח  
עליה" (כה, יט)

שואל רבינו האור החיים הקדוש, הרי ידוע שאי אפשר לאדם לאכול הרבה מפירות

## "וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר ושבתה הארץ שבת לה" (כה, א, ב)

מה ענין שמיטה אצל הר סיני? הנה כתבו המפרשים: שיעקר טעם מצות השמיטה הוא לחזק ולהשריש האמונה והבטחון בה, כי כל אשר לאדם - ממנו יתברך. וכאשר ישבות מעבודת האדמה, יווכח האדם לדעת כי לא כוחותיו ועמלו מצמיחים לו את פרי הארץ ואז ישליך יבואו אל ה' ויהיו עיניו נשואות אליו תמיד, שיספק לו די מחסורו. נמצא שכאשר יהיה האדם חזרו אמונה ובטחון בה, שוב לא יצטרך להיות טרוד במסחרו ובפרנסתו ולא יקדיש להם את כל עתותיו, אלא יוכל לעסוק בתורה בנחת ובשלות הנפש, מתוך אמונה ובטחון שאדון הארץ ידאג למחייתו ולכלכלתו. וזהו שנאמר: "וידבר ה' אל משה בהר סיני" - וכיצד יוכל לעסוק בתורה ובמצוות שניתנו בסיני? - על ידי "ושבתה הארץ!" שישריש בנפשו את האמונה והבטחון בבורא עולם. ולפי זה, יבוארו דברי חז"ל: 'כי גלות בבל באה להם לישראל בעוון שמיטה' (תנחומא בהר) ולכאורה, הלא מקרא מפורש הוא, שהגלות באה על "עזבם את תורת" (ירמיה ט יב) ומה ענין שמיטה לכאן? אכן, זה וזה - חד הוא. השמיטה והתורה - הן סיבה ומסובב, שעל ידי מצות שמיטה יבואו לידי אמונה ובטחון ויגבירו את למוד התורה ומצוותיה. וכיון שביטלו את הסיבה, שלא קיימו את השמיטה, בטל המסובב ולא עסקו בתורה ונתחייבו גלות. (החיד"א, פני דוד)

## "וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר" (כה, ב)

ידועה שאלת חז"ל: מה ענין שמיטה אצל הר סיני? אלא, מה שמיטה נאמרו כללותיה ופרטיה מסיני אף כל המצוות נאמרו כללותיהם ופרטיהם מסיני. מדוע דווקא למצווה הזו הסמיכה התורה את הידיעה שהיא ניתנה בהר סיני? למה לא הסמיכה זאת, למשל, למצוות תקיעת שופר? אומר החיד"א שרוב בני אדם טרודים על המחיה ועל הפרנסה יומם ולילה ואין להם פנאי להקדיש מזמנם לתורתנו הקדושה שניתנה בסיני. לכן נתן הקב"ה את מצוות השמיטה כדי שנמנע מעבודת האדמה ומחסורנו יתמלא בדרך נס. כך נדע שמפתח הפרנסה ביד ה' לבדו. שהרי ברכת ה' היא תעשיר. (וטועים הסוברים ש"יגעת ומצאת", מדבר על יגיעת כפיים לפרנסה. לא ולא! הרבה דרכים למקום לשלוח לאדם את פרנסתו שבין כה וכה כבר נקבעה בראש השנה. יגעת ומצאת, אמור לגבי דברי תורה! שלא יעלה על דעתך שתשיגם ללא עמל ויגיעה).

כך ידע היהודי שלא יגרע חלקו בפרנסתו אם ירבה בתורה.

תשובה נוספת מפי בעל ה"אמרי יוסף" מספינקא: התורה רוצה להדגיש את

לעי"נ  
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש  
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

# ליקוטים נפלאים פרשת בהר

האדם בקביעות, מחמת 'סיבות מופלאות' בסוד העיבור והגלגול.

ובזה מפרש רבינו הקדוש את הפסוק 'גר ותושב וחי עמך', שיש נשמות הבאות מעולם העליון בבחינת 'גר' ששוכנות בגוף האדם רק בשעת המצוה, והרי הוא כ'גר' שאינו דר בקביעות, ויש גם נשמות שהם בבחינת 'תושב' שבאים להתגורר בקביעות בגוף האדם.

ועל שניהם מצוה ה' לאדם 'וחי עמך' - שעליו להביא חיות לאותם הנשמות, כדי שיבואו על תיקונם ושלמותם.

## "ולא תונו איש את עמיתו" (כה, יז)

חכמינו מספרים על שמואל שקנה פעם אצל נכרי כד של-זהב בתור כד של ברזל, ובשעה ששילם לו ארבעה זהובים בעד הכד הבליע זהוב אחד (בבא-קמא ק"ז).

והדבר הוא לפלא, מדוע באמת הונה שמואל את הנכרי, ולא עוד אלא שגם גזל ממנו זהוב אחד? ובעיקר, לשם מה מספרים לנו חכמינו דבר זה?

ברם, הכוונה שבדבר היא ממש הפוכה, וחכמינו מספרים בזה את גודל צדקותו של שמואל.

ראה שמואל שיש לו לאותו נכרי כד של זהב, ששוויו עולה בהרבה ממון, ואף-על-פי-כן אינו מבקש בשבילו אלא ארבעה זהובים בלבד. תהה שמואל ולא ידע מה נעשה פה - אם הנכרי אינו יודע שהכד עשוי זהב והוא סבור שאיננו אלא מברזל, אם-כן הרי מן החובה להעמידו על טעותו כדי שלא להונות אותו; ואם אמנם יודע הוא שהכד עשוי זהב, אלא שגנוב הוא עמו ולכן הריהו מוכרו במחיר כה מוזל, אם-כן הרי מצוה היא לקנותו בממון מועט על-מנת להצילו ולהחזירו לבעליו.

מה עשה שמואל? נתן לו חמשה זהובים במקום ארבעה, היינו שהבליע לו זהוב נוסף ("מבליע" פירושו, שנותנים בלא-יודעים יותר מן הדרוש. כמו: "מבליע דמי אתרוג בלולב" - סוכה ל"ט) - על-מנת לבחון בזה את הנכרי: אם יחזיר לו את הזהוב המיותר, הרי יאה זה סימן שהוא אדם הגון וכי איננו יודע שהכד עשוי זהב - אזי יוסיף לו את ההפרש המגיע לו לפי שווי הכד; אבל אם לא יחזיר לו את הזהוב המיותר, הרי יאה זה סימן שהוא גנב וכי גם הכד גנוב הוא - אזי תהא זו מצוה לקנות את הכד בממון מועט על-מנת להחזירו לבעליו...

הוא אשר נתכוונו חכמינו לספר לנו, עד כמה היו התנאים והאמוראים הקדושים נזהרים בדיני הונאה אפילו ביחס לנכרי, וכמה גדולה הייתה חכמתם במעשיהם היומיומיים...

הרה"ק ר' בונם מפשיסחא ז"ל היה אומר: התורה הזהירה שלא להונות את הזולת, ואילו חסיד נוהג לפנים משורת-הדין ואסור לו להונות גם את עצמו... אסור לו להשלות את עצמו במדרגות יותר גבוהות מכפי שיש לו באמת...

א גוס שבת

מתוקים, ולכן גם אי אפשר להיות שבעים מזה, ואם כן יאמר האדם איזה תועלת יש בברכת 'ונתנה הארץ פריה'?

ומתוך רבינו הקדוש, שלכן הוסיף הקדוש ברוך הוא והבטיח 'ואכלתם לשובע', שהפירות יהיה בהם ברכה, שאפילו יאכלו מהם קצת, יהיו שבעים מהם.

ובדרך זה מפרש רבינו הקדוש את הנאמר בהמשך 'וציויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלוש השנים', שאפילו אם הארץ תצמיח רק כמות תבואה שמספיקה לשנה אחת, יעשה ה' יתברך נס, ואחר שיקצרו את התבואה, היא תיכפל ותתרבה מעצמה, כדי שתספיק לשלוש שנים.

נמצאנו למדים: העיקר שיהיה ברכה ב'כסף', שגם אם יש 'קצת כסף' זה ישיביע ויספיק לצרכינו, ואין הברכה תלויה ב'כמות' הפרנסה והכסף, אלא ב'איכות' הפרנסה והברכה השרוייה בה.

## "כי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו" (כה, לה)

ה'צרור המור' מבאר סמיכות מצוה זו לשמיטה, כי כל ענין השמיטה באה ללמדנו פרק נכבד ב'הלכות גמילות חסדים'. כי מדרך העולם הוא שהשבע אינו מרגיש את הרעב, ו'בעל היכולת' שתחת רשותו נמצאים כמה וכמה שדות וכרמים וכל טוב אינו מבין לליבו ולמצבו של זה העני הפושט יד ולרש אין כל, וכל מאוויו לפת חרבה ומים לחץ. על כן ציווה הבורא לבעל הקרקעות, אחת לשבע שנים תשבית שדך למשך שנה תמימה, באותה שנה לא תרוויח ממכירת הפירות בדמים יקרים, ובזה תבין ללבו של אחיך האביון, שבכל השנים מהלך הוא בשאלת 'מה נאכל', על כן 'כי ימוך אחיך ומטה ידו והחזקת בו'.

ויש להסמין כאן דברי הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב ז"ע בנוסח ברכות השחר, שכל הברכות בלשון רבים נאמרות, דוגמת 'פוקח עוררים' ו'מלביש ערומים', ומדוע ברכה אחת נאמרת בלשון יחיד - 'שעשה לי כל צרכי ולא כל צרכינו' - בלשון רבים. להורות, שרק בנוגע לו ולצרכי עצמו, יראה את עצמו כמו שהבורא עשה לו כל צרכו. אבל ח"ו שבנוגע לצרכי חברו יחשוב - הרי הקב"ה כבר ממלא כל מחסורו וצרכיו... מה יש לי לבוא ולהיטיב עמו, אלא ישתדל ויעניק לחברו עד כמה שבידו לתת, להחיות נפש כל חי. (באר הפרשה)

## "גר ותושב וחי עמך" (כה, לה)

רבינו האור החיים הקדוש כותב בשם המקובלים דבר נפלא, שיש נשמות בעולם העליון שחסר להם איזה מצוה שהם לא עשו בחייהם, וה' יתברך מוריד את אותה נשמה, ותבוא אותה הנשמה ותתגורר עם האדם בשעה שעושה המצוה, כדי שתזכה לתיקון השלם, ואותם נשמות גם מסייעים אותו לעשות המצוה, ולאחר שעושה המצוה הם עוזבים את האדם.

ויש גם לפעמים שנשמה מעולם העליון באה ומשתכנת בגוף

# סיפורים נפלאים פרשת בהר

## "וצייתני את ברכתי לכם" (כה, כא)

מעשה באברך מבני ברק, אב לשמונה ילדים, שהמצב הכלכלי היה דחוק מאוד, ובבית שני חדרים וחצי. הוא הרגיש שהגיעו מים עד נפש, והחליט לשפוך את נפשו לפני ה' יתברך. הודיע לראש הכולל שהוא חייב לנסוע לירושלים עיר הקודש לפקוד את שריד בית מקדשנו, הכותל המערבי, שהשכינה לא זזה משם לעולם. כשהגיע לכותל המערבי לקח את ספר התהילים, התייפח בבכי והחל לקרוא מילה במילה.

והנה ניגש אליו אדם מסוים ושאל 'למה אתה בוכה? אולי אני יכול לעזור לך'. אבל האברך, שהעדיף לשקוע במזמורי התהילים ולדבר עם אלוקיו, אמר לאיש הנ"ל 'תעזוב אותי בבקשה, אתה לא יכול לעזור לי'. קם ממקומו, חיפש מקום יותר צדדי כדי לבכות לאלוקיו בלא הפרעות, והמשיך לקרוא ביתר שאת. אבל האיש הנ"ל שוב הופיע ואמר לו 'אני רוצה שתגיד לי על מה אתה בוכה כל כך. תגיד לי, אולי אוכל לעזור'.

אמר לו האברך 'יש לי שמונה ילדים, הבית צר מאוד, ואני מבקש מאבא שבשמים שיעזור לי'. כשמוע האיש הנ"ל את הדברים יוצאים מלבו הטהור של אותו אברך, אמר לו 'שטוף את פניך מהדמעות, כי שמע ה' את תפלתך וראה את דמעותיך, ואני זכיתי להיות השליח'. קום ובוא עמי. האיש הנ"ל התקשר לאחד הקבלנים הגדולים בירושלים, רכש עבורו דירה של חמישה חדרים בקומה ראשונה, ונתן אותה לאברך במתנה.

האברך בא לכולל, ערך סעודת הודאה, וסיפר לכולם על השגחתו הפרטית של מי שאמר והיה העולם. כששמעו האברכים את הסיפור הנפלא שקרה, ביקשו מראש הכולל אחדים מהם לנסוע לכותל המערבי כדי להתפלל, וקיבלו אישור. נסעו לכותל, והחלו בקריאת התהילים, כשעין אחת מול הספר והעין השניה מחפשת את העשיר הנדבן. והנה ניגש אליהם מישהו, אלא שבמקום שהוא יתן להם צדקה - הוא ביקש צדקה, וכן היה במשך כל זמן שהותם. בחזרתם שאלו את ראש הכולל 'למה ומדוע קרה כך רק לו?' אמר להם ראש הכולל 'האברך הראשון שקרא לה' האמין בה' ולא בבשר ודם. לכן ה' שלח לו את מבוקשו. אבל אתם, שחיפשתם בשר ודם, זו התוצאה'.

## "אל תנו איש את אחיו" (כה, יד)

מסופר על הגה"צ רבי ברוך בער זצ"ל בעל ה"ברכת שמואל", שהציעו לו לכהן כראש ישיבה באחת הישיבות המפורסמות ברחבי ליטא, לצורך זה היה עליו למסור שיעור כללי בפני תלמידי הישיבה בנוכחות רבני הישיבה, כדי לראות אם ימצא חן בעיניהם. רבי ברוך בער הגיע לישיבה ומסר את השיעור. לאחר מסירת השיעור, פנה אליו אחד ממקורביו ושאלו בתמיה, הלא לפני מספר שבועות מסר ראש הישיבה שיעור בפני התלמידים

בישיבתו. שיעור שהפליא את כל שומעי לקחו, שיעור שהיה בנוי "כבנין פאר ומלאכת מחשבת". ואילו השיעור הזה לא הגיע כלל למעלתו של אותו שיעור,

מדוע איפוא לא מסרתם אותו שיעור? ענה לו רבי ברוך בער: אמת ונכון הדבר. השיעור שאתה מתכווין אליו באמת היה שיעור מיוחד, ונתחדשו שם חידושים עמוקים. אמנם האמת לאמיתה היא שבהכנת השיעור הזה היתה לי סיעתא דשמיא מיוחדת, אינו דומה שיעור זה לכלל השיעורים שהרציתי עד הלום. וכפי שהנני מכיר את ערכי ועצמי, אין בכוחי להכין שיעורים כאלו תמידין כסדרן. על כן לא רציתי למסור את השיעור הזה כ"שיעור המבחן", כדי לא לעבור על איסור "אל תנו איש את אחיו". והעדפתי למסור שיעור 'בינוני', שבסיעתא דשמיא יש לי את היכולת להכין.

(לב ישראל להגה"צ רבי ישראל גרוסמן זצ"ל)

## "וישבתם על הארץ לבטח" (כה, יח)

בוורשה התגורר יהודי עשיר וירא שמים, סוחר גדול, שהיה שולח אוניות דרך הים לחו"ל. באחד הימים הגיעה ידיעה שכל אוניותיו טבעו בים והוא ירד מנכסיו וכעת הוא עני ואביון. כאשר הגיעה הבשורה, לא רצה אף אחד להודיע לו את הידיעה המרה והנוראה כי חששו לנפשו. רב העיר היה היחיד שהסכים לקבל עליו את התפקיד הקשה לבשר לאותו סוחר את ההודעה המרה. קרא הרב לסוחר והתחיל לדבר עמו בענייני אמונה ויראת שמים, אמר לו שכל העולם הזה הוא הבל הבלים, ואם מאבדים כסף ורכוש אין צורך להצטער על כך, והעשיר הבין זאת היטב. לאחר מספר שעות שבהן חיזק אותו הרב בענייני אמונה, שאל אותו: "לאחר מה שדיברנו, אילו הייתה טובעת לך אוניה אחת עם סחורה היית מצטער?" ענה לו הסוחר: "ודאי שלא! הרי אמרנו עכשיו שהכל הבל". אמר לו הרב: "מתגובתך על כך עדין אין ראייה שאמונתך איתנה, כיון שאתה עדיין נשאר אדם עשיר, אבל אם יטבעו לך שתיים או שלוש אוניות, מה תגיד?" חשב הסוחר מעט ואמר: "גם על טביעה של מספר אוניות לא אצטער". אמר לו הרב: "זו עדין לא ראייה על יראת שמים אמיתית. ברצוני לשאול אותך: "כיצד תגיב אם כל האוניות שלך יטבעו?" השיב העשיר לרב: "קשה לי לענות באופן ספונטני על שאלה כזו. עלי להתבונן ולחשוב על כך". אמר לו הרב: "יפה דיברת". הוא הכניס את הסוחר לחדר צדדי, נתן בידו את הספר "חובת הלבבות", פתח בשער הביטחון, ולימד אותו שמי שבוטח בה' הוא עשיר פי כמה וכמה ממי שהוא כימאי שיכול לעשות מבוץ זהב וכו' וכך למד אתו את כל שער הביטחון. אחרי שלמדו את שער הביטחון בעיון יצא העשיר החוצה ואמר לרב: "עכשיו שלמדתי והתבוננתי, אפילו אם כל אוניותיי יטבעו בים - לא אצטער, כי למדתי שיש לבטוח רק בקב"ה שהוא כל יכול". אמר לו הרב: "אם הגעת לדרגה כזו ולהבנה כזו אומר לך שהגיעה ידיעה ברורה שכל אוניותיך טבעו בים". כאשר שמע זאת העשיר התעלף מיד. הרופאים שנקראו למקום הצליחו להציל את חייו בקושי רב.

לאחר מספר ימים הגיע הרב לבקר אותו בבית חולים ושאל אותו: "הלא רגע לפני שבישרתי לך את הידיעה אמרת בשמחה שלא תצטער כלל! מדוע התעלפת ואבדת

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש  
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

## סיפורים נפלאים פרשת בהר

כאשר ראיתי שאין מנוס ואין פתרון, לקחתי את הסוס והעגלה, ובדרכי לעיירה, בין שמיים וארץ ובין השדות, בחיק הטבע, עלה במוחי רעיון שהשרה עלי שמחה עצומה. ירדתי מהעגלה, הרמתי ידי כלפי מעלה ואמרתי: "ריבונו של עולם, אשתי לוחצת עלי לקחת שותף, ואינני רוצה, אבל אני עושה אותך ריבונו של עולם לשותף שלי! בכל הרווחים נתחלק." התמלאתי שמחה עצומה על הרעיון. נסעתי לעיירה הסמוכה ופניתי לסוחר שתמיד קניתי ממנו יין וביקשתי חבית בהקפה. הסוחר האמין בי ונתן לי חבית יין. חזרתי לביתי ואמרתי לאשתי: "ברוך השם, מצאתי שותף טוב". אשתי פחדה לשאול שאלות ולא הטרידה אותי כלל. דבר ראשון לקחתי קופה גדולה והנחתי על השולחן. הקופה היא של הקב"ה ומעכשיו כל פרוטה של רווח - חצי בקופה וחצי במגירה. כאשר הקופה התמלאה, קניתי בכסף חלות ויין, וחילקתי לעניים. מאז התחילו ברכותי להתקיים." חיך ה"אוהב ישראל" ואמר לו: "עכשיו הכל מובן. זו גמרא מפורשת: שני אנשים העושים שותפות אמת: אין צורך ששניהם יחתמו על הצ'ק, אלא מספיקה חתימה של אחד מהם. אם אחד חותם - השני צריך לפרוע. עשית שותפות אמת עם הקב"ה ולכן אתה מברך והקב"ה מקיים". יהי רצון שנזכה כולנו לבטוח בקב"ה ולעשות איתו שותפות אמת בלימוד התורה, בפרנסה ובכל תחומי החיים.

### "אל תקח מאתו נשך ותרבית" (כה, לו)

אחד מראשי הקהילה של פרעשבורג שהיה ידוע כגביר וסוחר גדול איתרע מזלו והחל לרדת מטה מטה ועמד לפני פשיטת רגל, בצר לו ניגש לחתם סופר שיתן לו עצה ותושיה, החתם סופר לאחר ששמע את מצבו הלך ונתן לו את כל כספו בסך מאה זהובים ונתן לו בתור הלוואה ואמר לו שיסע ללייפציג וד' יהיה בעזרו, וכך הוה שנסע ללייפציג והצליח מאוד, כשחזר חשב לעצמו שמן הראוי היה שיקנה איזה מתנה לחתם סופר לאות הכרת הטוב אשר גמל עמו ולפי שהחתם סופר היה מבין ביהלומים קנה לו טבעת זהב משובצת באבן יקרה, וכשהגיע לפרעשבורג נכנס מיד אל הרב ואמר, רבי, ברכתך נתקיימה הרי לפניך את מאה הזהובים על פרעון החוב וזו מתנה קטנה על החסד הגדול שעשית עמדי, נטל החתם סופר את הטבעת והפליא מאוד את היופי שבו ואמר מתוך התפעלות "מימי לא ראיתי אבן טובה ויפה כזה, האיש היה מלא שמחה שאכן הביא את המתנה הנכונה, והחתם סופר מהפך ומהפך באבן ואינו חדל מלהתפעל, "אבן יקרה זכה כמים ללא שמץ ודופי", ובאמרו זאת החזיר לו את האבן ואמר לו אמנם שזה מאוד יפה אבל מכיון שהלויתי לך אסור עלי לקבלה משום ריבית, לאחר שיצא משם הרהיב עוז אחד מתלמידיו של החתם סופר ושאל, יסלח לי רבי, אם לא היה בדעתו לקבל את המתנה מפני מה שמח כל כך והרבה בשבח הטבעת בהתפעלות ובשמחה רבה, השיב לו החתם סופר, שמחתי על שבאה לידי לקיים מצוה גדולה כל כך שלא לקחת ריבית שכן מתי מזדמן לידי רב בישראל לקיים מצוה שכזאת, ולכן עכשיו שבאה לידי בדרך לא צפויה מצוה זו וקיימתה, היתה גדולה השמחה אצלי.

את ההכרה כאשר שמעת על כך? השיב לו הסוחר: "כאשר אמרתי לך שכל העולם הזה הוא הבל הבלים, חשבתי שאוניותי בים, אז כל העולם הבל הבלים, אבל כשאמרת לי שהאוניות שלי טבעו- התעלפתי!"  
"כמה קל לאיש עני לבטוח בה', כי מי זולתו יוכל לבטוח? אך כמה קשה לאיש עשיר לבטוח בה', שהרי כל נכסיו קוראים לו בטח בנו!" (רבי משה לייב מסאסוב)

### "ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשובע.. וכי תאמרו מה נאכל... " (כה, יט-כ)

"אם ישאלו מה נאכל-יהיה צורך לצוות על הברכה. ברם, אילו היתה בהם אמונה תמימה ולא היו מקשים קושיות, כי אז כבר היתה הברכה מצויה מאליה..."  
(נועם אלימלך בשם אחיו ר' זושא)  
התולה בטחונו בקב"ה לא ידמה לו אף פעם שמישהו פגע בפרנסתו או בכבודו, שהרי אין אדם נוגע במוכן לחברו. מסופר על הצדיק מאפטא, בעל ה"אוהב ישראל", שסיפרו לו שיש מוזג יין באחת העיירות שכל ברכותיו מתקיימות והתפרסם הדבר בציבור ורבים נהרו להתברך מפיהו. התעניין הרב מאפטא במה גדול כוחו: האם משורש קדושה ואותו מוזג הוא צדיק נסתר שמסתיר את צדקותו בעבודה בחנות, או אולי חס ושלום המוזג הזה פועל בכוחות הטומאה. החליט הצדיק לנסוע ולתהות על קנקנו של אותו מוזג. הוא הוריד את בגדי הרבנות ונסע בבגדים פשוטים לאותה עיירה. באותה תקופה, כל יהודי היה מכניס אורחים נפלא, ועל כן לא היה זה מוזר שהוא פנה אל המוזג ושאל האם הוא יכול לשהות בביתו מס' ימים. המוזג חשב שהוא הלך פשוט וקיבל אותו בחפץ לב והקצה לו מקום. ה"אוהב ישראל" עקב אחרי התנהגותו של המוזג בלא ידיעתו כדי לגלות האם הוא צדיק נסתר, אך לא ראה בו הנהגה יתירה של צדיקות נסתרת, ומנגד - גם לא ראה בו צד של טומאה. היה זה יהודי פשוט ותמים המתפלל בבוקר, נמצא כל היום בבית המזיגה, ובלילה לומד מעט. הרב לא ראה בהתנהגותו התנהגות יוצאת דופן.  
לאחר מספר ימי מעקב הוא גילה למוזג מי הוא. כשנדע למוזג לפני מי הוא עומד, נרעד בחרדת קודש. שמו של הרב מאפטא היה מפורסם בכל קהילות ישראל. אמר לו ה"אוהב ישראל": אני גוזר עליך לגלות לי מדוע מתקיימות ברכתיך". אמר לו המוזג: "רבי, אינני יודע למה ברכתי מתקיימות, אך אני יודע מתי הן התחילו להתקיים ועל כך אני מוכן לספר.  
היתה תקופה שבה ההכנסות מבית המזיגה הלכו ופחתו, סוד הצלחה הפך להיות סוד כישלון. כל יום נוסף שפתחתי את בית המזיגה הייתי מפסיד כספים עד שיום אחד השלכתי את המפתחות ואמרתי לאשתי שבית המזיגה נסגר. ישבתי בבית שבוע-שבועיים, המצב הכלכלי בבית התדרדר, ואשתי בקשה שאסע לעיירה הסמוכה ואחפש לי שותף, ואולי בעזרת השם נחזור לדרך המלך. אני סרבתי. קשה היה לי לשתף מישהו בעסקי.

גליון 360  
שנה ח' תשע"ט

# סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א



תודה למשתתפי קליפון על האיור לשרימטש בתמונה

## סיפורי חז"ל

מעשה ברבי שמעון בר יוחאי שהיה הולך בדרך וראה חשכה גדולה בעולם. אמר לבנו ר' אלעזר, בוא נראה מה מבקש הקב"ה לעשות בעולם, הלכו ופגשו מלאך, ושלושים להבות של אש יצאו מפיו. אמר לו רבי שמעון, מה אתה הולך לעשות? אמר המלאך, אני הולך להחריב את העולם, כיון שאין 30 צדיקים בדור. אמר לו רבי שמעון, מבקש אני ממך שתלך ותעמוד לפני הקב"ה ותאמר לו, בר יוחאי יש בעולם. הלך המלאך ואמר לפני הקב"ה, גלוי וידוע לפניך מה שאמר לי ר"ש, אמר לו הקב"ה לך והחרב את העולם ואל תשמע לדברי בר יוחאי, הלך המלאך להחריב את העולם, כשראה רבי שמעון את המלאך, אמר לו: אם אין אתה מסתלק מכאן גזורנו עליך שלא תעלה עוד השמימה. עכשיו עלה לרקיע ואמור לפני הקב"ה, אם אין שלושים צדיקים יעמוד העולם בזכות עשרים צדיקים, ואם אין עשרים צדיקים יעמוד העולם בזכות עשרה, או בזכות שנים או בזכות אחד, וזה אני. יצאה בת קול ואמרה אשרך רבי שמעון שהקב"ה גזור גזירה ואתה מבטלה.

לע"נ

רבן שמעון בר יוחאי

והרה"ק רבי מנחם מענדל

ב"ר יוסף מרימינוב

התקבלה תרומה מאת

הר"ר מאיר צבי טייטלבוים

הר"ר משה דב הומינר

הר"ר דוד שנייבוים

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל

## פרשת השבוע

ועשת את התבואה לשלש השנים

(כ"ה - כ"א)

מסופר: בשנת תשי"ב החליטה הסוכנות לנטוע פרדסים בכמה ישובים, וביניהם גם ביישוב קוממיות, אנשי קוממיות התנו תנאי שבשנת השמיטה הפרדס לא יעובד, אנשי הסוכנות לא הסכימו לתנאי זה, ולכן התעכבה נטיעת הפרדס על אדמת קוממיות. במשך הזמן נעשו נסיונות להגיע להסכם לנטיעת הפרדס, אך התנאי של שמירת שמיטה עמד כאבן נגף ולא הגיעו לכלל הסכם.

בשנת תשי"ח היתה לרבה של קוממיות הרה"ק רבי בנימין מנדלזון זיע"א שיחה ארוכה עם המנהל האחראי מטעם הסוכנות על נטיעת הפרדסים, הרב הסביר לו את גודל קדושת השמיטה, עד כמה חביבה מצוה זו, מה רבה חשיבותה ועד כמה היא קשורה לביאת משיח צדקנו. המנהל האחראי על הפרדסים נסחף בשטף התלהבותו של הרב, ואישר נטיעת פרדס על אדמת קוממיות שבו ישמרו כל דיני שביעית לפי הוראות הרב, ההשקעה בנטיעת הפרדס היתה כחצי מליון לירות, שנת השמיטה היתה השנה השנייה לנטיעת הפרדס, כשהשתילים עדיין קטנים וזקוקים לטיפול מתמיד, הטיפול ניתן רק לפי הוראות הרב, האחראים מטעם הסוכנות הודירו את הרב שהוא מסכן את הפרדס, וכל ההשקעה עלולה לרדת לטמיון, אך הרב התחזק בבטחונו בה' יתברך בזכות המצוה. בחודש מנחם אב

לקראת סוף השמיטה, בא מנהל הפרדס בהתרגשות רבה לרב, וסיפר כי מתוך שנים עשר הפרדסים שבפיקוחו, באחד עשר מהם עבדו בשמיטה כרגיל ורק באחד מהם בפרדס של קוממיות נשמרה שבת הארץ, ודוקא הפרדס של קוממיות הצליח יותר משאר הפרדסים, מנהל הפרדס שאל את הרב כיצד הוא מסביר את הדבר? הרב ענה לו בלהט אמונתו, אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו הוא לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים וגם את הפרדס, ולפי שאנו עשינו את רצונו שלח ה' יתברך את ברכתו לפרדס. שנות הערלה של הפרדס עברו, העבודה התנהלה כמו ביתר הפרדסים, היבול השנתי הרגיל היה כשבע מאות מיכלי פרי הדר מידי שנה בשנה, הגיעה שנת תשל"ב ערב שמיטה, ואנשי הסוכנות לא יכלו להאמין לרישומים שהגיעו אליהם, הפרדס של קוממיות הניב למעלה מאלפיים מיכלי פרי הדר, חשבו שאולי נפלה טעות בספירה, בדקו וחזרו ובדקו ואכן היבול היה פי שלש מבכל שנה, כאשר באו אל הרב לבקש הסבר על התופעה, חיך הרב חיוך רב משמעות, פתח לפניהם חומש ויקרא והקריא:

"וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נורע וגוי וצוית את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים"

## זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 8:12 ת"א: 8:14 ר"ת: 8:46

פרשת בהר

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:55 ת"א: 7:10

לבטלה, ויחשבוהו לאיש פשוט ועם הארץ, אך החזיקו אותו לאיש תם וישר וירא אלקים עד מאוד, גם היה דרכו לבוא אל בית אדוניו בכל מוצאי שבת קודש לסעוד שם סעודת מלוה מלכה יחד עם בעל הבית.

במוצאי שבת אחד בא המנהל האומן לבית אדוניו לסעוד שם סעודת מלוה מלכה כדרכו, אולם בעל הבית היה טרוד מאוד בדברי חשבונות אשר חישב עם האיכרים, שדרכו היתה ליתן להם יי"ש בהקפה, ומחמת הטרדה אי אפשר היה לו לעזוב את האיכרים ולשבת עם האומן לסעודה מלוה מלכה, וימתין האומן עד בוש וירא כי בעל הבית טרוד מאוד בחשבונותיו, ויקם וילך למקומו אשר בבית משרפות היי"ש. כאשר סיים בעל הבית את כל החשבונות ונפנה מכל עסקיו עם האיכרים, רצה לשבת לסעודת מלוה מלכה יחד עם האומן, ויפן כה וכה וירא כי אין הוא בבית, וישאל את אנשי ביתו עליו, ויאמרו אליו היה פה האומן והתמהמה זמן רב, אך בראותו כי אתה טרוד מאד, פנה והלך לו.

ויאמר בעל הבית בלבו הלא איש פשוט הוא בעל מלאכה זה, ובוודאי בא אלי להשביע את נפשו כי ירעב, ואפשר גם כן ששמע מאת אביו שמצווה לאכול סעודת מלוה מלכה, ולשם מצוה הוא מתכוון וטורח בהליכתו בכל מוצאי שבת קודש. על כן אלך אליו ואקראהו. וילך אל בית משרפות היי"ש שעמד מחוץ לכפר הרחק מאוד מהלך שעה או יותר, כאשר התקרב לבית משרפות היי"ש מקום משכנו של האומן, ראה והנה אור זורח ומבהיק דרך החלונות, ויאמר בלבו בוודאי גונבים הערלים מן היי"ש אשר בבית, כי ידע שאין עוסקים במלאכה בלילה, ויגש אל הבית ויעמוד מאחורי הכותל לראות מה נעשה שם, הלא דבר הוא. בהציצו דרך הסדקים והחורים וירא את האומן כשהוא יושב עם זקן אחד בעל הדרת פנים, תארו כתואר פני מלאך אלוקים, שולחן קטן עומד לפניו ומפה צחה עד מאוד פרושה עליו, ועליה מונח לחם חמודות יפה, דגים ובשר וכל מעדני מלכים, ויהי הדבר לפלא גדול בעיניו, והבין בעל הבית שלא דבר פשוט הוא המראה הזה, ונשאר עומד נבהל ומשתומם ורועד מרוב פחד, והנה שומע הוא קול, והקול מגיע לאזניו מדבריהם קול דברים ברורים, ויט אזנו לשמוע והנה שומע הוא את קולו של בעל המלאכה, בשאלו איתא במדרש "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו" (תהלים פט) "היכן מצאתיו, בסדום" עד כאן לשון המדרש. והוא סתום וחתום. ויען הזקן ויאמר: כך תנינן במתיבתא דרקייעא בסדום נוטריקון הוא בסעודתא דדוד מלכא, בסעודה שתיקן דוד המלך מצאתי אותו מהימן לפני.

## הנה הרב המגיד הולך ובא

מסופר: יהודי אחד היה חוכר את בית משרפות היי"ש והיו לו פועלים רבים מאנשי הכפר, ועליהם היה מנהל מומחה גדול במלאכת היי"ש. פעם אחת בא אליו המנהל ואמר: אני מתכוון לעזוב את העבודה אצלך, ועליך לחפש לך אומן אחר במקומי. ויבקש ממנו בעל הבית להישאר בביתו, אך דבריו לא נשאו פרי והמנהל עזב את העבודה. בעל הבית ואשתו הצטערו על כך מאוד, כי קשה היה להם להשיג איש אמונה ובקי באומנתו כמוהו, וחששו מאוד פן יבואו לידי הפסד מרובה.

פעם כשישבו ושיחו את דאגתם זה לזה, שמעו לפתע נקישות על דלת ביתם, כשפתחו את הדלת נכנס אורח הביתה, וישמחו לקראתו ויקבלוהו בסבר פנים יפות, ויזמינוהו לאכול ולשתות עימם יחד, ובשבתם יחד בסעודה, הבין האורח מתוך שיחת בעל הבית ואשתו שהם שרויים עתה בדאגה גדולה, ויבקש מהם לספר לו את דאגתם אולי ימצא בפיו עצה, ויענו ויאמרו דאגתנו היא בדבר האומן המנהל שעזב את בית משרפות היי"ש שלנו, ואין לנו ממלא מקום ראוי, אולי כבודו מכיר אומן כזה? או אולי הוא בעצמו יודע אומנות זו? ויוציאנו מן המצר, ויאמר להם האורח אל תדאגו, אני מחפש אחרי משרה כזאת יודע אני אומנות זו, וגם אני מוכן לקבל עלי העבודה. כאשר שמעו את הדברים האלה יוצאים מפיו שמחו מאד ויתנו שבח והודיה להשם יתברך שהזמין להם אומן לביתם. ויוליכו אותו תיכף ומיד אל בית משרפות היי"ש, ויראו לו את כל המפעל על כל כליו, גם הזהיר בעל הבית את הפועלים הנכריים שישמעו בקולו לעשות כל היוצא מפיו.

למחרת באו העובדים לשאול את פיו איך להתנהג במלאכתם? ויאמר להם: כמו שהייתם רגילים לעבוד עד עכשיו, כך תעשו גם הלאה, ואם לא ייטב בעיני איזה דבר, אתקן אותו על נכון כאשר עם לבבי, ויעשו כן, ויברך אלקים את בית בעל הבית וימצא מאה שערים ביי"ש, האומן החדש מצא חן בעיני בעל הבית ויעזוב בידו את כל עניני הבית, ולא ידע מכל הנעשה שם מאומה. האומן קבע את דירתו בבית משרפות היי"ש ויבא שמה את כל חפציו, רק את הטלית והתפילין השאיר בבית בעל הבית, ודרכו היה ללכת בכל בוקר אל בית אדוניו לקחת בידו את הטלית והתפילין, ולהתפלל במקום עבודתו, ואחרי שהתפלל נשא אותם שוב לבית בעל הבית ויהי הדבר לפלא בעיני כל רואיו, ביודעם שכל חפציו מונחים אצלו, ורק את הטלית והתפילין שהוא משתמש בהם בכל יום הוא נושא מדי יום ביומו, הלך ושוב והולך הליכה



## משל ונמשל

הקב"ה עשה כביכול שידוך עם בני ישראל

כל טובות העולם הזה מותנות בקיום התורה והמצוות, אולם אדם הנהנה מהעולם הזה ואינו חפץ בקיום המצוות, הרי שהוא אוכל עולמו בחייו, ואף אם עשה מעשה מצוה זה או אחר, נחשב לו נדבר כניכוי שכרו.

משל למה הדבר דומה: לעשיר שהיתה לו בת כלילת המעלות, ואביה חיפש לו חתן מופלג בתורה ובמידות, אחר יגיעה מצא בחור בעל מעלות יחיד ומיוחד. אביו של הבחור גר בעיר רחוקה, שלח העשיר את מרכבתו ההדורה להביא את האב אל עירם, כדי לסיים את השידוך למזל טוב. כאשר הגיע אביו של החתן ונפגש עם אבי הכלה, נמלך בדעתו ומסיבה כלשהי לא הסכים לשידוך. ראה העשיר כי אבי החתן אינו מסכים לשידוך, החליט לשוך אותו בממון, ולחש על אזנו כי מלבד סכום הנדוניה שיתן בעין יפה לבני הזוג, בדעתו לתת עוד ארבע מאות וזו לאבי החתן. למרות ההצעה המפתה נשאר אבי החתן בסירובו ולא הסכים לשידוך. כאשר ראה אבי הכלה כי כן, פנה אל הבחור עצמו, ועד מהרה סיכמו שניהם על השידוך למזל טוב ללא הסכמת אבי החתן. לאחר חתימת שטר התנאים בא אבי החתן אל העשיר וביקש ארבע מאות וזו כפי שהובטח לו ענה העשיר: לא ולא! אמת כי הבטחתי לך סך זה, אולם רק כדי לזרז אותך להסכים לשידוך, אך עתה כבר נחתם השידוך למזל טוב ללא הסכמתך, ועכשיו מה לי ולך? והנמשל: הקדוש ברוך הוא עשה כביכול שידוך עם בני ישראל, אלא שעיקר השידוך הוא עם הנפש החפצה בקיום המצוות. אמנם, הנפש עומדת ביד הגוף, וכל מצווה שתחפוץ לקיים, עליה לבקש תחילה את רשות הגוף שיתרצה ויסכים לדבר, הנפש צריכה את רצון הרגליים ללכת אל בית המדרש, ואת הסכמת הידיים ללבוש ציצית ולהניח תפילין וכדומה. על כן אם הגוף מסכים ברצון, מן הראוי לתת לו מעט שכר בעולם הזה על שהסכים לרצונותיה של הנפש. אולם אם הגוף אינו חפץ בכך, על פי דין ראוי לו שלא ייהנה מן העולם הזה כלל וכלל, אם אכן נהנה, ידע כי מכלה הוא את מעט שכרו השמור לו לעולם הבא. (המגיד מדובנא זיע"א)

כאשר שמע בעל הבית את הדברים האלה עזב את המקום, וילך לביתו בלב מלא פחד והתרגשות, ויבוא הביתה ויעל על משכבו, אך שנתו נדדה מעיניו ולא יכל לעצום עין כל הלילה, וירד ממיטתו ויעמוד על המשמר עד אור הבוקר, ויהי בבוקר ויבוא האומן אל בית בעל הבית לקחת את הטלית והתפילין כדרכו מדי יום ביומו, וירא אותו בעל הבית בפתח הבית, ויעמוד לפניו במלוא קומתו ויאמר אליו: מורי ורבי אין אני רוצה לפגום בכבוד תורתו שישרתני ויהיה אומן אצלי, אין אני כדאי אפילו לשרתו, ועל אחת כמה וכמה שימשני הוא באומנות כזו.

ויפתח האומן את פיו ויאמר: מה לכבודו לדבר כדברים האלה? האם באת לצחק בי? ענה בעל הבית: עכשיו אי אפשר למעלתו להסתתר מפני, אמש ראיתי בכבודו הרם ובישיבת הזקן בביתו, רק את הדבר הזה אני מבקש ממנו שיגלה לי, מי הוא הזקן ההוא שראיתיו מיסב על שולחנו אמש? ויען האיש ויאמר מכיון שזכית לראות את הזקן ההוא סימן טוב הוא לך, ואפשר לגלות לפניך מי הוא הזקן, הוא אליהו הנביא, והוא בא אלי לבשרני שהגיע זמני להגלות על פני חוץ, ונגזר עלי מלמעלה כי אלך לביתי להיות מגיד בפרשבצק, ואשאל אותו איך אפשר הדבר כי יקבלו אותי לרב ומגיד בעיר מגורי, הלא אנשי העיר ההיא יודעים ומכירים אותי, כי האיש משה מפורסם לבור ועם הארץ, ויאמר אלי הנה לך אות ומופת, כאשר תבוא העירה, תיכף ומיד ירוצו כל הנערים והתינוקות לקראתך, ויאמרו זה לזה "הנה הרב המגיד בא" ודברי הקטנים יכנסו ללב הגדולים, וכל אנשי העיר מן הפחות שבפחותים עד החשוב שבחשובים, ימנו אותך לרב ומנהיג, ויברך האומן את בעל הבית לאמר שבו בשלום לביתכם, ויתן השם שהברכה תהא מצויה במעשה ידיכם, ויפרד מהם בשלום וילך לו.

ויהי כאשר הגיע לעיר מגוריו פרשבצק, ויצעקו כל הנערים אחריו ברחוב העיר: "הנה הרב המגיד הולך ובא" מיד נכנסו הדברים ללב כל אנשי העיר וימנו אותו עליהם למגיד. והוא הרה"ק רבי משה מפרשבצק זיע"א.

## צ'ין אדם לחברו

### מצות צדקה יקרה

אל ביתו של הרה"ק בעל ה"אמרי אמת" מגור זיע"א, נכנס עני וביקש נדבה מהרבי, הורה הרבי לעני להמתין, יצא אל החדר השני ושב לאחר דקה ועמו זוג תפילין, הגישן לעני ואמר: קח את התפילין הללו ר' יהודי, אני נותן לך אותן במתנה, כדאי לך לקחת אותן אל אחי הצדיק רבי משה בצלאל, אשר יתן לך בעבורם סכום גדול מאוד, התפילין הללו כתבן הצדיק רבי משה מפשעוורסק זיע"א ורבים השתוקקו לתפילין הללו והסכימו לשלם תמורתן כל הון שבעולם. בלי להסס נטל העני את התפילין מידי הרבי, והודה לו לצדיק, משם מיהר אל ביתו של רבי משה בצלאל, ושם באמת קיבל סכום גדול מאוד כמו שהבטיח לו הרבי.

עבר זמן ושני אחים הצדיקים נפגשו, שאל רבי משה בצלאל את אחיו מדוע נתת לו לאותו עני את התפילין הקדושות והיקרות? הרי יכולת לתת לו כסף או חפץ יקר ערך אחר, השיב לו הרבי מגור: כתב הרמב"ם בסוף הלכות איסורי מובח (פרק ז הלכה י) הרוצה לזכות עצמו, יכופ יצרו הרע וירחיב ידו, ויביא קורבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו. הרי נאמר בתורה "והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן וישע ה' אל הבל ואל מנחתו" (בראשית ד' ד'), והוא הדין בכל דבר שהוא לשם האל הטוב, שיהיה מן הנאה והטוב, אם בנה בית תפלה יהיה נאה מבית ישיבתו, האכיל יהודי רעב, יאכילו מן הטוב והמתוק שבשלחנו, כסה ערום, יכסה מן היפה שבכסתו, הקדיש דבר, יקדיש מן היפה שבכסו, וכן הוא אומר "כל חלב לה'", ומכיוון שהחפץ החשוב והיקר

ביותר שהיה לי בביתי, היו אותן תפילין קדושות, נתתי אותן לעני לקיים בכך את מצות ה'.

### למחול לכל יהודי

מסופר על הגאון רבי בן ציון אבא שאול זיע"א, שמימיו לא הלך לישון ובלבו קפידא על מישוהו, מלבד פעם אחת שבמקרה ההוא קרה שאותו אדם שפגע בו לא צדק, אלא הוא צודק בטענות ובטרוניות שלו כלפיו, אבל כשהגיע לומר קריאת שמע שעל המיטה שאז אומרים "הגני מוחל וסולח לכל מי שהכעיס והקניט אותי או חטא כנגדי", לא לומר את התפילה הזו זה לא בא בחשבון. ואז ישב זמן רב עד שניקה מלבו כל טינה כלפי אותו אדם, ואז אמר את הרבש"ע כבכל יום.

### הקרבת קרבן מנחה בימינו

פעם נקלע הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א לשוק ביערוסלב, והיה מהלך בין העגלונים ובודק את טיב הקש והתבן שבאוצרם. עבר על פניו ידידו הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב זיע"א ושאלו: רבי, מה מעשיו בשוק של העגלונים? אמר לו רבי משה לייב: עזוב את ה"רבי" שלי ואת ה"רבי" שלך, ובוא עמי ונישא חבילת קש לביתה של אלמנה ענייה שאין לה מצע של קש להשכיב עליו את גופה השבור. וילכו שניהם יחדיו הני שני צדיקים קדושי עליון, וישאו את הקש בכתפיהם, וכל העם רואים וזוים ומפנים להם מקום. בדרך הילוכם אמר רבי משה לייב: אילו היה בית המקדש קיים היינו מביאים עולות ונסכים, עתה אנו מביאים קש, ומעלה עלינו הכתוב כאילו קיימנוהו עם כל הכוונות של הקרבת קרבן מנחה.

## תילולא דצדקיא

יום ראשון י"ד אייר  
הרה"ק רבי יהודה לייב מואלקילקוב ב"ר משה (ליקוטי מהרי"ל - תקפ"ו)

יום שלישי ט"ז אייר  
רבי מאיר ב"ר גדליה (מהר"ם לובלין - שע"ו)

יום רביעי י"ז אייר  
הרה"ק רבי יחזקאל לאנדא ב"ר יהודה (נודע ביהודה-תקנ"ג)

הרה"ק משה חיים מסדילקוב ב"ר יחיאל (דגל מחנה אפרים - תק"ס)

הרה"ק רבי איתמר ב"ר ישראל (משמרת איתמר-תקצ"א)

יום חמישי י"ח אייר  
רבן שמעון בן יוחאי (ג"א - תתפ"א)

רבינו משה ב"ר ישראל (רמ"א - שלי"ב)

הרה"ק רבי שלמה מקשאנוב ב"ר משה (תקפ"ח)

הרה"ק רבי אורי מראהטין ב"ר יצחק (תרמ"ט)

יום שישי י"ט אייר  
רבינו מאיר ב"ר ברוך מרוטנברג (מהר"ם מרוטנברג - ה"א נ"ג)

הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימינוב ב"ר יוסף (תקע"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

## עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטבין שליט"א  
מח"ס "גם אני אודך" רפרום יוסף הדרום על המעשים.

### ספירת העומר (ב')

א) אם נודע לו שאתמול טעה במנין, וספר ספירה אחרת, סופר בשאר הימים בלי ברכה. (משנה ברורה סימן תפ"ט, ס"ק ל"ה)  
ב) אם הוא מסופק אם דילג יום אחד, ולא ספר, יספור בשאר הימים בברכה. (שו"ע שם סעיף ח')

ג) אם נודע לו שטעה בספירת הימים, ולא טעה בשבועות, או שטעה בשבועות, ולא טעה בימים, סופר בשאר הימים בברכה. (משנה ברורה שם ס"ק ל"ח)

ד) לפני ספירת העומר, יכניס אמונה שלימה בלבו, שבמצוה זו יעשה תיקונים נפלאים ונוראים. (יסוד ושורש העבודה, שער ט', פרק ח')

נדבת הר"ר פינחס רוזנשטיין הי"ו  
לע"נ רבן שמעון בר יוחאי  
זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

קרית קרעטשניף רחובות  
טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

# פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

## פרשת בהר - התבוננות בפרשת העני

"וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו" (ויקרא כה, לה)

ההלוואה מחד, ומאיך צמצום של הבושה ומניעה עד כמה שאפשר."

"וכאשר 100-150 הופיע האיש על סף ביתך דחית אותו בשתי ידיים באומרך, שאין ביכולתך למלא משאלתו. הרי שיברון הלב שגרמת לו היה גדול ביותר."

"ומה גדול היה השבר בשובו לביתו כאשר בושה וכלימה מכסים את פניו וכל בני ביתו שציפו בתקווה לשובו עם ההלוואה המיוחלת פרצו בבכי בראותם את ידיו הריקניות."

"ועל ידי קול בכייתם, שעלה למרום, התגבר כוח הדין על העולם. וסופו של דבר היה שמאחר ולא היה בידו במה להחיות אנשי ביתו, נחלש רוחו מיום ליום ברעב."

"ועתה", מסיים ה'חפץ חיים' את דבריו ואומר, "עמוד בדין והכר מעשיך וראה מה גרמת במיעוט חמלתך על האנשים העלובים ומרי נפש. כמה ציערת למעלה את ה' יתברך בזה שעלתה בכייתם למרום. כמה התגבר כוח הדין על ידך וכמה גזירות נגזרו כתוצאה מכך. כשם שלא חמלת על העני, כך אין לחמול עליך! ואז ייגזר הדין והעונש בהתאם לנסיבות המקרה שתואר!"

על כן ישכיל האדם להתבונן תמיד על צרת הדל.

### בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א  
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

### זמני לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	בינו חס
י"ג	18:55	20:08	21:01
ת"א	19:13	20:06	20:58
מ"ב	19:16	20:08	21:02
כ"ד	19:13	20:06	20:58

במדרש (רבה לה) מובא: "אמר רבי אבין, העני הזה עומד על פתחך והקדוש ברוך הוא עומד על ימינו, דכתיב: 'כִּי יַעֲמֵד לְיָמִין אָבִיוֹן' (תהלים קט, לא).

אם נתת לו, דע מי שעומד על ימינו ונותן לך שכרך. ואם לא נתת לו, דע מה שאמר הכתוב: "אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטֶהוּ ה'." (תהלים מא, ב).

תיאר זאת הרב ה'חפץ חיים' בספרו 'אהבת חסד' (ח"ב פרק י): יצייר האדם לעצמו כיצד עומד הוא בשמיים כשספר תורה בידו ושואלים אותו על כל מצווה ומצווה האם קיים אותה כדין וכיאות.

האדם יישאל בוודאי גם על מצוות "והחזקת בו" (ויקרא כה, לה). ואז יזכירו לו בית דין של מעלה ויאמרו לו כאשר ספר הזיכרונות פתוח לפניכם:

"היזכר נא, כיצד ישבת ביום מסוים בביתך על כיסא כבודך בשמחה ובלילה בא אליך אותו עני בן טובים והתחנן וביקש הלוואה על המשכון, וזכור נא גם", כך יאמרו לך, "מה שהשבת לו: 'ברגע זה אינני יכול להיענות לבקשתך', והלך ממך בפחי נפש."

"ואתה לא שמת כלל לב, שעד שהגיע אותו עני להחלטה לגשת אליך בבקשת ההלוואה חלפו כמה ימים של התלבטות והתייעצות עם אשתו האם לבקש או לא לבקש. כי גדלה אצלו הבושה עד מאוד, במיוחד על רקע שינוי המעמד שלו מאיש עשיר ואמיד לעני מסכן. ובתוך לבטים אלה היו כמה מחשבות אודות כל מיני פרטים שיקדמו את הסיכוי לקבל את

### הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- ראת שמם ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

### זיווג הגון וכשר במהרה

און חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית און בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

### זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

### רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שולן בן מזל פחימה און בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שירל בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זוהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זהבה בת שושנה רייזל אליהו בן רחל נעמה בת שרה יחיה אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלוון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן איריס ולילד אוירי חיים בו שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

# שואל ומשיב בהלכה - ל"ג בעומר



מהם המנהגים בל"ג בעומר?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחס, מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

יום ל"ג בעומר, הוא יום שמחה וחדווה, לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, ויש לעניין זה סימוכין בדברי הפוסקים, ולכן נוהגים להרבות בשמחה ביום זה, ואין אומרים בו תחנון. ישנן דעות שונות לגבי הסיבות שנוהגים שמחה ביום זה: יש אומרים שטעם השמחה, מפני שמסורת ביד הראשונים, שבל"ג בעומר פסקו תלמידי ר' עקיבא למות. **מקורות:** מאירי יבמות ס"ב, ב. שו"ע תצג, ב. ויש מפרשים, שמתו התלמידים גם לאחר ל"ג בעומר, אלא שביום זה החל רבי עקיבא ללמד תלמידים חדשים ובתוכם רשב"י הקדוש, והם כבר לא מתו באותה מגיפה, ומהם התפשטה התורה בעם ישראל. **מקורות:** פר"ח תצג, ב. ויש מפרשים שבל"ג בעומר סמך ר' עקיבא את חמשת תלמידיו: ר' מאיר, ר' יהודה, ר' יוסי, רשב"י ור' אלעזר בן שמוע, שהם המשיכו את מסורת התורה. **מקורות:** כה"ח תצ"ג, כו, עפ"י שער הכוונות. ויש מפרשים, מפני שמלכות הרשעה גזרה מיתה על רשב"י ונעשה נס שהתחבא במערה ומודים על הנס שנעשה לו. **מקורות:** שבת ל"ג ע"ב. ויש המפרשים, שביום זה הייתה הסתלקות רשב"י.

בל"ג בעומר מותר לשיר ולרקוד, ואין אומרים בו תחנון, וכן במנחה שלפניו אין אומרים תחנון, ואין מתענים בו וכן דעת הרמ"א לקיים חתונות החל מיום זה.

מנהג בקרב יהודי אשכנז שרווח כיום בארץ, לצאת לשדה עם חץ וקשת. הטעם למנהג הוא הכתוב: "לְלַמֵּד בְּנֵי יְהוּדָה קִשְׁתָּה" (שמואל ב' א, יח) - ויש מפרשים שבל"ג בעומר תיראה הקשת בצבע אחר, והגאולה תבוא. טעם אחר מצוי בדברי חז"ל שבימי התנא האלוקי רבי שמעון בר-יוחאי לא נראתה קשת בשמיים, כיוון שבכוחו היה להגן מפני הפורענות, ולא נזקק העולם לאות הקשת.

המנהג לעשות "חלאקה" - תספורת ראשונה לבנים בני שלוש בבוקר ל"ג בעומר, בקבר רשב"י במירון בשביל חיבוב המצווה של הנחת פיאות הראש, ובזה מקיימים את מצוות "לא תקפו פְּאֵת רֵאשִׁיכֶם" (ויקרא יט, כז).

## זְכוֹת רַבִּי שְׁמֵעוֹן בֶּר יוֹחַאי



להלן סיפור מופלא ביותר, המעובד מתוך 'אמונה שלמה' של ידידי ורעי, ר' צבי נקר הי"ו: הגאון הרב יוסף משה עדס זצ"ל (שהיה מגדולי חכמי ארם צובא בירושלים ולימד תורה במשך כ-40 שנה בישיבת 'פורת יוסף' וכן נפטר בערב שבת קודש, באותו תאריך בו הוא נולד) סיפר פעם על יהודי בשם ר' יוסף טנזי זצ"ל, אשר היה עובד בישיבת 'פורת יוסף' כמחלק תה וקפה לרבני הישיבה ולאברכים, ותמיד עד שרתחו המים או שהייתה לו הפסקה של רבע שעה, היה קורא בזהר הקדוש.

וכך היה זוכה ר' יוסף טנזי זצ"ל, שבכל שנה היה מסיים את הזהר בל"ג בעומר, ועורך סעודה גדולה בביתו לעשרה תלמידי חכמים ומכבדם לאין שיעור, ובסוף הסעודה היה נותן לכל תלמיד חכם מעטפה ובה סכום כסף נכבד באומרו: "זה לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי!".

שנה אחת מצבו הכספי היה קשה מאוד ואמר לאשתו, שכפי הנראה השנה לא יוכל לעשות סעודת סיום, כי אין כסף, והיה מצטער על כך מאוד. והנה שלושה ימים לפני ל"ג בעומר חלם, שבא אליו התנא רבי שמעון בר יוחאי ואמר לו: "אני רוצה שתעשה את הסעודה כרגיל כבכל שנה. והיות שאני יודע שמצבך קשה, לכן תראה בעיניך ששמתי לך סכום כסף בכיס חולצתך, ותלך בבוקר ותקנה כל מה שצריך, וכל הזמן יישאר אותו סכום בחולצה, רק אל תספר לשום אדם על זה, כי כשתספר, תיפסק הברכה". והוסיף ואמר לו התנא: "קח עשר מעטפות ושים בצד כהרגלך, ותמיד יישאר אותו סכום בחולצה".

הוא קם משנתו ומישש את כיס החולצה כדי לוודא, שהחלום לא היה מהרהורי ליבו. לתדהמתו המרובה, מצא כסף בכיס! החלום אמיתי. הוא זכה בחלום הלילה לראות את התנא רבי שמעון בר-יוחאי! הוא לא ספר את הסכום, אלא מיד הלך לשוק וקנה בשפע ושילם. וכפי שאמר לו התנא רבי שמעון בר יוחאי, תמיד הכיס נשאר תפוח – עם אותו סכום בחולצה. חזר לביתו, לקח עשר מעטפות, הכניס בתוכן סכום הגון וסגר אותן.

בינתיים באה אשתו ואמרה לו: "אני רוצה לדעת, מהיכן יש לך כסף הרי אמרת לי, שייטכן שהשנה לא תערוך סעודה לכבוד הצדיק כיוון שאין לך כסף לכך". בתחילה התחמק, שכן ידע שברגע שיגלה - אזי הברכה תיפסק. אולם אשתו המשיכה להפציר בו עד שבסוף כוחותיו לא עמדו לו וסיפר לה את דבר המעשה.

מיד אחרי שסיפר, הלך לקנות משהו – קנה מה שרצה, אבל הכסף נגמר. בכל אופן עשה סעודה כיד המלך, ואני הייתי באותה סעודה וקיבלתי המעטפה, והמסובים הרגישו קדושה הן באוכל והן בשתייה בזכות הרשב"י זיע"א.

### מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

### הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מברשת ציון. מיקוד 9076926

### לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

# אם ראשונים כמלאכים – האדמו"ר הרב חיים מאיר יחיאל שפירא ממגליניצא זצ"ל



האדמו"ר הרב חיים מאיר יחיאל שפירא ממגליניצא זצ"ל הידוע בשם 'השרף ממגליניצא' נולד בשנת ה'תקמ"ט (1788). כשנולד קראו לו מאיר (לפי ציווי ר' יצחק לוי מברדיטשוב שאמר שהוא יאיר לכל העולם בתורתו), אבל הוסיפו את השם חיים לפניו ויחיאל אחריו כסגולה לאריכות ימים. נודע כעילוי עוד בצעירותו. גדל והתחנך על ברכי אבי אימו המגיד מקוז'ניץ ממנו למד את תורת הנגלה והנסתר. אחרי נישואיו ישב ועסק בתורה וחסידות וכעבור מספר שנים התקבל לרב בגריצא. בשנת ה'תקפ"ה (1824) לאחר פטירת דודו ר' משה (בן המגיד מקוז'ניץ) החל לנהוג באדמו"רות במגליניצא.



חסידיו נאמדו באלפים רבים ובהם אדמו"רים ורבנים חשובים. בשנת ה'תקפ"ח (1827) לאחר פטירתו של האדמו"ר השני מקוז'ניץ ר' משה קיבל בנוסף גם את כיסא המגידות בקוז'ניץ ומצודתו היתה פרושה על שני המקומות והוא חתם אבד"ק קוז'ניץ ומאגליניצא. בשנת ה'תר"ג (1842) לאחר פטירת האדמו"ר ר' ישכר דב בר בארון מרדושיץ (ה'סבא קדישא' מרדושיץ) הצטרפו אליו רבים מחסידיו. שימש נשיא כולל רבי מאיר בעל הנס ליהודי פולין בארץ ישראל. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. ענותן מופלא. העיד על עצמו כי צפה למרחוק והיה יודע מה נעשה עם חסידיו בכל מקום. נפטר ב-ט"ו באייר ה'תר"ט (1849). חי כ-61 שנים. ציונו במגליניצא.



**סבא (מצד האם):** ר' ישראל הופשטיין המגיד מקוז'ניץ. **סבא (מצד האב):** ר' משה יצחק (מצאצאי ר' נתן נטע שפירא בעל 'מגלה עמוקות'). **אביו:** ר' אביעזרא זליג (אב"ד גריניץ). **אימו:** מרת פרל. **אישתו:** בת ר' אלעזר וייסבלום (בנו של רבי אלימלך מליז'נסק). **מרבותיו:** סבו, ר' ישראל הופשטיין (המגיד מקוז'ניץ), ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חוז'ה מלובלין), ר' אברהם יהושע השיל (ה'אוהב ישראל' מאפטא), ר' ישראל פרידמן מרוז'ין, ר' יעקב יצחק רבינוביץ (ה'יהודי הקדוש' מפשיסחה). **מתלמידיו האדמו"רים:** ר' שלמה הכהן רבינוביץ מראדומסק, ר' ישראל יצחק פינקלר מרדושיץ, ר' נתן דוד רבינוביץ משידלובצא, ר' סיני מראדום, ר' אלעזר הופשטיין מקוז'ניץ. **בניו:** האדמו"ר ר' אביעזר זליג, האדמו"ר ר' אברהם יהושע השיל, האדמו"ר ר' אלימלך מגרודז'יסק (בעל 'אמרי אלימלך'), האדמו"ר ר' יעקב יצחק (בעל 'אמת ליעקב') והאדמו"ר ר' משה יוסף. **חתניו:** האדמו"ר ר' אברהם אלחנן אונגר מקאלושין והאדמו"ר ר' יהודה הורביץ ממעליץ.

**ג**דול היה שמו של רבינו בקרב יהודי גליציה, ורבים חרדו למוצא פיו. גדלותו של הרבי התבטאה במיוחד בעבודת התפילה. תפילתו פתחה בפני חסידיו צוהר לעולמו הרוחני העשיר. האש שבערה בתוך תוכו התפרצה מפעם לפעם דרך מילות התפילה, שהיו יוצאות מפיו באימה ובריאה, סוחפות אחריהם את כל הנוכחים, שהיו מתעלים אף הם מעל להשגותיהם ומתרוממים עוד ועוד בעבודת התפילה.

עבודתו התחילה כבר לפנות בוקר, עת היה משכים קום להגות בתורה. הכנה זו יכלה להימשך שעות ארוכות שרק בסיומן ניגש הצדיק לעבודת ה' בסילודין, בצוותא חדא עם קהל עדתו. כדי שלא יגרום לטורח ציבור ביקש השרף מחסידיו, שאם יתאחר יותר מדי בהכנותיו, שלא ימתינו לו, אלא יתחילו את התפילה בלעדיו.

יום אחד התארך הזמן מעבר למשוער והרבי טרם הופיע בפתח בית-המדרש. בלית בררה נאלצו החסידים להתחיל בתפילה בלי רבם. באותה שעה ישב הצדיק בקודש פנימה והגה בתורה, כשבצד החדר עמד אחד מגדולי תלמידיו. מבעד לדלת הנעולה בקעו קולות המתפללים. לפתע קם הרבי ממקום מושבו והחל לפסוע נרגשות הלך ושוב, כשמצחו מכווץ מהרהורים.

לאחר כמה דקות נטל את הטלית המקופלת והניחה על כתפו. נראה היה כי הוא מתכוון להתחיל בתפילתו, אך הנה – שוב המשיך לצעוד לאורך החדר. בשעה הבאה שב המחזה על עצמו פעמים מספר, עד שנעצר הרבי באחת, פתח את הדלת וקרא למשרת, שהיה עסוק באותה עת בענייניו בצידי השני של הבית.

המשרת מיהר להופיע והרבי מיד הקשה בפניו: "זוכר אתה, שנסענו לפני שבועות אחדים לעיירה פלובנית?" הלה הניד ראשו. "האם זוכר אתה, כי בדרך חזור נשבר אחד מאופני המרכבה?" המשרת הנהן, ואז נתן בו הרבי מבט נוקב ושאל: "וכיצד המשכנו בנסיעה?" – "בכפר הסמוך, בחצרו של החלבן היהודי הבחנתי בגלגל, שעמד ללא שימוש. ניגשתי לבעל הבית וביקשתי לשואלו והלה נעתר לבקשתי", השיב.

"האם השבת לו את הגלגל בחזרה?", שאל הרבי. "לא...", נבוך המשרת, "עד כה לא השבתי לו את הגלגל, העניין פרח מזיכרוני לחלוטין!" "הוא לא אפוא", ציווה הרבי, "ותיכף ומיד שכור לך עגלה אחרת. הטען נא עליה את הגלגל וסע לכפר כדי להשיבו לבעליו. **אנא, מבקש אני ממך, שלא להתמהמה כאן אף לא רגע אחד מיותר!**" אך יצא הדבר מפי הרבי, ומיד רץ המשרת למלא את מבוקשו. רק כאשר נשמעו חריקות אופני העגלה היוצאת מן החצר, נאנח הרבי אנחת רווחה, ופנה להתעטף בטליתו.

התלמיד, שצפה מן הצד, היה המום. הוא הבין, כי הגלגל החסר עיכב את התפילה עד עתה, אך לא הבין, מה נשתנה יום זה מן הימים הקודמים שאף בהם היה הגלגל השאול בידי הרבי? רק לאחר כמה שעות, כששב המשרת מביצוע שליחותו, התבררה התמונה במלואה, מדוע הרב לא יכל להתחיל להתפלל ולהניח תפילין עד החזרת הגלגל.

"כשהגעת לבית החלבן", סיפר המשרת, "פגשתי אותו עומד בפתח ביתו, כשהעגלה שלו עמוסה בכדי חלב, והוא אובד עצות. מסתבר, כי אחר שמילא את העגלה עד תומה, **נשבר אחד מאופניה**. הוא ניגש לחצר האחורית כדי ליטול משם את הגלגל החלופי, ואז נזכר, כי השאיל לי את הגלגל האחרון, שהיה ברשותו. כאשר הופעתי ובידי הגלגל, מיד אורו עיניו של החלבן, והוא מיהר להרכיבו, תוך שהוא מפטיר לעברי: **'אילו היית מאחר בשעה קלה, החלב היה מחמיץ לחלוטין, והיה נגרם לי נזק עצום!**'" (מעובד מתוך 'אמוני עם סגולה')

# הצלה מפלאה



שיהיה איתנו, יהיה. אנחנו נתונים בידיו של הקב"ה והוא שיגזור את גורלנו. אך לכל הפחות נציל את התפילין שלנו מידיהם הטמאות'. באחת הפינות היו גחלים כבויים, שעליהן נהגנו לבשל את ארוחותינו. הסרנו מיד את התפילין מעלינו וטמנו אותן בין הגחלים".

**"מיד לאחר מכן הצטנפנו לנו כל אחד בפינה אחרת, והתחלנו לומר וידוי ולקרוא קריאת שמע, מתוך כוונה גדולה. מבלי משים נפלטה מפי אנחה כבדה, כשחשבת על מה שצפוי לנו בעוד זמן קצר".**

**"קשה היה לי להשלים עם העובדה, שאסון כזה יפקוד אותנו דווקא בהיותנו במקום הקדוש הזה, בצל התנא האלוקי רשב"י".**

**"בעודי חושב את מחשבתי ושפתי מוסיפות לשאת תפילה נרגשת, חשתי, כאילו שתי ידיים איתנות אוחזות במותי ומרימות אותי ממקומי, וכעבור רגע מצאתי את עצמי עומד על גבעה, שהשקיפה אל קבר רשב"י. לידי עמד גם חברי".**

**"דקות אחדות עמדנו שם שותקים ומביטים איש ברעהו, חשים עדיין את הפחד העמוק מהסכנה, שנשקפה לנו, ומתקשים לעכל את הנס שהתחולל. ידענו שניצלנו בזכות רשב"י, שפעל ישועות בחייו ולא פחות מכך לאחר הסתלקותו".**

**"כעבור כמה רגעים, כשהתאוששנו מעט, מיהרנו אל הכפר הסמוך, שליד קבר רבי יוחנן הסנדלר. בכפר התגוררו ערבים שהתיידדו איתנו, כשהיינו קונים אצלם מצרכי מזון".**

**"סיפרנו להם את שאירע לנו. קבוצה של ערבים מיהרה לעבר הקבר, כדי לנסות ללכוד את שני הבדואים, שפרצו כך לתוך מקום קדוש וביקשו להתנכל לנו. אך עד שהגיעו אל הצינן הקדוש, נעלמו עקבות השניים".**

**רבי נפתלי צבי סיים את סיפורו לנכדו והוסיף: "מיד לאחר המעשה החלטנו, אני וחברי, לשמור עליו בסוד, ואולם כעת אני חש חובה לספר את הסיפור הזה, כדי שהכול ידעו את קדושתו של צינן רשב"י".**

**פחות משבוע לאחר מכן, בתאריך ו' בתמוז, נפטר ר' נפתלי צבי בירושלים ונקבר בהר הזיתים. על מצבתו חרותות השורות הבאות:**

**"פה נטמן הרב החסיד המופלג, שקדן על התורה והעבודה וירא אלוקים, ר' נפתלי צבי בן הגאון החסיד המפורסם איש אלוקים קדוש, מורנו הרב ר' זאב וולף, אב"ד קהילת רייצפרט באונגריין ותלמיד הרב הקדוש רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע".**

להלן סיפור מופלא ביותר המעובד מתוך 'שיחת השבוע' שהובא מתוך 'די ברכה אין שטוב' על הנס המופלא שאירע בצינונו של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זי"ע"א.

היה זה בערב ר"ח תמוז האחרון לחייו של הגה"ח ר' נפתלי צבי גולדברג זצ"ל, שעלה מרייצפרט שבהונגריה והתיישב בארץ ישראל.

רבי נפתלי צבי חש כי לא נותרו לו ימים רבים בעולם הזה, ולכן ביקש לקרוא לנכדו, שלמה זלמן גולדברג, שהיה אז בחור צעיר. כשהגיע נכדו, פנה אליו ואמר: "מכיוון שאני מרגיש שקיצי קרב ובא, רצוני לספר לך סיפור, שאירע לפני שנים רבות ושעד היום שמרתי בסוד. אך עתה, קודם לכתי לעולם שכולו טוב, אני רוצה לספר לך, כדי שתעביר סיפור זה הלאה, לדורות הבאים".

הנכד הסתקרן עד מאוד לשמוע, מה בפי הסב הגדול והתיישב לידו. ר' נפתלי החל בסיפורו: "במשך שנים רבות נהגתי להקדיש את החודשים אלול ותשרי לעבודת הבורא. בתקופה זו הייתי עוזב את ביתי, מתנתק מכל הבלי העולם, ויושב בציון התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי במירון".

**"שם הייתי עוסק בתורה הקדושה, לומד מוסר ומתפלל כדי להכין את עצמי לראש השנה. שנה אחת ישבתי במירון, עטוף בטלית ומעוטר בתפילין, ולמדתי תורה בחברותא, באולם הגדול שבין קבר רשב"י לקבר בנו, רבי אלעזר".**

מכיוון שבאותה שעה היינו שם לבדנו, חששנו, ולכן נעלנו את הדלתות, כדי להימנע מביקורים של 'טיפוסים מפוקפקים' ששוטטו באיזור".

**"ישבנו כך, שקועים עמוק בלימוד, ולפתע קלטו אוזנינו רחש מלמעלה. הגבהנו את עינינו, ולתדהמתנו ראינו שדרך האשנב שבתקרת הצינן משתלשלים פנימה שני בדואים, חמושים בחרבות ובמגפיים בעלי סוליות ברזל מחודדות!".**

**"די היה להביט בהם, כדי לחוש פחד מוות ולהבין לשם מה הם רוצים להיכנס לצינן הקדוש. הבנו מיד את הסכנה האורבת לנו. חשבנו מה ניתן לעשות כדי להינצל - לברוח לא יכולנו, כי הם היו משיגים אותנו".**

**"לצעוק היה גם כן מעשה חסר תועלת, כי איש לא היה שומע אותנו. זה היה עניין של דקה או שתיים עד שיגיעו אלינו. ראשנו קדח בחיפוש אחר מוצא הצלה".**

**"לאחר ששקלתי את הדברים, פניתי לחברי ואמרתי: 'מה**

## עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסטריא אטון זצ"ל	ולד יחיאל בן יוסף ז"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל
אביבה בת איירן ע"ה	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	שרה בת נרקיס
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	מזל בת שמעון
חי זיזי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	רחל רפאת בת השמת ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל	סלים בן פרחא ז"ל	לטיף בן פרחא ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	מישא אסתר בת זהרה ע"ה	אברהם בן דינה ז"ל
אברהם בן דינה ז"ל	אברהם בן דינה ז"ל	אברהם בן דינה ז"ל



הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
מיכל רבה בת שרה ע"ה	שמאל בן רבקה ז"ל	משה בן רוזה ז"ל
ע"ה נעמי בת נתון ע"ה	משה בן רוזה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
מרים בת בלה ע"ה	נעימה בת גורג'יה ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל	דוד בר חסיבה ז"ל	רפאל בן אסתר ז"ל
ע"ה שני בת אסתר ע"ה	רפאל בן אסתר ז"ל	שמעון בן שמחה ז"ל
מסודי בת חביבה ע"ה	שמעון בן שמחה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל
יונה בן סעדה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	אורה בת נעימה ע"ה
ברכה בת מרדכי ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה	שמעון בן חנה ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל	שמעון בן חנה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת מורברי רחל ע"ה	גורג'יה בת נעימה ע"ה	
אלון בן סעדה ז"ל		

נא לשמור על קדושת העלון  
אין לקרוא בשעת התפילה.  
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

# או צרות הפרשה

פרשת "בחזר"

"ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלוקיך" [כה, יז].

ה"אמרי שפרי", להגאון רבי שלמה קלוגר, מסביר את סמיכות איסור ההונאה ליוראת מאלוקיך, על פי המבואר בשולחן ערוך: "ויש אומרים, דאין מצווין על הונאת דברים אלא ליראי ה', ומי שאינו ירא ה' אין מצווין על הונאתו". ולכן פירש רש"י 'בהונאת דברים הכתוב מדבר, ואימתי בזמן שעשיתם את חוקתי, שתהיה בכס יראת ה', אז אתם מצווים על לא תונו'. ונראה להסביר, דכל מה שאסור להונות את חברו הוא מפני צלם האלוקים שבו, אבל כשאין בו יראת ה' – אין בו צלם אלוקים, וממילא גם לא הונאת דברים.

ובואו ונשיחה קצת בענייני יראת השם. העולם מספר על שני יהודים שבפרוס הימים הנוראים, לאחר שניטהרו ונתקדשו, אמר האחד לחבירו: 'אני מתכוון עתה לחזור בתשובה שלימה על העבירות שבידי'. החזיר לו השני: 'ואני לא פוחד כל כך מהעבירות, שהרי עליהן אפשר לעשות תשובה; אני חושש יותר מהמצוות שלי, שלא תהיינה פגומות, ושלא תעשינה בכוונה הפוכה ממה שציוונו הבורא'.

והדברים חודרים עד חדרי בטן, שכן על העבירות יש אכן דרך תשובה, וכל אחד מרגיש שעליו לשפר את מעשיו, ולהיטיב את דרכיו. אבל בעניינין של המצוות, הדרך לפעמים הרבה יותר עקלקלה, כיון שאחרי הכל האדם חושב לעצמו שעשה מצוה, ומה אפשר לדרוש ממנו יותר. ובמציאות, יש מקרים רבים שהמצוה הזו – לעבירה גדולה תיחשב, וגם אם אכן מצוה בידו, היא פגומה ומקולקלת, ואינה שלימה. הבעיה הגדולה היא, שבמקרים אלה אין אדם מרגיש את מחויבותו לחזור בתשובה, ולשפר גם את המצוות שעשה.

כדי להסביר את הדברים, נלמד פרק בתני"ך, בספר שמואל ב' - פרק י'. הנביא מספר שם מה שאירע בימי דוד המלך, הגדול שבענקים, שכאשר מת 'נחש', מלך בני עמון, ו'חנוני' בנו מלך תחתיו, ביקש דוד לגמול עימו חסד ושלח אליו את עבדיו כדי לנחמו.

ומדוע עשה זאת? – מביא הרד"ק בשם חז"ל שגם נחש עשה חסד עם דוד. כאשר ברח דוד, ובאו אליו אביו ואימו ואחיו, הרגם מלך מואב, חוץ מאחד מהם שברח לארץ בני עמון, והחיהו נחש, וכו'.

כיון שהכרת טובה היא אחד היסודות שתורת ישראל בנויה עליו, הבין דוד שעליו לגמול חסד עם בנו של נחש, שמלך תחתיו, ולכן שלח אליו את עבדיו כדי שינחמוהו. אלא שהרצון להכרת הטוב מצד דוד, השתבש ולא יצא אל הפועל, כי כאשר הגיעו העבדים לנחם את חנון, טענו שרי בני עמון בפני חנון, שמדובר בחבורת מרגלים שבאו לרגל את הארץ, ודוד שלח אותם לכאן 'בעבור חקור את העיר ולרגלה ולהפכה'.

מיד כאשר שמע זאת חנון, הפך גם הוא את עורו, וביזה את עבדי דוד בצורה נוראה, 'ויקח חנון את עבדי דוד ויגלח את חצי זקנם, ויכרת את מדויהם (חלוקיהם) בחצי עד שתותיהם וישלחם'.

מיד לאחר מכן, מספר הנביא, הרגישו בני עמון שדוד כועס עליהם, ומן הסתם ייצא עליהם למלחמה, שכרו אף הם גייסות רבים, וגייסו למלחמה מלכים נוספים. ואכן, גם דוד החליט לצאת למלחמה, 'וישלח את יואב ואת כל הצבא הגיבורים' וכו'. וכך ניצבו אלו מול אלו, ונלחמו ביניהם. והיתה מלחמה זו אחת הקשות שנערכו בימי דוד, עד שהפסוק (שמואל ב' - י, יב) 'חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלקינו, וה' יעשה הטוב בעינינו', נאמר במלחמה זו, והוא מוכיח על הצורך שהתעורר אז לחזק את הלוחמים שילחמו היטב נגד אויביהם.

להלן מתאר הנביא את אימי המלחמה הקשה שנערכה בין הצדדים, עד שיוינס ארם מפני ישראל, ויהרוג דוד מארם שבע מאות רכב וארבעים אלף פרשים, וכו'. ולכאורה קשה מאוד, הרי דוד ביקש לעשות כאן מעשה נאצל של הכרת הטוב, ומדוע גלגלו עליו מן השמים שיסתבך במלחמה כה קשה ואכזרית עם בני עמון?

הרי בראיה שטחית נראים הדברים שדוד ביקש לגרום בכך קידוש שם שמים גדול, כאשר מלכי האומות יווכחו לדעת שדוד אינו שוכח את אלו שהיטיבו איתו, ושולח אליהם מנחמים כדי לגמול עמהם חסד!

משיב על כך הרד"ק ואומר, 'מי גרם לדוד כל זה? – שביקש לעשות טובה עם מי שאמר הקב"ה לא תדרוש שלומם וטובתם! אמר לו הקב"ה, אתה עובר על תורתך; אני כתבתי לא תדרוש שלומם וטובתם, ואתה עושה עמהם חסד?!' דהיינו, שלמרות שכוונתו של דוד היתה שבמקרה המיוחד הזה של מלך בני עמון, יש ענין להוכיח קבל עולם ומלואו שהיהודים אינם כפויי טובה, וביקש לגמול חסד עם מי שהיטיב לו, אבל מאידך גיסא היתה עליו תלויה שהיה צריך לדעת שציווי התורה אינם משתנים לעולם, ואם הקב"ה ציווה לא לדרוש את שלומם וטובתם, אסור היה לו לעשות את שעשה.

והמסקנה, כפי שהיא מובעת בדברי הרד"ק: 'אל תהי צדיק הרבה! מכאן שלא יהא אדם מוותר על התורה!' מוסר ההשכל הנורא הזה, 'שלא יהא אדם מוותר על התורה', צריך ללוותנו לאורך כל ימי חייו. יש הרבה מקרים שהאדם טועה, ומדמה בנפשו שהוא עושה עתה מצוה גדולה, ועוד נראה לו שיטול שכר על קידוש השם גדול שעשה בעולם. והנה, רבים סבורים לנפשם שהם משתייכים לבעלי המצוות, ונדמה להם שהם מזכים את הרבים, ואולי אף את הדור כולו, במצוות אלו... ובאמת אין הדבר כן, והמעשה שהם עושים אינו אלא עבירה נגד רצונו של הבורא.

וכיון שבמקרה זה האדם בטוח שמדובר במצווה, יותר קשה לחזור על כך בתשובה שלימה, עד אשר יילך לחכמי הדור שיורוהו מה לעשות וכיצד לפעול (ברכי נפשי).

"לא ירדנו בפרך לעיניך" [כה, נג].

המשגיח מפוניבו' היה אומר שהמילה 'לעיניך' באה לרמוז לאדם על עבודת השם הפרטית שלו, שיעשנה בחשק ובשמחה, ולא יראה את עצמו כאילו הוא נרדה בפרך, דהיינו תחת עול המידות.

שהרי המידות הרעות הן המפריע הגדול ביותר לעבודת השם. וכאשר האדם מנקה את עצמו מהן, ומשתדל להתהלך בנתיבותיהן של המידות הנאצלות, ייקל עליו לעבוד את בוראו.

יש ואנחנו שומעים סיפור, והמסקנה המיידית העולה ממנו היא ששוא-הסיפור טיהר את עצמו מכל בדל של מידה רעה. כזה הוא הסיפור דלהלן, על הגאון רבי אהרן פוייפר זצ"ל, שכיהן כרבה של יוהנסבורג בדרום אפריקה.

ביושבו פעם בבית הדין של הקהילה, נכנסה לשם כלה, והרב פוייפר נחרד לראותה בוכיה וממורת בבכי. לשאלתו מה אירע, השיבה הכלה, שחתנה הביא לה כמה מתנות, 'ועכשיו התור שלי הוא להביא לו שעון זהב,

ואין לי את האמצעים הכספיים הדרושים לכך'.

הגר"א פוייפר לא חשב פעמיים. הוא הסיר את שעון הזהב היקר של חברת 'אומגה' שהיה ענוד על ידו, ואמר לכלה הבוכיה: 'אתן לך את השעון במתנה, כדי שתביאי אותו לחתנד'. ובעוד הכלה נדהמת מטוב ליבו, ואינה מצליחה לקלוט את הנעשה, מראה לה הרב פוייפר שהשעון נראה ממש כמו שניקנה אתמול.

הגר"א פוייפר מוציא מטלית לניקוי כלי זהב, ומצחצח את שעון 'אומגה' כדבעי, ולאחר שהיה מבריק ממש כמו חדש, איתר באחד הארונות קופסה מפוארת והניח את השעון בתוכה.

ארז הרב את החבילה בנייר צלופן מבהיק, ומסרה לכלה, שלא מצאה את המלים כדי להודות לו על מעשהו הנאצל. בצאתו מבית הדין, התלבט הרב פוייפר בשאלה מה ישיב לרעייתו הרבנית שתבקש לדעת היכן שעון הזהב שקיבל

ממנה בחתונתם...

הוא החליט מראש שלא נאה ולא יאה לספר לאשתו על המעשה שאירע לו עם הכלה. אז מה עושים? – נכנס הרב פוייפר לחנות השעונים של חברת 'אומגה' ביוהנסבורג, וביקש לקנות שעון כמו זה שהיה לו.

המוכר נקב במחיר יקר מאוד, בסך 2,000 דולרים, והרב פוייפר כבר היה מוכן להוציא את הכסף מכיסו, ולשלם. היתה זו, מצידו, עבודת המידות גדולה עד מאוד, להקריב הון עתק שכזה כדי לעשות חסד עם כלה עניה.

אבל הגר"א פוייפר עשה זאת, כמובן, בלב שלם, ובשמחה מרובה.

לפתע נשמעת הודעה במערכת הכריזה של החנות המפוארת. הרב פוייפר שומע, ואינו מאמין... 'הקונה הנכבד המתוכנן עתה לשלם 2,000 דולרים על שעון זהב, מתכבד להגיע להנהלת החנות, ולקבלו חנם אין כסף! - - -

הרב פוייפר מגיע אל לשכת המנהל, ואז מתברר לו שרשת חנויות השעונים היוקרתית החליטה להעניק לקונה המיליון שלה את המוצר שביקש לקנות – חנם אין כסף!

רבה של הקהילה ניצל את המעמד וסיפר, בענווה גדולה, על המעשה שהתרחש בבית הדין. לידע, להודיע ולהודיע, שסיבת 'הקונה המיליון', איננה הסיבה האמיתית לזכייה הגדולה בשעון הזהב...

קידוש השם גדול היה באותה שעה (ברכי נפשי).

"ומקדשי תיראו" [כו, ב].

מעשה שהיה כך היה: סוחר בשם שלמה הגיע אל בית הכנסת, והניח את שני הטלפונים הניידים שלו על גבי השולחן שלפניו. לפני תפילת שמונה-עשרה, ניגש שלמה לעמוד בתפילה אל ממול לארון הקודש, כשאת שני מכשיריו הוא משאיר על השולחן.

לפתע, באמצע תפילת הלחש, החל אחד הפלאפונים להשמיע בקול גבוה ביותר שיר חסידי. כמובן שכונות המתפללים הופרעה מאוד, ולאחר דקותיים, כאשר סוף סוף פסק, פתאום מתחיל המכשיר השני לשיר ולזמר בקולי קולות... עוברת עוד דקה, ושוב, גם הראשון חוזר לנגן ולשיר יחד עם השני...

המצב היה בלתי נסבל, תפילת הציבור הוטרדה והופרעה, וגבאי בית הכנסת רתח מזעם. הפלאפונים המשיכו לצלצל ולנגן ללא הפסקה, והגבאי הזועם החליט לקום ולעשות מעשה. הוא ניגש אל שולחנו של שלמה, נטל את שני המכשירים המנגנים, ולא טרח כלל לחפש באמצע תפילתו אחר בעליהם, אלא פשוט יצא אל מחוץ להיכל בית הכנסת, הניחם על הספסל שברחוב, וחזר לתפילתו... (ציווין שמדובר בגבאי ישיש שאינו יודע כלל להשתמש בפלאפון, ולכן לא ידע כיצד לנתק את המכשירים).

לאחר ששב שלמה אל מקומו, הבחין מיד שמכשיריו נעלמו. "היכן הפלאפונים?", שאל בחרדה. השיבו לו שהגבאי הוציאם לחוץ, והוא מיד יצא לחפשם. אך היה זה מאוחר מדי... המכשירים כבר אינם על הספסל!

כעת תובע שלמה את הגבאי לשלם לו את דמי המכשירים היקרים, "מדוע לא חיפשת היכן אני עומד? ואם כבר החלטת להוציאם, מדוע אל הרחוב!?!...".

אך הגבאי לא עמד מנגד, וטען כנגדו: "וכי רצית שבאמצע שמונה-עשרה אלך לחפש אחריך?! הולכתי את המכשירים אל מקומם הראוי - אל הרחוב!"

עם מי הדין?

השיב מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א: המתפלל שלמה התנהג כפושע גדול, אבל עדיין ממונו לא הופקר. (ואמנם כאשר המכשירים מפריעים יש רשות להוציאם אל הרחוב, אבל המוציאם חייב לשמור עליהם).

רוק במקרה שהגבאי היה מקבל תחילה את רשות אב בית הדין (או הרב המקומי) להניח את המכשירים ברחוב, היה מקום לפטור אותו מהתשלום, כמבואר בשולחן ערוך (ח"מ סי' ב' ס"א): "כל בית דין, אם רואים שהעם פרוצים בעבירות, ושהוא צורך שעה, דנים בין מיתה בין ממון, בין כל דיני עונש", כי לבית דין יש את הסמכות להפקיר (לפי צורך השעה) את ממונם של חוטאים, כדין 'הפקר בית דין הפקר'.

לסיכום: לגבאי לא היתה רשות מבית הדין להפקיר את ממונו של שלמה, ולכן עליו לשלם לו את דמי המכשירים! (אחת שאלתי).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוראל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ ציפורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ אליהו בן בתיה ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ אלון בן דינה ז"ל, לע"נ לדיה בת רחל ז"ל, לע"נ לדן בת פרווין ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ אסתר בת פרי ז"ל, לע"נ אברהם דוד בן תמר ז"ל, לע"נ לוציאנו בן מיסה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com





## "אל תונו איש את אחיו" (כה, יד)

מדוע נאמר הפסוק בלשון רבים: "אל תונו", ולא בלשון יחיד המזהירה את המוכר: "אל תונה"?

כאשר מתנהל מקח וממכר, עלול האחד להונות את רעהו. אולם לא בהכרח שרק המוכר יונה את הקונה ומכר לו סחורה ביקר, גם הקונה עלול להונות את המוכר באותו זמן ולשלם לו במטבעות מזויפות.

עלולים אנו לחשב שהדבר מתר, משום שכל אחד מונה את השני, לכן הזהירה התורה בלשון רבים: "אל תונו איש את אחיו" - גם אם שניכם מונים אחד את השני, שניכם חוטאים.

(אלשיך)

## "וכי תמכרו סמכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך" (כה, יד)

א. כאשר אדם לומד את הסגיות של החלפת פרה בחמור, ובכך עוסק בלמוד התורה הקדושה, זהו דבר גדול וחשוב מאד..

ב. קל וחמור כאשר אדם מחליף בפעל פרה בחמור, ונוהר בכל הדינים הקשורים בכך, ודאי שחשוב הוא יותר לפני ד' תבנה משום שהוא לומד על מנת לעשות ולקיים את מצוות התורה הקדושה

(מאור עינים בשם הבעש"ט)

## "ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשבע וישבתם לבטח עליה" (כה, יט)

מה ראתה התורה להוסיף את המלים "ואכלתם לשבע"? והלא דבר פשוט ומובן מאליו, שאם תהיה ברכה בפרות, יאכלו לשבע. נתן להסביר, שרצתה התורה לומר, גם אם הבורא יתברך יתן לכם שפע מזון, אל לכם לאכל יותר מדי, שמא מרב אכילה ושתיה תבואו חלילה לכפר בקדוש ברוך הוא, כנאמר (דברים פרק לב, טו): "וישמון ישרון ויבצעט".

אם למרות השפע שתקבלו, ולמרות שיהיה באפשרותכם

לאכל הרבה ולהתענג, תסתפקו במעט, ותאכלו רק לשבע ולא יותר, מבטח לכם שלא תגלו מארץ ישראל.

מדוע? מכיון שלא תחטאו - ועל כן תזכו ל"וישבתם לבטח עליה", שלא תגלו מהארץ.

(כתב סופר)

## "וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר" (כה, א)

שואל רש"י: "מה ענין שמטה אצל הר סיני? ומתרץ רש"י: "מה שמטה נאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני, אף כל התורה נאמרו כללותיה ודקדוקיה מסיני".

ונשאלת השאלה: מדוע בחרה התורה דוקא את מצות השמטה, ללמד ממנה שהמצוות ופרטיה נאמרו בסיני?

נתן להסביר ולומר, שמהשמטה נתן ללמד באופן מוחשי וברור, שהתורה היא שמימית. כידוע, ישנם כופרים שאמנם מאמינים שהקדוש ברוך הוא ברא את העולם, אלא שאינם מאמינים שהוא זה שנתן לנו את התורה משמים, ואמרים שאדם פתב את התורה, חלילה.

כנגד טענה זו נתן להביא הוכחה מהנאמר בתורה על השמטה. נאמר (להלן כה, כא) "וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים" - בארץ נס תתברכה התבואה בשנה הששית, עד שתספיק לשלש שנים. אלו היתה חלילה, התורה מעשה ידי אדם, לא היתה יכולה להתקיים הבטחה נסית שקפו. מכך שההבטחה אכן מתקיימת בכל שמטה מחדש, מוכח באופן מוחשי וברור, שמצוות שמטה שנתנה בסיני היא משמים, וכמו כן גם שאר מצוותיה של התורה.

(מהרי"א)

## "ושבתה הארץ שבת לד" (כה, ב)

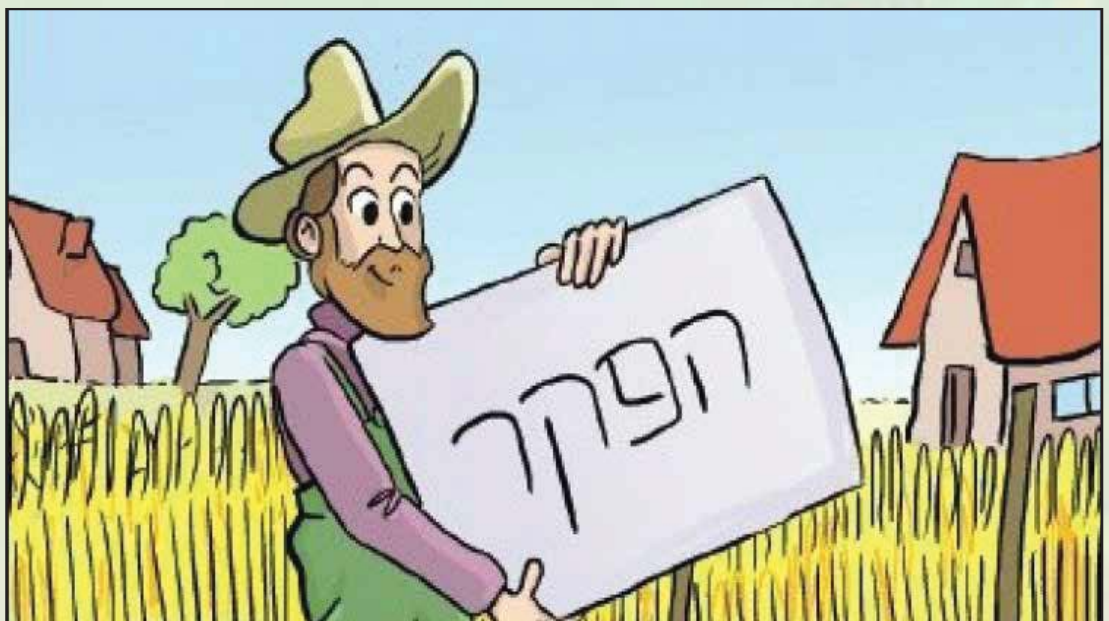
"שבת לד" אומר רש"י שהפונה לשם ד', כשם שנאמר בשבת בראשית.

ולמה מתכונן רש"י בכתבו "לשם ד'?"

האדם המשבית את שדהו, עשוי לומר: טוב לשדה לנוח, כדי שבשנה הבאה תצמיח יכול רב. לכן אומרת לו התורה: "שבת לד" - עליך לשבת משום שפך צנה ד' ולא לשם כננה אחרת

וכך גם נאמר על השבת "שבת לה אלקיך" שלא יאמר אדם: כפיה טוב שיש לי יום מנוחה! אלא עליו לנוח משום שפך צנה ד'.

(אזנים לתורה)



## הלולא דצדיקיא | חיים הופקוביץ



### רבי יצחק חי טייב < יום שלישי ט"ז איר (תקצ"ז)

עוד בצעירותו, כשחבריו לספסל הלמודים השתובבו במשובת נעורים בחצות הרבע היהודי בתוניס, ישב הנער הצעיר יצחק חי בביתו ולמד תורה. במשך שלוש שנים רצופות הסתגר בתדרו ועסק בתורה ובעבודת ה', כשאמו הצדקת דואגת למזונותיו ולכל מחסורו.

בשנת תקכ"ב בקר מרן החיד"א בתוניס ופגש כ-300 מחכמיה, ובתוכם גם הנער יצחק חי טייב שהיה אז בן ארבעה עשר שנים בלבד. החיד"א שוחח עמו בדברי תורה והתפעל ממנו עמוקות.

וכגודל ידיעותיו ועמקנותו בתורת הנגלה והנסתר, כך גדלה היתה שפלות רוחו ופשטות הלכותיו. בגדיו היו מרפטים ונעליו ישנות ובלויות. אדם זר כי פגשו לא יעלה בדעתו כי עומד לפניו צדיק מלמד בנסים ופועל ישועות, איש קדוש שזכה לגלוי אליהו.

רבי יצחק חי נודע גם כבעל תושיה רבה והבנה עמקה בנפש האדם, ובעל יכלת פלאית לקרא את מחשבותיהם של בני שיחו, כמו גם לראות את הנולד.

מעשה בחכם אחד שהתגורר הרחק מן העיר תוניס, שהגיע לאזניו שמעו של רבי יצחק כאיש מופת ומחולל נסים ונפלאות. החליט החכם להגיע בעצמו לתוניס, בכדי לפגוש את חכם יצחק, להקשות בפניו קשיות מפולפלות מכמה סוגיות סבוכות בש"ס, ובכך לבחון את חכמתו וידיעותיו.

בכחו הרוחני צפה רבי יצחק שעתידי אותו חכם לבוא הנה ולבחון את פחו.

הוא הזדרז ולבש בגדי סבל פשוט, ויצא לקבל את פניו של החכם בגמל העיר תוניס.

עם רדתו מהספינה נגש רבי יצחק ה"סבל" אל החכם והציע:

"שלוש עליכם, שמא ירצה כבודו שאשא את חפציו לבית המלון?"

"אכן, נענה החכם בשמחה, בדיוק ברגע זה תרו עיני בנסיון למצא סבל, אשמח אם תקח את חפצי ואמן לה שכרך"

נשא רבי יצחק על גבו את מטענו של החכם, וילכו שניהם יחדו.

פתח רבי יצחק ושאל את החכם: "מדוע בא כבודו לתוניס?" ומיד המשיך: "אם הגעתם הנה בכדי להקשות קשיות לרבי יצחק חי טייב, הרי שהתשובות לקושיותיכם הן פדהלן..." וכאן החל נושא ונותן בשאלותיו של החכם ומפרקן אחת לאחת עד שהתישבו באפן ברור ומסדר, מאירות ונהירות כנתינתן מסיני. התפלא עד מאד אותו חכם וחשב בלבו:

"אם סבל פשוט זה מייטיב לקרא את מחשבותי, לדעת מדוע הגעתי לתוניס, ואף עלה בידו לתרץ את כל קושיותי טרם העליתים על דל שפתי, אם כך מהו פחו של הרב אותו רוצה אני לבחון? אם זהו כחם של אזובי הקיר התוניסאיים, מה יהא כחם של הארזים הגבוהים?"

נענה החכם ל"סבל" הלא הוא רבי יצחק ואמר: "החזר נא את מטעני לנמל. מבקש אני לשוב אל עירי. הספינה שהביאה אותי הנה, תשיבני חזרה לביתי..."

חדושי תורה רבים כתב חכם יצחק בתלמוד בהלכה ובאגדה, אך רבם כולם היו למאכלת אש ולא נותר מהם זכר. הדבר הסב צער רב ויגון כבד לרבי יצחק והוא התאבל על כך ימים רבים. כשישים שנה לאחר פטירתו קבצו מקצת מכתביו שנותרו לפליטה לקבץ ושמו "חלב חטים".

בט"ז באיר ה'תקצ"ז הסתלק רבי יצחק לגנזי מרומים, ויהודים רבים מפל רחבי תוניסיה ליווהו למנוחת עולמים.

על ציינו הוקמה מצבה ובה נכתב: "פ"נ רבי יצחק חי טייב, מת בט"ז איר ה'תקצ"ז".

כעבר מספר ימים נגלה חכם יצחק בחלום הלילה לאמן שפיתת את המצבה ונזף בו קשות על כך שחרט על המצבה את הנסח: "רבי יצחק חי טייב מת..."

"וכי אינה יודע כי צדיקים במיתתן קרויים חיים?" גער בו רבי יצחק. האמן הקיץ משנתו בכהלה. עם אור ראשון מהר אל בית העלמין, והוסיף בנסח המצבה את המלה "לא", וכה הנה פתוב מאז על המצבה:

"פ"נ רבי יצחק חי טייב לא מת בט"ז איר ה'תקצ"ז"

הילד שלכם יאהב את החג

**חג השבועות של הילדים!**

ניתן להשיג באידיש ובאנגלית

סיפור מגילת רות צרוך ומתאים לגילאי 3 ומעלה, מלווה באיורים מרהיבים המחברים את הילד לסיפור המגילה בצורה מרתקת. העניקו לילדיכם חג שמח ושעות של הנאה יהודית אמיתית.



# עלוז שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמיניהם

## מאוצרות אמונים

## פניני אמן ותפלה בפרשה

### ונפשי כעפר תהיה - לכל מצוותיך

**וַיִּדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר:** (כה א)  
 "מה ענין שמיטה אצל הר סיני, והלאו כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני, אף כלן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנגיה בתורת כהנים" (רש"י).  
 מדוע בחרה התורה דוקא במצוה זו ללמדנו כלל זה?  
 פרש רבי יוסף ישראלי דייטש רבה של באלאטא-ארמונט:  
 הר סיני הנו סמל הענוה, וכפי שאמרו חכמים (סוטה ה א) שהתורה נתנה עליו לפי שהיה נמוך ועני מפל ההרים. מדת הענוה היא תנאי ללמוד התורה וקיום המצוות בכלל, ולקיים מצוות השמיטה בפרט, שכן אדם הסבור כי רכושו וקניניו הם פרי כחו ועצם ידו, לא יוכל להפקיר את שדותיו ולהפנות מלעבדם במשך שנה שלמה. לפיכך דוקא במצוה זו קבעה התורה 'נגן אב' לכל המצוות כלן, שכשם שאי אפשר לקיים מצוה זו אלא אם כן שם האדם את עצמו בכחית 'הר סיני', כך בכל המצוות כלן - אי אפשר ללמנו כראוי מבלי להיות ענוותן ושפל ברוך.  
 על נחיצות הענוה לקיים התורה והמצוות נוכל ללמד אף מן שאלו מסמיכים בתפלת 'אלמי נצור' את בקשת 'ונפשי כעפר לכל תהיה' לבקשת 'פתח לבי בתורתך ואחרי מצוותיך תרדוף ונפשי'.

### ברכת 'על ספירת היובל'

**'וְסִפַּרְתָּ לָךְ שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שְׁעָמִים** (כה ה)

בימי בית המקדש היו הסנהדרין מונים מדי שנה את שנות היובל, כפי שאנו מונים בימינו את 'ספירת העמר'. ואחר ארבעים ותשע שנים שהו שבע שמיטות, היו קובעים את היובל, כפי שהצטיינו בפסוק זה.  
 כתב החזקוני: כי אף על פי שמנגן שנות היובל היא מצות עשה, לא היו בית דין מברכים לפני קיומה כפי שמברכים לפני 'ספירת העמר'. לפי שלא תקנו לברך אלא על מצוה שביסודה היא חובת יחיד, אף על מצוה שהיא חובת הצבור כמצוה זו, לא תקנו לברך.  
 אולם בעלי התוספות נחלקו על יסוד זה וסוברים שאף לפני מנגן שנות היובל היו בית דין מברכים: "אשר קדשנו במצוותיו וצונו על ספירת היובל".  
 'ספרי' המצוות לרמב"ם לשם קום: תוספות כתבות עב א ד"ה וספרה: באור הר"ש משאנן לתורת כהנים בהר"ב ב' 'חזקוני'

### 'חרות' הכתובה בתורה

**'וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקִדַּשְׁתֶּם דְּרוֹר בְּאַרְץ לְכָל יִשְׂרָאֵל'** (כה י)

את תבת 'דרור' תרגם אוגולוס: 'חרותא'. לפי זה יש לתמוה מפני מה בתפלותינו שנתקנו בלשון הקדש אנו נוקטים את לשון התרגום: 'חרות', ולא את לשון הכתוב: 'דרור'; כך בתפלת שמונה עשרה: "תקע בשופר גדול

לחרותנו", וכן בתפלת ערבית: "ויוצא את עמו ישראל מתוכך לחרות עולם", ואף בתפלת חג הפסח אנו אומרים: "ותתן לנו... את חג המצות הזה - זמן חרותנו?".  
 רבי אברהם איתאל גורביץ ראש ישיבת 'גר משה' הביא כי אף לתבת 'חרות' יש מקור בתורה, שכן על הפסוק (שמות י ד א): "וַיִּשְׁבוּ וַיָּחֲנוּ לִפְנֵי פִי הַחִירָת" פרש רש"י: "היא פיתום, ועליו נקרא 'פי החירות' על שם שנעשו בני חוריו", הרי שנקטה התורה אף את לשון 'חרות'.  
 'אור אברהם'

## רזי אמונים

### 'אוצר' של 'אמן'

**'וַיִּנְתַּן הָאֲרֶץ פְּרִיָּה'** (כה ט)  
 ראשי תיבות: 'וַיִּנְתַּן הָאֲרֶץ פְּרִיָּה' הם בגימטריה 'אמן', והמלה 'אמן' במלוייה (אל"ף מ"ם נ"ו) היא בגימטריה 'אוצר'; מכאן שהמקפיד על עניית אמן אוכה שתשרה הברכה במעונו וישלח בפרנסתו ובנכסיו. וכפי שכתב הש"ח (מס' תמיד אות פ) כי המקפיד על עניית אמן 'פותח המקור העליון - מקור מים חיים'.  
 'אהבת ישראל'; אות לפי עמי קנח

### 'שבוענו מטובה' בזכות 'ותן ברכה'

**'וַיִּנְתַּן הָאֲרֶץ פְּרִיָּה וְאִכְלֶתֶם לְשִׁבְעֵי וְשִׁבְתֶּם לְבָטָח עֲלֶיהָ'** (כה ט)

פרש רבי שלמה קלוג'ר:

בגמרא (עניני ח ב) מבאר שכאשר רעב ומגפה שולטים בעולם פקח, יש להתפלל על בטול הרעב, וכאשר יבא השבע - ממילא תתפול המגפה, שאין הקדוש ברוך הוא מעניק שבע אלא על מנת שיחיו בו הבריות, ככתוב (תהלים קמה טו): "פִּתְחֵם אֶת יָדָם וּמְשִׁבֵּעַ לְכָל חַיִּים...".

על פי זה יש לומר, שאף כאשר מברך הקדוש ברוך את יבול ארץ ישראל, אינו עושה זאת אלא בשביל בני ישראל הדרים בה (ראה יחזקאל לו ח). לפיכך, בעת שאין ישראל ראויים להגאל מצד מעשיהם, עליהם לבקש על תבואת הארץ שתתברך, וממילא תבא גאלתם והם ישונו לארצם להנות מתבואת הארץ.

לכך רמז הפסוק שלפנינו, שזכות: 'וַיִּנְתַּן הָאֲרֶץ פְּרִיָּה', לקים בכס: 'וְשִׁבְתֶּם לְבָטָח עֲלֶיהָ'. ולכן אף סדרו לנו בגסח ברכת השנים: 'ותן ברכה על פני האדמה', וממילא נזכה ל: 'ושבענו מטובה', שהרי לא נתנה הברכה ביבול הארץ אלא בשביל ישראל.

'לכמת התורה עמי קי; קסח

### 'גרים' או 'תושבים'?

**'כִּי לִי הָאָרֶץ כִּי גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אִתְּם עִמָּדִי'** (כה כג)  
 תבות 'גרים' ו'תושבים' נראות לכאורה כ'תתי דסתר'? פרש רבי יוסף פצננובסקי מלודז:  
 ידועים הם דברי הגמרא (ברכות לה א) בבאור סתירת הפסוקים בתהלים: "לה' הארץ ומלוואה" (כד א), לעמית: "והארץ נתן לבני אדם" (קטו טו), כי קדם הברכה הארץ שיכת "לה", ולאחר שהאדם מברך על מאכלו ומכיר בהיות הקדוש ברוך הוא אדון בעולמו, אזי: "והארץ נתן לבני אדם".

יש לומר כי ליסוד זה רמז הכתוב שלפנינו: 'כִּי לִי הָאָרֶץ', ואולם 'גרים ותושבים איתם עמדי', היותכם 'גרים' או 'תושבים' בה תלויה במדת היותכם 'עמדי', בהכירכם במציאות ה' ובשליטתו על עולמו.

### המשפיל אל דל נמלט מצרה

**'וְכִי יִמּוֹךְ אַחִיר וּמָטָה יָדוֹ עִמּוֹף וַחֲזוּקַת בּוֹ'** (כה לה)  
 "וכי ימוך אחיר - הדא הוא דכתיב (תהלים מא ב): 'אשרי משפיל אל דל ביום רעה ימלטהו'" (מדרש ויקר לד א).  
 פרש רבי אלפסנדר הכהן שטיינברגר רבה של קאמארן: דרכו של אדם לחמל על זולתו רק כאשר דחקו נגלה לעין בהיותו עני וחסר כל. אולם התורה מדגישה: "וכי ימוך" - בלשון עתיד, ללמדנו כי עליו לחמל אף על אדם שעתה נתון רק במשבר המאיים להורידו מנכסיו.

על הנוהג כן קראו חכמים את הפסוק: "אשרי משפיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'", שפכי שהוא השפיל לראות את הנוזל ולסיע לחברו מיד כשהחלה הצרה לפוקדו, כן ינהגו עמו מן השמים במדה כנגד מדה, וכבר בהפציע עליו "יום רעה", עוד בטרם תתעצם צרתו 'מלטהו ה'".  
 מאורות אשי

### מתודה ושרץ בידו

"אל תקח מאתו נשד ותרביית" (כה לו)

בתוך דברי תוכחה שמסר רבי צבי הירש הורוביץ רבה של פרונקפורט לקהל עדתו בענין חמרת אסור רבית, אמר:

כמה נושא הוא עוון רבית, עד שאינו מרפה מן האדם לרגע; הן אף בעצומו של יום הפגורים, בשעה שעומד האדם בבית הכנסת ומתודה על חטאיו, ממשיך מומונו להתעצם מן הרבית, והרי הוא כ'טובל ושרץ בידו' אשר אין כל תועלת בודויו.

על אנשים כגון אלו קונן הנביא (ישעיה א ה): "על מה תכו עוד תוסיפו סרה" - מפני מה אתם מפים על לבכם בודויו 'על חטא', בשעה ש: 'תוסיפו סרה' - אתם מוסיפים לסור ממצוות ה' אלמיתכם כאשר מוונכם ממשיך להתעצם מן הרבית.

'לחמי תודה תוכמת יום א' דסליחות תקס"ט

בספר הזיהר הקדוש (וילך רפה ב) מגלה לנו התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי:

**"בשעה שמתפללים ישראל על צרותיהם, קול מכריז בכל העולמות (ישעיה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים'. כשם שישאל פתחו שערי ברכה בעניית אמן, כך יפתחו בפניהם שערי רחמים לקבל תפלתם"** (וילך רפה ב).

פותחים שערי תפלה באמירת ברכות השחר בחברותא לפני התפלה.

האט"ס גבויעלט אלע'ס גוט.

הוא ימליץ טוב בעדנו אדוננו בר יוחאי



ברכת המזון - ברכת 'בונה ירושלים' (ח)

שלא נבוש ולא נכלם

סרס חתימת ברכת 'רחם נא' בבקשת 'בונה ירושלים', אנו נותנים טעם לבקשתנו: 'ונא אל תצריכנו... כי אם לידך', כפי: 'שלא נבוש ולא נכלם לעולם ועד' - לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

בספר 'וינו יוסף' (אית מ) הביא המחבר הגה"ח רבי יוסף מנדל'קורן בענין זה, באור ששמע מהגאון רבי דב רונסברג אב"ד זמברובה בשם מרן ה'חפץ חיים': הסופר על זמברובה בשר ודם, עלול לבוא לידי בושה לעתיד לבא, שכן לעתים גמל עמו הנותן חסד רק משום ששבר שהוא צדיק הראוי לקבל את חסדו. ואם בעולם הבא יתברך לו שיעה בו, יגרם למקבל צער ובושה. לעמת זאת מי שאזכה שפרנסתו תגיע לו מידי הקדוש ברוך הוא אזי לא יבוש לעולם ועד. שהרי ה' יתברך צופה כל נסתרות בני אדם, וכשהוא מענין להם מזון כדי מחיתם, אין זאת אלא מתוך רחמי הגדול להטיב ולא יזקא משום שהם ראויים לקח, ולכן אין בדבר בושה.

והיה החפץ חיים מסמיך לך מעשה בן אדם נשוא פנים שהגיע לעיר וילנא וספר שהוא נכד הגר"א מוילנא. כפונן שהכל חלקו לו כבוד ויקר וכלפלוהו בכסף ובמזון עד בלי לבסוף התברר שהאיש שטר וכאב על דבר יחסו, וכלל לא היה לו קשר משפחתי לגר"א. וכך, במקום כבוד נחל הלה בזיון כפול ומכפל.

רבי חיים אריה ליב פנסטר מידובנה באר:

המקבל מתנה מבני אדם מתביש בכפלים; הן בשעת קבלתה, כמבאר בירושלמי (ערך א א) שהמקבל מתנה מתחזר בוש להביט בפניו, והו' לאחריה, מחמת כבודו שהשפל בהיותו נצרך לבריות. אולם מי שמקבל את מזונו מידי ה', אינו בוש לא בעת הקבלה ואף לא לאחריה, והוא: 'שלא נבוש' - בעולם הזה, 'ולא נכלם' - לעולם הבא (שער בת רבים דף קד).

יבנה ירושלים - בלשון עתיד

בקשת 'רחם נא' מסתימת במעין הפתיחה בבקשת: 'ויבנה ירושלים עיר הקדש בממנה בימינו'.

הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ באר: 'ויבנה ירושלים... בימינו' - בזכות 'מינו' תבנה את ירושלים. שכל יום ויום, לפי מדת הזכיות שהוסיף האדם, מתוספות 'לבנים' לבנין בית המקדש. והביא דבר פלא, שהרה"ק רבי אלימלך מליז'נסק עשה 'עלית נשמה' וראה מלאכים הנושאים את כלי המקדש. אמרו לו המשל'אכים שאלו הם הכלים שהוציא הוא מהגלות בכת תפלותיו ומעשיו (זע ע"ש פי תצא).

ירושלים של מעלה ושל מטה

הרה"ק בעל 'שטח משה' תמה על כך שבתחלת הברכה אנו מבקשים: 'ויבנה [בלשון עתיד] ירושלים עיר הקדש', ואילו בסיומה אנו אומרים: 'בונה [בלשון הווה] ברחמי ירושלים' - בלא הזכרת 'עיר הקדש'? ובאר: במקרא (תענית א) מבאר שכפי שיענה 'ירושלים של מטה', יש גם 'ירושלים של מעלה', ואין הקדוש ברוך הוא בא בירושלים

של מעלה, עד שיבא לירושלים של מטה. לפי זה מבאר שבקשת 'ויבנה' מתחמקת לירושלים של מטה, שכשתבנה - תשכן בה השכינה והיא תהיה עיר הקדש. אך הסיוס: 'בונה ברחמי ירושלים' מתחמק לירושלים של מעלה, שאותה הקדוש ברוך הוא 'בונה' בכל יום על ידי תורתנו ותפלותינו, אך עדין אינה בגדר 'עיר הקדש'. כאמור, שכל זמן שלא נבנתה ירושלים של מטה, אין הקדוש ברוך הוא שוכן בירושלים של מעלה (ש"מח משה"ח א, בישית ספנים" עמ' 2).

ציון במשפט תפדה

גרסת הטור (א"ח קפח) לסיים הברכה היא: 'בונה ירושלים' בלא תבת 'ברחמי', ובאר בבית יוסף בשם הראשונים, שלא רצה הוא לגרס 'ברחמי', שכן כתוב מפרש הוא (ש"ש א): 'ציון במשפט תפדה', ומשמע שירושלים תבנה במשפט ולא ברחמים.

אולם בדרוכי משה' (שם א) כתב שלהלכה יש לגרס 'ברחמי'. וישב את הכתוב בישעיה, שפונת הנביא לומר, שציון תבנה בזכות שנוהגים ישראל זה עם זה על פי הדיו והמשפט. אף ה"ב"ח פסק שיש לגרס 'ברחמי', והוסיף שבכך תהיה חתימת הברכה מעין הפתיחה, שהרי בפתיחה אנו מבקשים: 'רחם נא ה' אלוקינו... ועל ירושלים עירך'.

ברכת ירושלים נחתמת בציון

במקרא (ברכות מה ב) מבאר שבברכת 'בונה ירושלים' נחתמת בציון, משום שהיא חותמת את סדר ברכות המזון שחייבן מן התורה. הוסיף וכתב מהגר"ל (נתיבות עולם נתיב הגבורה יח) על פי דרכו שסדר ברכות המזון הן מן הקל אל הכבד; כיון שבבנין ירושלים חתמה מדרגת קדשת ישראל, לפיכך חתמה בציון, שהיא המדרגה הגבוהה ביותר כפי שזוהר מלבינים, וכפי שאמר במקרא (ברכות נ א): 'גדול העונה אמן יותר מהמברך'.

עוד כתב רבי אהרן תאומים אב"ד וורמז'א, כי תקנו לחתם בציון יזקא ברכה זו, כיון שבזהר (פינחס רכא א) הובא שגוי אחד שאל את רבי אליעזר: היאך אתם מאמינים שיענה לכם בית המקדש השלישי, הלא אין לו מקור בתורה? שאל זאת רבי אליעזר את אליהו הנביא, והשיב לו אליהו כי עבדה זו נרמזה בפסוק (שמות טו י): 'מכון לשבתך פעלת ה' מקדש אדני כוננו ידך', שהמקדש הראשון והשני שנבנו בידי אדם לא התקיימו לעולם, ואילו המקדש השלישי שיענה בידי ה', תקים לעולם.

ויש לומר כי זו הסבה שאנו חותמים ברכה זו בציון שמשמעותה קיים הדברים והאמנתי, שכן כאשר תקים בניו 'בונה ברחמי ירושלים' - בכבודך ובעצמך. אזי יהיה קיום לאמונתנו בד' לאורך כל הגלות שתשוב ותבנה לנו את בית המקדש השלישי (משה אהרן הובא בהגש"פ 'חלוקת דרבנן').

שדוך מן השמים

את הספור המיוחד שלפניכם שמע המגיד רבי פסח קראון מיני ירוק, אשר שמעו מפי תלמידו של בעל המעשה, הלא הוא הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל:

בעירה מיר השוכנת בגבול שבין פולין לליטא דרה נערה שהתיימרה מהורה בגיל צעיר, וכשבגרה נותרה הנערה ברזנותה. קשייה למצא שדוך הולם נבעו מהיותה נמוכת קומה, והן בגלל שאיפתה האיתנה להנשא לבחור מתמיד שיקדיש את חיו ללמוד התורה. כדי להנשא לאדם כזה זקוקה היתה לתמיכה כלכלית מצד משפחתה, מה שלא היה מצוי בידה בהיותה יתומה שאין לה כל מר ונאלץ שיכול לסיע לה להגשים את שאיפתה הבעלית. וכך נותרה היא בודדה ברזנותה הפתמלשכת.

לפרנסתה עבדה הנערה כספרנית. את מרבית הכסף שהרויחה כמלפכת מעבודתה היא חסכה כדרך להגשמת מטרותה הנכספת, ובכל זאת, השנים נקפו, חברותיה כבר הקימו בתים והעמידו דור המשך, ואלו היא נותרה בודדה ועצובה. ובכל זאת לא וותרה, היא המשיכה להתפלל לפני ה' מעמק לב, ונד בנד לא ונתנה להצעות מפותות שהגיעו לפתיחה, כאשר הבינה כי אין הן עונות על רצונה הטוהר להנשא לבן תורה אמתי.

באחד הימים, עת ישבה באולם הספריה השומם והרהרה במצבה העגום, עלה במחיה רעיון: היא החליטה לכתב מכתב בקשה לאחד והיחיד שיכול לסיע לה - לאביה שבשמים, וממחשבה למעשה:

על דף שהיה נחץ לפניה רשמה את כל מלות התפלה שהיו שגורות בפיה ובמקור עד ערב במשך השנים האחרונות. על הגיר חסר הרגש יכלה לפרוק את כל מטען הכאב העצום שנטשה בלבה. היא תארה עליו בפרוטרוט את דמות הבעל שעליה חלמה ואליה יחלה בעקביות; מתמיד אמתי, שקוע בלמוד, בעל מדות טובות, כזה שלא ירתע גם מול סורי עניית שאולי יבואו לפתחו, וככה וכהנה.

את מכתבה היא סימה בתפלה טוהרה שנתתה בדם לבנה:

"אתה ה' המפרנס עניים, מגביה שפלים ואוהב יתומים. בודאי תוכל להענות לתפלותי, הן יודע אתה כי אני סומכת עליך בכל עת. החותמת בדמע, בתך המסורה שינא מרם".

לאחר שסימה לכתב את המכתב קפלה אותו בקפידה והניסה אותו למעטפה. מחוץ למעטפה, על המקום המיעד לכתבת הנמען כתבה: "לכבוד אבי שבשמים", ומשם היא פנתה לצעד כפרת דרך לעבר חרשה ששכנה בקצה העירה מיר, מקום

ל'לוקט לקח טוב' - חיים של תורה, ח"א מאמר סה

# קול תודה



עלון התחזקות חודשי בענייני השבח וההודאה לבורא עולם

## צדיקים מודים לה'

**נותנים לך - תשמח!**

נשאל הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע מיהודי מר נפש לתמוה על דברי חז"ל (ברכות נד.) 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה' ואמרו בגמרא לקבלם בשמחה. כיצד יתכן ומי שחי בטוב ובנעימים ולא קרהו אסון ולא דבר טוב במיוחד, אינו צריך לברך, ורק רעה שאירע לו אסון ונפטר קרובו וכדומה צריך לברך ולהודות לה', הלא איפכא מסתברא?

ענהו האדמו"ר, בנוהג שבעולם כשאדם מתדפק על שער ביתו של נדיב, והלה פותח ומבקש ושואל ממנו שטר של עשר דולר, הרי זה סימן שברצון בעה"ב למסור לו שטר של עשרים דולר, אלא שאין ברצונו לתת יותר מעשר דולר לכן הוא מבקש ממנו שיקדים לו עשר ואז ייתן לו את העשרים. ואם יבקש חמישים הרי הדבר מורה שהוא עומד למסור לו שטר של מאה דולר וברצונו לתת לו רק חמישים, לכן הוא מבקש ממנו חמישים בעד שטר המאה.

כן הדבר בעניינו, אם הקב"ה לקח מהאדם את קרובו היקר לו כל כך, הרי זה מורה כי טובה רבה וגדולה עתידה לבוא עליו. על כן דווקא עליו להודות ולא חברו, כי רק הוא עומד לקבל בזו העת שפע רב מן השמים, ואילו לרעהו לא התייחסו כלל.

הוסיף ר' שלומק'ע: זה המקבץ נדבות כשמבקשים ממנו 'חמישים' מיד הוא מתמלא שמחה והנאה, אף שעדיין לא קיבל מאומה לידו, כי יודע שעומד הוא לקבל שטר של מאה. כך על האדם 'לברך בשמחה' כי עתיד הוא - בלי ספק - לקבל רוב טובה וברכה תמורת האסון.

(באר הפרשה אמור)

## שלא ברכו בתורה תחילה

**הודיה היא להרגיש את נדיבותו ואהבתו של הנותן ולהודות לו מתוך רגשי אהבה והוקרה נלבבים.** יהודי שמברך ברכות התורה בלי להרגיש אהבה לבורא עולם - לא ברך ברכות התורה. זו כוונת הגמרא שהחורבן הגיע כיון שלא הודו לה' כראוי על לימוד התורה. אם היו מודים בלב שלם, **ההודיה היתה מקרבת אותם להשי"ת וממשיכה שפע של קדושה וסייעתא דשמיא לעולם**, שפע זה היה גורם להם לקיים את התורה.

### ילדים צדיקים

כך גם מבארת הגמרא שם מדוע רואים לפעמים תלמידי חכמים שרו"ל הבנים שלהם אינם בני תורה, מדוע אין התורה ממשיכה לבניהם? מתרצת הגמרא אותה תשובה, שהם אינם מודים לה' כראוי על המתנה הנפלאה של התורה,

מגמרא זו מתגלה לנו סוד חשוב ביותר - **הדרך לזכות לילדים צדיקים הוא להודות לה' מכל הלב על מתנת התורה.**

### ליזרה מאוד

לפי זה מבוארים ביותר דברי השולחן ערוך (או"ח סי' סז) שכותב: "ברכות התורה צריך לזרה בה מאוד". מסביר המהר"ל (נתיב התורה, פרק ז') במה צריך להיזהר? "מאוד צריך האדם שיהיה נזהר שיברך על התורה בכל לבבו ובכל נפשו".

בספר שערי אהבה (פיקי) מעיר, מצות העשה מן התורה היא להודות להשי"ת - לפחות פעם אחת ביום, על המתנה הנפלאה שנתן לנו את התורה הקדושה. אולם מי שלא הגיע לשלמות רגשי הודיה אלו בזמן אמירת הברכה, עדיין בידו להקדיש זמן במשך היום להודות ולהביע הכרת טובה לרבש"ע על כך. בזמן זה יעורר את לבו להרגיש את החסד הנפלא של בורא העולם "שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת", ויחוש בעוצמה מלאה "אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות וקדשתנו במצותיך", ובכך יקיים באופן נעלה את המצוה דאורייתא.

יעזרו ה' להודות ולהלל לו ית' באופן מושלם על המתנה הנפלאה של התורה מתוך אהבה והכרת טובה נלהבת, ובכך נגרום להשלמת רצונו ית' בעולם ונזכה לשפע של תורה וברכה לנו ולכל ישראל.

הגמרא במסכת נדרים (פא, א) מספרת לאחר חורבן בית המקדש הראשון הייתה לחכמים שאלה חמורה שהטרידה אותם מאוד: במה חטאו כלל ישראל שהגיע להם חורבן נורא זה? כפי שהנביא מותאר (ירמיהו ט, א): "מי האיש החכם ויבן את זאת, ואשר דָּבַר פי ה' אֵלָיו ויגְדֹה, על מה אֶבְדָּה האֶרֶץ וצִבְתָּה כְּמִדְבָּר מְבֵיל עֲבָר?"

הגמרא מספרת שהם פנו עם שאלה זו לגדולי התורה של הדור, אך לא ידעו לענותם. הם נגשו לנביאים שיבררו את הדבר, אבל גם מהם לא קבלו מענה. הם פנו אף למלאכי השרת, אולי הם יכולים לפתור את התעלומה, אבל גם להם לא הייתה תשובה. ראה הקב"ה בצערם ושלח להם את התשובה ביד הנביא ירמיה: "ויאמר ה', על עֲזַבְתֶּם אֶת תּוֹרָתִי... - **שלא ברכו בתורה תחילה!**", הקב"ה גילה להם שהחורבן הגיע כיון שלא בירכו לפני לימוד התורה.

### סיבת החורבן

המהר"ל (בהקדמת ס' תפארת ישראל): תמה על גמרא זו, שכן מבואר בגמרא (יומא ט, א) שסיבת החורבן היתה שעם ישראל חטאו בשלוש עבירות חמורות, עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, על כן מדוע לא ידעו החכמים למה נחרב הבית, וגם למה הקב"ה ענה להם תשובה אחרת? ובכלל לא מובן למה עם ישראל לא ברכו ברכות התורה? והאם זו עבירה כל כך חמורה שבגללה יחרב בית המקדש?

אומר המהר"ל: באמת סיבת החורבן הייתה העבירות החמורות של אנשי אותו דור, אלא שאם היו מברכים בתורה באופן הראוי, אם היו מודים ומברכים את הקב"ה על שנתן להם את התורה והיו אוהבים בשל כך את הקב"ה ודבקים בו, זה היה מקדש ומרומם אותם ומקשר אותם לרבש"ע, ואז הוא היה נותן בלבם לשמור את התורה כראוי, ואף אם היו עוברים לפעמים על מצוה מהמצוות, היו מיד חוזרים בתשובה, כמו שכתוב שהמאור שבה מחזיר למוטב. הליקוי בברכתם על התורה גרם לנתק מהקב"ה, ועל ידי כך שקעו בחטאים ונגזר החורבן.

### ברכה מהלב

מוסיף המהר"ל, בודאי גם בני אותו דור אמרו בפיהם את ברכות התורה, אך עיקר הברכה אינה האמירה בפה אלא "הברכה היא האהבה הגמורה והדבקות אל השם יתברך, לאהוב את השם במה שנתן תורה... ולא היה להם האהבה הגמורה אל השם יתברך במה שנתן התורה לישראל, ובפרט על הטובה הגדולה שהיא התורה שהיא טובה על הכל".

ברכת התורה, שלדעת כמה ראשונים היא מצוות עשה מהתורה, היא ברכת הודיה לה' יתברך על המתנה העצומה שנתן לנו. הודיה אין פירושה להוציא מילים מהפה של הודיה,



## העלונו נחמם

לרפואה שלימה של יהרון בן חדווה אמירה ויעקוב יוסף, מני מזל בת תמר לברכה והצלחה, בנינו היקר שמעון דוד הי"ו לברכה והצלחה במעלות התורה אמן. יוסף דוד בן רחל ד'נט ורבקה בת עזיה לרפוא"ש וכל הישועות, להצלחת התורמים בעילום שמם בכל הענינים

# מודים אנחנו לך

סיפורי ילדות אהלים

פילוסוף אמריקאי

זה מה שעשיתי בעצמי במצוה טאנץ', לילה לפני הניתוח שלי. מנשות

הסיפור המלא מובא בספר "השמש בגבורתו" (ח"א עמוד 444): קרה פעם שאחד מאנשי הקהילה באופקים חלה במחלה קשה, עסקני הרפואה הגיעו למסקנה כי על החולה לעבור ניתוח במרכז רפואי בחו"ל ששם יש סיכויים שתמצא מזור למחלתה. היות ובני המשפחה לא ידעו אנגלית כלל, החליט הרב שמשון פינקוס ללוותם להיות להם לעזר להסתדר שם.

כאשר אושפז החולה בבית החולים, בלילה שקודם לניתוח - המתח ריחף באוויר כצל מאיים. בטרם עזב הרב את המקום על מנת לשוב למחרת, החולה שאל אותו: הרב, מה צריך לחשוב כעת לפני הניתוח? מה מוטל עלי לעשות?

הרב פינקוס ענה: "יש דעות שונות מה אדם צריך לחשוב בזמן כזה של סכנה. יש הסוברים שעל האדם להעלות את זכר חטאיו ולשב עליהם בתשובה, להתחרט ולהצטער. אחרים אומרים, שעליו להעלות במחשבתו את כל הטובות שה' עשה עמו במשך חייו עד הנה, להודות על כל טובה וטובה, ולומר לפניו: כל כך הרבה טובות עשית עמדי, אנא עשה עמי עוד אחת!... זו הדרך שיותר נראית בעיני. תחשוב על כל הדברים הטובים שה' עשה לך בחיים, ואני אומר לך", סיים את דבריו בנימה מעודדות, "בזכות ההודיה הזאת, הקב"ה יעשה עמך עוד טובה, ותצא בעזרת ה' בריאה ושלמה מהניתוח הזה". וכך היה.

לשאלתי, לפני כמה דקות יצא מזוועהיל - נמצאו דבריו מכוונים בדיוק לאותו רגע שהאברכים פצחו ב'מזמור לתודה'... אילולי שראיתי את הנעשה, הייתי מתקשה להאמין, אך עתה שנוכחתי לראות את כוחה של תודה, גמרתי בליבי לפרסמו ברבים למען ישמעו וייהנו מעצה מופלאה זו!!"

(מתוך 'טיב הקהילה' תשרי תשע"ט)



מה אלוהים אפני ניחח

סיפור הרב טאובר זצ"ל השנה בד' ניסן תשע"ט: שמעתי מר' שמשון פינקוס זצ"ל, ששאלו אותו: איך להתפלל לפני ניתוח קשה ומסוכן. והוא אמר: רק להרבות כמה שיותר הודאה ושירה על כל הטוב העבר.



מעשה מופלא על סגולת אמירת 'מזמור לתודה' - מפי עד ראייה: "בדרכי מאוחר בלילה מירושלים לבית שמש, לקח אותי חבר טרמפ עד לציאה מהעיר, משם תכננתי להמשיך בנסיעה באוטובוס לבית שמש. בתחנה עמדו קבוצה של שלושה אברכים מבית שמש ואמרו שאין בזמן הקרוב אוטובוס. לשאלתי מה הם יעשו, השיבו, כי אמרו עכשיו 'מזמור לתודה' ועל כן סמוכים ובטוחים הם שה' יזמן עבורם טרמפ עד הבית..."

הרמתי גבה ושאלתי: מניין הביטחון הזה?! והם השיבו ברוע כי כך דרכם, להגיד 'מזמור לתודה' כשהם מצפים לישועה, ואח"כ שוב כאשר הם זוכים לישועה, ופעם שלישיית בסוף, כאשר הם יורדים מהטרמפ. ולא היתה פעם אחת שלא זכו לישועה...

עמדתי והסתכלתי מהצד. זה היה נראה מעט מוזר, אבל חיכיתי לראות מה יעלה בגורלם... לא חלפו חמש דקות, ומונית שירות ריקה עצרה והציעה לנו לעלות במחיר מוזל מאוד. שמחתי על ההצעה, והודעתי לקבוצה שיש כאן נסיעה מוזלת, אך להפתעתי הם סרבו ואמרו כי תגיע ישועה מושלמת, ללא כל הוצאות ממון!... סקרנותי התגברה...

כעבור עוד כמה דקות עצר רכב גדול ונוח, ושאל אם מישהו צריך לבית שמש - בדיוק לאזור שבו אני והאברכים מתגוררים! עלינו כולנו לטרמפ, והוא פתח בנסיעה. האברכים כבר מלמלו 'מזמור לתודה' פעם נוספת, אך אני, שיצר הסקרנות בער בי להבין את העניין לעומקו, שאלתי את הנהג מהיכן הגיע. הנהג השיב כי הגיע מאירוע באולמי זוועהיל. תמהתי ושאלתי אותו מדוע לא נסע דרך כביש תשע, שמהיר הרבה יותר? הנהג חיך ואמר כי באמת הוא היה בדרכו לכביש תשע, אך לפתע נכנסה בו מחשבה שאולי בשעה מאוחרת כזו ישנם אנשים בכניסה לעיר שממתינים לטרמפ. "והרי בשבילי זה תוספת של כמה דקות בלבד", אמר, "והנה, אתם אכן חיכתם לטרמפ!..."

# מזמור לתודה

הזפייע ויצא לאור

החבורת "טוב להודות על מזמור לתודה"

לסייע לאמירת "מזמור לתודה" בכוונה ובהתעוררות הלב  
הן בעת התפילה בכל יום בפסוקי דזמרה  
והן בפרטיות לאחר כל ישועה ולפניה

ניתן להשיג בעמדות ל'לעולם אודך' ברחבי הארץ  
לשמיעת העמדה הקרוב אליך, טלמסר: (22) 079-5420539



מומלץ

כמזכרת  
לשבע ברכות  
(כולל ברהמז' ושבע ברכות מבואר).

**זמני בניסת וצאת השבת**

**בניסת שבת: 19:11**  
**שקיעה: 19:33**  
**צאת השבת: 20:12**  
**דבנו תם: 20:47**

הזמנים לפי אופק נתיבות



העלון מופץ פרכפות עותקים פארץ ובעולם מוקדש לע"נ מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

אלו נשאר: אמת ונודה בן צבאנה

**קו אור השבת**  
 079-590-47-30

**מפניי הפרישה**

"ובי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך"

אם אדם נושא ונותן ביושר לפי חוקי התורה והוא נזהר מאונאה, ריבית ומאזני-שוא – הרי דבר זה כשלעצמו הוא בגדר עבודה גדולה וקדושה. וכך אמר הבעש"ט ז"ל: הלא קל-וחומר הוא – מה אדם שלומד במשנה "המחליף פרה בחמור" (בבא-מציא ק'), הריהו חשוב מאד בעיני המקום, שכן הוא עוסק בתורתו הקדושה, מכל-שכן אדם שהוא מחליף ממש פרה בחמור ונוהר אב כד בכל דיני התורה, בודאי ובודאי שזוהי עבודה גדולה וחשובה לפני המקום... (מאור עיניים)

"כי גרים ותושבים אתם עמדי"

ביני וביניכם – אומר הקדוש-ברוך הוא – קיים תמיד יחס של גרים ותושבים. אם אתם רואים עצמכם כגרים בעולם, בזכרכם כי כל קיומכם כאן אינו אלא לפי שעה, כפרודוזור, אזי הנני תושב בקרבכם ושכינתי שרדה תמיד ביניכם. אבל אם אתם רואים עצמכם כתושבים קבועים בעולם – אזי ועני כגר בתוכם... מכל מקום הננו, גם אני וגם אתם, גרים ותושבים – או אתם הגרים ואני התושב, או אתם התושבים ואני הגר... (אהל יעקב)

"ואיש כי לא יהיה לו נואל והשיגה ידו ומצא כרי ואלתו"

להלן נאמר: "או דחוד או בן דחוד יגאלנו... או השיגה ידו ונגאל" (פסוק מט), ולמה נאמר כאן: "השיגה ידו"? ברם, התורה מבטיחה בזה כי איש אשר לא יהיה לו גואל, ודאי שהשם יתברך ישלח לו את ישועתו, שיוכל לגאול את עצמו. באבוד כל תקוה מן האדם, כאשר אין לו עוד איש לצפות ממנו לישועה והוא נושא את עיניו אל אביו שבשמים – או שולח לו השם יתברך ישועה, שיוכל למצוא בעצמו את הדרך לגאולתו... (ספרים)

**ההיסטוריה העולמית חוזרת**

ייחודיות. זכויות. שותפות. פרטים נוספים בשבוע הבא

**אפשרויות לשליחת פתרונות:**  
 יש לשלוח את הפתרונות עד יום שני (בתשובה ח"י ל' עד יום ד'), חתוב לעין את כל הפרטים כדי למסירתם במילת) א. במייל: 7665190@gmail.com  
 ב. בפקס: 08-9941870  
 שימי לב: ציטוט מילות התשובות או אפשרות להשאיר תשובות!!!

**אור התורה**

לע"נ איש החסד רבי בנימין בן הדל ז"ל

חידה: היכי תימצוי כהן שאסור לו להטמאות לאביו?

פרס החודש: תו קניה מוכוז! באחת מרשותות המזון + 5 זוכים בשובר מימש יקרתי בחנות ביגוד [בסה"כ 6 זוכים]

החידה משבוע שעבר: היכי תימצוי טבל כלי במ' סאה ובכל זאת לא עלתה טבילה? פתרון החידה: גל שנתלש של מ' סאה והושיט כלי למעלה ומטבילו בכיפת הגל שבאווירה (ש"ע יו"ד ר"א סעיף ה', תוספתא מקוואות פ"ד מ"ג, חולין לא:)

המדור נחטת: ת"ת אשדוד | כל הלבוש לבן תורה במחירים מיוחדים לחוב: חסדא אשדוד | טלפון: 052-766-8251

העלון להצלחת מור תומך סגרון ורעייתו תחיל ניתן להצטרף לרשימת התפוצה במייל. שלחו מילת "הצטרפות" ל- keremyosef@okmail.co.il לתגובות תרומות הארות והערות: 052-7148454 ניתן לשלוח גם בפקס: 08-9941870

**דיון הלכתי בשולחן-השבת**

שאלות ותשובות אשכוליות שתוקמו על שולחן של גיוס ישראל שפי"א



**האם אפשר לגבות חוב לביהכ"ס בהו"ק בלא הסכמת החייב**

שאלה: בהרבה בתי כנסת מקובל שכל המתפללים הקבועים משתתפים באחזקת בית המדרש בדמי חבר קבועים שאותם הם משלמים באמצעות הו"ק בנקאית, אך את החובות המזדמנים כגון נדרים ונדבות ומכירת עליות וכדו', הם משלמים במזומן לגבאי בית המדרש, ומובן שהדבר כרוך בטירחה רבה עבור הגבאי שצריך לגבות מכל אחד את חובותיו. והנה עלתה הצעה שהגבאי יעדכן מדי חודש את סכום הגביה החדשית בהו"ק ויוסיף לדמי החבר הקבועים את כל החובות המזדמנים של המתפללים נערה הצבעה בין המתפללים אשר רובם הסכימו להצעה ומיעוטם התנגדו לה, ונתקבלה ההצעה ברוב קולות. האם הגבאי רשאי לגבות באמצעות הו"ק גם את חובותיהם של המיעוט המתנגדים או שאין לו רשות להשתמש בהו"ק שלהם בדבר שהם לא הסכימו לו?

תשובה: הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי שליט"א ענה שהרוב קובע והמיעוט כפוף לדעת הרוב בענין זה. וכן הסכימו הגאונים רבי מרדכי גרוס, רבי יצחק זילברשטיין, רבי יעקב מאיר שטרן, רבי שמאי גרוס שליט"א. ואמר לי הגרי"מ שטרן שכל השאלה היא על החובות שכבר הצטברו לפני האסיפה, אבל החובות שמכאן ולהבא אין בהם שאלה כלל, שהרי מי שקונה עליה מכאן ואילך עושה זאת ע"ד כו שהגביה תבצע באמצעות הו"ק.

וידידי הרה"ג פלטיאל מרלין שליט"א הביא סימוכין לדבר דיש להתיר הגביה בהו"ק, דהרי לענין תרומות לביהמ"ד וכדו' אמרינן אמירתו לגובה כמסירתו להדיט לגבי כמה ענינים, וצריך לפרוע חובו לאלתר, ואין הגבאי מחויב לתת טעם להקונה עד שיביא את הכסף. ועיין בספרו של הגאון רבי יעקב בלוי זצ"ל על הלכות צדקה מש"כ בזה.

הגאון רבי נפתלי נוסבוים שליט"א הוסיף עוד שלא היו צריכים לערוך אסיפה והצבעה כלל, דכל מי שעולה לתורה עושה זאת ע"ד הגבאים, ואם הגבאים החליטו שהגביה תבצע באמצעות הו"ק הרשות בידם לעשות כן, ואינם חייבים לקבל את הסכמתו של כל אחד ואחד מן המתפללים.

בית דין תפילין



מלון נתיבות אשכוליות: תורה בת נתיבות - אמת ונודה בן צבאנה

# אספורה

סיפור לעמית

אספקות במחמק??

אין אור אלהים

## האזעקה האמיתית

המשר הנחש א"ה בשבוע הבא. ששם גם נספר על נס הרקטה באשדוד שאירע לאחר מרבני העלון. ועוד מיני סיפורי השבועה שנחשף א"ה. פרטים בשבוע הבא!

נכון דהרתי, כדי לקיים את המצווה של 'כל המציל נפש אחת מישראל כאילו הציל עולם מלא', והתקרבתי קרוב מאוד למקום הקריאה. "אחרי כמה דקות הודיעו על ביטול הקריאה. הרגשתי מעט מעוקה שהייתי צריך לצאת מיוחד עם הרכב ולבסוף הוא טופל במקום בכמה משחות ותרופות ללא כל אירוע חריג ברוך השם.

"איך שאני מסיים את השיחה אני שומע שוב את הביפר מצלצל. 'קריאה דחופה מאוד על אישה שקבלה התקף אסטמה ושהיא עצרה בצידו הדרך הנמצאת בסכנת חיים ממשית, כך הודיעו כמה מכוניות שעברו לידה. "אני מנסה לתפוס את המיקום ולא מצליח. הבנתי שזה באזור שלי אבל איפה לא ידעתי. שאלתי וביררתי, עד שפשוט גיליתי שרק הייתי צריך לסובב את הראש אחורה מהיכן שהייתי ולראות את הרכב המדובר שעליו נמצאת האישה.

"ירדתי מהרכב והלכתי לכיוון אותה אישה. מצבה היה בכי-רע רגע אחד לפני מוות. שיערתי שאילולא הייתי בא בעוד דקה וחצי האישה הייתה היום בחיי

**"קבלתי קריאה במכשיר שבישוב פלוני ליד נתיבות יש פצוע מרסיס של טיל זהה אירוע בבדיקה.**



העולם הבא רח"ל.

"אותה אישה הייתה בהתקפת אסטמה החמורה ביותר. שאז צריך עזרה של אדם אחר כדי להכניס אוויר לריאות, כדי להחיות כפשוטו את הריאות, ואדם לבד אין לו שום סיכוי לעשות זאת לבדו.

"אז הבנתי עד היכן מגיעה ידו של הקב"ה. דווקא באותו יום של הירי מעזה, דווקא באותו יום באתי ודווקא חמש מטר ממני ולאחר ביטול של אירוע (שדרך אגב, זה נדיר כשלעצמו). פשוט כך, בורא עולם נמצא בכל מקום ומחשבן כל דבר", חותם אותו בכיר את הסיפור המרגש אותו סיפר מיד לאחר שהמקרה אירע.

אם אנו מביטים היטב, אנו מוצאים כמה גדולים הם חסדי ה' יתברך. מתוך 780 טילים כמה נפגעו 3 הרוגים יהודים, ועוד פחות מ-17 פצועים (המאושפזים נכון לעתה בבתי החולים). אם אנו רק נזכר על סיפור בו נפל טיל אחד במדינה אחרת שגרם להריגתם של למעלה ממאה אנשים ואלפי פצועים.

ואילו אצלנו? "אם ה' לא ישמור עיר וכו'". והדבר המחזק ביותר שהמחבלים עצמם מודים שהם שולחים עשרות טילים אם לא מאות טילים מכוונים בגי' פי אס לכיוון מקומות מרכזיים עם אלפי בני אדם, אבל תכל'ס כלום לא פוגע. כי בורא עולם אוהב את בניו אוהב את מעשי ידיו. זה הזמן שבו צריך להתחזק עוד יותר במצוות ה' יתברך. כמה שזה נכון.

קוראים יקרים וחשובים. המילים הבאות אינם מילים של הוראה או פקודה. אלו מילים של המצב האמיתי בו אנו אווזים, ואת הפתרון שאנו יכולים לסדר בו בזמן.

קורא יקר עצרת לרגע לחשוב מה בורא עולם רוצה? יש לי קשיים בפרנסה ואני מגלגל חובות מגמ"ח לגמ"ח, עצרת פעם ושאלת מה בורא עולם רוצה ממני?

יש לי ילד מקולקל רח"ל, שכל היום אני חושב עליו ולא נרדם בלילה, עצרת, קורא יקר, לרגע לשאול מה בורא עולם רוצה ממני?

יש לי בעיות בשלום בית, בעיות בבריאות, ולא חסר כל אחד והקשיים שלו, עצרת לרגע לשאול מה בורא עולם רוצה ממני?

התשובה היא אחת לכל השאלות: בורא עולם לא רוצה שתתפלל כל היום רק על עצמן שיפתרו הבעיות שלי שיפסיקו האזעקות, שיהיה לי פרנסה ברווח, שהבן שלי יחזור בתשובה, אלא בורא עולם רוצה שתתפלל שיתגדל שמו בעולם, שכולם יכירו אותו, שכל העולם יעבדו אותו, שיהיה לבורא עולם בית (בית המקדש).

כשיש אזעקות ואדם אפילו בבית שלו הוא לא מרגיש שלוה, זה מעורר אותו לחשוב על בורא עולם שאין לו כביכול בית, בית המקדש. כשיש לאבא ילד שהתקלקל ומרגיש צער איום ונורא, זה מעורר אותו לחשוב כמה בורא עולם מרגיש צער מחמת העברות שלנו, הוא הוצרך להרחיק את בניו לשלוח אותם לגלות כ"כ ארוכה, ונכון שמצד הזכויות שלנו אין אנו ראוים להתפלל שנגאל אבל כל אחד צריך להתפלל שמחמת הצער של בורא עולם אנחנו רוצים גאולה.

אחרי כל ההקדמה הזאת ניגש לעיקר. בשבוע שעבר ביום שבת החלו לשלוח ארגוני הטרור בעזה רקטות לעבר יישובי הדרום.

אחד מבכירי ארגון 'איחוד הצלה' סיפור את סיפור ההשגחה המדהים הבא.

"כחלק מהצלת החיים שאנו עושים מידי יום ביומו אנו גם משתדלים להוסיף מתנדבים נוספים באיזור הדרום במקרים ששולחים טילים.

"ביום ראשון גם אני הייתי נוכח באזור הדרום כדי לסייע למתנדבים בארגון להציל חיים של ממש, שלצערינו כמה נפשות נגדעו לנו בזמן כה קצר.

"קבלתי קריאה במכשיר שבישוב פלוני ליד נתיבות יש פצוע מרסיס של טיל זהה אירוע בבדיקה.

"כמוכן התנעתי את הרכב ונסעתי, או יותר

## הארי שבהבורה



פנינים וערגליות בענייני לג בעומר גישוריו של עורכי הקה"צ רבי עשה אביחצורא שליט"א מחנך הספר שיעמד לראות אור בקרוב

### הנדיקים קוראים לי

פעם אחת בבא סאלי ביקש לנסוע לקברות צדיקים, היה אוטו אך נהג לא היה, חיפשו נהג אבל לא מצאו. היום ברוך השם כל רב קטן יש לו נהג מחליפים ועוזרים... אבל לא היה ברירה בבא סאלי ביקש לנסוע, הזמינו מונית ונסעו לטבריה ומטבריה לצפת ובסוף מגיעים למירון ובבא סאלי היה מוצאי את המזונות שהביא מהבית, לחם מזונות, פשטידה, זיתים, עוף שלוק וצנון. זה מה שעשה בקביעות אצל רשבי" עשו את הסעודה גמרו וחזרו, הנהג מונית התלהב ובא לצדיק ואמר לו, "כבודו אם תרצה גם מחר אני יקח אותך לקברות צדיקים", ואז בבא סאלי אמר לו מה אתה חושב מתי שאני רוצה אני הולך, ואני הולך רק מתי שהנדיקים קוראים לי. לא היו זמנים קבועים בכלל שהיה נוסע.

### התפילה שמילאה את ציון הרשב"י

אצל רשב"י הוא היה קשור ממש, וכשהיה מגיע לציון הוא היה מוריד את הנעלים ונכנס יחיף לציון הקדוש של רשב"י, והיה משתטח. והיה מעשה שבבא סאלי ע"ה הגיע למירון והציון היה ריק לגמרי. איך נפש אדם והיה שם אחד שהיה מנקה את המקום, ואז בבא סאלי היה בצער גדול הציון של רבי שמעון בר יוחאי ריק מאנשים זה לא צריך להיות כך. הלך בבא סאלי לציון והיה מתפלל ומתפלל, לאחר עשר דקות רואים אוטובוס מגיע חמישים שישים איש נכנסים, אחר כך עוד שני אוטובוסים הגיעו ואחר כך הגיעו גם רכבים תוך רבע שעה כל הציון התמלא. וכולם אמרו שלא תכננו בכלל לבוא לציון אלא באו על הדרך בגלל שהיו בטיול, אחרי חצי שעה בבא סאלי מרים את הראש מהציון ורואה את האנשים ואמר: "כך צריך להיות הציון של רשב"י" והיה שמח מאוד וישב ועשה סעודה.

מור אבי שליט"א (האדמו"ר רבי ברוך שליט"א), תמיד מספר את הסיפור הזה שרשב"י אמר לבבא סאלי: "אתה בבא סאלי דאגת שהציון שלי יתמלא אני אדאג שהציון שלך גם יתמלא", כמו שאנו רואים כיום.

### רבי שמעון יש רק אחד!

פעם אחת הגיע יהודי ע"ה, והביא עוד משהו איתו יהודי טוב יודע ספר, ושאל אותו איך קוראים לו אמר לו רבי שמעון, בבא סאלי אמר לו "רבי שמעון יש רק אחד" אין עוד אחד, רבי שמעון זה רבי שמעון בר יוחאי אל תאמר יש רבי שמעון תאמר לי הרב שמעון ולא רבי שמעון שאותו יש רק אחד!!

לא צריך להגיד את הישועות שאדם יכול לקבל ביום הקדוש הזה יום ל'ג בעומר. אני יודע שהיום מגיעים למעלה מחצי מיליון איש ביום ההילולא של רבי שמעון בר יוחאי, וכמוכן שמי שלומד בכלל שישב בכלל וילמד, אבל מי שמרגיש שרוצה ללכת ולקבל ישועות יכול ללכת, ברוך השם היום דאגו ועשו דרכים מהדרין שאפשר ללכת בדרך ישראל בלי שום מפגעים רוחניים. ואין ספק שאם אדם הולך לשם שילמד קצת זוהר ושיתפלל. ורבים הסיפורים העצומים שאנשים מקבלים בתוך הציון הקדוש של רשב"י. וגם מי שלא יכול ללכת והוא בבית שלו, שידליק נר עם שמן זית לכבוד רבי שמעון בר יוחאי וכמוכן שזה יהיה דבר גדול לתועלת.

### הילולת רבי מאיר בעל הנס

הילולה זה ליל ההילולא של רבי מאיר בעל הנס, וכך זה המנהג לייחד לו את היום הזה. וראוי מאוד להדליק נר שמן זית לכבוד רבי מאיר בעל הנס ולומר שלוש פעמים 'אלהא דמאיר ענני', שזה עובד זו סגולה עצומה. סיפור שקראתי, לפני ארבע או חמש שנים, על חסידיים שהיה להם שבוע של חופש על אחד ההרים באמריקה, ושם יש נהר ולא מקווה וכל בוקר היה אחד שהיה הולך לטבול. ובאותו בוקר היה יום ההילולא של רבי מאיר בעל הנס והדליק נר ונתן מאה שמונים דולר לצדקה לכבוד רבי מאיר, והלך לטבול ולא עלינו הוא טבע. הלכו וקראו לאשתו, היא באה ואמרה תמשיכו לעשות החייאה הוא הדליק נר ונתן צדקה לרבי מאיר בעל הנס. ריחמו עליה המשיכו, הצליחו הוא קם והתעורר כאילו לא קרה דבר וזו זכות של רבי מאיר בעל הנס.



# אספרה

סיפור לפתח

באם שרותיכם  
לזכות את הרבים  
ללא כל מאמץ!  
אם אירע אתכם  
או מכירים  
סיפור מחזק  
שלחו אלינו בית  
'אור השבת'  
רח' חזני 4, 1133 מתיבתא  
ולציון עבור 'אור  
השבת'  
או במקסט:  
08-9941870

## אמרי קודש בראי הפרשה

"וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר"  
(ויקרא כה, א)

וברשיי ז"ל הביא מרבתינו ז"ל ב"תורת כהנים" שאמרו מה עניין שמייטה אצל הר סיני והלא כל המצוות נאמרו מסיני אלא מה שמייטה נאמרו כללותיה ופטורותיה ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיה ודקדוקיהן מסיני. [עיי' עוד בדברי רשיי ז"ל מה שביאר בה].

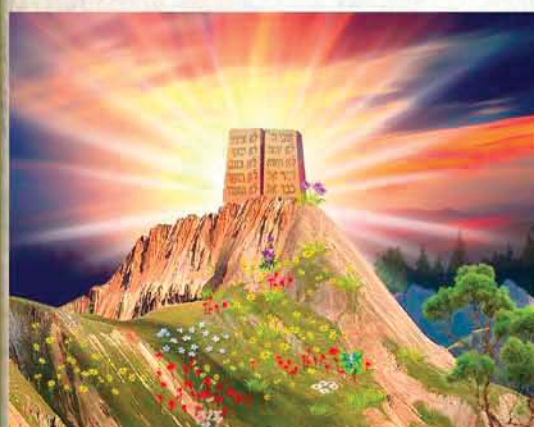
וב"אור החיים" הקדוש, אחר שהביא דברי חז"ל הנ"ל, כתב שעדיין יש מקום לשאלה מדוע למדה אותנו התורה הקדושה דבר זה- שהכל נאמר בסיני, דווקא במצווה זו, ולא במצווה ראשונה או אחרונה.

וביאר ה'אור החיים' הקדוש, "ואולי כי לצד שהזכיר מתנת הארץ דכתיב "אשר אני נותן" דקדק לומר "בהר סיני" לומר כי מחמת הר סיני, פירוש מה שקיבלו בו (התורה) היא שנגמרה המתנה, שעל מנת כן נתן ה' את הארץ.

עוד ביאר ה'אור החיים' הקדוש בדרך נוספת, והוא, על פי דברי הגמ' במסכת עבודה זרה (דף כ.ו.) וכך פסק הרמב"ם (פ"ג מהל' זכיה הי"א) ז"ל: "אסור לתת לעכו"ם מתנת חינם". וא"כ ישראל קודם שקיבלו התורה דינם כעכו"ם ואחר קבלת התורה יכול ליתן להם, לזה אמר 'בהר סיני' שבוזה יוכל לומר אשר אני נותן להם.

ובזה נתיישב ג"כ, למה הוצאך לומר "אשר אני נותן" כי פשיטא כי הוא הנותן, ואין אחר לטעות בו, ותמצא שבפרשת קדושים (לעיל יט, כג) אמר וכי תבאו אל הארץ ונטעתם וגו' ולא הוצרך לומר בה סימן. אלא שנתכוון למה שכתבנו.

ומעתה יתיישב למה בחר ה' ללמד בניין אב זה לכל התורה בפרשה זו ולא בפרשה אחרת. [ועיי' עוד מה שהוסיף נופך בדברי ה'אור החיים' הק' על ביאורו הראשון בספר 'אפיריון' להגר"ש גנפריד זצ"ל. עיי"ש].



## שבת שלום ומבורך

ניתן לשלוח אלינו תגובות הארות  
הערות חומרים וסיפורים למייל:  
or7148454@gmail.com

1/6 פרשת

## רשב"י מול העיניים

רבנו האריז"ל ב"פרי עץ חיים" מבאר כי ל"ג בעומר הוא יום פטירתו של הרשב"י; והטעם שמת רשב"י ביום ל"ג בעומר הוא שרשב"י היה מתלמידי ר"ע שמתו בספירת העומר. אולם נתייגעו כל המפרשים להבין דברי האריז"ל שהם תמוהים מאוד כי איך יעלה על הדעת שרשב"י נפטר בל"ג בעומר משום שהיה מתלמידי רבי עקיבא שמתו בימי הספירה הלא מבוא בגמרא שרשב"י היה אחד מחמישה תלמידים שנשארו בחיים אחרי שמתו כל תלמידיו: "והיה העולם שמם עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום ושנאה להם רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמעון והם הם העמידו תורה אותה שעה".

**היא פתחה את דלת  
עזרת הנשים, ומולה,  
מספר מטרים בלבד  
ממנה, עמד לו המחבל  
עם סכין מטפח דם  
בידו, ומבט של רצח  
בעיניו האינסטינקט  
הטבעי שלה אמר לה  
לברוח מהמקום, אך לא  
היה לה לאן. בעודה,  
מחשבת את צעדיה,  
התקרב לעברה המחבל,  
והחל לדקור אותה  
באכזריות. דקירה ביד,  
דקירה בכתף.**

זאת ועוד שהרי מבואר בדברי האריז"ל עצמו כי בל"ג בעומר נתעורר הרחמים (משום אכדט"ם) ולכן פסקו למוות ואז סמך חמישה תלמידיו החדשים שנתקיימו בעולם כלשונו:

"ואמנם בהתגלות שם זה אז פסקו מלמות כי הוא רחמים ואז סמך ר"ע תלמידים אחרים שהם ר' מאיר ור' יהודה וכו' שהם ה' גבורות דגולות נגד ה' אותיות אכדט"ם רחמים ואלו נתקיימו בעולם והגדילו ושקו פרי"א אם כן איך אפשר לומר שרשב"י נסתלק דווקא ביום ל"ג בעומר משום שהיה מתלמידי ר"ע?

אלא אמר האריז"ל שרשב"י נזהר שלא לגלות את סתרי התורה לאדם שאין הוא ראוי ללמוד, ומהסיבה הזאת נלקח ונפטר ביום ל"ג בעומר. משום מה: בגלל אכדט"ם שערי רחמים שבא להגיד גזר מלכו של עולם על כל הצדיקים שחייבים להסתלק כשמגיע זמנם. בשבוע הבא חל יומא דהילולא לתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א אשר לא פסיק פומיא מגרסא. ובעל הזוה"ק.

היום כבר כמעט כולם יודעים את הפתרון לישועה. אדם שרוצה להבין את תלמודו ולפתוח את שכלו בלימוד התורה הקדושה, אומרים המקובלים, שישב ויגרום זוהר מידי פעם. וזה מגדיל ומעלה את הקדושה של האדם מדרגה לדרגה, עד שמגיע לדרגות גבוהות ונשגבות מאין כמוהם.

הוא הסיפור הבא קיבלנו מאת ישיבת 'אור הרשב"י', בו לומדים על גדלותו של רשב"י הק': את אותה השבת, אילנה אברג'ל, לא תשכח לעולם. היא תושבת רעננה כבר שנים ארוכות ואוהבת את העיר השלווה והרוגע שבה חיה. כשהחל גל הטרור שלפני כשלוש שנים, היא לא האמינה כי המחבלים הרצחניים יגיעו גם לרעננה. אך הטרור לא פסח על העיר. היה זה

נתפס. לדברי עדי ראייה המחבל דקר את קורבנותיו ברחוב אנילביץ' ואז נמלט לרחוב רמח"ל הסמוך. תושבים החלו לרדוף אחריו כ- 300 מטרים. לפי אחד מעדי הראיה הוא ניסה להיכנס לבית, שם תקף אותו כלב".

רק כשקראה את הכתבה הזו, הבינה איזה נס ארע עמה. המחבל החל לדקור אותה, ולפתע, ללא שום הסבר הגיוני, במקום להמשיך את דקירותיו, תפס את הרגליים וברח מהמקום. אילו לא היה עושה זאת הסיפור הזה היה מסתיים באופן טראגי.

אז מה גרם למחבל לברוח? לכוחות הביטחון שחקרו את האירוע אין מושג. הם לא מבינים מה גרם למחבל לברוח לפתע פתאום, אך אילנה יודעת גם יודעת, כבר שנים רבות שהיא מחוברת למשפחה של רשב"י. בכל עת שהיא צריכה ישועה או בקשה, היא מתקשרת למוקד הישועות של הישיבה, והמקובלים מתפללים עבורה. היא מרגישה קשר עז עם הצדיק, וכל העת היא יודעת שיש עליה ועל משפחתה שמירה והגנה.

באותם רגעים שהיא הייתה חשופה אל מול סכיני הרצחני של המחבל, היא הרגישה שיש מי ששומר עליה. רבי שמעון בר יוחאי מגן עליה באופן אישי. אילנה מספרת, שהיא נושאת עימה את "האילן הקדוש" לכל מקום ומקום שהיא הולכת, והיא בטוחה שהתרומה שלה לרבי שמעון בר יוחאי, העניקה לה את חייה במתנה.

"ארבעה דברים צריכים היזוק" (ברכות)  
ויזוזק בהם האדם בכל כוחו (רש"י)

# היזוק

סיפורים מתפקים

## מדור תמיהות וקושיות

# אשכול יוסף

הגאון רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א

**"אל תיקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלוהיך וחי אהיך עמך"** (כ"ה, ל"ז)

דתיניא, שנים שהיו מהלכין בדרך, וביד אחד מהן קיתון של מים, אם שניהם שותין, שניהם מתים, ואם אחד מהן שותה הרי הוא מגיע לישוב, דרש בן פטורא מוטב שישתו שניהם וימותו, ואל יראה אחד מהם במיתתו של חברו. עד שבא רבי עקיבא ולימד "וחי אחיך עמך" - חייד קודמים לחיי חבריך, [בבא מציעא דף סב].

**למה שנים המהלכין בדרך וביד אחד קיתון מים הדי הוא קודם לחבירו ואילו אדון שיש לו דק כר אחד אינו קודם לעבדו?**

יש להקשות מה נשתנה דין שנים המהלכים בדרך וביד אחד קיתון של מים, שהדי הוא קודם לחבירו, למה ששנו רבותינו במסכת קידושין (ב) "כי טוב לו עמך" (דברים ט"ו) עמך במאכל ועמך במשתה, שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר, אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש, אתה ישן על גבי מוכים והוא ישן על גבי התבן, מכאן אמרו כל הקונה עבד עברי בקונה אדון לעצמו. והקשו התוספות דלא הוי בקונה אדון לעצמו אלא שהאדון שווה לעבדו, ותימצו דאיתא בירושלמי דפעמים אין לו לאדון אלא כר אחת, אם שוכב עליו בעצמו אינו מקיים "כי טוב לו עמך" ואם אינו שוכב עליו וגם אינו מוסדו לעבדו הדי זה מדת סדום, נמצא שעל כרחו צריך למסוד לעבדו, ולכך הוי בקונה אדון לעצמו. וקשה שהלא דרשו רבותינו במסכת ב"מ (סב) מהפסוק בפרשתינו "וחי אחיך עמך" שהייד קודמים לחיי חבריך, ואם כן למה אם יש לאדון דק כר אחד אין האדון קודם לעבדו, ומה החילוק בסברא בין שני דינים אלו?

### ישוב א'

**אדון מהחייב להקדים עבדו לכר וכסת דאינו קניין כספו ולא הל עליו עבדות ממש**

מתרץ רבינו יוסף חיים זצ"ל בכך היודע דגבי אדון שמחוייב להקדים עבדו לכר וכסת וכדומה, משום שבאה התורה להורות שאף על פי שקנאו האדון לעבד בכסף, אינו נחשב בזה קניין כספו, ולא חלה עליו עבדות ממש, וכמו שכתב רבינו מהר"ם אלשיך זצ"ל דלכך חקק הש"ת בתורתו כמה יתרונות אלו להקדים העבד על אדונו, משא"כ לעניין שנים שהיו מהלכים בדרך וביד אחד קיתון, אינו חייב לעשות חסד חנם לחבירו נגד השכל והסברא, ואין טעם שיקדים חברו לפני עצמו.

### ישוב ב'

**גבי קיתון חייד קודמים כי אם ייתן לחבירו גם חבירו יהיה מחוייב לשוב וליתן לו**

המהר"ם ש"י (ב"מ סב) מתרץ דגבי קיתון של מים אם נתן לחבירו את הקיתון, עדיין יהיה חיוב גם על חברו לחזור וליתן לו לקיים וחי אחיך עמך, אם כן אין לדבר סוף, ולכך דרש רבי עקיבא מהפסוק "עמך" דחייד קודמין, אבל גבי חיוב וטוב לו עמך כל החיוב רק על האדון ולא על העבד, לכן יש על האדון חיוב להקדים את עבדו.

לקראת יומא דהילולא של הרשב"י הק' הבאנו בפנינים סיפורים מיוחדים ועם מסר מדויק מספר הזה"ק, ובין השורות גם על מעלת ספר הזה"ק. זיע"א.

מובא בזוהר הקדוש מעשה בעשירי אחד שחשב מחשבת עבירה אך בפועל לא עבר עבירה, ורצה לחזור בתשובה על חטא שחטא בהרהורי הלב, ולכן הביא קורבן עולה על הרהור הלב, לקח בידיו שני בני יונה ובא לביהמ"ק ופנה לכהן שיקריב אותם עבורו קורבן עולה. כפי שאמרו חז"ל (ויקרא רבה ג): שאין העולה באה אלא על הרהורי הלב, על מחשבות רעות ופסולות. ולכן קורבן עולה צריך להיות דווקא זכר לפי שהוא בא על הרהור הלב ואדם זה משל ביצרו כגבר ולא הוציא מחשבתו מהכח אל הפועל ולכן מביא קורבן זכר שהיה חזק כזכר (כלי יקר). אך הכהן השיב פניו ריקם ולא אבה להקריבם. חזר העשירי לביתו בפחי נפש, שאלוהו קרוביו: למה חרה לך ולמה נפלו פניך? ענה להם: מכיון שהכהן סירב להקריב את קרבני. שאלוהו: איזה מן קורבן הבאת? א"ל: שני בני יונה לעולה. אמרו לו: יפה אמר לך הכהן שקורבן זה אינו בשבילך מכיון שהתורה חייבה שני בני יונה את העני שאין בכחו להביא בן בקר. כעת לך והבא לכהן בן בקר ותראה שיקריב בעבורך. אמר העשירי כמה קשה מחשבת עבירה הרי בשביל הרהור עבירה עלי להביא בן בקר לקורבן. ואם גדולה כ"כ חומרת הרהור עבירה אני מקבל על עצמי להזהר בהרהור עבירה. ומאותו יום ואילך התחיל אותו עשירי לעסוק בתורה הקדושה, בראתי לו יצה"ר בראתי לו תורה תבלין, וילך מחיל אל חיל ולימים נעשה חכם גדול והיו קוראים אותו יהודה אחרא, שתחילה היה עם הארץ וכעת נעשה איש אחר תלמיד חכם גדול.

מסופר בזוהר הקדוש, כי פעם ראו החכמים את רבי אלעזר בן ערך שהיה יושב ובוכה, וכשנשאל לפשר הדבר, אמר אני בוכה על אבן השתיה שבתוך בית המקדש. ואמר: "אוי אבן הקדושה העולה על כל קדושה, היאך עתידים אומות העולם לזלוזל בך ולהושיב את מתיבתם הטמאים עליך לטמאות את המקום המקודש, כי אנכי הוראא שעל אבן השתיה עתידים לתת האומות את פגריהם, ומי לא יבכה על כך, אוי לאותו הדג שיתרחשו בו דברים אלו". ע"כ.

מעשה עם רבי שמעון בן יוחאי שיום אחד היה יושב על הדלת של שער (מערת) לוד, הרים עיניו וראה שהשמש מאירה, והסתירה אורה שלש פעמים. בינתים נחשך האור, ונראה בשמש שחר וירק. אמר לו לרבי אלעזר בנו, בא אחרי בני, ונראה שהרי ודאי נגזרה גזרה למעלה, והקדוש ברוך הוא רוצה להודיע לי, שודאי שלשים יום תלוי אותו הדבר שנגזר למעלה, והקדוש ברוך הוא אינו עושה עד שמודיע לצדיקים. זהו שכתוב (עמוס ג) כי לא יעשה ה' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדי הנביאים. עד שהיו הולכים, נכנסו לאותו כרם. ראו נחש אחד שהיה בא, ופיו פתוח, (והיה לוחש בלשונו) ולוהט בארץ בעפר. נער בגדיו רבי שמעון והכה ידו בראש הנחש, שכך הנחש, הנמיך את פיו וראה לשונו רוחשת. אמר לו: נחש נחש, לך ואמר לאותו הנחש העליון שהרי רבי שמעון בן יוחאי מצוי בעולם. הכניס את ראשו לנקב של עפר אחד, ואמר: גוזר אני, כשם שהתחתון חזר לנקב העפר, כך העליון יחזר לנקב תהום רבה. רחש רבי שמעון בתפלה. עד שהיו מתפללים, שמעו קול אחד: ממני המות, הכנסו למקומכם. המכות של המשחיתים לא שורות בעולם, שהרי רבי שמעון בן יוחאי בטל אותן.

בשנת בצורת הלכו הבית יוסף ותלמידיו להתפלל על ציון רשב"י ונענו, וכ"כ בספרו: "והא גשמים דאתו, לא הוו דוגמת שפך לו קיתון על פניו ח"ו, אדרבא נתקבלו דבריכם ורשב"י ובנו שמחו לקראתכם בקורותכם זוהר על מערתם... אלא דכיוון דהקפתם לר' אלעזר בד' מינים הבאים לרצות על המים, נתעוררו המים ובאו, ואילו הייתם מקיפים פעם אחרת היו רוב גשמים באים לעולם כמו בימי חוני המעגל, ומפני כך באו גשמי ברכה רצופים כדי שלא תקיפו יותר עליהם. וכלל זה יהיה בידיכם: כל זמן שהעולם יהיה צריך לגשמים ביותר, תלכו ותקיפו הצדיקים הנזכרים ותענו, ועל כל צרה שלא תבוא על הציבור, תקיפו אותם שבעה פעמים ותענו". [מגיד משרים לר' יוסף קארו פרשת אמור]

**עמותת 'מורא רכ' בשיאית**  
הרב פניחס הכהן שליט"א  
מורא דאתרא נתיבות

**ביתנו תמיד את הקהל הלכות**  
להילולת רבי מאיר בעל הנס זיע"א

שתתקיים איה' ביום ראשון י"ד אייר (ליל ט"ז) 18:00 (סיום מסכת) בנאומי 'אחוזת דניאל' רח' סמילו 901 נתיבות

**הגרלת מצווה על:**

- זעוד פרסים יקרי ערך
- מחיר כרטיס בגרלת 520 ש"ח
- מספר זעוד פרסים יקרי ערך
- מחיר כרטיס בגרלת 520 ש"ח
- מספר זעוד פרסים יקרי ערך
- מחיר כרטיס בגרלת 520 ש"ח

מפעילות העמותה: חלוקת מצטיינות לטובות דוקות ארוחת כולל בארבעים יומים נהרי גמח המיליון, שיעורי תורה, ועוד...

מספרים נוספים - משרד העמותה: 08-9932513 בין השעות 09:00 - 13:00  
ציון: 054-2030830, מולת חורי: 0508892551, אהרון הכהן: 050-4432885

## השגחה שבועית

### רוצים הבטחה מרשבי"י?

אבטליון, אבשלום, איתמר, אלעזר, אלקנה, אלפי מנשה, אריאל, בני יהודה, טל מנשה, יונתן, יצהר, ירוחם, נזה דניאל, צור משה, עזריאל, ניר יצחק, ניר עקיבא, תלמי יוסף...

תנו כותרת לרשימה הזאת. זה קשור להשגחה פרטית.

#### שלושה ניחשים

רשימת מאזינים? לא.

רשימת שמות לתפילה והצלחה? לא.

רשימת אנשי קשר בכל ישוב וישוב? מתקרב.

**ובכן, זו תחילת של רשימת הישובים בארץ הקדש. 1,274 במספר, ועוד 77 ערים.**

ביישובים אלו ישנם כ-21,000 בתי כנסיות, לכל בית כנסת ממוצע של כ-50 מתפללים (יש של 30, יש גם של כמה מאות).

נכון להיום אנו מגיעים לכ-2000 בתי כנסיות ב-35 ערים וישובים בארץ הקודש. המהפך מוכיח את עצמו! אנשים מתרוממים, החשיבה משתנית, ההתעוררות גוברת, אבל... רבות! אנחנו בתחילת הדרך. יש עוד 19,000 בתי כנסיות שאנחנו רוצים להגיע אליהם, ולהגדיל את שמו יתברך.

בכל בית כנסת, יש אנשים עם לב פתוח שמשתוקק לדבר השם. מחכים לחיזוק הדו שבועי שיאיר את החיים באור נעלה ומרומם.

מיזם "להגדיל" עומד לצאת לפועל בשבוע ההילולא של התנא האלוקי. להוסיף לפחות עוד 1,000 בתי כנסיות!

עד היום ספרנו עלונים בודדים. מהיום אנחנו עולים כיתה, ובמקביל לעליה במספר העלונים, אנו מעלים את מספר הקהילות שייחשפו לסיפורים שהפכו את העולם.

עלות ממוצעת של חבילת עלונים בבית כנסת היא 9 שקל לשבוע - 18 שקל לחודש.

חשבו על זה! ב-18 שקל לחודש אתם משנים לטובה את חייהם של בני קהילה שלמה. יהודי תורם 18 שקל לחודש, והוא אינו מבין איך הוא זוכה לנחת מצאצאיו, מאיפה בא לו כל הטוב שהוא זוכה לו. הוא אינו יודע שביישוב מרוחק, שאף פעם לא שמע את שמו, הגיעו העלונים שהוא תרם, יהודים התחזקו ושינו את דרכם מהקצה אל הקצה. יש לו את הבטחת הרשב"י באופן קבוע ובטוח - **בנים ובני בנים יראים ושלמים** - הדברים פועלים, זאת עובדה.

ואם יהודי לוקח על עצמו יותר בתי כנסיות, הזכויות נכפלות עוד ועוד. בני אדם יכולים לספור ישובים ועלונים. אבל זכויות רק הקב"ה יכול לספור. זה משהו שרק הולך וגדל כל הזמן.

**אל תחכו רגע!** את ההוראת קבע לא תרגישו, אבל את ההבטחה של התנא האלוקי - בנים ובני בנים יראים ושלמים תרגישו בכל רגע ורגע מחייכם.

שבת שלום ומבורך

פינחס שפר - ראש המכון

## דברים שבלב

על פי השיעורים שנמסרים ב"קו השגחה פרטית" במהלך השבוע בספר חובות הלבבות "שער הבטחון"

### העסק נתקע? לרבי שמעון בר יוחאי יש תשובה לזה

לציון שלו, מתפללים, מתחננים ומבקשים שם מכל הלב, ומה עונה רבי שמעון בר יוחאי? יהודי יקר, תפתח את הגמרא במסכת יומא, דף עו עמוד א', ותראה מה אמרתי שם. שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי, מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה? הרי מה הבעיה לריבוננו של עולם להוריד מן רק פעם בשנה? אפשר שיהיה כמו הנס שהיה בתיבת נוח, שהאוכל השתמר במשך כל השנה. הרי כל העניין של המן היה נס, אז למה דווקא באופן הזה? למה כל יום לחדוד?

ענה להם רבי שמעון: אמשול לכם משל: למה הדבר דומה? משל למלך בשר ודם שיש לו בן יחיד ואהוב, והוא פסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה. קח לך כמה מליונים ויש לך בהרבה כל מה שאתה צריך.

הבן מקבל, אומר תודה, ונעלם. מתי הוא חוזר ומתראה שוב עם אביו המלך? אחרי שנה. הוא ילד נימוסי, ולא מתחיל מיד להגיד, אבא תן כסף, אלא הוא שואל מה שלומך, איך הבריאות, מספר קצת על עצמו ועל החיים שלו, וגם מבקש כסף. ראה האב שכך, אמר, למה שאזכה לביקור כזה רק פעם בשנה? עמד ופסק מזונותיו בכל יום. אתה שומע בן שלי? תבוא אלי היום ואתן לך כל מה שאתה צריך היום. מחר - כל מה שאתה צריך מחר. בערב חתונה אתה צורך ביום פי עשר? אתן לך פי עשר. בימי החגים תקבל לפי הצורך. ככה כל יום. כל יום נפגשים, כל יום מדברים, מעמיקים את הקשר, חווים חוויות ביחד, וככה האב והבן נמצאים בקשר מתמיד, בל ניתוק. אומר רבי שמעון בר יוחאי, בדור המדבר עומד לו אב לארבעה - חמישה בנים, ובלילה המן נגמר עד הפירוד האחרון. הוא דואג ואומר, מה נאכל מחר? שמא המן לא ירד? וככה נמצא שהוא מכון לבו לשמים. מתחנן לה' שגם מחר יוריד מן, ובטוח בו שאכן יוריד.

זהו. בשביל זה הגיע לך ניסיון. בשביל זה משהו נתקע לפעמים. אבל עכשיו, משכיוונת לבך לשמים, והתפללת מעומק הלב, לך אכול בשמחה לחמך.

(מתוך שיעור 75)

הבן אדם יוצא לפועלו, למשרד או לעסק. יש לו משרה טובה שמתאימה לו, וברוך השם, הוא רואה ברכה. הוא בירך, כמובן, שהוא עוסק במלאכה נקיה, ובמקום העבודה לא שומעים מה שאסור לשמוע, ולא רואים מה שאסור לראות. הכל כשר וישר בעיני הבורא יתברך.

וקורה מה שקורה, והעסק אהמ... לא בדיוק מכניס כפי שמכניס תמיד. יש פחות לקוחות, יש הפסדים. המשכורת של השכיר מתעכבת. מה צריך לעשות במקרה כזה? אולי להישבר? אולי לעזוב?

אומר רבינו בחיי: **אל יקוץ במלאכתו, אלא יבטח באלוקים שיספיק לו טרפו לכל ימי חייו.**

שלא יאמס מהעבודה! זה הצינור שדרכו מגיעה הפרנסה. רק מה? יש בעיה זמנית. בעיה שנמשכת שעה, יום, שבוע או חודש, היא ניסיון כדי לבחון את האדם אם הוא בוטח בהשם. ברור שאם זה עניין של שנים, ברור שצריך למצוא מוצא אחר. אם המקצוע של הסבא שעבר בירושה לכך כבר לא תועלתו בימינו, אין שום טעם לדבוק בו. הכוונה היא למקצוע מתאים, שבאופן כללי אפשר להתפרנס על ידו.

מה עושים? פותחים את חובות הלבבות בשער הבטחון, ורואים שיש תשובה גם לזה. העצה הכי פשוטה, יבטח באלוקים! להתחזק בבטחון! זה כל הסיפור.

הסיפור הזה זאת עבודה שלב, לחזק באופן פנימי ונחרץ את הבטחון בקדוש ברוך הוא, להתפלל אליו ולקוות לו. אפשר בהחלט לקום, לנסוע למירון, לעלות לציון של רבי שמעון בר יוחאי, ושם, במקום בו ירדו דמעות של כל כך הרבה יהודים, להוריד גם דמעה על פרנסת הבית. לבקש ממי שהכל שלו, הזן ומפרנס לכל.

השתדלות של תפילה זאת ההשתדלות הבטוחה ביותר. בשביל מה לפנות לכל מיני פקידים ושלוחים, אם אפשר לפנות לבעל הבית בכבוד? ובמצמו? לריבוננו של עולם. בשעת הדחק סומכים על רבי שמעון. מגיעים

# ניסיון שבכל יום

סיפורי השגחה מופלאים שסופרו ב"קו השגחה פרטית"

## שמעון הצדיק ורשב"י פועלים ישועה

"רי דוד, אני רוצה לספר לך את הסיפור שלי", אומר לי אברך. "זוכר אותי?"

"לא!"  
"אבל אני זוכר אותך", עונה לי האברך. "לפני חמש עשרה שנה, בתשס"ג, הגעת לישיבה שבה למדתי, מצויד בחבילה של ספרי שער הבטחון. עמדת ודרשת במשך שעה. הסברת את התוכן של הספרים, ואמרת שכל מי שרוצה ללמוד בספר, מוזמן לקחתו בחינם. כמה בחורים לקחו, וגם אני לקחתי ספר. במשך כמה ימים למדתי בו קצת. שמתי את הספר בתיק התפילין, ומפעם לפעם עיינתי בו.

נשאתי אישה, והספר עבר אל הבית הצעיר, אלא שבסוף השנה הראשונה נתפרדה החבילה. כך גזר המלך העליון.

חתמנו סעיף מיוחד, לשמור על השתיקה, ולא לספק את מידת הסקרנות של הציבור. עברה רק חצי שנה, וגרושתי הלכה והייתה לאיש אחר. היא התחנתה בכבוד, ואני הרגשתי שבעזרת השם גם אני כבר מתחתן. אבל לא. בורא עולם גזר אחרת.

הזמן עובר, הימים הולכים ובאים, ולמרות שבכל הימים האלה השמש גם זורחת וגם שוקעת, אני חווה יותר שקיעות.

ממתין בסבלנות, ואחר כך בחוסר סבלנות. הרסן ששמתי על פי הולך ונחלש, וכדי לשווק את עצמי אצל השדכנים, אני מתיר לעצמי לדבר על הורי גרושתי ועל המשפחה בכלל. כמה נפלתי איתם. היצר הרע הוא למדן גדול, וידוע תוספות. הוא ארגן לי פלפול שלם שיתיר לי להפר את השתיקה. אמנם סיכמנו לא לדבר, אבל זה היה מפני שלא רצינו להזיק זה לזה. עכשיו, שהיא כבר התחנתה, אין לה שום נזק מהדיבורים שלי, ואילו לי זה יכול לעזור. אני צריך לשווק את עצמי, ולעשות איזו השתדלות כדי לקרב את הישועה.

דיברתי וסיפרתי, הסברתי וטענתי, אבל עדיין לא נושעתי. כך זה נמשך עוד ועוד. האופק צה, ללא כל בשורה.

יום אחד נפגשתי עם חברותא מהישיבה. עדיין בחור. שנינו מצפים לישועה. החלטנו ללמוד יחד את שער הבטחון. אז נזכרתי שאתה, ר' דוד, אמרת בשיעור, שאפילו אם לא לומדים עכשיו בספר, עצם הדבר שיש אותו בבית, זה כבר טוב. כשיש 'שער הבטחון' יודעים שיש כזה ספר שאפשר לפתוח אותו ולהתחזק ממנו.

קבענו זמן, והנה אני מרגיש שנכנס לי חמצן לגוף, לנפש ולנשמה, במיוחד בהדרכה של פרק ד', שם אומר רבינו בחיי, שכאשר יש לאדם אויבים ושונאים, עליו לחשוב שהקב"ה עושה לו טובה בזה. ברצות השם דרכי איש, גם אויביו ישרים אתו. בקטע הזה הרגשתי, ששם זה החיזוק הגדול שלי. למדתי את זה חמש מאות פעמים! בלי גוזמה. זה גרם לי להפסיק כליל מהדיבורים האסורים על הורי גרושתי. סוף סוף הבנתי שלא זאת הדרך להיושע. לא מזה תצמח לי ישועה.

בינתיים הנחתי את כובד המשקל על סגולות רוחניות. נסעתי לקברי צדיקים והתנפלתי בתחינות לפני אבי שבשמים. עשיתי עוד סגולה. ויתרתי לאחי ולאחיותי, והם נישאו בשעה טובה. שש חתונות נערכו במשפחה, ואני על עומדי עומד. ממתין בתחנה, תקוע ומצפה. כך עברו עלי עשר שנים.

אחד המקומות שאני מחובר אליו במיוחד, זה קבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי, במירון. שמי שמעון. נולדתי ב"ג בעומר. לפני עשרים ותשע שנה עשו לי חלאקה, ומאז כל שנה אני שם ב"ג בעומר. חוץ מזה אני נוסע לשם הרבה בכל מיני הזדמנויות במשך השנה.

השנה קרה משהו מיוחד. בזמן ההדלקה בלילה, סמוך למקום מגורי, קיבלתי מכה ברגל. הרגל כאבה מאד, והבנתי שבאופן כזה איני יכול לנסוע למירון ולהידחק בין ההמון. חיכיתי לבוקר, אבל המצב לא השתפר. אי אפשר לנסוע למירון. במצב אחר הייתי מצטער מאד. איך אני יכול בלי רבי שמעון? איך רבי שמעון יכול בלעדי? אבל אתה יודע, כשלוומדים שער הבטחון, לא שואלים למה זה קרה לי דווקא היום, הסגנון הזה כבר לא שימושי אצלי. זהו זה. אם השם רוצה ככה, גם זו לטובה.

בכל זאת, יש לי כרטיס נסיעה. מה אני עושה עם הכרטיס? הן שילמתי עליו. נפל לי רעיון. אתרום אותו למישהו שלא חשב לנסוע למירון. ניגשתי לבן אדם שישב בבית הכנסת, ושאלתי, 'אתה חושב לנסוע למירון היום? אולי תרצה לנסוע במקומי,

## תרופה על טבעית

כמה שהאביב יפה, ככה אני סובל. כשאתם רואים פריחה מלא העין, ורוד, סגול, צהוב וירוק, אני מתעטש ומתעטש, העיניים שלי בוערות, ואני נתקף דלקות וליחה. ככה זה היה בכל שנה, מט"ו בשבט ועד חודש אחרי פסח. מה שנקרא אלרגיה אביבית.

מה לא ניסיתי? תרופות טבעיות ואל טבעיות, פלצבו ופלאבו, כל תרופה עזרה קצת, אבל הגוף מיהר להתרגל אליה, ושוב חזרו הסימפטומים החריפים. השנה התחלתי עם סטרואידים וקורטיזון, כי ראיתי שפשוט אין לי בררה. זה עזר, אבל חברים אמרו לי, שזה לא כזה פשוט, ושימוש בתרופות כאלו לאורך זמן הוא מזיק, אז הפסקתי.

יום אחד, השנה, אני יושב בכולל עם עיניים אדומות, כרגיל בעונה, ויהודי אחד ניגש אלי ושואל אותי, מה זה היה לי. אני עונה לו באנחה שזה מצבי מאז ומעולם. אני סובל מאלרגיה אביבית שרק מחריפה משנה לשנה, ואין מה לעשות.

"אין מה לעשות?" הוא שואל אותי, "דווקא חשבתי שכן. תראה את ידידנו, הוא סבל בעבר מאלרגיה כזאת, והיום אין לה כל זכר. תשאל אותו מה הוא עשה. אולי תלמד מהניסיון שלו".

ניגשתי אל הידיד המשותף שלנו, ושאלתי אותו מה הוא עשה. "אני אגיד לך", הוא התרגש. "התפללתי להשם! פשוט! השקעתי בתפילה. בקשתי ממנו שירחם עלי וישוע אותי. אין לך מושג כמה תפילות התפללתי על כך. והנה, אכן שמע אלוקים! אם אתה שואל אותי, זאת העצה שלי. תעשה כך גם אתה, כי מי קל גדול כאלוקינו בכל קוראנו אליו!"

ידידי דיבר בכזה להט, בכזאת אמונה, שנדבקתי ממנו. כן כן. מהיום אני מתפלל להשם שיסיר ממני את הנגע הזה. לא רופאים, לא תרופות, רק רופא כל בשר ומפליא לעשות. מעולם עד אז לא חשבתי להתפלל על העניין. הבנתי שזה הגוף שקיבלתי, וזה הניסיון שעלי לעבור בחיים. לא חשבתי שבעצם קיבלתי כאן פתח להתפלל. אני מלא הכרת טובה לידיד זה שפקח את עיני. אכן, תוך כמה ימים נעלמה האלרגיה. לכאורה עלי לכתוב כאן 'הלא ייאמן קרה', אבל מה שקרה - בזכות האמונה קרה, האמנתי ונושעתי.

עברו שבועיים מאז שראיתי עין בעין את ישועת השם, ושוב החלו גירודים ועיטושים. עכשיו כבר לא הייתי צריך עצות. הבנתי שבתחילה ה ת פ ל ל ת י

מעומק הלב  
והשקעתי בעניין,  
אבל אחרי שראיתי  
שהכל הסתדר, התרשלתי  
בתפילה על הדבר. שוב  
התחזקתי, ושוב חזרתי להיראות  
ולהרגיש כאחד האדם.

(יום רביעי, פרשת קדושים (חזיל אחרי), מהדורת בוקר)

## תפילין של אבא

מדבר כאן אברך מחיפה. בערב ראש השנה  
תשע"ט איבדתי את הטלית והתפילין שלי. חפצי  
מצווה קדושים ויקרים מאד מאד. התפילין שאבדו  
היו מהדורות במיוחד. אבי שליט"א, שהוא סופר  
סת"ם מיוחד במינו, ירא שמים מרבים, שרבים  
מתדפקים על דלתו, הוא שכתב לי את התפילין  
האבודות, ועתה, מהיכן אשיג תפילין כאלה?

ככל שאני הופך בדבר, ואין יום שאיני הופך בו,  
אני מגיע למסקנה שאיני מסוגל לקנות תפילין  
מסופר אחר. צריך הרבה תפילות כדי להגיע למה  
שאני רוצה. תפילין בכתב ידו של אבא, רק של  
אבא. אבל אבא עסוק עד למעלה מהראש. הוא  
צריך לעמוד בקצב ההזמנות שהוא מקבל. אנשים  
מזמינים אצלו תפילין לפחות שנה לפני הבר  
מצוה. הוא מחויב לתאריכים ולהספקים. לי הוא  
כבר כתב פעם אחת, וכל עוד לא נבראה השעה  
העשרים וחמש ביממה, הוא אינו מתפנה לבקשתי  
הלא קטנה - לכתוב לי תפילין חדשות.

הימים עוברים, כל יום וסיפורו עמו, מאיפה אני  
משיג תפילין, מי יכול להשאיל לי, עם מי עלי  
לתאם. תקופה אחת יש לי חבר שמשאיל לי  
בקביעות, אבל כשהוא נוסע מחוץ לעיר, אני צריך  
לחפש משאיל חדש. כשאני בעצמי נוסע, שוב  
עלי לעשות שמיניות באוויר. הכל 'בינתיים', אבל  
הבינתיים נמשך ונמשך. שבוע מצטרף לשבוע,  
וחודש לחודש. בראש חודש ניסן בלילה אני אומר  
קריאת שמע שעל המיטה, ואחר כך מתפרץ בבכי  
תמרורים. "אבי שבשמים!" אני קורא, "כבר חצי  
שנה שאין לי תפילין משלי! מצום גדלי ועד היום  
אני נזקק לחסדי אחרים, אין לי כבר כוח! אבא!  
תן לי תפילין חדשות, מהדורות, שאבי היקר כתב  
אותן!!!"

את התפילה הזאת אני מתפלל כפי שלא התפללתי  
מעודי. כל החצי שנה האחרונה עוברת לי במוח,  
כל הבקרים הלחוצים והתמרונים המביכים. אני  
בוכה ומתחנן, ומבקש מאלוקי ואלוקי אבותי.  
למחרת, בחמש בערב, עוד לפני השקיעה, אני  
מקבל טלפון מאחי: "שמע אחי. אבא קיבל היום  
ביטול מאמריקה. הוא הכין למישהו את התפילין,  
אבל משהו בבתים לא מצא חן בעיני הלקוח, והוא  
אינו מוכן לקחת אותם. זאת הזדמנות בשבילך  
לקבל את התפילין האלו! לאמריקאי הוא יכתוב  
פרשיות חדשות, ואתה, קפוץ על ההזדמנות!"

אמרתי פרק תהלים, והתקשרתי. על המקום עונה  
לי אבא: "קיבלת! אלו התפילין שלך!"

(בי דחול המועד פסח, מהדורת לילה)

ולהתפלל עלי?

היהודי לא שש להצעה. 'אני בל"ג בעומר הולך תמיד לקבר שמעון הצדיק. שמח  
וטוב לי שם."

אבל אני מתעקש, "מה דעתך להחליף? אני אהיה השליח שלך בקבר שמעון הצדיק,  
ואתה אצל רבי שמעון. מה אתה אומר על הרעיון?"

ובכן, הוא אמר שזה רעיון טוב. ההחלפה בוצעה. הוא נוסע למירון, ואני לקבר  
שמעון הצדיק. שמח שם. פעם ראשונה שאני רואה איך חוגגים במקום הזה את  
ל"ג בעומר. נכנסתי למערה והתחלתי לשפוף שיח לפני בורא עולם. מצאתי מקום  
לשבת, ואמרתי תהלים. פרק ועוד פרק. אני מתפלל בכוונה, מעומק הלב, חוץ  
מההילולא, זה גם יום ההולדת הפרטי שלי, כבר ל"ב שנים שאני נמצא בעולם,  
אולי שליש מהחיים, ועדיין מייחל לישועה. תפילה לעני כי יעטוף, שאזכה בקרוב  
למזל טוב, בזכות אדונונו בר יוחאי, השם שמעה תפילתי, לישועתך קיוויתי השם,  
אל תסתור פניך ממני...

אני מתפלל ומתפלל, ושופך את לבי כמים. על השולחן לידי מונח קונטרס עם  
מאמרי רבי שמעון בר יוחאי. עושה הפסקה, ומעיין בחוברת. המאמר הראשון קופץ  
מול עיני: אמר רבי שמעון בר יוחאי, נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל  
ילבין פני חברו ברבים.

אולי רבי שמעון מדבר אלי עכשיו? הן כמה דיבורים אסורים דיברתי, כמה לכלכתי  
בחינם. מיד נזכרתי בסיפור הידוע שהתפרסם בעולם, שפגעו בבן אדם ושילמו על  
זה ביוקה. אולי עלי לפייס את האנשים שדיברתי עליהם, אבל... אני לא מסוגל!  
איך אני הולך למשפחה של גרושתי ומפייס אותם? זה בלתי אפשרי. לא יכול אפילו  
לדמיין את המעמד המביך הזה. זה גדול עלי. הקב"ה הוא כל יכול, אבל אני לא יכול.

יצאתי החוצה לשמוח. הזמר זימר, והציבור חולל, אך אני לא יכולתי לרקוד עם רגלי  
הכאובה. עמדתי בצד והצטרפתי לשירה. תורתו מגן לנו, הוא ימליץ טוב בעדינו.  
אני בוכה ושר בעיניים עצומות. עשר שנות המתנה מתנקזות אל הרגעים האלו. אני  
מתרפק על אבי שבשמים, אין לי משענת אחרת, ויש לי מליץ טוב. אדונונו בר יוחאי.  
אחרי כמה רגעים מתוקים כאלו אני פוקח את עיני הרטובות, ואת מי אני רואה  
מולי? את חמי לשעבר. הוא רוקד, ועל כתפו ילד של חלאקה מלא חן וטוהר. גם  
חתנו, האברך, רוקד עם ילד של חלאקה. אני מתבונן ותופס שאלו תאומים.

בעוד אני חושב לברוח, פונה אלי חמי בעצמו, תופס אותי ומברך אותי 'פועלסט  
אלעס גוטס - תפעל הכל לטובה! ורק בשמחה'.

מיד אזרתי אומץ, וביקשתי, 'סלח לי מחל לי, פגעתי בכבודך'. והוא עונה לעומתי,  
'הכל בסדר. מחול לך. תהיה בשמחה. ישועה קרובה לבוא!'

ביקשתי שיעשה עמי חסד ויבקש בשמי מחילה גם מאשתו ומהבת, והוא מיד, עם  
הילד על הכתפיים, ניגש למחיצה ועשה את השליחות. מחול לך, מחול לך, מחול לך.  
אחרי כמה פרקי תהלים ומזמור לתודה, בעומדי לצאת, פוגש אותי חבר ישן  
מהישיבה. הוא מתעניין במצב שלי, ונדהם לשמוע שאני עדיין ממתין לזיווגי. 'הרי  
אני מתעסק שנים בשידוכים', עדכן אותי החבר.

'נו נו, חייכתי, 'אולי בזכות שמעון הצדיק ורבי שמעון בר יוחאי, תקבל דמי שדכנות  
כפולים, כמו שנהוג בזיווג שני'.

הוא מתחיל לכתוב את הפרטים, ואומר לי, 'במשך הנסיעה ממירון שמעתי את  
הקו החדש, קו השגחה פרטית. היה שם סיפור באידיש שאיזו אישה שרפה 4000  
פשקווילים שביקשו מבעלה להוביל לאנשהו. היא שרפה את זה בעבור ישועה של  
אחיינית של בעלה, המצפה לזיווגה, גרושה מעל גיל שלושים. אולי זאת הצעה  
טובה בשבילך?'

הנדתי בראשי. גם אני שמעתי את הסיפור, אבל אין לי שום פרטים. החבר שלי,  
יש לו ראש של שדכן, וכבר באותו יום, עוד לפני השקיעה, הפלאפון שלו מתחיל  
לעבוד בשבילי.

אתה שומע, ר' דוד? שלושה שבועות אחר כך אני חתן!"

מזל טוב! מזל טוב יהודים! בזכות רבי שמעון בר יוחאי, בזכות שמעון הצדיק,  
בזכות שער הבטחון, בזכות קו השגחה פרטית.

מזל טוב, יהודים יקרים, תהיו בשמחה, תראו ישועה, חזקו ויאמץ לבבכם, כל  
המייחלים להשם!

- - -

בימים אלה, אני מקבל דרישת שלום. ב"ח בניסן שנה זו נולד בן לזוג הצעיר. תעשו  
חשבון. מתי יעשו לו פדיון הבן? בל"ג בעומר!!!

(מתוך מדור סיפורי ר' דוד קלצקין שליט"א - שלוחה 4/2, לאחר בחירת השפה)

# הנצחה פרטית

## הכולל העולמי לאמונה ובטחון 'קו השגחה פרטית' - פטרון חודש אייר -

הרה"ח ר' **משה ויסבלום** שליט"א  
לשו"נ הרה"ק רבי **ישעי** זצוק"ל  
בן רבי **משה** זיע"א **מקרטסטר**  
לרגל יום ההילולא החל בחודש זה  
ולהצלחה גדולה בעסק החדש

### 5000 עלונים

נתרמו לזכר הרה"ק

רבי **שלמה בן יוסא** זצוק"ל הי"ד **מקרלין**  
לזכר הרה"ק רבי **ישעיה** ב"ר **משה** זצוק"ל  
**מקרטסטר**

לזכות **עידן ישראל** בן **טרו**

זוגי **איריס** בת **סוליקה** ויוצ"ח שיחיו

לעי"נ הילדה **מרים חנה** הי"ד

בת יבלחטי"א הרב **יעקב** שליט"א

נרצחה ע"י בני עולה בצרפת כ"ה אדר תשע"ג

לזכות **עובדי מרים פינטים**

### 4000 עלונים

נתרמו לעילוי נשמת הרה"ג ר' **מאיר** זצ"ל

בן הרה"ג ר' **ישראל** זצ"ל

### 1000 עלונים

נתרמו על ידי **שמעון** בן **רבקה רחל**

להודאה לה' על הניסים הנפלאים

ולהחלמה מהירה בקרוב

## 60,000

60,000 עלונים הופצו השבוע

ב 2000 בתי כנסיות

ברחבי ארץ ישראל

קחו חלק במיזם להגדיל

ובסייעתא דשמיא נגיע

ל- 90,000 עלונים

ב- 3000 בתי כנסיות

המעוניינים להפיץ את העלון

בבתי כנסיות, חנויות וכדומה

מזמנים להתקשר למשרד ההפצה

בטלפון 02-372-1801

מענה אנושי בין השעות 11:00 ל-13:15

ניתן להשאיר הודעה בכל שעות היממה ונחזור אליכם בס"ד

לקבלת העלון במייל הרשמו בכתובת P023011300@GMAIL.COM

הבטיחו את עצמכם

בהבטחת הרשב"י

לבנים ובני בנים יראים ושלמים

התקשר עכשיו לקו השגחה פרטית 02-30-11-300

הקש על משך 6 או בעמדת נדדים פלוס ברחבי הארץ על שם 'קו השגחה פרטית'

לפרנס החודש או לשבוע ב'קו השגחה פרטית'

ולבירור פרטים במענה אנושי 0527-199-866

# שיחו בכל נפלאותיו

רב שיח תורני רעיוני בין משתתפי "קו השגחה פרטית"

הוורטים שאתם פוגשים כאן נאמרו בחבורה העולמית, בקו השגחה פרטית, ונערכו כאן ב'חבורה' אחת. הנכם מזמנים לקחת חלק, לשמוע וכן להשפיע על החבורה, ולשתף אותנו בהגיגי לבכם. (כשלושה סס" 2)

## תסלח לי, אבל השם 'חלוקת עבודה' ממש לא מתאים לעניין!

שחלוקת העבודה לא ברורה מספיק. איזה חלק אנחנו צריכים לעשות, ואיזה חלק ממש לא שייך אלינו.

**ישעיה מעפולה:** תצטרך גם אתה לסלוח לי, כי ההגדרה 'חלוקת עבודה' היא ממש מוטעית. השם עושה הכל!!! הוא מפרנס אותנו ונותן לנו כל צרכינו, ואין כאן שום חלוקה. הכל ממנו, מאל"ף ועד תי"ו. רק מה? ישנה גזרה, שעלינו להשתדל לפרנסה, ולמשוך עלינו את השפע באמצעות מעשה. אין כאן שום דבר בדרך הטבע.

**יעקב ישראל מירושלים:** כתוב במדרש רבה (בראשית, פרשה כ), 'מה גאולה פלאים אף פרנסה פלאים, מה פרנסה בכל יום אף גאולה בכל יום. רבי שמואל בר נחמן אמר, וגדולה מן הגאולה, שהגאולה על ידי מלאך והפרנסה על ידי הקדוש ברוך הוא'. בן אדם חושב שהוא מסודר. הוא סנדלר או חייט או אברך כולל. שכיר שמקבל משכורת קבועה או עצמאי עם לקוחות קבועים. הוא חושב לו שזה דרך הטבע, אבל באמת אלו פלאים. צריך לדעת שהכל בהשגחה.

**אברהם יהודה ממודיעין עילית:** כמו הרמב"ן המפורסם של סוף פרשת בא, 'שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמן בכל דברינו ומקרינו שכולם ניסים, אין בהם טבע ומנהגו של עולם'. הכל בהשגחה פרטית, והוא מנהיג את הכל. כשלוקחים את זה באופן הזה, ומקווים לה' תמיד, כסדר, לא הופכים להיות מגושמים. אז הפרנסה היא לא אמצעי לשקוע בחומריות, אלא להפך, אמצעי להתחבר לבורא.

**דוב מאיר ממונרו:** הנחש התקלל יעפר תאכל כל ימי חייו. וכי מה הקללה בזה? לנחש יש תמיד מה לאכול, והוא אינו רעב אף פעם. הן העפר מצוי בכל מקום. אמר רבי בונים מפשיסחא: זאת היא אכן הקללה, שהוא אינו צריך לבקש את מאכלו. כאילו אומר לו הקב"ה, קח לך מה שאתה צריך, ושללא יהיה לך שום שייכות אתי. לא תקווה אלי, ולא תתפלל אלי.

**יקותיאל יהודה מנתניה:** לעומתו, הקללה של האדם, היא לא סתם עונש, אלא תיקון. להגיע לפרנסה יבוצעת אפי"ך, על ידי מאמץ, כך שבכל שלב גרים עיניים לשמים ונתפלל. העונש של הנחש הוא שמסלקים אותו מאת הקב"ה, אבל התיקון של האדם הוא להפך - שנתקרב אל הקב"ה, ונתפלל ויניח אליו תמיד.

**אלכסנדר סנדר מבורו פארק:** בספר אמוני עם סגולה, יש ציטוט מהספר מדרש משה, אותו כתב הרבי מקאצק זי"ע. הוא חי עד שנתיים לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, וכה תוכן הדברים: כתוב בגמרא (שבת ק"ג) פסיעה גסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם ומהדר ליה בקידושא. הפשט בזה הוא שכאשר אדם הולך מדי מהר, בפסיעות גדולות, הוא מאבד משהו ממאור עיניו, אך אובדן זה אינו לצמיתות. יש אפשרות שאותו חלק שאבד ממאור עיניו יחזור אליו, זה קורה בקידוש של ליל שבת.

אומר המדרש משה, שניתן לדרוש מאמר זה על עניין ההשתדלות בפרנסה. אמנם על אדם לעשות השתדלות בעניין הפרנסה, אבל ישנם כאלה שעושים "פסיעה גסה". משתדלים יותר מדי, ומשקיעים את חייהם בשביל להשיג עוד מקור הכנסה. אלו מאבדים ממאור עיניהם. הם מאבדים את המבט המפוכח, שהקדוש ברוך הוא זן ומפרנס לכל, שהגזרה אמת והחריצות שקר, ובשעת ריצתם אחרי המחיה, מיטשטשת להם ההבחנה בין העיקר לטפל בחיים.

אחרי שבוע כזה בא הקידוש של ליל שבת, ובו אנו מכריזים שהקב"ה ברא את השמים והארץ, הכל שלו והכל ממנו, וזה מחזיר את מאור העיניים, את המבט הנכון על כל ההתנהלות בחיים.

**חיים משה מלונדון:** זה שרץ אחרי הפרנסה וחושב שהוא עוזר בזה להקב"ה, מזכיר את העני האומלל שהלך בדרך, עיף ויגע, והנה פוגש בו גביר אחד, נוסע בנוחות בעגלה. הוא מזמין את העני לעלות לכרכרה, והוא נענה. העני שמח ומודה מאד, אבל לא נעים לו להכביד. הוא יושב בעגלה, והשק על כתפיו. לפחות את משקל השק יחסוך מבעל העגלה...

**יהודה אריה מביתר:** תסלח לי, אני חושב שהאבחנה שלך קצת נמהרת. אנשים עובדים קשה, לא כדי לעזור להקב"ה. הרי כולנו אומרים על כל דבר יעזרנו השם, ועל פי רוב גם חושבים כך. השם עוזר לנו! רק

שנה  
למהפך  
העולמי!

כבר הגענו ברוך ה' 2000  
בתי כנסיות בארץ הקודש

השבוע - שבוע ההילולא  
של התנא האלוף רבי שמעון בר  
יוחאי לוקחים חלק במיזם להגדיל

מגדילים את כבוד שמו יתברך בהפצת האמונה  
לעוד 1000 בתי כנסיות = 30,000 יהודים

זוכים להבטחתו בזהר הקדוש בנים ובני בנים יראים ועלמים

חייגו: מארץ ישראל - 400 / 02-30-11-300

מארה"ב - 646-58-52-979

מאנגליה - 44-330-3900-489

מבלגיה - 3233-696-766

# קו השגחה פרטית

להתחזק. להתמודד. להשתנות.



גליון

280

## פרשת בהר תשל"ט

וחשב על מעמדו השפל ועל אי יכולתו לפרנס את משפחתו, ועל העתיד, והאפשרויות העומדות לפניו.

בעודו יושב וחושב, ניגש אליו גוי שהיה נראה עשיר ואמיד, ושאלו לשלומו. הסוחר לא כיסה מעמו דבר, גולל בפניו את סיפורו, והוסיף כי הוא עומד לפני פשיטת רגל. הגוי בירר על עסקיו ועל עברו, והשתתף בצערו. תוך כדי דברים, לתדהמתו, הגוי מוציא מתיקו פנקס צ'קים, ומשרבט עליו מספר מילים. הוא מושיט לסוחר את הצ'ק ואומר לו: "אינך צריך להשיבו לי, רק תבוא לכאן בעוד שנה ותספר לי כיצד נעשית עשיר".

האיש נעלם מיד כלא היה, והסוחר מביט בצ'ק ואינו מאמין: חצי מיליון דולר!!! זהו הסכום אותו רשם האיש, ששמו מתנוסס בראש הצ'ק: 'רוקפלר' [משפחת מיליארדרים ידועה באמריקה]. לקח לו קצת זמן להתאושש מגודל המקרה שקרה לו, ואט אט כששבה אליו דעתו, וכשהוא מודה לה' על רוב חסדו, הוא קם ובצעדים זריזים ומעודדים שב לביתו.

מעודד מעתידו המזהיר וחמוש בתקווה איתנה, שב הסוחר למחרת אל הבנק ואל הסוחרים שעבדו עמו. הוא הראה להם את ההמחאה מרוקפלר בכבודו ובעצמו, שניתנה לו כדי שיוכל להתאושש ולחזור למצבו הטוב כבעבר. כמובן שעצם הצגת הצ'ק עם שמו של רוקפלר בראשו, פתחה עבורו את כל הדלתות, ועודדה אותו להמשיך בעבודתו. הבנק הנפיק לו מיד אשראי חדש, וכל העסק חזר לחיים ולימים טובים, וכל זאת עוד לפני שכלל פדה את הצ'ק. עצם הצגתו כבר הציגה אותו כאיש עסקים אמיד ואמין.

כעבור שנה, כשהוא סוחר נכבד ומצליח ועתיר נכסים, שב ל'סנטרל פארק' כהבטחתו לאותו רוקפלר שהצילו, וכדי להודות לו על כי הרימו מאשפתות. לשמחתו, רואה הסוחר את רוקפלר מטייל עם בנו בפארק. הוא ניגש אליהם בריצה וביקש להודות לו על עזרתו, ועל כך שהנה, הוא זוכה לקיים את הבטחתו, לבא ולספר את הקורות אתו. אלא שבנו של 'רוקפלר' פוצץ את בועת חלומותיו, וסיפר לו כי אביו... אינו רוקפלר! וכי לפני שנה יצא מדעתו, והריהו מציג עצמו כ'רוקפלר' ומחלק צ'קים על שמו של רוקפלר...

הסוחר ההמום הבין, כי מה שהחזיק אותו לא היה הצ'ק שאינו שווה את הנייר עליו הוא נכתב, אלא האמונה והתקווה בכך שהוא מחזיק בצ'ק של רוקפלר! אם הוא היה

**וכי תאמרו: מה זאכל... וצויתני את**

**בְּרַכְתִּי (כה, כ-כא)**

יש להבין מדוע התורה מקדימה את שאלת - 'וכי תאמרו', וכי ברכת השנה השביעית תלויה במה שבני ישראל ישאלו 'מה נאכל בשנה השביעית', לכאורה היה צריך מיד לומר 'וצויתני את ברכתי'?

מבאר הספורנו את פירוש הפסוקים באופן זה: 'ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשובע', והיינו אם תבטחו בה' בלי לשאול שאלות "מה נאכל ומה יהיה", אז 'ונתנה הארץ יבולה' כבכל שנה, "ואכלתם לשובע"- שיתברך המזון במערכתם ותבואה של שנה אחת תספיק לכם לשלוש שנים. אבל "וכי תאמרו מה נאכל" – אם תשאלו שאלות מה נאכל? אז 'ועשת את התבואה לשלוש השנים', יהיה לכם מזון אבל תצטרכו לעמול עליו, ובשנה השישית לא יגדל מזון של שנה אחת, שיתברך במערכתם לשלוש שנים, אלא תגדל לכם תבואה לשלוש שנים, ותצטרכו לקצור מזון לשלוש שנים ולאחסנו, וזה טורח גדול.

זה השכר של אמונה שלמה בה' יתברך, אם לא שואלים שאלות: 'איך תהיה פרנסה?' 'מאין?' 'וכיצד?', אז זה מגיע בשלמות ללא טורח כלל! אבל כשמאמינים, אך כל הזמן טרודים בשאלות 'איך?' 'וכיצד?', אז ודאי יקבל האדם שכר על עצם אמונתו, אבל פרנסתו תגיע לו יותר בטורח וצער.

כך היה רגיל לומר מרן הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל, שזו הנהגת ה' בכל דבר ודבר מענייני העולם, כשם שהאדם בוטח בה' - כך יקבל, וכנאמר: 'ה' צלך על יד ימינך', ואמרו חז"ל: 'מה הצל הזה כשאתה מראה לו אצבע, הוא מראה לך אצבע, כשאתה מראה לו שתי אצבעות, מראה הוא לך צל של שתי אצבעות, כך הקב"ה לפי מידת בטחונו של האדם בו, כך הוא מראה לו ועוזר לו'. [אוצרות התורה]

אחד הסוחרים היהודים בעיר ניו יורק, נקלע לקשיים ונפל מרום עסקיו. נושים רבים עמדו לפתחו, והצרה היותר גדולה, שהבנקים כבר לא הסכימו לתת לו אשראי. וכך מיום ליום מצבו הדרדר, ולא מצא את עצמו מרדיפות הנושים והבנקים. וכך, בעודו מסובך עמוק בחובותיו, יצא הוא באחד הימים להרהר באחת מהפינות הירוקות והרגועות, של הפארק הענק בלב מנהטן, ה'סנטרל פארק', ושם ישב הוא

מתחיל לשאול שאלות ולברר על הצ'ק, הרי שלא היה יוצא ממנו כלום...

כל אחד מאתנו מחזיק בכזה צ'ק, המחאה פתוחה החתומה ע"י בורא כל העולמים, המשפיע עלינו חסדים עד בלי די. אלא שאיננו מאמינים בהמחאה! כחוזק האמונה כך גודל ההשפעה! אם נאמין באמונה שלמה, שלכל אחד מאתנו יש המחאה כזו ביד, ונתפלל להיות ראויים לכך, אז בודאי היא תפתח לנו אוצרות שמים ממעל לשפע טל ברכת שמים.

### **['לקראת שבת מלכתא' - בשם ר' מיכאל שניצלר]**

הסיפור הבא מתרחש במצולות הים שבמיצרי טיראן שבסיני. מפליא ככל שיישמע, כך שמענו את הסיפור מפי גיבור, ר' אהרן אייזנשטיין הי"ו, וזה דבר המעשה שהתרחש לפני 23 שנים: ר' אהרן אימץ לעצמו את תחביב הצלילה. זה תחביב מסוכן למדי, וכדי להתגבר על הסיכונים הטמונים בו, נדרשים הצוללים להתלבש בחליפות ובמשקפות מיוחדות, להתעטר בבלוני חמצן, ולרדת למצולות מצויידים כדבעי. הצלילה נעשית בזוגות, אהרן בחר לו חבר למסע, הם נערכו כראוי, ועד מהרה צללו לעומק 35 מטר אל תוך הים...

בלוני החמצן שנטלו מספיקים לחצי שעת שהייה במים, אהרן וחברו ניצלו כל רגע, מיששו בהנאה את קרקעית הים, הצטלמו לצד כרישי ענק, נגעו בעומק עצי האלמוגים. 22 דקות חלפו להן, החוויה היתה מרתקת ומאתגרת, בעוד 8 דקות עליהם לעלות חזרה על פני המים, לנשום חמצן טרי מהאוויר הפתוח.

לפתע הבחין אהרן במין מנהרה חצובה בסלע ענק המונח בקרקעית הים. פתח המנהרה היה רחב וגדול למדי. הוא מחליט להיכנס אל תוכה ולבחון מה יש בה, וכיוון שידע שלרשותו רק דקות אחדות - אפילו לא טרח לעדכן את החבר הצולל עמו, כשנכנס אל עומק הסלע. הוא בחן בסקרנות את הצדפים, השוניות והאלמוגים, וביקש להמשיך לצידו השני של הסלע - ולצאת ממנו כדי לצוף אל על...

לחרדתו, הוא מגלה כי בהמשך הסלע עומד דג חשמלן פרסי גדול, סנפיריו פתוחים למלוא רוחב הסלע, ואין אפשרות לעבור מבלי לגעת בו. דג חשמלן, הוא דג שזנבו הוא מין שדה אלקטרוני, המייצר חשמל בעוצמה של 600 וואט. מובן כי נגיעה בשוליו של דג כזה, היא התחשמלות למוות במקום... אם אי אפשר להתקדם - יש לנוע לאחור. אלא שהדבר בלתי אפשרי, שכן הציוד שעליו כבד ומסורבל, והוא לא יצליח לצאת מהסלע בשחיה לאחור.

לאחר רגע של הלם אהרן מביין קדימה אי אפשר - זו התחשמלות. אחורה אי אפשר מבלי להתנתק מבלון החמצן, להישאר כך אי אפשר - כי בעוד 4 דקות יפוג החמצן מהבלון, והוא יישאר נטול אוויר...

רגע של חרדה, עד כדי טירוף חושים. פחד מצמית. הוא רואה את המוות מול עיניו - - - הפחד אינו ניתן לתיאור, אט אט מחלחלת ללבו ההבנה, כי הוא עומד למות כאן ועכשיו, ואיש אפילו לא יידע היכן וכיצד זה קרה. מתוך הבנה שכנראה אלו רגעיו האחרונים, הוא מעביר לנגד עיניו את סרט חייו, ואז - כמו מתוך חלום, ניעור בו זיכרון משנות ילדותו, וטילטל את לבו בחוזקה. הוא נזכר בבית הכנסת הקטן בו ביקר לפעמים, ובשלט הנאה שהוצב על עמוד החזן - 'שיויתי השם לנגדי תמיד'. בעיני רוחו הוא רואה את השלט, ומלבו פורצת זעקה אילמת: 'שיויתי השם לנגדי תמיד'... בטוחני שבורא עולם יודע היכן אני ניצב עכשיו, מודע לסיכון האדיר בו אני שרוי! בטוחני שהוא יכול להוציא אותי מכאן חי ובריא, בטוחני שלמרות שזה חסר סיכוי - עדיין אני יכול לצוף אל על ולהציל את חי! אני בוטח בכך אבא שבשמים, ברצותך חיי יינתנו לי לשלל, בכוחך אני בטוח שתוציאני ממעמקי הים!

אהרן לא יכול לבכות בתנאים הללו, אבל הזעקה בוערת מתוכו, גואה בלבו: 'אני מאמין באמונה שלימה בבורא עולם! גם עכשיו, ולמרות שחיי תלויים לי מנגד - אני בטוח בו שהוא יכול להוציאני מן המים חי וקיים!'

ואז, לפתע פתאום, דג החשמל החל לנוע לאחור, מאפשר לאהרן להתקדם קדימה. אהרן מתקדם לכיוון היציאה מהצד השני, ולפתע דג החשמל שינה כיוון - והחל לנוע קדימה, לכיוונו, כשבעוד שניות ייווצר מגע ביניהם...

אהרן נתקף בבעתה, הוא רואה את המוות מתקרב אליו, מביט לכל הצדדים בניסיון אחרון להציל את חייו - ואז הוא מגלה מובלעת קטנה בעומק הסלע שלא הבחין בה קודם, והוא ממנהר להיכנס אליה... הדג, כאילו ציפה שאהרן יתן לו לעבור, מיהר לשעוט קדימה ויצא מהכיוון ממנו נכנס אהרן. ואהרן, מנצל כל רגע כדי לשחות אף הוא קדימה, ולצאת מהצד ממנו נכנס הדג...

אלא שבכך אין די. הרי הוא חי על זמן שאול! בעוד חצי דקה יסתיים בלון החמצן שלו, איך יצליח לצוף אל על בכל כך מעט זמן? איך יצליח לעלות גובה של כארבעים מטר ב-30 שניות בלבד?! תוך הוא מביט אנה ואנה, לפתע הוא מגלה את חברו, עמו ירד לצלול. אין לדעת למה החליט להישאר במצולות כשגם החמצן שלו עומד להסתיים, אין לשער איך השכיל לדעת לבוא בדיוק לכאן - לצדו השני של הסלע. אך החבר כאן, וזה הזמן להתחבר אליו.

הם מאותתים זה לזה על המצוקה המשותפת, ומחליטים להתאחד בניסיון למעלה. הם יערכו תורנות, כל אחד מהם ינשום בתורו 2 נשימות בלבד מהבלון, וכך - אולי - יצליחו להדביק את הפער ולעלות אל על... דקה וחצי של מתח, נשימות קצובות בדיוק לפי התורנות, נוהל חירום של ממש. הם עולים מטר ועוד מטר, מגיעים לפני הים בלי טיפת אוויר מבלון, בלי טיפת חמצן. אבל הם הגיעו! - חיים, נושמים,



בריאם ושלמים! רק אז, נתן אהרן דרור לדמעותיו, רק אז שחרר אנחת רווחה משמעותית, כשלבו משתפך בהודאה נרגשת לה' על החיים שניתנו לו במתנה. היטב ידע והבין כי זה לא מובן מאליו, במצולות הים אין מי שיעזור לו, אין לו על מי להישען. רק אז גילה את אוצר האמונה הטמון בתוכו, את הכח האדיר החבוי בנפשו, כח האמונה שפתח את הפתח הניסי והציל את חייו!

המסקנה המתבקשת היא: שמי שמאמין בה' ובוטח בו, אין כח שיכול לפגוע בו, הוא מוגן מכל איום, יש לו על מה להישען בכל התמודדות. גם כשהוא רואה את המוות מול עיניו הוא אינו מרים ידיים, כי הוא בטוח שיש מי ששומר ומגן עליו, והוא עתיד לצאת ולהינצל.

הבה ניקח את המסר הזה לתשומת ליבנו, בכל ההתמודדויות העוברות עלינו. לפעמים זה קשה, האופק נראה חשוך, העתיד מדאיג. הבריאות בסכנה חלילה והרופאים פסימיים, המצב אצל אחד מהילדים נראה כאבוד חלילה, פקיד הבנק כבר שואג עקב המינוס הרצחני... יהודי לא נבהל, יש לו על מי להישען, יש לנו את האבא החזק, העוצמתי, הכביר והאדיר בעולם! **[פניני פרשת השבוע]**

## וְזִי אֶזְיֶיךָ עִמָּךְ (כה, לו')

הגאון רבי אי"ש יוז'ק שליט"א, שאל את מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל: "איך נותנים לילדים בשבת עוף עם עצמות, הם עלולים להיכשל חלילה באיסור 'בורר'. אולי עדיף להגיש להם עוף בלי עצמות?"

שאל רבינו: "איפה יש עוף בלי עצמות?"

ענה: "כינו מערב שבת, יוצאו את העצמות".

הביט בו: "מי יוציא את העצמות, אתה תוציא?"

אמר: "האמא תוציא".

הפטיר רבינו: "וכי אין לה די עבודה בערב שבת, שאתה רוצה להוסיף לה עבודה?"

אמר: "היא העלתה את השאלה, היא מעוניינת לעשות את הדבר הטוב ביותר!".

ענה: "יש לה מספיק עבודה ביום שישי, אין להכביד עליה!"

הוסיף רבינו וסיפר שהגיע אליו אברך, ובקש הסכמה לקונטרס הקורא להחזיר עטרה ליושנה, ולהקפיד על גילוי משקים. השולחן ערוך (יו"ד קטז, א) מתיר, והגר"א אוסר. השיג הסכמה ממרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ויבדל לחיים טובים וארוכים הגר"ח קניבסקי שליט"א. הודיעו הגראי"ל שלא יצטרף להסכמתם. נשאל מדוע. אמר: "בוא נראה מה יקרה למי שמקפיד על גילוי [ורבינו הקפיד בו!]: התינוק בוכה, והאם מכינה לו דייסה. מחממת את החלב, בוחשת את

האבקה, ושומעת קול חבטה ויללה. הילדה נפלה, אולי נפצעה. רצה לראות, הרגיעה וחזרה. הדייסה נשארה לרגע מגולה, יש לשפכה ולהכין מחדש...". אמר מחבר הקונטרס: "אבל זו חומרה ראויה!" ענה רבינו: "חומרות תחמיר על עצמך. אבל אתה הרי תלך ללמוד, ואת החומרה תשאיר לאישה. לא אתן לך הסכמה!"... **[מדברי הספד על רבינו]**

עוד בענין הזה: הרבנית קנתה בננות. השאירה במטבח על השיש כדי שרבינו יעשרן, ופנתה לנוח. רבינו קטע ראש בננה, "ותר מאחד ממאה", ועישר. פנה לנכדו ואמר: "תאכל את שארית הבננה". הנכד סרב. איך אומרים: 'לא בא לו'. נימק רבינו: "בננה שלא אוכלים, משחירה. סבתא תקום ותראה שהבננה השחירה, ידאב ליבה. איני רוצה שתצטער. לזרוק, זה 'בל תשחית'. תאכל, בבקשה". והנכד בשלו, אינו רוצה. בירך רבינו, ואכל בעצמו. מה שהנכד לא ידע, שעד אז לא אכל רבינו בננה. כידוע, שיח הבננות צומח מחדש בכל שנה, אבל שורשיו נשארים בארץ. אמנם בשולחן ערוך (או"ח רג, ג) נפסק שברכתו 'בורא פרי האדמה', אך לדעת התוספות ברכתו 'בורא פרי העץ', ואף בדעת השולחן ערוך יש שכתבו שברכתו 'האדמה' מדין ספק (הגר"ז, ומאמר מרדכי), ויתכן שיש אף לחשוש לערלה. ומכל מקום, הכרעת ה'משנה ברורה' והחזון איש שברכתו 'האדמה' בוודאות. ורבינו, כדרכו, חשש לעצמו אף לדעות יחידות, ונמנע מאכילת בננה. אבל אם יש, ולו ספק, שמא הרבנית תצטער, ולא צער נורא חלילה, אלא יתכרכמו פניה, אם יש חשש לכך, עבר על גדרו, ואכל! **[מוסף יתד נאמן]**

באחת מנסיעות החיזוק של רבנו לחו"ל, חזרו עם תום הביקור לשדה התעופה והמתינו לעליה למטוס. חקר רבינו: "כמה זמן נותר עד הטיסה?" ענו: "כשעתיים". ביקש גמרא, ושאל את בני הפמליה: "קניתם מתנה לנשותיכם?", הסביר: "הרי עזבתם את הבית לכמה ימים, וכל העול הוטל עליהן. יש להביע הערכה"... והוסיף: "כשהוציאו בני הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל את חיבורו על הרמב"ם, כתבו מבוא לספר וסיפרו בו על העמל הרב שהשקיע בכתיבת חיבוריו וניסוח חידושייו. בוקר אחד התעורר מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל וסיפר, שאמו - הרבנית הצדקת מרת ליפשא עליה השלום - התגלתה אליו בחלומה, ושאלה מדוע אינה מוזכרת בהקדמת ספרו של בעלה. פנה אל הדיין דבריסק, הגאון רבי שמחה זליג ריגר זצ"ל [דוד רבינו, שסיפר לו את הדברים] ושאל לדעתו. ענה: "היא צודקת, יש להזכירה". ואכן, בסיום המבוא הזכירה לטובה: "אשר היתה יחידה במינה, בצניעותה וטוהר נפשה ומידותיה הנפלאות, ומסירותה לתורה בכל ליבה ובכל נפשה באמת". ותמה רבינו: הרי הרבנית נמצאת כבר בעולם האמת, ומקבלת שכר עצום ורב על פעלה ומסירותה לתורה - "ובה בטח לב בעלה לשבת במנוחת הנפש אמיתית ודעה פנויה על שדה הלימוד" - מה אכפת לה אם רושמים עליה דברי הערכה בעולם ההבל? לשם כך טרחה והתגלתה לבנה!?! אלא מאי, ודאי שאינה זקוקה לכך. אבל אם ייכתבו הדברים, ייווצר חיזוק אצל

נשות תלמידי חכמים, ותעזרנה ביתר שאת לבעליהן, ותדענה שמוקירים פעלן! "לכו, קנו מתנה לבני הבית!"...

### [נר לשלחן שבת']

אברך בא לפני רבינו: פרנסתו מצומצמת אך אינו מתלונן, 'פת במלח תאכל ובתורה אתה עמל'. אבל אשתו מתלוננת על החום ורוצה מזגן. הסביר לה שזה בגדר מותרות ואין באפשרותם. שלחה אותו לשאול. לא היה לו ספק שרבינו, המסתפק במועט, יצדד בעמדתו.

נשאל: "מה אתה עושה במשך היום?"

- "מה הפירוש, יושב בכלול ולומד!"

- "ובכולל, יש מזגן?"

- "כן".

- "אז אתה הולך מפה להזמין עבורה מזגן..."

### [הגש"פ 'אהלי תורה']

## אַתְּ שֵׁבֶתְתִּי תִשְׁבְּרוּ (כו, ב)

סיפר הרה"ג מנחם עזרא אברמסקי זצ"ל, בנו של מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל בעל ה'חזון יחזקאל': "מילדותי הייתי רגיל לראות את אמי הרבנית ע"ה, נוהגת להכין את כל צרכי השבת כבר ביום חמישי. תמיד כאשר היו נכנסים הביתה בליל שישי, חשו היטב באווירת השבת הממשמשת ובאה. המפה הצחורה כבר היתה פרוסה מבעוד מועד על השולחן, כלי השבת היו מוצבים ומסודרים על מקומם, ריח התבשילים נדף מהסירים העומדים על הגז במטבח, הכל עמד מוכן ומזומן לכבוד השבת.

אני עצמי באופן אישי, מעולם לא ראיתי בכך הנהגה יוצאת דופן, שכן הורגלתי לכך מעודי, אך כאשר התארסתי, וכלתי באה לראשונה ביום חמישי בלילה לבית הורי, וראתה כי הכל כבר מוכן לקראת שבת – השתוממה, וציינה לשבח בפני את המנהג המופלא הזה. שיתפתי את אמי בדברי הכלה. אמא ע"ה ביקשה שנשב, והיא תספר לנו מה עומד מאחורי הנהגה הזו, שהיא מקפידה עליה כה באדיקות:

"סבי הגאון הרידב"ז זצ"ל, שמש כרבה של צפת. בהיותו צעיר חלה אנושות, ומצבו הלך והחמיר מיום ליום, עד שבאחד הימים איבד את הכרתו. הרופאים הודיעו כי מצבו קשה, ונותרו לו שעות בודדות בלבד לחיות. בני המשפחה והמקורבים נאספו סביב מיטתו, קראו פסוקי יחוד, כשבסתר לבם קיוו שהנורא מכל לא יקרה..."

לפתע, לתדהמת בני המשפחה, התעורר הרידב"ז מעלפוננו, פתח את עיניו וסובב את ראשו לכיוון העומדים בסמוך אליו. היה נראה כי הוא שרוי בחרדת קודש ובהשראה מיוחדת.

לאחר שנח מעט והתאושש, החל לספר את אשר ארע עמו בשעה ששכב ללא הכרה...

בחלומי, ראה את עצמו עומד בפני בית דין של מעלה. והנה התחילו לדון עליו האם להשאירו בחיים אם לאו. פתאום הוא שומע את הכרוז יוצא למעלה ומכריז את גזר דינו: 'הגיע זמנו של יעקב דוד בן זאב להפטר מן העולם'. אך לפני כן נמנו וגמרו לקרוא לבעל הדין עצמו, כדי להשמיע את טענותיו, שמא יש לו יכולת ללמד זכות על עצמו להשאירו בחיים.

פתח הרידב"ז וטען, כי מחמת היותו רב העיר צפת עליו להשאר בחיים, כיון שכל יסודות ההלכה והקדושה של העיר תלויים על צווארו; מקוואות, עירובין, שמירת שבת וכדומה, ובאם יסתלק, תישאר העיר בלי מגן ושומר ראוי על צרכי הדת שלה.

בית הדין דנו בתוכן טענתו, והכריעו שטענה זו אינה מספקת דיה, משום שגם רב אחר שימונה במקומו, יוכל לפעול כמותו באותה מתכונת, ואין חובה משום כך להשאיר דווקא אותו בחיים.

שוב שאלוהו בבית דין של מעלה, אם יש לו זכות נוספת ללמד על עצמו? והשיב הרידב"ז שהוא עוסק כעת באמצע חיבורו 'נימוקי הרידב"ז על הירושלמי, ובאם יסתלק מן העולם בטרם עת, לא יושלם החיבור. שוב דנו בבית דין על טענתו, והכריעו שגם טענה זו אינה מספקת להשאירו בחיים, כיון שיכולים גם תלמידי חכמים אחרים להשלים את החבור.

בשלב זה הודיעוהו, כי ניתנת לו כעת אפשרות אחרונה ללמד זכות על עצמו. לאחר שהרהר הרידב"ז ממושכות, אמר בבטחה: "הבה תחפשו בכל העולם, אם ישנו בית שמכבדים בו את השבת כמו בביתי! והראיה לדברי היא, עצם העובדה שכבר ביום חמישי כל צרכי השבת ערוכים ומסודרים בביתי לכבוד שבת!..."

"שוב ישבו ודנו חברי בית הדין בטענתו בכובד ראש, ואכן הסכימו עם הטענה, כי אכן אין בית שמכבדים בו את השבת כמו בביתו של הרידב"ז, ומחמת טענה זו זכה בבית הדין ופסקו דינו לחיים.

"בשלב זה", אמר הרידב"ז לבני משפחתו, "הקצתי מחלומי". וכאן פנה הרידב"ז לילדיו בבקשה: "הנה שומעים אתם כמה חשיבות מייחסים להנהגה זו בשמיים, על כן מבקש אני מכם ומכל צאצאי, להשתדל לקבל על עצמכם גם כן, להקדים ולהתכונן לשבת כמה שיותר מוקדם, שהוא בכלל כבוד שבת..."

"כנכדתו של הרידב"ז", סיימה הרבנית אברמסקי את דבריה, "משתדלת אני להקפיד בכל עוז לקיים את בקשתו..."

[אוצרותיהם אמלא']

מוקדש לע"ג הרה"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גורגיה זיע"א



**עירנות  
שבת**

עלון מס' 1071



להצלחת צבי בן יפה ורעייתו ובי"ב הי"ז	<b>בהר</b> י"ג באייר תשע"ט, ירושלים		לע"ג רפאל בן פרחא ז"ל
שלמה בן מרגלית זיווג הגון			לע"ג מזל בת שרה ע"ה
להצלחת מרים בת שרה תחי'	6:51	<b>כניסת שבת</b>	לע"ג אליהו בן מרים ז"ל
להצלחת אליהו בהן בן מזל הי"ז	8:11	<b>יציאת שבת</b>	לע"ג שמעון בן שמוחה ז"ל
לדפואת והצלחת ד' יעקב בן תופחה הי"ז	8:44	<b>רבינו תם</b>	לע"ג חזקיה בן אסתר ז"ל
לדפואת הרב ידידיה ציון בן שרה הי"ז			לע"ג אידן מרים בת דוולאת ע"ה

**שש שנים תזרע שדך וכר' (ויקרא כהא) כתב הרב בעל כלי יקר זיע"א**  
 טעם מצות השמטה הוא כדי לחזק האמונה בלב האדם וידע כי לה' הארץ ומלאה,  
 וכי הוא מושל בכל. ועל ידי כך ישכיל האדם שלא להתעסק בעבודתו יומם ולילה,  
 ויזניח התורה. כי המאמץ בהקדוש ברוך הוא, הוא גם בוטח בו ועל ידי הבטחון  
 יהיה תמיד במנוחה ובשלום הן בגופו והן בנפשו, ואז יוכל לעסק בתורה ולא יטרוד  
 את עצמו כל הזמן רק במסחר ובעבודה. וזה שאמר: "בהר סיני לאמר" כלומר  
 בעבור הנאמר בהר סיני היא "התורה", שאמרה לפני הקדוש ברוך הוא, עתה  
 שיכנסו ישראל לארץ וישדו ויכרו עלי האדמה, ואדם בהול על הארץ ועל  
 הפרות נחלת שדה וכרם, ויאמר נא ישראל גם לי לבב לקרא ולשנות, אבל מה  
 אעשה כי כל עמל אדם לפיחו, והצאצאים והצפיעות לפיהם ישיב אכל למו (קחח  
 ו.ו). לכן צוה ה' עתה לעם ישראל "ושבתה הארץ שבת לה" להודיע ולהודיע  
 ולפרסם האמונה והבטחון, ועל ידי זה יקבע בלבם ללמד תורה. וזה שאמר הפסוק:  
 "דבר אל בני ישראל כי תבאו אל הארץ", בה"א הידיעה, הטובה והרחבה אשר  
 אני נותן בהנה, שאני מברך את הארץ שתוציא צמחה ופרותיה, לכן "ושבתה  
 הארץ שבת לה", לחזק האמונה והבטחון, ועל דם יוכלו לעסק בתורה.

**שש שנים תזרע וכר'.** שהאדמה תקנה פוריה וכל שש השנים תזרענה שנה  
 אחת שנה ולא תחשב כי בשנים האחרונות לא יהיה שפע התבואה בשנים  
 הראשונות, אלא "ואספת את תבואתה" תמיד, גם בשנים האחרונות כמו שהיתה  
 עושה בשנים הראשונות. וזה לשלל דעת האומרים שמצות השמטה היא לטובת  
 האדם כדי שתתחזק כשלא יזרעו אותה תמיד ברציפות, זה אינו אלא לטובת  
 ישראל בעבוד ושמרו חקיו ומצותיו.

ויאמר אברהם

# סע סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

## מעשה שהיה

הזנים ואוצרותיהם.

גם ברי בערל פגעה המהפכה. ביקר אחד פשוטו אנשי היצדקי הלניניסטים על מפעליו וביתו, והשתלטו עליהם. המהפכנים בקשו גם לאסרו, אך בגס נצל מדיהם.

בדרך-לא-דרך חמק רי בערל מרוסקיה לפולין, ושם נותר עד תום המלחמה. לאחר מכן החליט, כי אין לו עוד מה לעשות בארצות נכר, והוא שם פעמיו לארץ-ישראל. ליתר-דיוק - לירושלים.

בני

הישוב

היהודי

# מיקבץ הסיוגרייות

לא בארץ-ישראל לא שָׁכחו לו את חסדיו הראשונים, ונדאגו למלוי כל מחסורו. נתן לו חדר מרוח ב'מושב זקנים' ירושלמי, שנקבנה בשעתו מכספו שלו...

אחרי כל התלאות שעברו עליו, הנה רי בערל תשוש פיזית ובעקר נפשית. ממצמד רם, של מספק פרנסה, נפל לשפל של הזדקקות לאחרים. את יתרת ימיו הקדיש, אפוא, ללמוד תורה.

הוא נעשה אדם שקט ומסתגר, וכמעט שלא בא. במגע עם הבריות. אחד האנשים המעטים שעמם קשר קשרי ידידות, הנה רי יחיאל מיכל טיקוצ'ינסקי,

שמו הטוב של רי בערל זלזזוביץ ממינסק, הנה מפרסם בקרב יהודי האזור. הוא הנה עשיר בקרח. בבצללותו היו אחוזות לרב, וכן כמה בתי-חרשת לספר, מאות פועלים, בעקר יהודים, התפרנסו ממפעליו.

למרות עשרו הרב, לא שכח את העניים, והנה מפזר ממון רב לצדקה. פנה חמה במיוחד היתה שמוכה בלבו להחזקת הישוב היהודי בארץ-ישראל, והוא נהג לשלח סכומים גבוהים שמהם נהנו כל תושבי

ירושלים.

מדה מגנה אחת היתה לו: הוא נהג להקפיד עם עובדיו הקפדה יתרה. פועל שלא דיק בשעות העבודה, מצא את עצמו עד מהרה מחוץ למפעליו. היו שטענו כי יש בכל מעין אטימות-לב של עשירים.

היו שלמדו זכות, וטענו שגם על עצמו מקפיד רי בערל בחוט השערה, וכי מעולם לא עבב משכרתו של עובד.

המהפכה הבולשביקית, שפרצה בשנת תרע"ה 1915, פגעה בכל בני המצמד הגבוה והעשירים. אנשים שבעמל שנים צברו ממון ונכסים, נחככו לעניים מרודים. המהפכנים חמטו את כל



ראש מוסדות "עץ חיים". ר' יחיאל מיכל התגורר סמוך למושב-הזקנים של ר' בערל וכך התנדדו.

נהג מוזר ומשנה קיזה לר' בערל. תמיד כשראה אדם מעשן סיגרטה, קיזה פושט את ידיו ומבקש אחת. אנשי ירושלים, שדאגו למלוי כל צרכיו, והעניקו לו גם סיגריות ככל שחפץ, לא יכלו להגין את פשר המנהג המוזר הזה. היו שראו בקבצנות משנה זו לקוי נפש כלשהוא.

עברו שנים, שנה אחת בהושענא רבה, בא ר' יחיאל מיכל לבקש את ר' בערל, שישב בספתו הקטנה. זה קדם את פני חברו במאור-פנים. "מועדים לשמחה", אמר, "השנה זכיתי לפתקא טבא. אינני יודע אם בעולם-הזה, אבל לפחות בעולם הבא". ר' יחיאל מיכל הביט בו בתמהון, ור' בערל פתח את פיו והחל לפרש את דבריו:

"מאז נשלתי מנכסי הרבים, סרדה אותי בעקר מחשבה אחת: מדוע כל זה הגיע ליי הלא כל חיי עשיתי רק טוב וחסד. לאחר חדשים רבים של מחשבות

והרהורים, נדמה לי שמצאתי את הסבה. "ברוסיה מקבל קיזה, כי פועל חיב לעשות את עבודתו בתכלית השלמות. היחס אל הפועל קיזה של מצוי הדין, ללא כל טענות ומענות. גם אני נכשלתי בזמך קיזה לפועלי. אמנם, נהגתי בהם ביד נדיבה בכל הקשור למשפורתיהם, אבל גם כדיתי גם ללא רחם. הגעתי למסקנה, כי בשל כך נעשיתי באבדן כל ממוני".

ר' בערל התנשם עמקות. נראה קיזה כי הוא פורק משקע קבד הרובץ על לבו. "מקרה אחד נחרת בזכרוני. נכנסתי בבקר

לאחד ממפעלי ופגשתי פועל המאחר לעבודתו. נזפתי בו במלים קשות. הפועל הנפחד נמגם משהו על אשתו החולה היקוקה לעזרתו. אני, בגסות-לבי, הוספתי לצעק עליו. 'אשתך יכולה להיות חולה, אבל לא על חשבונני, סימתי את דברי. בדיעבד, צערני מקרה קשה זה יותר מכל האחרים.

"בלבי נמלה החלטה כי מפאן ואילך, אהפך את עצמי במדת-מה לנצרך לבריות, כדי שאוכל לטעם את טעמה המר של התלות בחסדי אחרים. אלא שאתם מלאתם את כל צרכי. אמצתי, אפוא, מנהג, שנדאי נראה לךם משנה: "לבקש מכל עובר ושב סיגרטה. רציתי להאמין כי בכל אני מסייע לעצמי לכפר על גסות-לבי בעבר.

"אך מבין שהייתי דמות מפרת, מעולם לא סרב איש לבקשתי. חשתי כי לא זכיתי לחוש באמת את גורלו של נצרך, שפעמים נענה בחיוב ופעמים בשלילה.

"היום ארע הדבר. פסעתי ברחוב וראיתי יהודי מעשן להנאתו.

אפשר לקבל ממך סיגרטה? פניתי אליו. האיש נעץ בי מבט זועף וסנן: 'רצונך לעשן סיגרטה? עשו, אך לא על חשבונני!.

"ברגע הראשון חשתי עלבון צורב. אך ברגע השני עברה צמרמרת בלבי. אלה היו בדיוק המלים שלי לפועל האמלל! חשתי כי נסגר מעגל. עתה אני מרגיש שמון חשמים מחלו לי על אותו עון".

כבי בערל נראה קיזה מחיך פלו כשסים את ספורו, ספור ששפך אור נוסף על אישיותו המיחדת ופתר גם את תעלומת התנהגותו המוזרת.



**החטא** בשוגג צריך תשובה מעליתא, ואי לא עבד תשובה ענוש יענש והנפש החוטאת היא תמות. ובזמן שהיה בית המקדש קים היה מביא קרבן ועושה תשובה ומתכפר; וגם עתה צריך תשובה ובמקום קרבן — ונשלמה פרים שפתינו. והמון העם חושבים שקשחטא בשוגג הוא פטור לגמרי, דמאי הנה לה למעבד; ואף אם מצטער מעט — תכף חלף הלך צערו, וזה אפלו על המזיד. ויותר אדם מצטער על אבדת זוו אחד ממה שמצטער על עברה אחת; וזה מחמת שבעוונותינו הרבים עינינו חשכו מראות ברע אשר גרמנו מה למעלה. ולפי האמת ראוי להצטער ולהתמרמר על העברה צער בגנפש, יותר ויותר מעל פרידת נפשו מגופו. וכמו שההורג בנו יחידו בשוגג, בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל, כן ביותר צריך להצטער על העברה בשוגג. וכמו שהשופך קיתון של שמן על בגדיו החמודות אפלו בשוגג, בגדיו מתלכלכים, ואם הם בגדי המלך — ענוש יענש אשר לא פקה עיניו ולא נזהר בזהירות מרבה, ואם היה באנס, נהי שלא יענש, אבל על-כל-פנים צריך הוא לתקן את אשר עות ולכבס הבגדים היטב ולתקנם ולהחזירם לקדמותם, כן הדבר הזה: שהחוטא במזיד יגדל ענשו על אשר זדון-לבו השיאו להכעיס את המלך בפניו ולהמרות את פיו וללכלך היכלו ומלבושיו בצואת עוונותיו; ופגם בשמות ועולמות וקלקל צנורות השפע וכהנה רעות רבות שגורם החוטא. על הכל ענוש יענש בייסורים קשים ומרים, ואם רוצה לנצל צריך לסגף עצמו ולקבל עליו יסורים פאשר יוכל שאת; ואם יבואו לו יסורים מן השמים יקבלם באהבה ושמחה:

**"ומכבדי אכבד" כבדהו בכניסה לביהכנ"ס בכריעה כבדהו ביציאה לביהכנ"ס בכריעה גדול שכרו של העושה כך ויבא על שכרו מאת השם יתברך וזה שער השמים**

**מודים דרבנן:** כשהחזן אומר מודים יאמרו כל הקהל בלחש "מודים דרבנן"

**יכרעו ראשם לבד. חובה!** וי"א שיכרע כל גופו וצריך להזהר לענות אמן ואח"כ יאמרו **מודים.**

אנו קהילת "פנים מאירות" קהילה ספרדית ירושלמית בשכונת "חומת שמואל" (הר חומה) ירושלים. אנו נמצאים בשלבי בניה מתקדמים ומחפשים נדיב לב לבנין בית הכנסת. בית הכנסת יקרא על שמו של הנדיב. בברכת התורה, הרב שי בר אשר 050-6229343.

**הודעה חשובה: בכל יום מתקיים מניין ותיקון בביה"כ "אהבת חיים" ע"ש חכם מנחם מנשה זיע"א**

\* לזיכוי הרבים ניתן לשמוע את שיעורי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל 054-8594315 ללחץ 2

לרפואת והצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אהרן בן פרחא, שלמה בן חלה, מולוק מרים בת מול, דוולת רחל בת מולוק מרים, איתן בן בלוריה, מאיר בן רחל, ציון בן מול, חבו חוה בת נזימה, ליאת מרגלית בת מרים

לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ו לרפואת שמחה בת שרה הי"ו לרפואת תמר אליס בת קרן הי"ו

העלון יוצא ע"י הקרן "חומתיה מאושר" העורך צבי ד. הי"ו נייד: 050-6875601 | לע"נ עדינה בת מלכה ע"ה

- |                           |                          |                          |
|---------------------------|--------------------------|--------------------------|
| לרפואת מאיר בן רחמה       | לרפואת דוד בן מול הי"ו   | לרפואת מיכה בן מסעודה    |
| לרפואת הילד יואל בן אביבה | לרפואת משה בן זוהרה הי"ו | לרפואת רפאל בן כולה הי"ו |
| לרפואת זכריה בן מול הי"ו  | לרפואת ברכה בת קלרה      | לרפואת שולמית בת יהודית  |

כניסת השבת – 19.02  
יציאת השבת – 20.14  
רבנו תם (72 דקות זמניות) 20.57  
(אופק חדרה)

# מתוק מדבש

לקט חידושי תורה מתוך שיעור פרשת השבוע שנאמרו ע"י  
**הרב ברוך בוקרה שליט"א**

שנה חמישית – גיליון 201  
פרשת בהר תשע"ט

פסית הכנסת ופית המדרש פית יוסף בעצת אולגה

הציבור מוזמן לשיעורי התורה:  
א'– ד' 18.00 - הלכה, מסכת עבודה  
זר'ה' ומוסר  
ביום חמישי – פרשת שבוע

יום שבת 'פרשת שבוע' בשעה 17.00  
בבית הכנסת 'בית יוסף' גבעת אולגה

מסביר ה'משך חכמה' זיע"א: ישנם שני גורמים לעוינות בין מדינות, האחת עוינות על רקע דתי והשנייה עוינות על רקע קנאה מעושר או מידע וכדו'...  
הקב"ה מביטח שאם 'ועשיתם את חוקותי' שתקיימו את חוקי התורה בארץ אז 'וישבתם על הארץ לבטח' ולא יהיו לכם עמים שעוינים אתכם על רקע דתי.  
ואז תזכו ל'ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשובע' אבל אולי כאן יהיו לכם עמים עוינים מקנאה? לכן באה ההבטחה שוב 'וישבתם לבטח עליה' **מתוק מדבש!**

\*\*\*\*\*

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית.. וציוויתי את ברכתי לכם בשנה השישית ועשת את התבואה לשלוש השנים (מח, כ"ט)  
ויש לשאול: הכתוב היה צריך להקדים ולומר 'וציוויתי את ברכתי בשנה השישית' ואז ממילא לא היה מקום כלל לשאלה 'מה נאכל בשנה השביעית?'  
תירץ רבי זושא מאניפולי זיע"א (המאיר): ללא השאלה 'מה נאכל?' הייתה שורה הברכה מעצמה בשפע רב. אבל כאשר תשאלו בספקנות 'מה נאכל' שזה מורה על ירידה במידת הביטחון, דבר שעלול לגרוע מן השפע המצוי לבוטחים בה, לכן יהיה צורך מיוחד לצוות על ברכה מיוחדת שתהיה לשומרי השמיטה.

ובספר 'חיים של תורה' הובא תירוץ נוסף: הקדמה: מובא בגמרא (תענית כ', ב'): כאשר יהודי נהנה ממעשה ניסים מנכים לו מזכויותיו. לפי זה ביאר החיד"א הקדוש זיע"א: בירידת המן נאמר 'ויראו בני ישראל ויאמרו איש אל אחיו מן הוא כי לא ידעו מה הוא' 'מן' ר"ת 'מעשה ניסים' עם ישראל לא רצו ליהנות ממעשה ניסים ולכן שאלו האם זה ינכה מזכויותיהם? אמר להם משה 'הוא הלחם אשר נתן ה' לכם' וזה לא נחשב כמעשה ניסים. לפי זה גם כאן נאמר 'וכי תאמרו מה נאכל' ר"ת 'מן' דהיינו מעשה ניסים. האם הקב"ה יעשה לנו מעשה ניסים בשנת השמיטה שתנכה לנו מזכויותינו? עונה הכתוב 'וציוויתי את ברכתי לכם' הברכה תשרה באופן טבעי ביבול השנה השישית וזה לא יחשב כמעשה ניסים.

### ופצונון זה מילתא דפדיחותא

אחד נכנס למעבד עתידות (מח"ל) המעבד מתפלל  
אלוהי סליחה, קבצת פטישה? לא' אונה האי  
ומוסיף 'אבל היית צריך לדעת עאני מני...  
אם לא ידעת אז אני אלק לרבי  
כי הוא הכי מקבל אותי ככל עשה'  
\*\*\*\*\*

אל תיקח מאיתו נשך ותרבית ויראת מא-לוקיד (כה, לו)  
האיסור ליטול שכר על הלוואה ליהודי נקרא בתורה 'נשך' ונקרא גם 'רבית'. ומדוע זה נקרא בשם 'רבית'?  
הסביר רבנו יוסף חיים זיע"א בספרו 'בן יהודע':

### וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר... ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה' (כה, א-ד')

מפורסמת שאלתו של רש"י הקדוש: מה עניין שמיטה אצל הר סיני? והוא משיב: שזה מלמדנו בניין אב לכל המצוות כולן. וכלשונו הקדושה: מה שמיטה נאמרו כללותיה ופרטותיה ודקדוקיה מסיני, אף כולן (כל המצוות) נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני.

אך עדיין יש להקשות: מדוע כתבה התורה את זה דווקא לעניין מצוות שמיטה ולא במצווה אחרת?

מתרץ רבנו 'אור החיים' הקדוש זיע"א: היות ומצוות שמיטה נוהגת רק לאחר כניסת עם ישראל לארץ כנען, לכן נסמך הכתוב 'כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם' ל'הר סיני' ללמדנו 'שעל מנת תורה נתן ה' את הארץ'.

המסקנה מכאן היא פשוטה – כל זמן שיש לימוד תורה בארץ ישראל יש לנו חזקה על ישיבתנו כאן, ואם אין לימוד תורה בארץ ישראל אנו עלולים חלילה לאבד את חזקתנו על הארץ.

ומכאן שלומדי התורה הם אלה ש'נושאים בנטל' האמתית ובזכותם יש לנו חזקה על הארץ. **מתוק מדבש!**

ואמר על זה מנחם בגין ז"ל (שמעתי מידידי הרב גיורא ג'נח ה"ו):  
"אם לא יאמר הארץ ישראל פזכות הכח אלא  
כח הפזכות"

ואנו נוסף ונשאל בכוחה של איזו זכות?  
התשובה: בכח הזכות של לימוד התורה, בכח הזכות של שמירת השבת ובכח הזכות של קיום המצוות כולן.  
\*\*\*\*\*

### וקראתם דרור בארץ לכל יושביה (כה, י')

ויש להקשות הרי בשנת היובל רק העבדים משתחררים ומדוע נאמר דרור לכל יושביה?

מתרץ נפלא ה'פני יהושע' זיע"א (ד"ת לפ"ש): מובא בגמרא (קידושין כ', א'): 'הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו' ואם כן, לא רק העבדים משתחררים אלא גם האדונים.

אך עדיין קשה מדוע נאמר 'לכל יושביה'?

מוסיף ה'פני יהושע': מובא במשנה (אבות ו', ב'): 'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה'. ומדוע? כי רק מי שלומד תורה יכול להיות בן חורין מיצר הרע, כי אין יצר הרע שולט על מי שיושב ועוסק בתורה.

לפי זה, היות ובשנת היובל אסור לעבוד את האדמה וזאת כדי שיעסקו בתורה, ממילא כל בני ישראל יהיו בני חורין מיצר הרע שלהם ולכן נאמר 'וקראתם דרור בארץ לכל יושביה'. **מתוק מדבש!**

\*\*\*\*\*

ועשיתם את חוקותי... וישבתם על הארץ לבטח: ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשובע וישבתם לבטח עליה (כה, יח-יט')  
מדוע נכללו שני הפסוקים בזה אחר זה?

מובא בגמרא (בבא מציעא עה', ב'): רבי שמעון אומר: 'מלוי בריבית משימים משה רבינו חכם... ואומרים אילו היה יודע משה רבנו שיהיה רווח בדבר לא היה כותבו'. כלומר אותם מלוי בריבית אומרים שאכן משה היה חכם מאוד, אבל כיוון שלא עסק במסחר הוא לא הבין עד כמה זה עסק רווחי. ואם היה יודע הוא לא היה אוסר זאת. ומכאן שאותם מלוי בריבית כופרים לא רק במצוות 'רבי' שהיא אחת מתרי"ג מצוות התורה, אלא גם בכל יתר תרי"ב מצוות התורה כי הם סוברים שמשה המציא אותם בחכמתו חלילה ולא מהא-לוקים (עפר לפיהם). ולכן נקרא איסור זה בשם 'רבי' אותיות תרי"ב לומר לך כי המלווה ב'רבי' נחשב ככופר בכל התורה כולה.

**רציון וסיפור - אי' יהודי פשוט...**

### **כי לי בני ישראל עבדים (כה', נה')**

מפסוק זה ניתן ללמוד כי אין 'יהודי פשוט' ונסביר: אומר ה'אוהב ישראל' מאפטא זיע"א (ד"ת לפ"ש): הפסוק צועק ואומר 'כי לי בני ישראל עבדים' כלומר כל יהודי הוא עבד רק של הקב"ה ולא יכול להיות עבד של אף אדם בעולם ואפילו לא של צדיק גדול. והנה עבד שעובד חוסך מהאדון שלו לבצע בעצמו עבודות מסוימות. וכאן אומרת התורה שכל יהודי צריך לקיים מצוות בעצמו ואין אף יהודי שיכול לקחת לו עבד שיקיים מצוות במקומו.

ומכאן ראייה שאין אף יהודי שהוא 'יהודי פשוט' ובעניין זה שמעתי מהרב פנחס ברייער שליט"א:

הרב פנגר שליט"א סיפר כי למד מוסר עצום מקורס נהיגה מונעת כי בסיום הקורס נערך 'מבחן אמריקאי' שבו צריך לבחור תשובה אחת מבין ארבע. והנה בתחילת המבחן עומד הבוחן ואומר 'אתם מתפלאים איך אפשרו לכם לשבת זה לצד זה כי הרי אפשר להעתיק? ובכן אקדים ואומר שכל אחד קיבל מבחן אחר שונה משל חברו ולכן אין טעם להעתיק'.

**והנמשל** – בעולם הזה כל אחד מאתנו נברא כדי לעמוד במבחנים שהם שלנו בלבד ולכן אל תתייאש.

### **ובצנין 'נה'א' מ'א'תא ד'ק'ד'ח'תא**

עסר עזר נהט ענסא כרמלור אדום, הוא רשט א' ד'ו"ח  
עט קנס כפד fe וצוד נקודות. א'א' הנהט 'ואו אט  
ע'בירה ו'אט ק'י'ב'ת'י נקודות? מה עו'י'ט עט הנקודות?  
אמר א' ד'ה'ע'ר 'תאסו'ף אותם, וכ'ע'ת'א'יע א'יע  
נקודות תק'פ'ל ר'ע'יו'ן א'נס'ע א' א'וס'נ'י'ט ב'א'פ'ד'

ומוסיף הרב ברייער רעיון נפלא בשם רבי נחמן מברסלב זיע"א: למה חוגגים לאדם יום הולדת? הרי לכאורה אם האדם צריך לחיות לדוגמא שבעים שנה, אז כל שנה הוא מתקרב ליום המוות שלו אז למה לחגוג?

הסביר רבי נחמן: הרי לפני שנולדת היו לקב"ה בעולם המון צדיקים ואף על פי כן הוא החליט שצריך להוריד את הנשמה שלך לעולם, כי היה ברור לו שהעולם לא יכול להתקיים בלעדיך ואם כן זה מראה עד כמה אתה חשוב אצל הקב"ה יותר מכל הצדיקים בעולם. ולכן

חוגגים לכל אדם יום הולדת.

**את'ה א'נה' מ'יו'ד'ת א'ה' ה'י'ת'ה א'ל' ע'ט' ת'ה'י'ה כ'א'ו'ה**

### **ובעניין זה סיפור נפלא:**

סיפר הרב פנחס ברייער שליט"א כי יום אחד הוא היה צריך לנסוע מקריית הרצוג לקריית ספר, הוא הזמין מונית ובדרך דיבר בטלפון עם מכר שלו בשפה היידיש. כשהוא סיים את השיחה פנה אליו הנהג ואמר: 'כבוד הרב, מתוך הגינות אני חייב לומר לרב שאני מבין יידיש, כך שאם הרב רצה שאני לא אבין משהו אז שידע שאני כן מבין'. הרב ברייער העריך מאוד את הכנות של הנהג אך הוסיף כי לא היה לו כוונה למנוע הבנה של השפה. הנהג הוסיף ואמר 'כבוד הרב, אני רוצה לספר לרב חידוש: עם ישראל נקראים 'עם סגולה' כי אנו תמיד מחפשים סגולות שונות לכל עניין ועניין.

והנה מצאתי סגולה פשוטה שהיא בוודאי מסוגלת להושיע מכל דבר והיא מאוד מהנה, הרב רוצה לשמוע? 'בוודאי' ענה הרב והנהג המשיך ואמר: 'קרה לי פעם שהייתי זקוק לישועה בכמה עניינים, ישבתי וקראתי ספר תהילים והנה הגעתי לפסוק 'והתענג על ה' ויתן לך משאלות ליבך' עצרתי וחשבתי לעצמי: 'הנה יש כאן הבטחה מדוד המלך ע"ה שאם אני אתענג במצוות שאני מקיים, הקב"ה יתן לי את כל משאלות הלב שלי'.

אבל אז חשבתי: 'רגע אחד, באיזו מצווה אני יכול להתענג? בתפילה – אין בה עונג מיוחד. לימוד תורה – זה עונג גדול אבל להגיע לזה זו דרגה'

ואז חשבתי 'הרי יש מצווה שנקראת 'עונג שבת' שנאמר 'קראת לשבת עונג' וחז"ל למדו מכאן שיש מצווה לענג את השבת במאכל ומשתה ורבים סוברים שזו מצוות עשה מהתורה, מיד הלכתי וקניתי לכבוד שבת קודש מטעמים והחלטתי שבלייל שבת אחרי הסעודה אני עורך לעצמי (הוא גר לבד) עונג שבת פרטי... קניתי עוגה טובה, פירות מתוקים שתייה טובה ועוד כו"ב

הגיעה שבת קודש ומיד לאחר ברכת המזון הוצאתי את המטעמים, פתחתי ספר פירושים על פרשת השבוע והתחלתי להתענג על העוגה ועל הפירות והשתייה, באמצע שרתי שירי שבת וכאשר הרגשתי תענוג גדול נשאתי את עיניי ואמרתי 'ריבונו של עולם, אני מקיים את הציווי 'קראת לשבת עונג' כי אתה ציווית כך. ודוד המלך הבטיח 'והתענג על ה' ויתן לך משאלות ליבך' אז אם לא קשה לך אשמח מאוד אם תסדר לי את העניינים' מסיים הנהג ואומר 'כבוד הרב, אתה לא יודע כמה 'דילים' נסגרו בזכות אותו עונג שבת שקיימתי'

אחים יקרים! אין יהודי שהוא 'יהודי פשוט', כל יהודי הוא מיוחד לקב"ה ואין בעולם עוד יהודי כמוך ולכן תתענג על ה' ועל המצוות

וכאשר נקיים את המצוות בשמחה נזכה לקיום הפסוק:

**'והתענג על ה' - ויתן לך אלקות ליבך'**

ה' יזכנו, אמנו! שבת שלום ומבורך!

דברי התורה לע"נ: / אמי מורתני גיטה בת מנטה ז"ל  
הרב רונן חיים בן פאני זצ"ל - יעקב בן רבקה ז"ל  
רחל (רשל) בת נעימה ז"ל - יונה עזרא בן צ'חלה ז"ל

להצלחת: דקל מלכה - להצלחה בכל / אורי ישראל - רפואה שלימה  
אהרון בן מסעודה - רפואה שלימה / מאור בן שושנה - זיווג הגון ומתאים  
אהרון בן שושנה - לברכה והצלחה



# יגל לבי

גליון מס' 266

פרשת בהר י"ג אייר תשע"ט כניסת שבת י"ם: 18:54 מוצ"ש: 20:12

## בהר

### והארץ לא תמכר לצמיתות, כי לי כל הארץ (כה, כג)

בפרשת השבוע מפורשת מצות שמטיה ויובל, בה נצטוונו להפסיק עם עבודת האדמה, להפקיר אדמותינו ולשחרר את העבדים משליטתנו. מה יש בה במצוה זו ומה תכליתה? ביאר מרן המשגיח ממיר רבי ירוחם ליבוביץ זצוק"ל בספרו דעת תורה, שמטרת מצוה זו לומר לנו כי אין אנו בעלים על רכושנו! בהסרת הבעלות על האדמות והעבדים, מודים אנו ומחליטים בעצמנו – כי לה' הארץ ומלואה! ואף שהחזקנו בנכסנו במשך יובל שנים, הרי מצהירים אנו בבא שנת היובל – כי לה' הארץ ומלואה ואנו בה רק כגרים ותושבים.

באה מצוה זו ללמדנו, כי אל יחשוב האדם בלבו כי מקומו כאן בארץ הוא לצמיתות – כי הארץ לא תמכר לצמיתות, מצבנו כאן בעולם הזה הוא ארעי, אין לנו שום קביעות לא בעצמנו ולא בנכסנו, הכל ארעי, וממילא יתבונן ויחשוב כי יבא יום וצריכים להסתלק מן העולם וליתן דין וחשבון... אדם שחי בהתבוננות ובחשבון כזה, הרי כל חייו הם מקשה של עבודת ה' בהתבוננות ובהנהגה שיש בורא לעולם ואנחנו בניו ועבדיו שומרי מצותיו והולכים בדרכיו, וכל מה שנתן לנו הרי הוא כפקדון לחיי חיותנו כאן עלי אדמות כדי שנוכל לשמור מצוותיו וחוקותיו.

\*את המעשה הבא סיפרו מרן המשגיח ממיר, מעשה שיש בו כדי להמחיש לנו את המושג 'כי לי כל הארץ'!

בזמן כהונתו של מרן רבי חיים מוולוז'ין זצוק"ל כרבה של העיר וולוז'ין, היה מעשה בשני אנשים מתושבי העיר שפרץ סכסוך ביניהם, האחד טען כי מגרש פלוני הנמצא בקצה העיר שייך לו, ואילו השני טען שלי הוא. הסכסוך ביניהם הגיע לטונים גבוהים וכשהבינו בחוסר האפשרות להגיע להסכמה החליטו לגשת להכרעת הדברים בבית המשפט, כל אחד מעורכי הדין קיבל תמורה גדולה על מנת שיטה את כף המשפט לצד שלו, וכך התנהל המשפט כמה ימים, אך ללא הכרעה, עד שהשוטף הראשי הודיע כי לא מצליח הוא למצוא צדק בצד מסוים ואינו יכול להכריע במשפט. בלית ברירה החליטו בעלי הדין לגשת לדין תורה אצל המרא דאתרא הלא הוא מרן הגאון רבי חיים זצוק"ל, התייצבו הם ביום שנקבע, וכל אחד שטח טענותיו וראיותיו לכאן ולכאן, שמע הגאון את טענותיהם וראה כי רחוקים הם בעמדותיהם אחד מהשני, ולכן אף ניסה לפשר ביניהם ולהגיע לפשרה שתוסכם על שניהם, אבל עקב עקשנותם שלא לבא אחד לקראת השני בשום אופן, החליט מרן רבי חיים לעשות מעשה.

וכך בסיום עוד יום של דיונים אמר לפתע מרן רבי חיים, ברצוני לנסוע ולראות את חלקת האדמה עליה אנו דנים, אגא התלוו אלי לנסיעה, בעלי רבי חיים מבעלי הדין ועורכי דנם. מבוקשו של רבי חיים חתמייה את בעלי הדין שלא הבינו כלל את התועלת שבדבר, וכך יצא ר' חיים ואלו התלוו שני בעלי הדין ויצאו מחוץ לעיר לבדוק את חלקת האדמה, בהגיעם לחלקת האדמה, החל ר' חיים מודד את החלקה לארכה ולרחבה לכל ד' רוחותיה, ולפתע..... התכופף ר' חיים והשתטח על האדמה וקירב את אזנו אל האדמה כאילו הוא מאזין למשהו מסוים, לאחר כמה דקות קם ר' חיים והודיע לכולם להתלוות אליו חזרה העירה, מבלי שיש להם מושג במהו המוזר שחותרש לנגד עיניהם. באין אומר ואין דברים חזרו כולם העירה, והתיישבו בחדרו של ר' חיים לשמוע מה בפיו ומה יחרוץ בעקבות הביקור בחלקת האדמה, התיישב ר' חיים ופתח את דבריו ואמר; שמעת את טענותיהם של שני הצדדים דנתי בדבר ניסיתי להכריע אך לא עלתה בדי, החלטתי שעלי לשמוע מה בפי האדמה עצמה, מה דעתה, למי היא שייכת! לשמע המילים הפולחות הללו לא ציפה אף אחד ומשום כך הס הושלך בחדר בית הדין, כולם שמו אזניהם כאפרכסת לשמוע את המשך דברי המרא דאתרא, ואמר להם ר' חיים, מה תחשבו שענתה לי האדמה? היא אמרה לי שהיא עצמה לא שייכת לאף אחד מבעלי הדינים! להיפך שניהם שייכים לה! מה להם לריב ולהתקוטט וחרי יגיע היום ושניהם יגיעו אלי!

הפסק הובן במלא חומרתו, ומרוב בושה כבשו בעלי הדינים את פניהם בקרקע, על כי לא הסכימו בשום אופן להגיע לפשרה, ועל אתר הסכימו להתפשר ולסגור ביניהם את המחלוקת המרה. "כי לי כל הארץ!!!"(עלון ידרשו').

### וְיָרַאת מֶאֱלֹקֶיךָ (כה, מג)

יום אחד עברה שמועה בעיירה הקטנה; אחרן, יהודי עני ואביון ששימש כשוליה לסנדלר, זכה בירושה גדולה מקרוב-רחוק והפך לעשיר מופלג. מעתה הפך להיות אחד ממכובדי העיירה, עד שעלה לכהן כראש הקהל. חלפו שנים. אנשים כמעט שכחו שאי פעם היה עני מרוד, מעמדו התחזק עד שיום אחד שידך את בנו עם בתו של רב העיירה. יום החתונה הגיע, הכל התכוננו לחתונה הגדולה של בת הרב עם בן הנגיד ור' אהרן, הוא הגיע לפסגת אושרו ממש. הכל השתתפו בשמחתו של העשיר. רק הסנדלר לא יכול היה לשאת את הדבר, כיצד רעהו לשעבר, השוליה הפשוט, משתדך עם הרב החשוב. והנה, באמצע החופה פנה למחותן כשהוא מנופף ביזו בסנדל וקרא בקול רם: "שוליה יקר, אגא, הטלא סנדל זה". ראש הקהל החויר והוא נפל לאחוריו מתעלף, לרופא שהוזעק למקום לא נותר אלא לקבוע את מותו. הסיפור הנורא התפרסם ובעלי המוסר למדו ממנו עד כמה מושחת יכול האדם להיות ויסדו את 'בית המוסר'.

פעם ספרו זאת לרה"ח רבי נטע צינורט זצ"ל, מנקיי הדעת של ירושלים והוא אמר: "הן סיפור זה מעיד על שחיתות נוראה, שלמרבה השמחה היא נדירה. בודאי אין צורך להקים בשביל זה 'בית מוסר' לאנשים כה רבים. אלא, שחשוב אני שהקימו את 'בית המוסר' מסיבה אחרת; הטענה היא זוקא על העשיר שמת מבושה; הן יש לך כסף רב, כבוד רב, נחת מבנך, השתדכת עם הרב. ומה לך נבחל מדיבורים? האם בשביל דיבור מטופש הנך מתעלף? אדרבא, עליך לרקוד עם הסנדל ולהודות לקב"ה שהרימך מאשפתות. בשביל מדה זו; לא לפחד מאדם וממה שאומרות הבריות, רק לירוא מאלקים ולנהוג לפי דברו ולא לפי דעת בני אדם, על כך יש להקים כמה וכמה 'בתי מוסר'.

### כִּי עֲבָדִי הֵם (כה, מב)

נכנס פעם הרה"ק ה'אמרי אמת' מגור זיע"א לבית המדרש ואמר לקהל: "דעו לכם, כאשר אומרים: 'אָנָּה ה'' נבקעים שערי שמים ואפשר לפעול ישועות גדולות". כשהגיע השליח צבור ואמר: "אָנָּה ה' הוֹשִׁיעָה נָּא" (תהלים קיח כה) הרימו כולם את קולם ברעש גדול. לאחר התפילה אמר הרבי: "חשבתי שאשמע קול חזק וגם קול חלושה לא שמעתי". תמהו החסידים והרבי הסביר: "אתם חשבתם שהתכוונתי לפסוק: 'אָנָּה ה' הוֹשִׁיעָה נָּא'. ואני התכוונתי לפסוק: 'אָנָּה ה' כִּי אֲנִי עֲבָדֶיךָ" (תהלים קטז טז).

וְכִי תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעַמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עַמִּיתְךָ אֶל תֹּנוּ אִישׁ אֶת אַחִיו (כה, יד)  
הכתוב תמה: "וְכִי תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעַמִּיתְךָ" וכי תמכור את זכויותך לעמיתך? "אוֹ קָנָה מִיַּד עַמִּיתְךָ" שתקנה ממנו את כל עונותיו; עונה הכתוב שאכן אפשר למכור ולקנות זכויות עיני עלבון עמיתך! וזהו אומר: "אֶל תֹּנוּ אִישׁ אֶת אַחִיו". וזה גם יש לפרש; "אֶמְכַּרְתָּ קָנָה וְאֶל תִּמְכְּרָה" (משלי כג כג) חיי עוה"ב קנה עיני עשיית המצוות ומעשים טובים ואל תמכור אותם עיני אונאה ורכילות ולשון הרע. (מעין גנים)

### אֶל תִּשָּׂא מֵאֲזָנוֹ קֶשֶׁף וְתַרְבִּית וְיָרַאת מֶאֱלֹקֶיךָ (לו)

יש לפרש; כי גם האדם הוא בעל חוב גדול להקב"ה ואין אנו יכולים לשלם בעד החוב אשר גמלנו השייך אפילו חלק אחד מאלפי אלפים, עם כל זה מתנהג הקב"ה עם בריותיו בחסד וברחמים. אבל אם המלוה יקח מהלוה נשך ותריבת יותר ממה שמגיע לו מהקרן, אז גם הקב"ה לא ינקה אותו ויקח מאתו ריבית יתר על החוב. וזהו שאומר הכתוב: "אֶל תִּשָּׂא מֵאֲזָנוֹ קֶשֶׁף וְתַרְבִּית וְיָרַאת מֶאֱלֹקֶיךָ", שלא ישלם לך 'מדה כנגד מדה'. (תורת מהרי"ץ)

### כִּי גֵרִים וְתוֹשָׁבִים אַתֶּם עַמִּי (כה, כג)

בני וביניכם, אומר הקב"ה, קיים תמיד יחס של גרים ותושבים. אם אתם רואים עצמכם כגרים בעוה"ז; בזוכרכם, כי כל קיומכם כאן אינו אלא לפי שעה, כבפרוודור, אזי הנני תושב בקרבכם ושכינתי שרויה תמיד ביניכם. אבל, אם אתם רואים את עצמכם כתושבים בעוה"ז, אזי הנני כגר בתוכם. מכל מקום; הננו, גם אני וגם אתם, 'גֵרִים וְתוֹשָׁבִים'. או אתם הגרים ואני התושב. או, אתם התושבים ואני הגר. (אהל יעקב)

בברכת שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

וְכִי יִמְדוּ אֶחָד וּמִטָּה יָדוּ עִמָּד וְהִתְקַדְּתָ בּוֹ (כה, לה)

"וְהִתְקַדְּתָ בּוֹ" אל תניחהו שירד ויפול ויהיה קשה להקימו, אלא חזקהו משעת מוטת היד. למה זה דומה? למשאו שעל החמור; ערדו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו. נפל על הארץ, חמשה אין מעמידין אותו (רש"י)

יכי ימדך רעך לא נאמר כאן אלא; "אֶחָד" כדי ללמד על דרגת הדאגה לזולת הנדרשת מן האדם. התורה מצוה אותנו להתייחס אל כל אחד כאילו אחינו הוא ומכיון שכן, ואמרת התורה: "וְהִתְקַדְּתָ בּוֹ", כלומר; תמדך בו טרם נפילה. עדיפה חזקת עזרה לאדם שעדין לא נפל על פני הצלת אדם שכבר נפל. בהנהגה של; "וְהִתְקַדְּתָ בּוֹ", בא לידי ביטוי טוב לבו של האדם במידה רבה יותר מאשר בעזרה למי שכבר נפל. עזרה לנפול פעמים נובעת מאהבה עצמית, שאינו יכול לראות אדם נופל ושוכב. מה שאין כן, מי שבא למנוע נפילתו של השני, הוא בודאי עשה זאת מתוך מניעים טהורים של חסד ורחמים לפי שקודם הנפילה אין עדין סיבה להתעוררות הרחמים הטבעיים, מכאן נוכח ללמוד קל וחומר בנוגע לעזרה לזולת בעיניים רוחניים. בין בנוגע לחינוך ילדים ותלמידים ובין בנוגע להשפעה וסעד רוחני לכלל בני האדם; אין להמתין עד שיפול הנופל ורק אז להחלץ לעזרתו, אלא יש לחזקו ולעודדו בעוד מועד לכל ימעד, מיט ויפול. אם נניח לו להתמוטט קשה מאד להקימו ואז לא רק חמשה אינם מעמידים אותו, אלא לעיתים אפילו מאה. הוא הדין לגבי הזהירות בתיקון נפש האדם עצמו, יש להזהר ולתקן כל טעות בהקדם האפשרי בעוד הפגם קטן ואינו אלא בראשיתו, דומה הדבר למחלות הגוף כגון; דלקת ריאות רח"ל, ראשיתה בהצטננות קלה, אך אם לא מטפלים בה בתחילה, עלולים להתפתח מצבים מסוכנים ביותר. באותה מידה יש לאדם גם להשמר מכל התחלה של דבר רע. על דרך שנאמר: "הִשְׁמְרוּ לְכֶם פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶם" (דברים יא) אח"כ; "וְסַרְתֶּם" כשהשלב הבא הוא; "וַיַּעֲבֹדְתֶם אֱלֹהִים אֲחֵרִים" עד שמגיע לידי; "וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם". (זכרון מאיר)

וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתְךָ אִוָּן קָנָה מִיַּד עַמִּיתְךָ (כה, יד)

איתא; "כל השונה לתלמיד שאינו הגון, כזורק אבן למרקוליס" (חולין קלג). כלומר; על הרב לבדוק את תלמידו, אם הגון הוא, ילמדו תורה ואם לאו; אסור לו ללמד אותו, כשם שאסור לעבוד עבודה זרה. וכמו כן נאמר; "כִּי שִׁפְתֵי כָהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מִלֶּאֱדָה ה' צִבְקוֹת הוּא" (מלאכי ב ז). 'אם דומה הרב למלאך ה' צבקות יבקשו תורה מפיהו. ואם לאו, אל יבקשו תורה מפיהו' (חגיגה טו). ומכך נבין; שכשם שעל הרב מוטל איסור ללמד תלמיד שאינו הגון, כמו כן מוטל איסור על התלמיד ללמוד מרב שאינו הגון. לאור זאת אפשר לפרש את דברי הפסוק שבפרשתנו באופן נפלא; "וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתְךָ" כאשר תרצו ללמד תורה לתלמידכם "מִמְכָּר" יכול להתפרש גם על התורה שנאמר בה: "כִּי לָקַח טוֹב נִתְּתִי לְכֶם תּוֹרָתִי אֶל תַּעֲזוּבוּ" (משלי ד ב) את ה"מִמְכָּר" הזה יכולים אתם למכור רק; "לַעֲמִיתְךָ" תלמיד הגון הארזי להקרא; "לַעֲמִיתְךָ". וכמו כן כאשר; "קָנָה" תבקשו לקנות דעת אצל הרב, עליכם להקפיד שאף הרב יוכל להתעטר בתואר; "לַעֲמִיתְךָ" ולא ללמוד מרב שאינו הגון. והנה, מקשה הגמרא; אם אמת נכון הכלל שרק מרב הדומה למלאך מותר ללמוד תורה, כיצד למד ר' מאיר תורה מיאחר, הוא יאלישע בן אביוה' שיצא לתרבות רעה? מתרצת הגמ'; 'רבי מאיר; רמון מצא, תוכו אכל, קליפתו זרק' (חגיגה טו). כלומר; לר' מאיר שחכם גדול היה, הותר ללמוד מרב שאינו הגון, שידע מהם הדברים שעליו לקבל ממנו ומה לא לקבל. אך שאר האנשים אסור להם ללמוד מרב שאינו דומה למלאך וע"פ האמור יתפרשו דברי המשורר; "מִכָּל מְלַמְדֵי הַשִּׁפְלָתִי כִּי עֲדוֹתֶיךָ שִׁיחָה לִּי" (תהלים קיט צט). הסיבה שאני יכול להשכיל וללמוד מכל מלמד, אף מאותם מלמדים שאינם הגונים, היא משום; "עֲדוֹתֶיךָ שִׁיחָה לִּי" שאני מצויר בדעתי כאילו התורה בעצמה היא זו שמשוחה לי את חידושיה ולא אותו רב שאינו הגון ומתוך כך אני יכול ללמוד מכל אדם ולא לחשוש שאסחף אחר דעתו. (בן איש חי דרושים)

וְיָדַר ה' אֶל מֹשֶׁה פֶּהָר סִינִי (כה, א)

"פֶּהָר סִינִי" בגמטריא שלו. לרמו; ש'אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה'. והיא היא השלוח האמיתית. וכפי שאמרו חז"ל; (ברכות ה); "אמר ר' שמעון בן לקיש, כל העוסק בתורה, יסורין בדילן הימנו". שבזכות תלמוד תורה יזכה לשלוח. (משכיל אל דל)

אֶת פֶּסֶף לֹא תִתֵּן לוֹ בְּנֶשֶׁף וּבְמַרְבִּית לֹא תִתֵּן אֶבְלָדָה (כה, לו)

ישנם אנשים שמתנצלים ע"כ שהם לוקחים ריבית, משום שהם בעלי הוצאה גדולה הזקוקים להרבה כסף בשביל פרנסתם. ואין אפוא בפניהם ברירה אחרת. על כגון אלה, אמר הכתוב; "וּבְמַרְבִּית לֹא תִתֵּן אֶבְלָדָה", אל תקבע לעצמך תקציב גדול לצרכי אוכל והוצאות בית, ממילא לא תצטרך לקחת נשך וריבית. (הג' מהר"ש סופר)

וְסִפְרָתְךָ לֶךְ שֶׁבַע שָׁבָת שָׁנִים. וְהָיוּ לְךָ יָמֵי שֶׁבַע שָׁבָת שָׁנִים תִּשְׁעָ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה (כה, ח)

ר' יעקב קראנץ (המגיד מדובנא) מביא לפסוק זה את המשל הבא; מעשה בעני מרוד, שהיה מחזר בקביעות על הפתחים ואף אסף פרוטה לפרוטה. לימים נצטברו באמתחתו כמה אלפי פרוטות. היה העני סופר את פרוטותיו בכל שעה פנויה והחל מתפאר בפני שכניו ומכריו, שהוא הולך ונעשה עשיר גדול ועצום. אמר פיקח אחד לאותו עני; 'אתה רגיל כל הימים לספור פרוטות; משום כך נדמה לך, שצברת בכיסך כמה וכמה אלפים. אך אם תעשה את חשבון ממונך במטבע גדול, תיווכח לדעת, שבסך הכל צברת ממונ מועט למדי'. "וה"ה אומר המגיד מדובנא בשנות חיי האדם בעוה"ז, אותו איש העושה חשבון ימי חייו בימים, נדמה לו שרבים ועצומים הימים הנכונים לו על פני האדמה. באה כאן התורה וקוראת לכל אחד מאתנו: "וְסִפְרָתְךָ לֶךְ שֶׁבַע שָׁבָת שָׁנִים", על האדם הנבון לעשות חשבון ימי חייו בשמיטות ואז יווכח לדעת, שכל שנותיו בתום ימי הילדות והנערות מגיעות לשבע שמיטות בערך ושאינן הוא אלא כגר וכעובר אורח בעוה"ז".

כִּי לִי גְזִי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים (כה, נה)

יש לך אדם הנתון בבית האסורים, אבל רוחו משוחררת, ויש לך אדם המהלך בחוצות ואיש אינו כובלו למאומה וכל כולו עבד אחד גדול. מסופר על אסיר שנשפט ל-12 שנות מאסר ואם לא די בעונש הכבד שקבל, עוד הושיבו אותו בתא קטנטן, כמעט מבודד, באחד מבתי הכלא הקשים ביותר בארץ. והנה, האסיר ההוא, בישבו בדד בחושך ובצלמות, החל להרהר במצבו האישי וחקר חקירות בנפשו כדי לגלות את העילה שגרמה לו להדרדר בצורה כה קשה. המצב שבו שהה בבית הכלא הביאו לידי הרהורים וערעורים על הדרך הלא נכונה שצעד בה. ומכאן, עד לחזרתו בתשובה שלמה לאלוקיו, לא היתה הדרך ארוכה במיוחד. יום אחד, הגיע אסיר זה אל שלטונות הכלא והודיע, שלאחר בירורים שעשה בקרב בני משפחתו, הרי שבהגיעו לגיל 13, לא חגגו את יום בר המצוה שלו ולכן הוא מבקש מהם לארגן בעבורו מסיבה שכזו. השלטונות נענו לבקשה ובמסיבה נטלו חלק אסירים רבים, שאף עלו עמו לכותל המערבי ושפכו שיה לפני בוחן לבבות. ואחד מבעלי האולמות בירושלים אף ארגן לו בר מצוה כמו שצריך. כל האסירים שבו לכלאם מלאי התרגשות ואף הם התקרבו לאלוקים. הנה לנו חירות בתוך עבדות. וקיים גם מצב הפוך. אדם מושפע מן שמיא בשפע כל טוב, כל אשר שאלו עיניו, ניתן לו. הוא מעביר את כל חייו בתפנוקים ובמתרות, אבל מוצא את עצמו כאסיר בבית הכלא וגרוע ממנו, כי אינו מסוגל להיגמל מהעברות שבידו. הרי עבדות בתוך חירות. כי התורה מלמדת אותנו, שבכל מצב שהאדם נמצא בו, ניתנת לו הבחירה להיות עבד ה' ולא לשמש כעבד נרצע לבילויים ולתעסוקות של סרק, המבזבזות את זמנו לריק ואת שנותיו לבטלה. (עלינו לשבח)

שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ (כה, ג)

כתב רבי מאיר שמחה מדוינסק בספרו משך חכמה: ענין השנים, הם כימי בראשית; יום לשנה. וכן אמרו חז"ל: כשם שנאמר: "שֵׁשֶׁת לַה"י" בשבת בראשית, כן נאמר "שֵׁשֶׁת לַה"י" בשמיטה. והנה ביום השלישי וביום הששי לבריאה נאמר בהם: "כִּי טוֹב" פעמיים. לכן אף במנין השנים; בשנה השלישית ובשנה הששית למנין שנות השמיטה, צריך ליתן מעשר עני להרבות את הטובה, ע"י שמיטיב אף לזולתו. וזה רמז נאה.

וְסִפְרָתְךָ לֶךְ שֶׁבַע שָׁבָת שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים וְהָיוּ לְךָ יָמֵי שֶׁבַע שָׁבָת שָׁנִים תִּשְׁעָ וְאַרְבָּעִים שָׁנָה (כה, ח)

אומר המגיד מדובנא: היה פעם קבצן שהתגאה בכך שיש לו אוצר גדול, שקים של מטבעות כסף. אמרו לו במקום שקים של כסף, יש לך למעשה שני שטרות של מאתים שקל בסך הכל. כך מתפאר האדם ואומר - אני חי שלש מאות ששים וחמשה ימים בשנה! אומרים לו: תספור את ימך בשנים ואם זה נראה הרבה, תספור את שנותיך ב"שמיטות" ככתוב "וספרת לך שבע שבתות שנים" וזה בסך הכל יובל אחד. כמה אדם חי? בסך הכל יובל או יובל וחצי...

וְכִי יִמְדוּ אֶחָד... וְהִתְקַדְּתָ בּוֹ גֵר וְתוֹשֵׁב וְחֵי עַמֶּיךָ: אֵל תִּקַּח מֵאֲתוֹ נֶשֶׁף... וְנִרְאָה מֵאֵלֶיךָ וְחֵי אֶחָד עַמֶּיךָ: אֵת פֶּסֶף לֹא תִתֵּן לוֹ בְּנֶשֶׁף וּבְמַרְבִּית... (ויקרא כ"ה, ל"ה - ל"ז)

מה הסבה שאסור לקחת ריבית? אומר ה': "אֵינִי ה' אֶלְקֶיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִתֵּת לְכֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן" (ויקרא כ"ה, ל"ח). שואל המהרי"ל דיסקין: מה הקשר בין איסור לקיחת ריבית לבין "אֵינִי ה' אֶלְקֶיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם"? ושאלה נוספת: מה הקשר לארץ ישראל, שנאמר "לִתֵּת לְכֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן"?

וכי בחז"ל מותר לקחת ריבית? עונה המהרי"ל דיסקין: התוספות (בבא מציעא ע"י ע"ב), מביא תרגום ירושלמי האומר שיחזקאל החייה את המתים אשר היו מבני אפרים שיצאו ממצרים שלשים שנה לפני הקץ. העצמות שכבו שם, עד שיחזקאל החייה אתם בזמן גלות בבל. רק אחד לא קם. מי זה? אחד שהלווה בריבית במצרים. ולומדים מכאן, אומר המהרי"ל, שבני ישראל נזהרו כבר במצרים מאיסור ריבית. אומר ה' שהוא מבוא את בני ישראל לארץ ישראל, כדי להוסיף קדושה, אז היתכן שתחזרו על דברים שאפילו במצרים לא עשו? לכן אומר ה' שאסור להלוות בריבית, כי "אֵינִי ה' אֶלְקֶיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" והבאתי אתכם "לִתֵּת לְכֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן" בכדי להוסיף לכם קדושה.

ואמר רבי יהונתן אייבשיץ בספרו יערות דבשי (חלק ב' דרשה ה'): למה כתוב שאותו מלוה בריבית לא קם לתחיית המתים? כי אומרים לו "למה אתה קם? תמשיך לישון, הרי הכסף עובד בשבילך..."

מעשה אדם שחלה ולאחר שנעשו לו שנים עשר צלומים, קבעו הרופאים שיש לו גידול בבטנו וכי יש הכרח לנתחו כמובן שכל המשפחה היתה מודאגת מן האבחנה הזו ואז נכנס בן דודו של החולה למרן היחזון איש' וצ"ל עם פתק שעליו רשם את שם החולה וסיפר לו את השתלשלות הענינים. לאחר ששמע ענה היחזון איש: "לא. אין זה סרטן, אלא רק כיב בקיבה והסיבה לחקאותיו היא, שהכיב נמצא בין המעי העליון למעי התחתון". קרובו של החולה לא נרגע מן התשובה ואמר: "אבל עשו שנים עשר צלומים וכל הרופאים אומרים שמדובר בסרטן ואיך הרב יכול לומר שזה רק כיב קיבה?" הסתכל היחזון איש' פעם נוספת בשמו של החולה ואמר: "אני לא רואה כלום, זה רק כיב קיבה". לא הרפה הקרוב ואמר: "אבל כל הרופאים אומרים שזה סרטן". הגיב היחזון איש': "החסידיים מאושרים!" (כאשר כוננו היא לכך, שכאשר החסידיים שומעים את מה שהרבי אומר הם לא שואלים שאלות) מכל מקום, היחזון איש' אמר להוציא את החולה מבית החולים שבו הוא נמצא ולהעבירו לבית החולים אחר שבו עובד רופא בשם ד"ר נתן ושמם לנתח את החולה וזאת אפילו אם ד"ר נתן לא יעשה את הניתוח, אבל שיהיה במקום בשעת מעשה. למחרת נסע הקרוב לבית המשפחה וסיפר שם בשמחה מה שאמר היחזון איש'. מיד נסעו לד"ר נתן וספרו בפניו את כל המעשה עם היחזון איש' וכל מה שאמר על החולה. ד"ר נתן שאל: "האם הרב ראה את החולה?" והתשובה היתה: "מדובר ברב שלא צריך לראות". הניד הרופא בכתפיו ואמר: "ירב שלא ראה וחושב שהוא יודע? בינתיים העבירו את החולה לבית החולים האחר ושם נקבע תורו לניתוח ובהגיע יום הניתוח נכנס הרופא עם המתלמדים שלו לחדר הניתוח ובני המשפחה ששארם בחוץ. הניתוח ארך שעותים ובסופו יצא הרופא מן החדר ומיד בקש לדבר עם האיש שדיבר איתו לראשונה על המקרה הזה. הוא נכנס אתו לחדר ואמר לו: "אני רוצה לפגוש את הרב שלך, כי הכל היה בדיוק כמו שהוא אמר, זה לא סרטן, אלא כיב שנמצא בין המעי העליון למעי התחתון". שאל הקרוב את הרופא האם הוא זה שעשה את הניתוח והרופא השיב בשלילה, אמנם הוא התכוון להיות המנתח, אבל כאשר הגיע לבית החולים, פחד לבצע אותו, אלא שהוא עמד במקום כל עת הניתוח ועקב אחר כל מה שקורה. השיב לו בן דודו של החולה: "הרב אמר גם את זה; שאתה לא נתנת, אבל תהיה במקום בזמן שיעשו את הניתוח". (שאל אביך ויגדך)

## סיפור לשבת

דני היה פעיל ותיק ומוכר בתחום איכות הסביבה. לפרנסתו עבד במשרד להגנת הסביבה כאחראי על שפכי תעשייה, ובזמנו החופשי היה מתנדב במפעל למהחזור פסולת. הוא האמין במה שהוא עושה, וחש כי אם בני האדם ימשיכו להרוס את כדור הארץ, לחורר את שכבת האוזון ולהים את מקורות המים, יתרחש תוך זמן לא רב אסון אקולוגי נורא. ברבות הימים גיבש דני את רעיונותיו, ומדי שבוע היה מוזמן להרצאה במקום אחר. הוא ניחן בכושר דיבור וידע לרתק את הקהל בסיפורים משעשעים ובאנקדוטות מעניינות. את דבריו היה מלווה במצגת מושקעת ומשכנעת, ועד מהרה התמלא הדימן שלו עד אפס מקום. כדי להזמין אצלו הרצאה היה צורך להתקשר כמה חודשים מראש, ומכיוון שהוא פעל מתוך תחושת שליחות, הוא אף לא דרש תשלום בעד הרצאותיו.

באחד מימי החורף הוזמן דני לשאת הרצאה בקיבוץ בצפון הארץ. הרצאות בקיבוצים היו חשובות בעיניו, משום שהם האזינים כרציות יותר והוא חש שביכולתו להשפיע על אנשים לאמץ אורח חיים ירוק. כאשר אנשי הקיבוץ הזמינו את ההרצאה, הם לא ידעו כמובן שאותו יום יהיה אחד מימי החורף הסוערים ביותר. גשמי זעף ירדו בלי הפוגה ורוחות סוערות נשבו, עצים קרסו וגגות התעופפו. דני שמח על מזג האוויר המבורך, אך חשש שביום כזה איש לא ייצא מהבית לאולם ההרצאות והוא עלול למצוא את עצמו מול כמה עשרות אנשים בלבד. זה לא מנע ממנו לצאת לדרך. כל מאמץ היה שווה בעיניו כדי להפיץ את רעיון השמירה על איכות הסביבה. הנסיעה הייתה קשה והתארכה מעבר לרגיל. הגשם לא פסק ואף התחזק מרגע לרגע. שלוליות גדולות נקוו על הכביש, והראות הייתה גרועה ביותר. סוף סוף הגיע דני אל הקיבוץ ומצא את אולם ההרצאות. האולם הרחוק והתחזק והפך לסופה של ממש. המטרים הבודדים שהוא רץ ממכונתו לפתח האולם, גרמו לו להתרטב עד לשד עצמו.

כשנכנס לאולם, התאכזב דני קשות. הוא אמנם הכין את עצמו למצב שבו לא יבואו רבים, אך למגינת ליבו האולם היה ריק לחלוטין. אף אחד לא טרח להגיע להרצאה. הרגשתו הייתה נוראה. הוא עשה מאמץ אדיר כדי להגיע, ואף אחד לא מתעניין במה שיש לו לומר! העלבון היה צורב, ודני פנה לחזור לביתו בפחי נפש. רגע אחד לפני שיצא, נכנס לאולם אדם מבוגר בבגדים מרושלים והתיישב על אחד הכיסאות. 'אתה המרצה?' שאל האיש את דני. 'הייתי אמור לתת הרצאה', אמר דני, 'אבל כיוון שאתה האדם היחיד שהגיע, לא נראה לי שההרצאה תתקיים'. 'שמע, אדוני', אמר האיש, 'אינני מבין בהרצאות. אני רפתן ומבין רק בפרות. אבל אם אני מגיע בבוקר ורואה שהרפת פתוחה וכל הפרות ברחו חוץ מפרה אחת, האם לא אתן לה אוכל משום שרק היא נותרה?' דני הבין את המסר והחליט לתת הרצאה רגילה, כאילו הוא עומד לפני אולם מלא מפת לפה. הוא עלה לדוכן והחל להרצות בלהט כיצד העולם נראה פעם וכיצד הוא נראה היום, ולאיפה עוד הוא יכול להיזדרז. הוא התמקד במיוחד בתרומתם של הקיבוצים לזיהום האוויר ומתח ביקורת נוקבת על מצב איכות הסביבה במפעלים הקיבוציים.

הרפתן ישב בכיסאו ובתחילה האזין בעניין, אבל לאט לאט הוא החל להביט לצדדים באי נוחות ולחוש מותקף על לא עוול בכפו. הוא הביט בשעונו מדי כמה דקות, אבל דני נסחף בלהט הדברים והמשיך לדבר שעה וחצי. כאשר סיים את דבריו ירד דני מהבמה, לחץ את ידי המאזין הבודד, ושאל: 'איך הייתה ההרצאה?'

'שמע, אדוני', אמר הרפתן בכעס, 'אינני מבין בהרצאות. אני רפתן ומבין רק בפרות. אבל אם אני מגיע בבוקר ורואה שכל הפרות ברחו ורק אחת נשארה, האם אעמיס עליה את האוכל של כל הפרות שברחו?'

'קיימת ערבות הדדית בין כל יהודי ליהודי, ומכאן נובעת מצוות 'הוכח תוכיח את עמיתך'. אם אנו רואים מישהו עובר עבירה אנו מצווים להוכיחו ולהרחיקו מהעבירה, כי הוא אחינו. שינונו בניו של הקב"ה ויש בינינו קשר של ערבות והדדיות. יש אנשים שימחמירים מאד במצווה הזו, ושמים לתת מוסר לכל אחד, כמה שיותר. אולם הדרך הראויה היא לעשות זאת בנחת ובמתק לשון, ובשום פנים לא בהגבהת קול או בכעס. ככל שנמעיט בתוכחה ונקפיד לעשות אותה כמו שצריך, כך רב הסיכוי שהדברים ישפיעו ויכנסו לליבו של השומע. (הרב אבי בן אבנר – שלום לעם).

## סיפור לשבת

מאות אנשים מילאו את הכיכר הגדולה במרכז הכפר בציפייה דרוכה להודעות מעיר הבירה. המלך פאולוס נודע כמלך קשה ועריץ. הוא רדה בתנינו והכביד עליהם את עול המיסים, ולכן השמיעה על מחלתו הקשה הפיחה תקוות בלב האזרחים לעתיד טוב יותר. השמועות אמרו שהנסיד אלפרדו, יורש העצר המיועד, אינו קשוח כאביו, והוא אדם נוח לבריות שכל מטרתו להיטיב עם נתני הממלכה. לאחר כמה שעות הגיע ראש הכפר, נעמד על אבן גדולה במרכז הכיכר, והכריז: 'המלך פאולוס מת, ובנו אלפרדו ימונה למלך בטקס מפואר שיתקיים מחר בארמון המלוכה'.

אנחת רווחה חרישית בקעה מליבותיהם של כל הנוכחים. 'האם נכונה השמועה שהמלך החדש הוא בעל אופי נוח יותר?' העז אי מי מהנוכחים לשאל את השאלה שפינתה בלבבות כולם. 'אינני יודע זאת בוודאות', השיב ראש הכפר, 'אך שמעתי כי משלחות רבות מכל רחבי הארץ ויצאות לעיר הבירה לברך את המלך החדש ולהגיש לו תשורה בשם התושבים. במעמד זה יש אפשרות לבקש מהמלך שיקל את עול המיסים מעל תושבי האזור. עלינו לשלוח משלחת מכובדת מכפרנו, לברך את המלך ולבקש ממנו להקל מעלינו את העול'. הנאספים הסכימו לרעיון, ותוך כמה שעות הורכבה משלחת מכובדת שיצאה לעיר הבירה ובידיה דורות עבוי המלך. תור ארוך של משלחות השתדך לפני ארמון המלוכה, מכל הערים והכפרים ברחבי המדינה. הכול ביקשו להיכנס אל המלך ולברכו לרגל עלותו על כס המלוכה, ולבקש בהזדמנות הזו בקשות שונות. לאחר יומיים של המתנה הגיע תורה של משלחת הכפר, והם נכנסו לארמון.

'לכבוד מלכנו העריץ ירום הודו', פתח הזקן שבהם וקד קידה עמוקה, 'ממחוז רחוק באנו עד הנה לברך את הוד מלכותו כי יאריך ימים על ממלכתו אשר תיכון לעד בשלווה ובבטחה'. המלך הנחן בראשו והזקן המשיך: 'אנא מלכנו רב החסד, חוש נא על תושבי עירנו הממלים קשות לפרנסתם, שעול המיסים הכביד עליהם מאוד'. המלך התלחש קצרות עם המזכיר הממלכתי ופנה בחזרה אל חברי המשלחת.

'רואה אני כי הקושי מדבר מגרוככם, והנכם אזרחים נאמנים ומסורים. על כן אפסור אתכם ממס למשך שלוש השנים הבאות'. יתודה לך מלכנו רב החסד, השיבו חברי המשלחת בהתרגשות ויצאו שמחים למאושרים מהטרקלין. לאחר שכל המשלחות סיימו את ביקוריהן, כשכפי כולן בקשות דומות לחקלה בעול המיסים, עלה המלך הצעיר לטרקלינה של אמו המלכה, שהייתה אף היא טובת לב והיא שחינכה אותו להיות אדם נדיב. 'מה בפניך, בני? שאלה המלכה-האם, והמלך השיב: 'במשך הימים האחרונים הגיעו לארמון משלחות רבות עם בקשות להקלה בעול המיסים, ואת כולם פטרתי למשך שלוש השנים הבאות. עלי לדאוג לרווחת האזרחים ולוודא שהם אינם ממורמרים נגד שליטוני, כפי שהיו ממורמרים נגד שליטוני של אבי'. 'וכיצד תעשה זאת?' שאלה האם. 'ראיתי כמה הם היו מאושרים לקבל את ההקלות במיסים, וחושבני שאם אקל עוד את נטל המיסים, הם יהיו מאושרים עוד יותר'. 'עשה כהבנתך', אמרה האם, 'אך לפני כן עלך לחשוב - האם נדיבותך אכן הפכה את האזרחים למאושרים?' 'בוודאי', השיב המלך.

חיך קל עלה על פניה של המלכה המבוגרת ורבת הניסיון. 'אם כן, בטרם תדאג להמשך תחושת האושר, עליך לוודא שההקלות במיסים אכן גרמו לאנשים להיות מאושרים. פניך עדיין אינן מוכרות ויקל עליך להתחפש ולצאת לרחובות הממלכה בלי שיזהו אותך. לך עכשיו, והסתובב בין האנשים כדי לשמוע מה הם אומרים על מעשיך'. עשה המלך הצעיר כמצוות אמו, לבש בגדים פשוטים ויצא בשעת ערב מהפתח האחורי של הארמון.

לא עברו יותר מכמה שעות, והוא חזר בפחי נפש אל אמו. 'האנשים כבר שחחו מה עשיתי למענם ויש להם דרישות חדשות. האם זיכרונם כל כך קצר? האם כבר הספיקו לשכוח את תקופת מלכותו של אבי?' חייכה האם ואמרה: 'בני היקר, הנה למדת את השיעור הראשון במלאכת השלטון. כסף לא עושה אנשים מאושרים. גם אם תחלק את כל רכושך בין תושבי הממלכה, הם יהיו אולי עשירים, אבל לא מאושרים. רק אם תמשול בחסד וביישר לאורך השנים, תשפוט את העם בתבונה ותדאג לעתידו ללא לאות, יהיו האנשים ברבות השנים מעט יותר מאושרים מאשר הם כיום'.

'אושר אמיתי אינו נובע מדברים ברי חלוף. לא כל דבר טוב שקורה לאדם הופך אותו למאושר. הנאות חולפות ובייליים גשמיים יכולים לגרום להנאות ולריגושים קצרי מועד, אך לעולם לא יתנו סיפוק עמוק ואושר אמיתי'.

בפרשת השבוע אנו קוראים 'והארץ לא תימכר לצמיתות כי לי כל הארץ, כי גרים ותושבים אתם עימדי'. מצווה זו באה להזכיר לנו שאנו תושבים זמניים בעולם הזה. רק אם נשקיע בערכים נצחיים, במוסריות וברוך חיים ואוהב, נהיה מאושרים ונחווה חיים מלאי סיפוק ואושר. (הרב איתמר מאיר - שלום לעם)

## ללמוד משחמט

בא חסיד לפני הרה"ק ר' שלמה מסלונים הי"ד זיע"א והחל הרבי לספר ; "ממציא השחמט היה חכם גדול ופעם בא לפני מלך חכם שהתפעל ממנו מאד. שאלו המלך : "איזו מתנה אתה רוצה?" אמר הממציא : "יש במשחק 64 משבצות. יתן לי המלך חיטה אחת למשבצת הראשונה, כפול ממנה לשניה, כפול ממה שבשניה לשלישית וכך הלאה עד למשבצת ה-64". צחק המלך וחשב שיצטרך לתת מספר קטן של חיטים והחל לחשב. במשבצת האחרונה הגיעו למספר בן 24 ספרות. כך קורה בדברי תורה : אם תעזובי יום יומים אעזובך" (רש"י דברים יא). כאשר אדם נחלש יום אחד מעבודת הבורא, למחרת, יומים ולמחרת ארבעה וכן הלאה, עד שיגדל המרחק לימים רבים". שמע החסיד והחל לבכות והרגיעו הרבי ; "אבל חז"ל אמרו ; 'מדח טובה מרובה.. (סוטה יא). כששב היהודי להקב"ה מתעלה הרבה למעלה ממה שהתרחק".

## סגולה להתעלות

קבוצת אברכים יראים באה לפני הרה"ק ר' שלמה זלמן אויערבך זצ"ל ושאלה בניהם ; "ירצונם עז להתעלות בעבודת הבורא, להתקרב אל ה' ולחזר במצוותיו. ואין הם יודעים במה להתחיל להחמיר ולדקדק?" השיב להם הרב באלתר : "למה לכם חומרות וחששות, אין בהם כל צורך, העיקר הוא שתקבלו עליכם לקיים כראוי את עיקר ההלכה באופן ראוי לכתחילה ולא בדיעבד". האברכים לא הרפו והתקשו לבקש דרך לדקדק יותר בתחלה ולהתעלות בקרבת אלקים. שמע הרב והתרצה לבקשתם וכך היו דבריו : "כל החומרות וההידורים לא ישוו להידור אחד קטן בצניעות" בעניני קדושה וצניעות יש לכל הידור קטן משמעות לאין שיעור, המרוממת ומקדשת את האדם לבוראו, כמאמרם ז"ל : "כל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה" (ויק"ר כד ו) מי שנפשו צמאה לרוחניות, עיקר ותחילה הן הצניעות והקדושה. (עולמות של טוהר)

## פינת ההלכה

- א. לפני שמפרישים חלה מברכים : "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וצונו להפריש חלה תרומה". [אוצר דינים לאשה ולבת עמוד תרסט]
- ב. אף על פי שברכות המצות מברכים מעומד, אפשר לברך ברכת החלה בין מיושב בין מעומד, מפני שהחלה באה להכשיר למאכל, ודמי לשחיטה. [אוצר דינים עמוד תרעג]
- ג. מי שאינו לבוש בבגדים כל גופו, אין לו לברך ולהפריש חלה, אף על פי שהוא יושב. אבל אשה מותרת, והוא שיהיו פניה של מטה טוחות בקרקע. [אוצר דינים עמוד תרעג]
- ד. הנמצא במקום מטונף שיש בו ריח רע, וכגון בבית האסורים וכדומה, ולש שם עיסה, ואין לו אפשרות לצאת למקום אחר, אין לו לברך על הפרשת החלה, שאין מברכים במקום מטונף. אולם רשאי לקיים את מצות ההפרשה, ולהפריש חלה על ידי שיקח משהו מהעיסה, ויאמר הרי זו חלה, אך לא יברך. [ואין הברכה מעכבת את ההפרשה]. [אוצר דינים עמי תרעג]
- ה. מיד לאחר הברכה נוטלים כמות של כל שהוא מהעיסה, ומפרישה, ומנהיגו לומר : "הרי זו חלה". ומכל מקום אם הפריש חלה ולא קרא לה שם, הפרשתו מועילה. ובפרט היכא שברך, דהברכה היא כמו קריאת שם. וגם אם לא בירך מנהיג במחשבו. [שם עמי תרעה]
- ו. לאחר ההפרשה נוטלים את החלק המופרש, ושורפים אותו באש, או על הגז. ויש לפרסם הדבר שגם כיום לכתחלה מצוה לשרוף את החלה, ולא להסתפק בעטיפתה בנייר וזריקתה לפח אשפה. [אוצר דינים לאשה ולבת עמוד תרעו]
- ז. לכתחלה טוב לזוהר שלא ליהנות מהשריפה בעקיפין, כגון להניח החלה תחת קדרה שהאש תחתיה דולקת, שהרי מוסיף אש לתבשיל שיתבשל מהר יותר. אולם עכשיו אין הכל נוהגין בזה, דלפי גודל התנור וגודל ההיסק של התנור לא חשבי הנאה כלל. ואם אין אפשרות לשרוף החלה, יש לכורכה בנייר ולהניחה באשפה. [אוצר דינים לאשה ולבת עמוד תרעז]
- ח. יש נוהגים שלאחר הפרשת החלה אומרים פרק כ"ה בתהלים, לדוד אלכך ה' נפשי אשא, ופרק ל"ד בתהלים, לדוד בשנותו. [אוצר דינים לאשה ולבת עמוד תרעח]

## לרפואת: ברוך בן רחל הי", נעימה בת מונבר תחי'

ניתן לקבל את העלון לזיכוי הרבים במייל: GIDON@EFROT.ORG.II

## העלון מוקדש - נא להתפלל על השמות הרשומים להלן. תזכו למצוות.

### לרפואת: הרה"ג שמואל בן חנה (זעפרני) הי"

ראובן בן נעימה הי", אבנן בן נעימה הי", שמואל בן רחל לאה הי", סאיר בן סעדה הי", נעם בן הילה הי", ששה בן שמחה הי", דוד בן שמחה הי", שמעון בן שושנה הי", הראל בן עיריית הי", רפאל חי בן עיריית הי", אלון בן סימה הי", יוסף חיים בן אסתר הי", מאיר בן אסתר הי", יקיר אפרים בן רחל דבורה הי", שבתאי יחיאל חי בן גאלה הי", רחל בת שמחה תחי', אהובה אפרת בת שושנה תחי', איילה בת רות תחי', עדינה בת רחל תחי', סרים חנה בת שמחה תחי', אסתר בת שושנה תחי', לינדה בת רינה תחי', אסתר בת דינה תחי', אפרת בת זילפה תחי', חוהיה בת יעל טיכל תחי', סירה בת רחל תחי', נעה בת רחומה תחי', אושרת בת סלמה תחי', קרן בת נצחיה סוריה תחי', לבנה בת עליזה תחי', שרה בת שמחה תחי', נועה רבקה בת שרה תחי', לילך בת סימה תחי'

## סיפור לשבת

שלום, האם אני מדבר עם הרב ראובן מאיר? בקע הקול מן הטלפון. 'כן', בבקשה? השיב ראובן. 'אני חקלאי מדרום הארץ' פתח האיש מן העבר השני 'למרות שאני לא דתי, הגעתי השנה להחלטה שעלי לשמור שמיטה, האם אני יכול להיפגש איתך? 'ראובן מאיר, שהוא אחד מרכזי קרן המסייעת לשומרי שמיטה היה מופתע מהשיחה. בדרך כלל קשה מאוד לשכנע חקלאי לשמור שמיטה כהלכתה, וכאן מגיע לפתע חקלאי המגדיר את עצמו כילא דתי ומביע נכונות לשמור מיוזמתו שמיטה כהלכה, הדבר נשמע מעניין עד מאד... בשעה היעודה נפגשו השניים והחקלאי שהציג את עצמו בשם ליאור, החל לספר : 'אני חקלאי בישוב בדרום הארץ והשנה החלטנו אני ואשתי לשמור שמיטה אבל אין לנו שום מושג כיצד עושים זאת ובמה זה כרוך', ראובן החל להסביר לו את משמעות מצוות השמיטה ופרט לפניו את הפרוצדורות המורכבות הכרוכות בהכנת השדה לשמיטה. 'זה באמת מעניין, עד היום היו לי מושגים בסיסיים בלבד אודות השמיטה, אני מבין שזה הרבה יותר מסובך ממה שחשבתי' אמר ליאור. 'הניסיון לא קל', הסביר ראובן 'אבל תדע לך שיש הרבה עזרה ממרום, על כל צעד ושעל'. 'את זה אתה לא צריך לספר לי', הפתיע ליאור, כשחיוך מופיע בקצה פיו. 'למה כוונתך?' הסתקרו ראובן. 'האם יצא לך להיווכח בעזרה השמימית הניתנת לשומרי שמיטה?' שאל בחיוך. 'הדבר החל לפני שלש שנים', החל ליאור לספר, 'יום אחד שוחחנו אני ואשתי אודות העובדה שאנו חיים בארץ ישראל ואנו יהודים, אבל אין לנו כל מושג ביהדות. לא ייתכן כל זה אומר לגבנו. ומסקנת הדברים הייתה, להתחיל כל ערב לקרוא יחד עם כל המשפחה כמה פרקים בתנ"ך. וכך, מדי ערב באווירה נעימה, אנו מתיישבים עם הילדים בגינה שותים משחו טוב, וקוראים כמה פרקים בתנ"ך...'

יואז, יום אחד אנו מגיעים לפרשת בהר, אנו מתחילים לקרוא את הפסוקים ומתגלה לעינינו ציווי מאד מיוחד : 'כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושתבה הארץ שבת לה' - שש שנים תזרע ושיש שנים תזמור כרמך ואספת את תבואתה, ובשנה השביעית שבת שבתוך יהיה לארץ! שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור...! הבטנו אני ואשתי אחד על השני מופתעים, באותם זמנים לא היו מקררי ענק לאחסון תוצרת חקלאית סייטונאית. כיצד אם כן עם שלם המתפרנס כולו מן החקלאות יכול לעמוד בציווי שכזה, אחת לשבע שנים לא לזרוע לא לקצור ולא לגדל שום דבר הניתן לאכילה?! בסופו של דבר מצאנו את התשובה בהמשך : 'יוכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית, הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו?!' וכאן באה תשובה שמאד הפתיעה אותנו : 'יוצוית את ברכתי לכם בשנה השישית ועשת את התבואה שלש השנים... וזרעתם את השנה השמינית ואכלתם מן התבואה ישן עד השנה השלישית עד בוא תבואתה תאכלו ישן!'. הבטנו המומים אחד בשני, כיצד התורה יכולה להבטיח דבר כזה? יואז אשתי זורקת לחלל האוויר : ליאור, בא נבדוק את זה, בא נחליט שאת כל החלקות שלנו אנו משביתים בשמיטה, ונראה מה קורה בשנה השישית, מה דעתך? 'החלטתי להיענות לאתגר. לאחר מספר בירורים נודע לי שאנו עומדים בשנה החמישית, החלטנו לעצמנו שעוד שנתיים נשמור שמיטה והתחלנו לצפות בכליון עיניים לבואה של השנה השישית. בסופו של דבר הברכה ביבול לא הופיעה אצלי פי שלש!'

יאז מה קרה? שאל ראובן בסקרנות. וליאור השיב : 'אני חקלאי כבר שלשים שנה, כל שנה הרווחים הם פחות או יותר אותו הדבר, אולם השנה קרה לי משחו מאד מוזר, השנה הרווחתי פי חמש!'

יאני מגדל בארבעים הדונם שברשותי פלפלים, בעיקר לייצוא לחו"ל, בדרך כלל אני מוכר קילו פלפלים במחיר סייטונאי של שלושה שקלים, השנה פנו אלי מכל העולם שאייצא את הסחורה שלי דווקא אליהם, המחירים שהציעו טיפסו ועלו, ולבסוף קילו של פלפלים נמכר במחיר סייטונאי של 18 שקל לקילו!'

יבהמשך הגיעו פניות מכל העולם, לא הבנתי מה קורה, התחלתי לברר ואז נודע לי שיש מחסור של פלפלים בעולם, מדינות שונות באירופה ובראשם ספרד השתמשו בחומר ריסוס שיוצר בסיס, ובסופו של דבר התברר כרעיל מאוד, כל התוצרת החקלאית של אותן מדינות אירופאיות נוספות הלך פשוט לפח. נוצר מחסור עולמי בפלפלים, והמשווקים חיפשו נואשות בכל מקום בעולם אחר מטעי פלפל, כשנודע להם עלי, הם היו מוכנים לשלם הון תועפות על מנת לזכות בתוצרת החקלאית שלי. אמר ליאור בסיפוק. והמשך : 'זהו, אז הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה...'

יבפרשתנו מבארת התורה את השכר הרב המובטח לשומרי השמיטה. סיפור אמיתי זה ממחיש לנו עד כמה דברי התורה נכונים אף לימינו, ואדם ששומר את השמיטה ומוסר את נפשו על מצוות התורה זוכה לברכה בכל מעשי דינו. (דוד קליינר - עלון שלום לעם)

### לעי"ב:

איוב בן יצחק ז"ל, יניב בן שולה ז"ל, מיכאל בן יפה ז"ל, עזרא בן גאדאלה ז"ל, יש אסרגי בן בת שבע ז"ל, דוד בן גאלה ז"ל יצחק בן רבקה ז"ל, יעקב חי בן שרה ז"ל בנימין בן שמחה ז"ל, חיים בן לאה לילה ז"ל, יהודה בן נב"מה ז"ל (למשפ' אסייג) חנום בת סנוור ז"ל, תרז בת שרה ז"ל, חוסי בת שרה ז"ל, אסתר בת טאט ז"ל, רחל בת רבקה ז"ל, לאה בת נסרין ז"ל, סימה בת זאבה ז"ל, עדנה בת חנה ז"ל, בת-שבע בת אסתר ז"ל, חשנה בת נסיקה בת סרים ז"ל (סופר) לאה בת שרה ז"ל (חלדרוב), ליאת חיה בת ג'צן ז"ל אסתר בת חנה ז"ל (מאנוניא)

### לזיווג הגון בקרוב:

אריאל בן דינה הי", משה בן סימה הי", שלמי שלמה בן סרים תנה הי"ו ריעות בת רחל תחי' נטלי ענת בת אייסי תחי' לזרע קודש בר קיימא: יוסף בן שושנה חסיד הי", סליה אלומה בת סרים תחי', ספיר בת רבקה תחי' רחמים בן יפה הי"ו רינת בת אלונה תחי'

לתגובות והנצחות לשיעורים והרצאות : GIDON@EFROT.ORG.II 052-7135074

ניתן לקבל את העלון במייל. כתביה : הרב גדעון לי שלי"א

העלון בהוצאת:

מלך הדפסה מתקדמת

# { אז נדברו }

פרשת בהר תשע"ט | גליון מספר: 418 | לסדר: "וישבתם על הארץ לבטח"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מדי שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש 34 (פינת דסלר מש' דרייפוס) 0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א' קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **ביוזשלים** בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

**בבנק**

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

**באשראי:**

"נדרים פלוס"

"קהילות"

**בטלפון:**

(מענה ממוחשב)

0799-654321

## כל דאלים גבר... קדימה... אלימות... הקרב על החיים...

בחושן משפט יש מושג שקוראים לו "כל דאלים גבר" יש שטחים אפורים שלא ברור מי הבעל הבית... אין אפשרות להכריע למי זה שייך... ואז הכלל הוא: כל דאלים גבר... מי שיש לו יותר כח... ויותר שרירים הוא זה שיקח... בפשטות איך כולנו מבינים את המושג הזה??? שהיות ואין הכרעה... אז אין ברירה... אלא לתת לאריה להיות מלך החיות... ומי שיהיה הכי בריון והכי חזק ינצח... לא ככה???

אבל לא!!! רבינו הרא"ש אומר שזה סוג של בירור... היות ויש לנו פה חפץ שאנחנו בדרך הרגילה לא מצליחים לברר למי זה שייך... אז יש לנו דרך מיוחדת איך לברר את זה... פותחים את המגרש... מניחים את החפץ באמצע... בבקשה... תריבו על זה... בא נראה מי ילך על כל הקופה וינצח... אומר הרא"ש: מי שזה באמת שייך לו הוא יהיה הכי אלים!! והוא ילך עד הסוף והוא גם ינצח!!!

ממילא כל דאלים גבר זה לא סוג של בריונות... אלא סוג של בירור... כי מי שזה באמת נוגע אליו... וזה באמת שייך אליו... הוא מפשיל שרוולים ומכוין את כל האקדחים ולכן מגיע לו גם לנצח...

### את המסר הזה אנחנו צריכים לקחת לעצמנו...

אתה רוצה שאני אסביר לך בעברית מה זה "כל דאלים גבר"??? בבקשה: כשיש ויכוחים בין שני אנשים... מהר מאוד נכנסים אנשים זרים לתמונה... או שזה המשטרה והבית משפט או הבית דין... ואז כל העסק נהיה ממלכתי או דפלומטי... יש דיונים... שומעים שני צדדים... מציעים פשרות... אבל ברגע שכולם זזים לצד ואומרים לך: אדוני... קדימה... הכביש פתוח... תפעיל שרירים ובא נראה אותך... צא לדרך... כאן אתה פתאום מוצא את עצמך מנחית כזה אגרוף על השולחן... ומכריז בשאגה: היו לא תהיה!!! או היו כן תהיה!!! זה בדיוק מה שקורה במלחמת היצר... ביום יום יש כל הזמן דיונים ותיווכים בין היצר הטוב ליצר הרע... יום אחד אתה בחיזוק ויום אחד אתה בריפיון... יום אחד אתה מאשים את כל הצוות של הישיבה בזה שאתה לא יוצא מהמיטה... יום אחד אתה מנסה להשתנות... אולי נלך לחיזוק... וכל היום נערכים דיונים שלא נגמרים בין היצר הטוב ליצר הרע... ואתה מקשיב בסבלנות לשני הצדדים... כן... אתה מאוד דפלומט... עד שיום אחד אתה פתאום נצמד לקיר ואז אתה מרגיש שכולם זזים לצד... ואז פתאום אתה מרגיש קריאה מבפנים...

קדימה!! אדוני היקר... אתה פה הבוס... אתה פה המחליט!! אתה פה מקבל ההחלטות!! ותכלס... תדפוק על השלחן ותחליט איפה אתה... כל דאלים גבר... הכל תלוי בשרירים שלך... הכל תלוי ברצון שלך... וברגע שאתה קולט שזה באמת תלוי רק בך!!! אתה פתאום מגלה שיש לך מספיק שרירים!!! אתה מספיק אלים בשביל לעמוד על דעתך!!! רק מה?? עד עכשיו הרגשת שיש פה ניזון... יש פה ישיבה ומשגיה וצוות ויש לי טענות עליהם... או יש פה בחורים לא טובים שהם גוררים אותי ואני נורא מסכן והם אשמים בכל הירידה הרוחנית שלי... וכל מה שצריך זה בסה"כ להזיז את כולם לצד ולהגיד לך: אדוני!!! תשכח מזה!!! אתה הבעל הבית... הכל תלוי בך... הכל מתחיל ונגמר בך... תפשיל שרוולים... תעשה שרירים... ותתחיל לדהור קדימה... **כל דאלים גבר!!!** איפה שבן אדם מתנהג בכוחנות יתירה זה סוג של הוכחה שזה בוער אצלו ואמיתי אצלו וזה שייך לו ומגיע לו ביושר!!!

אם אתה יושב בישיבה ונגרר אחרי בחורים לא טובים... ואתה יושב כל היום בחדר ממורמר וכל הזמן מחפש אשמים למה זה קורה לך... אז יופי... מצאת אשמים... אבל תכלס... התירוצים האלו לא באמת מתקבלים... ומסיבה מאוד פשוטה: כי בינינו... אם הייתי לוקח לך את המקום בחדר אוכל... האם היית נשאר בחדר בפנים נפולות ומאשים אותי שבגללי אין לך מקום?? לא!!! אלא מאי?? היית מגיע כמו חמום מוח ומרים אותי עם הכסא כאדם המעביר פקק מעל פי צלוחית" ומראה לי מה זה כל דאלים גבר... ואם הייתי שואל אותך למה?? היית שואג לי לתוך האוזן: כי זה שלי!!!!!!!

אז יופי... אם באמת אכפת לך לגדול בתורה ובעבודת ה'... ורק אלה ואלה מוציאים אותך מהלימוד ומורידים אותך ברוחניות וכו'... קדימה... כל דאלים גבר... תצא עעעעעליהם חמום מוח בדיוק כמו שהיית יוצא על מישהו שנגע לך במשהו שבאמת שייך לך... ותבהיר להם חד משמעית: הרוחניות היא שלי!!!! ואתם תעופו מכאן לכל הרוחות ואל תעיזו לאיים על השיעור קומה הרוחני והאנושי שלי... בשמים מחכים לאלימות הזו שלך!! מחכים לשרירים שלך!! מחכים לראות עד כמה אתה שייך לזה... כי שוב: כשלקחו לך משהו ששייך לך ידעת להרים קול זעקה ולעמוד על שלך... אז איפה אתה עכשיו... בשמים מצמידים אותך לקיר והקב"ה מזמין את השאגה הזו... את הכל דאלים גבר הזה...

בעולם הגדול אנשים יודעים לעמוד על שלהם... בן אדם יודע לעשות שרירים כי הוא יודע שבנפשו הוא... ואילו דווקא בעבודת ה' יש לפעמים תחושה כזו מחבקת של דרכי נועם... אדוני... כי לא דבר ריק הוא מכם כי הוא חייכם!!! זה החיים שלי!!! ואני לא הולך למכור את החיים שלי... אני לא אתן לחברה ולכל מיני זוטות להכריע את גורל החיים שלי... כל פעם שמגיע אלי בחור ומספר לי על חבר לא טוב שיש לו... שהוא מוריד אותך... ולא יודע איך להתפטר ממנו... לא נעים לי... ואם אני אנתק איתו קשר הוא יפגע... ומה יגידו החברים... אני שואל אותך: אדוני היקר... תחשוב שאתה תמשיך איתו ככה עוד שנה שנתיים... ואז למפרע... אתה לפתע תקלוט שהוא הרס לך את החיים וכעת אתה סמרטוט בגללו... כשתקלוט את זה אתה פתאום תחליף דיסק ואתה תתנהג כמו חיה פצועה... אתה תבעט בו בעיטה אחורית בשיא העוצמה... ותעיף אותו על טיל ולא תתחשב בו לרגע... נכון? אז ל-מה אתה מחכה?? אתה מחכה שזה יקרה ורק אז תזכר להתנהג כמו אלים?? עכשיו תהיה אלים!! עכשיו תעמוד על שלך!!! עכשיו תעמוד על נפשך ועל היידישקייט עם אגרופים קמוצים מכל החלטה: עובדת ה' היא שלי!!! הרוחניות זה החיים שלי!!! ויסעו מרפידים ורק ככה מגיעים להר סיני.



## ניתן לקנות חוברת "בשוא גלי"ו"

על ענייני ל"ג בעומר והמסתעף.

ניתן לקנות בכתובות אלו בלבד:

בני ברק חז"א 34 מינת דסלר משפ' דרייפוס  
קיבוץ גלויות 9

ירושלים: בית ונג' רח' הרב פרנק 29 קומה ב'  
רמות-רובין 47 קומה ב'

קרית ספר מרומי שדה 3 052-7174781  
ברכפלד-- 0533109169 (כולל טרחת שלמה)

חיפה: דמוס שכפולית.

---

### אודות האולטימטום: תענוגים או תורה...

הרמב"ם אומר בהלכות תלמוד תורה: שאין דברי תורה מתקיימים באלו שלומדין מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה... תמיד כשהייתי קורא את הרמב"ם הזה הייתי מרגיש החמצה בלב... הרמב"ם אומר לי: אין ברירה... אם אתה רוצה להיות תלמיד חכם אתה חייב להיפרד מהתענוגים... אי אפשר להיות מהחיים וללמוד תורה...

אאאוף... קשה לי להיפרד מהתענוגים... אני כן רוצה ליהנות מהחיים... אבל מה אפשר לעשות... הרמב"ם מציב לי אולטימטום או תענוגים או תורה...

ככה תמיד הרגשתי... עד שהשנה בערב פסח... החלטתי שאני הולך לקנות יין ככה משובח לפסח... עכשיו: בשקט בשקט... לא לפרסום... אני לא מבין מהחיים שלי ביין... אבל הגעתי לחנות היינות עם פרצוף קשוח... כאילו אני מבין... ובקשתי מהיין... תביא משהו טוב לפסח... משהו בשמונים שקל... הוא נותן לי לטעום... ואני שותה ככה ברצינות... איכ... זה בכלל לא מתוק... אה... אז הוא ראה עם מי יש לו עסק... אז הוא התחיל להסביר לי: נכון... זה יין לא כ"כ טעים!! אבל יש לו סיומת כזו מעניינת... סיומת עגולה... (מה זה עגולה? אין לי מושג... מה שבטוח... זה ח"ו לא משולש... טוב... תביא עוד משהו לטעום... אתה רואה? זה יותר טעים... יותר מתוק... אבל פחות חזק... ותשתה גם את זה... זה אמנם פחות טעים אבל יותר חזק... עם סיומת יבישה...

בקיצור: אני אמנם לא כ"כ הבנתי מה הוא אמר... דבר אחד כן קלטתי... קלטתי שהיית ואני לא מבין מהחיים שלי ביין... אז אני מגיע כמו ילד שרוצה ממתק... שיהיה מתוק... הכי מתוק שיש... ככה אני מגיע ומבקש יין טעים... שיהיה מתוק... שיהיה בו המון סוכר... ותכל'ס... מי שמבין ביין יודע... שטעים זה סוג מאוד מסוים של טעם!! כי חוץ מטעים יש חזק... יש סיומת... יש כל מיני דברים אחרים בין שהם הרבה יותר דומיננטיים מהעוד כמה כפות סוכר שהם דחפו שם... שבשלב זה לא צריך יין... אפשר גם לקנות שוקולד אפיה... הוא יותר מתוק...

הוא הדין כאן!! אנחנו נמצאים בדור שאנחנו מאוד מאוד אוהבים תענוגים... מאוד אוהבים להנות... כל מילה שניה שלנו זה להנות... אתה נהנה או לא נהנה? וצריך לדעת שהנאות האלו המוכרות לנו... זה סוג מאוד מסוים של הנאה!! כי מי שמבין באמת בהנאה יודע שחוש מטעים... יש גם חזק... יש גם סיומת... יש גם סיפוק... יש הנאות קצת יותר ברמה מאשר סוכר... ממילא... כשהרמב"ם אומר לך: שאין דברי תורה מתקיימים באלו שלומדין מתוך עידון... אל דאגה... הרמב"ם לא עומד עליך עם מקל... וכל דבר שהוא ערב וטוב ונעים... הוא נהיה פסול!! לא!! הוא מדבר על סוג מאוד מסוים של הנאות שיש לנו... שבגלל שאנחנו מצומצמים... אז זה הדבר היחיד שאנחנו יודעים... אומר לך הרמב"ם: תפסיק להכיר רק את ההנאה של עידון... תפקח את העיניים... תתחיל להבין בינה של תורה... האם פעם יצא לך ליהנות מהנאה של חזק... מהנאה של "ממית עצמו עליהם"? אל תהיה לי כמו אדון אז נדברו שמגיע לחנות יינות ומבקש יין מתוק עם הכי הרבה סוכר... זה לא נובע אצלו מרצון ליין הכי משובח... אלא מפרמטיביות וחוסר הבנה בהנאות... תפתח ראש... תתחיל להבין ביינות... תתחיל להבין במתיקות אמיתית של תורה... עונג של חזק... נאריך בזה בהזדמנות...

## הממציא הראשון בהסטוריה!!! זה יכול להיות אתה!!!

קראתי פעם על ההיסטוריה של המכוניות... מתי יצא הרכב הראשון ומי הוציא אותו ואיך זה התחיל...? וראיתי דבר מדהים... שעקרונות המכונית הראשונה בהיסטוריה יצאה כבר בשנת התק"ל!!! זאת אומרת: כבר בתקופה של הגאון ובעל התניא... כבר אז באופן עקרוני היה אפשר להתחיל לנסוע במכונית... ההמצאה האדירה הזו כבר אז ירדה לעולם... רק מה? איפה זה נתקע? למה זה התעכב קרוב למאה שנה עד שזה יצא???

כי מי שהמציא את המכונית הראשונה... היו לו שתי בעיות!!! הבעיה הראשונה: לא היה לו מספיק בטחון עצמי!!! דבר שני: הוא שכח לעשות בלמים במכונית!!!

והוא באמת המציא את המכונית... ובנה כמו ידיו את המכונית הראשונה בהסטוריה... המכונית הייתה נראית כמו מרכבה של סוסים... רק נוסעת לבד... מעצמה... והנה... הגיע היום להשיק את זה לראשונה... והממציא יצא בהתרגשות לשבילי העיירה עם ה"מרכבה" המיוחדת שלו... והנה... כל העיירה רואים מרכבה מוזרה שנוסעת מעצמה בלי סוסים... ומשום מה אנשי העיירה לא היו בקטע להתלהב... ובמקום להתפעל מההמצאה האדירה הם התחילו לצחוק עליו... מה זה מרכבה שנוסעת בלי סוסים... איזה מין דבר מוזר ומשונה זה... **תבין**: במקום להיות המומים מההמצאה האדירה ולנסות להבין איך זה יכול להיות ואיך עשית את זה... הם משום בחרו לזלזל בזה... (אתה שואל איך יכול להיות שככה הייתה התגובה שלהם? זה ממש לא שאלה!!! אני מכיר הרבה מקרים כאלו... אני מכיר המון בחורים בני עליה... שלראות את ההשקעה שלהם בעבודת ה' ואת עבודת המידות הנאצלת שלהם זה פשוט מעורר השתאות... ותכל'ס... בטוח... בסביבה הקרובה שלהם... במקום להעריך אותם... רק צוחקים עליהם ומזלזלים בהם... כך שאני ממש לא מתפלל איך יכול ואותו אחד ישב לו כמו איזה מסכן בתוך הכרכרה שנוסעת לבד... וכולם צוחקים עליו ורצים אחריו... (ואולי אפילו זרקו עליו קצת בובקעס...) והוא ממש נעלב שככה צוחקים עליו... אבל הוא נשאר יושב על הכרכרה האוטומטית... ואז!!! קרה עוד דבר!!! פתאום בום!!! הכרכרה נתקעה באיזה עץ ונעצרה... ולמה היא נתקעה?? כי מנוע הוא ידע לעשות... אבל בלמים הוא משום מה שכח לעשות... אז המכונית כבר בנסיעה הראשונה נתקעה והתקלקלה וזהו!!! כאן זה כבר היה הכר ששבר את גב הגמלו! גם צחקו עליו... וגם זה נתקע... זהו... הוא ירד בבושת פנים מהכרכרה הזו... וגנז אותה לנצח...

---

אני חושב שיש בסיפור הזה מוסר השכל אדיר: תאר לעצמך שהיית פונה אליו ואומר: ממציא יקר... מה אתה נעלב? מה אתה מתייחס לאנשי העיירה הפרמיטיביים האלו?? יש לך מושג איזה המצאה אדירה אתה מחזיק בידיים?? אתה יודע שבעוד מאתיים שנה זה יהיה הכלי תחבורה מספר אחד בעולם?? אז מה אכפת לך שצוחקים עליך... וגם הבלמים ששכחת לעשות... נו... אז שכחת לעשות... בינינו... בלמים זה לא החכמה הגדולה... בלמים יש גם לסוס ועגלה... אז שכחת לעשות אותם... נו... זה הנושא?? תבין שיש לך עסק עם המכונית הראשונה בעולם... אל תתייחס למי שצוחק עליך... ואל תתרגש מפשלות נקודתיות וטכניות כמו בלמים ששכחת לעשות...

אבל לא!!! הצחוק והלגלוג של הסביבה הפרמיטיבית והבלמים שהוא שכח לעשות... גרמו לכן אדם לגנוז ולקבור את ההמצאה הגדולה ביותר בעולם לעוד מאה שנים!!!

---

ישב לו בחור בן עליה... אתה יודע מי אתה?? אתה יודע איזה כח אתה?? העקשנות שלך... העמל שלך... המוח היחודי שיש רק לך בלימוד התורה זה המצאה!!! זו המצאה יחודית שרק אתה משיק אותה לעולם... זה כח יחיד שאין אותו בכל העולם כולו!!! רק מה?? מגיעים כמה ליצינים... כמה בחורים שההיגיון זה לא החלק החזק שלהם... והם מזלזלים... צוחקים... והם כבר כמעט משפיעים עליך!!! הם כמעט מצליחים לשבור אותך!!!

**אל תתן להם את זה!! אל תחזור על הטעות של הממציא הראשון של הרכב**... הוא... שיהיה בריא... גנז את הרכב הראשון בהיסטוריה בגלל כמה איכריים פרמיטיבים שצחקו עליו... **אבל אתה לא תהיה כזה!!** אתה תחייך עליהם בחזרה ותגיד להם... תמשיכו לצחוק... תמשיכו "להבין" תמשיכו לחשוב שאתם החכמים הגדולים שיכולים לצחוק על כולם... אני כעת בונה את המכונית שלי!! בונה את האישיות שלי... ויום יבא ותחפשו אותי!!!

ואני אומר לך שככה זה!!! לאט לאט מיום ליום החיוכים המזופתים לאט לאט נמחקים... כל אלו שזלזלו בך מתחילים לאט לאט לבוסס בבוץ שהם בחרו לבוסס בו... ואתה מתחיל לפרוח... אתה מתחיל לנסוע על רכב במהירות 160... והם נשארים שם בכפר... ממשכים להיות איכרים... הם רק יכולים לספר בגאווה לנכדים שלהם שפעם הם היו חברים שלך... עד שאתה הפלגת לדרךך והמשתכח הלאה... ואילו הם נשארו באותו מקום... ככה זה!!!

---

**המוסר השכל השני שטמון כאן**: זה שהמציא את המכונית הראשונה... איפה הייתה הפשלה שלו?? בבלמים!!! הטעות שלו הייתה בפרט מאוד שולי... בחלק מאוד לא דומיננטי... ושם זה נתקע... **כך גם אצלנו זה ככה**: הרבה פעמים ההצלחות הגדולות שלנו נתקעות על שטויות!!! על פרטים קטנים... בחור מתחיל ללמוד טוב... מתחיל לעשות שטייג... ואז מגיע פה איזה קושי... או איזה דף קשה... ונאלצת לדלג... ובדיק היית מצונן... והכל ביחד נהיה כזה מעורבב... וגם יש לך איזה דמיונות של קנאה ותחרות ונדמה לך שהוא יותר ממך וכו' וכו' ואז נהיה לך תחושה כללית של הרגשה דפוקה וחוסר שביעות רצון... ויאלה... זהו... מרימים ידיים... ותכל'ס... אם היית יושב עם דף ועט ומנסה לחשוב... רגע... מה קרה... יום אחד לא הרגשתי טוב... ביום השני לא הלך עם החברותא... ואח"כ היה לי דימיונות שאני לא שווה כלום... נו... לכן מה?? לכן מרימים דגל לבן... כן... אותו אחד שהמציא את הרכב הראשון... פה היה לו איזה בעיה שולית עם הבלמים... ופה היה לו איזה מישהו שצחק עליו... ושתי ההרגשות הדפוקות האלו התערבבו לו ביחד... ויאלה... גונזים את הרכב הראשון בהיסטוריה!!!

**אסור שהטעות הזו תקרה גם לך!!** גם אם בדיק היום מישור זרק לך מילה לא במקום... ובדיק אתמול לא הבנת את השיעור... ובדיק השבוע החברותא לא הרגיש טוב... והכל ביחד יצר כזה הרגשה דפוקה... זה לא אומר שאתה צריך לעבור לאספנות... אתה עדיין המצאה אדירה!!! אתה עדיין הבשורה של הקב"ה... ועני כולם נשואות אליך... תפוס את עצמך בידיים... אל תבוש מפני המלעגים עליך בעבודת ה'... אל תתרגש משום נפילה נקודתית... וגם לא מעשר נפילות נקודתיות ביחד... שבע יפול צדיק וקם... אתה עדיין ההפתעה של כלל ישראל!!!!

---

הוא הדין כאן!! אנחנו נמצאים בדור שאנחנו מאוד מאוד אוהבים תענוגים... מאוד אוהבים להנות... כל מילה שניה שלנו זה להנות... אתה נהנה או לא נהנה? וצריך לדעת שהנאות האלו המוכרות לנו... זה סוג מאוד מסוים של הנאה!! כי מי שמבין באמת בהנאה יודע שחוש מטעים... יש גם חזק... יש גם סיומת... יש גם סיפוק... יש הנאות קצת יותר ברמה מאשר סוכר... ממילא... כשהרמב"ם אומר לך: שאין דברי תורה מתקיימים באלו שלומדין מתוך עידון... אל דאגה... הרמב"ם לא עומד עליך עם מקל... וכל דבר שהוא ערב וטוב ונעים... הוא נהיה פסול!! לא!! הוא מדבר על סוג מאוד מסוים של הנאות שיש לנו... שבגלל שאנחנו מצומצמים... אז זה הדבר היחיד שאנחנו יודעים... אומר לך הרמב"ם: תפסיק להכיר רק את ההנאה של עידון... תפקח את העיניים... תתחיל להבין בינה של תורה... האם פעם יצא לך ליהנות מהנאה של חזק... מהנאה של "ממית עצמו עליהם"? אל תהיה לי כמו אדון אז נדברו שמגיע לחנות יינות ומבקש יין מתוק עם הכי הרבה סוכר... זה לא נובע אצלו מרצון ליין הכי משובח... אלא מפרמטיביות וחוסר הבנה בהנאות... תפתח ראש... תתחיל להבין ביינות... תתחיל להבין במתיקות אמיתית של תורה... עונג של חזק... נאריך בזה בהזדמנות...



## הההלו:

### מה אתה עושה עם עצמן בחיים???

המושג ששמו "ביטול תורה!!" אין בחור ואברך שלא מתחככים ומתמודדים עם המצפון הזה יום יום או אפילו שעה שעה... תמיד הסתבכתי עם ההגדרה של זה... מה נקרא "ביטול תורה"? מצד אחד הגמ' אומרת שמי ששח שיחה בטילה כבר עובר בעשה ד"ודברת בם" ומצד שני: וכי כל דקה שאני מדבר או לא לומד אז אני כבר עובר על ביטול תורה... אם ככה העסק אבוד מראש... אני מרים ידיים מראש... אין לי מה להתחיל... בקיצור: הנושא הזה לא היה כ"כ מטופל... עכ"פ אצלי... וכשהנושא לא מטופל... אז זה דפוק מכל הכיוונים... כי להתחיל להתחזק להקפיד שלא לבטל תורה אני אפילו לא מתחיל... כי אני יודע שזה אבוד מראש... ואילו מצד שני להרגיש דפוק?? אני כן מרגיש... כל פעם שאני מדבר עם מישהו יותר מידי הרבה אז אני מרגיש הרגשה כזו של ביטול תורה... בקיצור: זה נקרא לצאת קרח מכל הכיוונים... **אבל!! איש בשורה אני:** אני לעצמי מצאתי את ההגדרה הנכונה של ביטול תורה... עכ"פ לטעמי... אני מודיע מראש: לא בטוח שאני צודק... יתכן שאתה לא תסכים איתי... יהיו כאלו אפילו שירצו לזרוק עלי סטנדרים... אין בעיה!!! בתנאי שאתם מביאים איתכם הסבר חילופי שיניח את הדעת... (לכה"פ לכם...) אבל להשאיר את הנושא הזה לא מטופל... זה לא בא בחשבון...

ובכן: בשביל להבין מה זה ביטול תורה... קודם כל צריך אחת ולתמיד להגדיר מה פירוש המילולי של "תורה!!" אז ככה: כשהיינו בישיבה קטנה אמרו לנו ש**תורה** הכוונה היא לשבת וללמוד תורה... ואם בחג השבועות היה קבלת תורה אז מה קבלנו שם?? קבלנו את סדר א' עיון וסדר ב' בקיאות... וכמובן שהגיע הזמן לגדול בשנה ולהבין את הדברים ברוב קצת יותר פנימי ובוגר... ולהבין מהי ההגדרה של **תורה**... מה קבלנו בקבלת **התורה... מה זה ה"דבר" הזה שקוראים לו תורה???**

ובכן: בקיצור נמרץ: (אל תדאג... לא כבד...) יש **תורה!** ויש **מצוות!!**

### מה ההבדל בין תורה ל--מצוות?? ההבדל הוא כך:

מצוות זה ציוויים נקודתיים מה יהודי צריך לעשות במקרים מסוימים... אתה קם בבוקר?? **יש מצוה** לקרא ק"ש ולהניח תפילין... אתה רוצה לאכול תפוח?? **יש ציווי** להפריש תרומות ומעשרות... אתה רוצה לאכול ארוחת בוקר?? **יש ציווי** לברך ברכת המזון...

עד כאן מצוות!!! והנה... ב"ה גמרתי לקיים את כל המצוות... גמרתי להתפלל... גמרתי לקרא ק"ש ולהניח תפילין... גמרתי לאכול ולברך ברכת המזון... את כל זה גמרתי... ועכשיו!!! אני יוצא לרחוב... ומסתכל ימינה ושמאלה קדימה ואחורה... **רגע... מה אני כעת עושה עם עצמי???** כן... **מה אני עושה** עם התפוח...? אני יודע... צריך להפריש תרו"מ...

**מה אני עושה** עם הבשר...?? אני יודע... מולח אותו ובודק את כשרותו...

**מה אני עושה** עם אבא שלי??? אני יודע... מצוה לכבד אותו...

אבל מה אני עושה עם **עצמי??**

זה כבר לא שייך למצוות!!! זה כבר תורה!!!

### התורה היא דרך חיים מה אני עושה עם עצמי!!

התורה היא הוראה... הוראת חיים!! מה אני אמור לעשות עם עצמי!!

בחג השבועות **הייתה קבלת התורה!!!** הקב"ה ביום הזה התגלה לכל יהודי ויהודי ומסר לו את הוראת חיי... את תכלית חייו... אתה פה לא לחינם... לא הגעת לחמם את הכסא... יש לך תפקיד... והתורה היא מפת הדרכים שממנה אתה אמור להוציא כל פעם את השליחות שלך מה אתה צריך לעשות עם עצמן כל רגע... זו ההגדרה של תורה!!!

**וכעת תקשיב טוב טוב:** זה א' ב' של שיעורי בית שכל יהודי צריך לעשות עם עצמו בעיקר!!! **בעיקר בימים אלו לקראת יום מתן תורה!!!**

תנחש למה?? כי בחג השבועות... מה קבלנו??

קבלנו את **התורה!!!** לא!! לא קבלנו מצוות... **קבלנו תורה!!**

את התרי"ג מצוות קבלנו לאורך כל הארבעים שנה במדבר... כל כמה זמן משה רבינו כינס אותנו ולימד אותנו עוד מצוה מתרי"ג מצוות... זה עדיין לא תורה!!! תורה זה יעוד החיים בעצמם!!! במתן תורה הקב"ה פנה לכל יהודי ואמר לו: אתה תפקיד!!! אתה לא סתם מטחנת בשר עם שמונים שנות אחריות... יש לך משימה בחיים!! אני צריך אותך פה איתי... ואתה צריך לזהות מה השליחות הכללית שלך בחיים בעבודת ה' וגם באופן פרטני מה אתה צריך לעשות בכל יום ובכל שעה. **זה תורה!**

וזה בדיוק מה שהארי הקדוש אומר: שחג השבועות זה יום גדול... למה?? כי **עיקר הוראת חיי האדם בשנה הקרובה תלוים ביום זה...** וכולם מסתבכים עם המשפט הזה של האר"י... כי יש כאלו שמוציאים מזה שחג שבועות זה כביכול יום הדין... ואז שואלים: מה... הרי ראש השנה זה יום הדין?? ממתי שמענו שחג השבועות זה יום הדין??

**והתשובה היא פשוטה מאוד:** בראש השנה נגזר **משמים** שאתה תחיה!!!

ואילו בחג השבועות **אתה בעצמך גוזר** מה אתה הולך לעשות עם החיים האלו!! אני מכיר המון אנשים שנגזר עליהם לחיות בשנה הקרובה... אבל מה הם עושים עם החיים שלהם? מה הם עושים עם עצמם?? זה כבר תלוי בהם... זה כבר תלוי בחג השבועות... זה כבר לא תלוי ביום הדין שזה שייך לרבש"ע... זה כבר יום הדין שתלוי בך... אתה תחליט האם לקחת את העניינים ברצינות ולהתחיל להגדיר לעצמך מה אני עושה עם החיים שלי או לא... **עכשיו**

**מה באמת** אדם צריך לעשות עם החיים שלי?? זה כבר באמת תורה שלימה... בשביל זה יש תורה... ולכל אחד יש את התורה וההוראה הפרטית שלו לפי הנתונים שלו מה היעוד שלו בעולם... יש אדם שהיעוד שלו הוא לשבת וללמוד בכלל כל החיים ובשעות הערב לחנך את הילדים שלו לתורה... זה מה שהוא עושה עם החיים שלו... ויש אדם שהיעוד שלו הוא לצאת בבוקר לפרנס את המשפחה... ובערב ללכת לעסוק בתורה... זו תכניית החיים שלו... ויש אחד שהיעוד שלו זה לכתוב אז נדברו וכשהוא גומר לשבת וללמוד... וכמובן שהיעוד של החיים זה לא רק בגגדול... זה גם יורד לפרטים הכי קטנים... כל יהודי צריך לסגור את הלו"ז היומיומי שלו מול התורה... וזה כמובן משתנה מיום ליום ומשעה לשעה ומאחד לשני...

---

**עד כאן הסברתי מה זה תורה!!!! אחרי שהבנו מה זה תורה...**

כעת ניגש לשאלה הבאה: מה זה **ביטול** תורה???

**פשוט מאוד:** אם תורה זה היעוד של החיים שלי!!! אז כל שינוי והיסח דעת מהיעוד של החיים זה ביטול תורה... **וכאן יש טעות מאוד גדולה!**

**מהי הטעות?? לדוגמא:** לפניך בחור שיושב ולומד בהתמדה סדר א' וסדר ב'... והנה יום אחד מישהו הביא לחדר עיתון... והוא התחיל לקרא איזה כתבה מעניינת והוא לא יכל לעזוב את זה... ובמקום לעלות לסדר ב' הוא נשאר בחדר וקרא עיתון... זה ביטול תורה?? **ברור! ביטול תורה!!!**

לעומת זאת: אני מכיר אדם שהיעוד שלו בחיים זה לעבוד לפרנסתו... מידי בוקר אותו יהודי יוצא לעבוד כדי להביא טרף לביתו... והנה... צהרים אחד הוא יושב וקרא איזה עיתון... וזו הייתה כתבה מאוד מעניינת... ו... והוא החליט שהוא "מברז" ולא מגיע לעבודה... הוא עשה לעצמו את החשבון... אז יורידו לי במשכורת... מה אכפת לי... לא מתחשק לי להגיע היום... תעשה משהו... ואני עומד ושואל:

**האם אותו יהודי עבר על ביטול תורה??** התשובה היא **כן!!!**

**כעת שים לב: למה?? למה אותו יהודי עבר על ביטול תורה??**

אז כששאלתי את השאלה הזו מה כולם ענו לי?? כולם ענו לי בלומד'ס... שהרי כל ההיתר שלך לא ללמוד זה כי אתה צריך ללכת לעבוד... אבל אם היום בצהרים לא הלכת לעבוד... אז בזמן הזה אתה יכול לשבת וללמוד... ולכן אם אתה לא לומד זה ביטול תורה...

**לא!!! זה לא נכון!! לא זו הסיבה שזה ביטול תורה!!**

הסיבה היא הרבה יותר ישר ולעניין: יהודי יקר: כפי שסיכמנו היעוד שלך זה לצאת לעבוד!!! התורה אמרה לך לצאת לעבוד!! וממילא בשעות האלו זו השליחות וזה היעוד שלך בעולם... ולכן: אם אתה

שמים לא תעזרו... כי יראת שמים יכולה לעזור למי שכבר התעורר... ורק צריך לעזור לו להתרומם מהמיטה... אבל מי שלא מסוגל בכלל להתעורר אין עם מי לדבר... **כאן צריך סיבה!!!** הסיבה זה ההצתת אליה... זה המצת הראשון... ממילא בחור יקר: אם עובר עליך עוד יום ועוד יום מדכא... שאתה פשוט לא מצליח לקום בבוקר... ואתה אובד עצות... אתה מרגיש שהגוף שלך מצפצף עליך ופשוט לא מתעורר... ואתה מנסה להפוך את העולם... מה עושים??

עזוב... תפסיק להשקיע בעוד שעות מעורר... או בעוד וועקער שישפוך עליך שתי כוסות ולא כוס אחת... או בעוד איזה קנס כספי וכו'... **העבודה שלך היא במישור אחר לגמרי...** שב עם עצמך בכובד ראש... קח דף ועט... ותחליט על תאריך של מועד החתונה שלך!! נניח שאתה כעת בועד רביעי... ולפי התחזית ומה שמקובל אצלך בישיבה אתה אמור להתחתן בועד ששי... בא נחליט מתי?? בזמן קיץ או בזמן חורף?? נו... מהר... תחליט... אין לי זמן... מתי אתה רוצה להתחתן?? חורף או קיץ?? חורף?? אין בעיה... תכתוב למטה תאריך: **נניח כ"ז טבת התשפ"א!!!** מקובל עליך?? **ובכן: כידוע...** כבר כתבתי כאן בעלון שכל בן אדם עובר שתי לוויית בחיים... הלווייה **השנייה** היא לאחר מאה ועשרים... ואילו הלווייה **הראשונה** היא בחופה... ובכן: כפי שסיכמנו (ונתרוצו הצדדים) בכ"ז טבת התשפ"א (פחות או יותר) הולכת להיות הלווייה שלך לחופה!!! וקיי"ל שכשמלווים את האדם לבית עולמו... לא הולכים איתו לא כסף וזהב ולא שעות שינה ולא שעות רבות של נייעס בחדר... ולא פיצוח גרעינים וגם לא שני תירוצים... רק מה הולך איתו?? מה שהוא עשה עם עצמו!!!

ובכ"ז טבת הולכת להיות הלווייה הראשונה והשמחה בעזה"ש בחיין!!!

### **אתה חייב להגיע לשם עם משה בידיים!!! זה ברור????**

השאלה היא מה?? בשביל זה יש לך כעת דף... והדף הזה כעת כמעט ריק... ואתה מוכרח לעשות שיעורי בית זריזים ולמלאות אותו איכשהו בתכנית מסודרת... תתייעץ עם הרבנים שלך... תעשה חשבון נפש... תעשה התבודדות... לא יודע מה... דבר אחד ברור: עד חג השבועות אתה חייב למלאות איכשהו את הלוח זמנים מול התורה... שהתורה תורה לך מה היעדים!!! אם זה כל סדר נזיקין... או כל סדר מועד... או שו"ע או"ח... מקסימום אם אתה מסתבך פשוט תגש ותשאל את אבא שלך ואת כל המבוגרים מאיתנו שמתרפקים על הגיל הזה ואומרים: הוי... כמה חבל שלא נצלנו אותו... לך תשאל אותם ל-מה הם בדיוק מתכוונים... **זה?? הגדרת את היעד?? הצלחת להגדיר לעצמך מה היעד שלך ע"פ תורה** בשנתים הקרובות בכלל ובחודש הזה בפרט ועד היממה הקרובה לפרטי פרטים... (כן... צריך שזה יהיה מתורגם לפרטי פרטים... לתכניה מעשית ליממה הקרובה... לא רק תכנית גלובלית לטווח של שנתיים) אם תעשה את זה ברצינות אמיתית... פתאום תראה שאתה מצליח להתעורר בבוקר... בטח!!! יש לך סיבה!! יש לך בשביל מה!!! יש לך תורה!! יש לך יעד בחיים!!! אחרי שיש לך כבר יעד בחיים... אחרי שאתה כבר מתעורר בבוקר... כאן צריך בסה"כ כמה טיפות קטנות של יראת שמים... ואתה כבר מתגבר כארי לעבודת הבורא... בהצלחה...

כעת לקרא ק"ש ואם הוא ישן... וכי זה נקרא שהוא עובר על ביטול תורה?? וכי מי שאוכל נבלות וטרפות... היעלה על הדעת שזה יחשב ביטול תורה... כי התורה הרי אומרת לך לאכול כשר... ואתה מבטל את התורה?? **מה התשובה??**

כפי שכבר הקדמתי לעיל... מצווה זה ציווי נקודתי!! ותורה זו הוראת החיים!!! כשאני עובר על ציווי נקודתי... כאן **בטלתי מצווה**... אבל מתי אני מבטל תורה?? **כשאני עובר על היעד שלי בעצמי**... זאת אומרת: לדוגמא: אם במקום לקום בבוקר ולהתחיל יום אני ממשיך לישון ועל הדרך אני כמובן גם מפסיד זמן ק"ש ותפילה... אז ככה: מצד הק"ש והתפילה... **כאן בטלתי מצווה**... אבל מצד השלעפצפץ והבריחה מהמציאות של היעד שלי בחיים... **זה כבר ביטול תורה!!! ולמאי נפקא מינה??**

לדוגמא: בחור שקם באחד עשרה בבוקר... כולם צועקים עליו... איפה היראת שמים שלך... מה עם קריאת שמע... מה עם תפילה... ה' ישמור...

**ואני חושב שזה טעות!!!** עזוב כעת את הק"ש ותפילה... עזוב מצוות...

**בא נדבר על תורה!!!** איפה אתה!!! **איפה אתה בעצמך!!!** איפה היעד שלך בחיים... אתה עד כדי כך סמרטוט שאין לך בשביל מה לקום בבוקר... זו הנקודה!! **על זה צריך לעשות את השיעורי בית העיקריים!!!**

בחור יקר: אם יש לך נטיה להישאר במיטה ולא לקום בבוקר... ואתה רוצה באמת לעבוד על זה ולמגר את התופעה עד הסוף... אל תתחיל לעבוד מהמקום של יראת שמים שלי... אוי... מה עם ק"ש... אוי... איך אני כבר מאחר זמן תפילה... **לא! אל תתחיל מהזית הזו!!!**

**אל תתחיל ממצוות!!!** תתחיל מהמקום היותר בסיסי... **תתחיל מהמקום של תורה!!!** תשב בינך לבין עצמך ותחשוב: **מה אני עושה עם עצמי??** מה היעד שלי בחיי העולם שהקב"ה נטע בתוכי?? לאן אני חותר בחיים שלי? **בזה תתמקד!!!** תכנס מטבחון עם התורה ותסגור יחד איתה את הקצוות מה היעד שלי בעולם ואיזה תוכן אני יוצק לעצמי בחיים... שזה מה שיוציא אותי מהמיטה... (ושוב: כמובן אתה צריך בסופו של דבר לסגור את המסקנות מול איש שמייצג את התורה... תלמיד חכם שמכיר אותך לעומק...) בקיצור: קודם תסביר לעצמך **בשביל מה לקום!!!** שיהיה לך בשביל מה...

אני מכיר בחורים שיש להם יראת שמים מופלגת... ובכל זאת לקום בבוקר נורא נורא קשה להם... **ולמה???** כי בשביל לקום בבוקר לא מספיק יראת שמים... **צריך בעיקר סיבה!!!** תן לי סיבה ויעוד למה לצאת מהמיטה!!! ומניסיון אישי רב בתחום הזה (בתור אחד שהייתי מעורר בישיבה במשך קרוב לאחד עשרה שנים) ההגדרה שמצאתי לזה היא כך:

מי שיש לו סיבה לקום בבוקר... הוא כבר מתעורר בבוקר!!! רק מה?? קשה לו. בשביל זה יש יראת שמים... שהיראת שמים עוזרת לו להתרומם מהמיטה... **לעומת זאת:** מי שאין לו סיבה לקום בבוקר... הוא ישן מידי חזק... **הוא בכלל לא מתעורר!!!** (כי הוא והשינה תאומים... גם השינה היא ביטול הסיבה וגם הוא בעצמו שרוי בביטול הסיבה... ולכן הוא והשינה משתלבים באופן כזה חזק שמים רבים ששפכתי עליו לא יוכלו להקיץ את השינה העמוקה הזו... וזה לא בציניות אלא זו ההגדרה) כאן יראת

לא הולך לעבוד... **זה עצמו ביטול תורה!!!** אתה מבטל את היעוד שלך!! אתה מבטל את התורה שהורתה לך שהשליחות שלך כעת זה לעבוד... הבנת את הנקודה?? בן אדם שלא עושה כלום הוא עובר על ביטול תורה!!! **לא בגלל** שהוא יכול ללמוד ולא לומד... אלא בגלל שהוא לא עושה את מה שהוא צריך לעשות!!! התורה לא בהכרח מבקשת ממך ללמוד כל היום... רוב האנשים בעולם לא אוחזים במדרגה שהם יכולים לשבת וללמוד כל היום... אבל מה כן?? התורה כן דורשת מכל בן אדם בעולם שיתאם איתה (כמובן יחד עם הרב שלו... שהוא מייצג את התורה ומעמיד אותך על האמת) מה הוא עושה עם עצמו בחיים... איך הוא מצדיק את קיומו וממלא את חייו בתוכן שיש בו מן השליחות שלו בעולם... התורה מבהירה לי בצורה חד משמעית: אתה נשלחת לכאן בשביל מטרה!! בשביל כבוד שמים ובשביל להמליך את הקב"ה בעולם!!! ומה שנדרש ממך זה לזהות את הפינה היחודית והמשבצת הנקודתית שלך כיצד ואיפה ואין אתה מבצע את זה... אז יש כאלו שזכו והיעוד שלהם בכבוד שמים זה לשבת באהלה של תורה מבוקר עד לילה... ואם הם יתבטלו מזה... **אז הם עוברים על ביטול תורה**... ויש יהודי שהיעוד שלו בכבוד שמים זה לכתוב את אז נדברו... ואם שבוע אחד הוא "יבריז" ולא יתחשק לו להוציא את העלון **זה ביטול תורה**... ולא בגלל שהוא לא למד... אלא בגלל שהוא לא עשה את היעד שלו!!! ויש יהודי אחר שהיעוד שלו זה לצאת לעבוד לפרנסתו בשביל לגדל את הבנים של הקב"ה ולהטריף אותם לחם חוק... ואם הוא יום אחד יבריז מהעבודה בלי סיבה מוצדקת הוא עובר על ביטול תורה... על ביטול היעד שלו בכבוד שמים...

### **רוק כדי לשבר את האוזן אני אתן לך עוד דוגמא וממנה תקיש הלאה:**

כשאני מגיע לשבת אצל אבא שלי... אני מגיע כמובן ביום ששי... ואז תמיד יש לי יצר הרע מיוחד לקרא את העיתון של יום ששי... ובדרך כלל אני לא כ"כ עומד בניסיון... וברור לי שברגעים האלו שאני קורא את העיתון זה ביטול תורה!! **ולמה??** **למה זה ביטול תורה??** כי הייתי יכול באותה שעה לשבת וללמוד... לא!! מבטיח לך שבלאו הכי לא הייתי לומד בשעה הזו... נו... אז למה זה בכל זאת ביטול תורה?? כי ההלל... תסתכל ימינה ושמאלה ותראה מה קורה סביבך... עוד שעה שבת... ועדיין אין מפה לבנה על השלחן... עדיין לא גמרו להדיח כלים... נו... אז מה התורה מורה לי כעת לעשות?? שצריך כעת להפשיל שרוולים ולעזור בבית!!! וממילא אם אני כעת הולך לקרא עיתון אני **מבטל תורה**... למה?? כי התורה אומרת לי כעת לעשות משהו מסוים ואני לא עושה אותו... לזה יקרא ביטול תורה!!! (זה מה שכתוב בגמ' בע"ז שמי שהולך למועדונים ולכל מיני אצטדיונים עובר מושם ביטול תורה והשאלה המתבקשת: רבש"ע: הוא?? הוא עובר ביטול תורה?? וכי אם הוא לא היה הולך לתיאטרון הוא היה יושב ולומד?? אז למה זה ביטול תורה? התשובה היא: כשהוא הולך לתיאטרון הוא לא נתבע למה הוא לא יושב ולומד!!! הוא נתבע למה אתה עושה את היעד שלך... מה היעד שלך... לא יודע מה... ללכת לעבוד... ללכת לחפש את עצמך... אבל לא לשבת פה רגל רגל בבילויים) **רק מה?? כאן יבא השואל וישאל:** אם ככה... אם אכן כדברי... אז כל מי שעובר על מצות עשה איזו שתהיה... זה גם נקרא ביטול תורה?? מי שלא קורא ק"ש... הרי התורה אומרת



אשרינו מה טוב חלקנו בעליה לבית חיינו לפסח שני...

שלום: קוראים לי יענקי... ובימים אלו יש תכונה גדולה בחיך שלנו... מה ייש? כתוב ה' ו' ד' יוצאים לטילו השנתי הגדול ביותר... בעצם סליחה... זה לא טיול... אנחנו פשוט עולים כל הילדים יחד עם המנהל והרבע'ים לירושלים להקריב קרבן פסח שני... כן... זה רעיון חדש מהשנה האחרונה... עד השנה... כל פעם שהיה מגיע חודש אייר... פתאום היה נראה כזה חצי בין הזמנים... חצי מהכיתה נשארים וחצי נעדרים... למה?? כי חלק מהילדים עלו עם אבא שלהם לפסח ראשון... אבל יש ילדים כמוני שבדרך כלל נשארים עם אמא בבית בפסח ראשון... והפיצוי שלנו זה פסח שני... לדוגמא: חבר שלי יקותיאל הוא הבן הבכור בבית... ממילא הוא תמיד הולך יחד עם אבא שלו לפסח בירושלים... אבל אני אחד הילדים הקטנים בבית... משפחה בלע"ר ברוכת ילדים... ויש מעלי 3 אחים גדולים... ועוד שתי אחיות מעל בת מצווה... שאתה מבין לבד שהם קודמים לי לעלות לירושלים... ויש את שלמה שעוד חצי שנה יש לו בר מצווה וגם את דינה שעוד פחות מחצי שנה יש לה בת מצווה... אז גם הם קודמים לי... ממילא אני ושימי נשארו האחרונים ברשימה... ולכן נשארו עם אמא שהיא בתוך מלאת ללידה שאנחנו נעלה בעזה"ש רק לפסח שני... וככה כל ילד והסיפור שלו... וכל שנה מחדש אני בוכה לאבא ואמא... למה ה' שם אותי בסוף רשימת הילדים במשפחה... גם אני רוצה להיות בכור כמו יקותיאל שאבא יקח אותי לפסח ראשון בירושלים... (לא משנה שעד פסח שני המנהיג כבר משתנה... ואז אני כבר לא מצטער... ודווקא אז מגיע תורו של יקותיאל לקנאות בי שאני זוכה לצאת עכשיו שוב לירושלים...) עכ"פ השנה... הייתה אסיפת הורים... והנהלת החיידר הציעה להורים את הרעיון: שכל הילדים ישארו בעיירה שלנו- דלתון בפסח ראשון! ואח"כ בפסח שני... תהיה עליה רשמית מטעם החיידר... המנהל והרבע'ים עם הילדים... נעלה יחד לפסח שני בירושלים... נעשה קרבן פסח בחבורה מיוחדת לילדים... אבא ואמא התלבהו מאוד... זה פותר את כל הבעיות... והתכנית יצאה לדרך... ומיד לאחר חג הפסח... המנהל אסף את כל הילדים והכריז בדוממות שבשבועיים הקרובים משנים את כל סדרי הלימוד בחיידר... וכל השיעורים בכיתות יעסקו רק בהכנה מעשית לקראת עליה לרגל!!! ואז הרבה התחיל למסור לנו את דיני טהרת ידיים... ושמירת הגוף מטומאה... לסדנו את כל מסכת טהרות... הרבה הסביר לנו שאסור לנו לשחק ולהתרועע עם ילד שאתה לא מכיר... כי לך תדע... אולי הוא עם הארץ... (תבין: זה לא פשוט!! יש הבדל מאוד גדול בין פסח ראשון לפסח שני... פסח ראשון זה רגל... וברגל כולם נטהרים... ולכן כולם בחזקת טהורים... גם עמי הארץ וגם הכלים עם החזקת טהרה... אבל כעת זה פסח שני? הריים ממשכים במסלולם... עמי הארץ נשארים מטאים... ורק אנחנו וכל מי שרוצה להקריב קרבן פסח צריך ליטרה... וממילא אם אנחנו רוצים באמת להיות טהורים צריכים ליזהר להגיע לירושלים ולטבול ומאז לא לגעוע בשום דבר זה...) והמנהל הכריז שמי שילמד טוב... ויבחן את החומר הזה... הרי א"ה בירושלים... המנהל יחלק לכל ילד תואר ראשון בחברות... שזה אומר שילד זה כבר יודע לשמור ידיו ואמנו יכולה למסור בידיים שלו הפרשת חלה כדי לתת לכהן...

וההתרגשות הגיעה לשיאה... והנה!!! ביום ט' באייר... יצאה העליה המסורתית מהעיר שלנו... כן... כל שנה יוצאת מהעיר שלנו העליה לירושלים לפסח שני... אמא כמעט תמיד עולה דווקא בעליה הזו לפסח שני... וגם החברא קדישא עולים איתנו... (אלו שהתורוות שלהם הייתה בימים שלפני פסח... והם הוכרחו להיות טמאים...) אבל הפעם... פנים חדשות באו לכאן ושמונים ילדים מכתות ה' ו' ד'... הצטרפנו לפעמי העליה יחד עם המנהל ויחד עם הרבה... (שאגב: המנהל והרבה כבר הקריבו קרבן פסח בזמן... ולכן הם לא יהיו איתנו באכילת הקרבן... אבל הם כבר ארגנו כמה רבע'ים בירושלים... שבדיק היו טמאים שהם יהיו איתנו יחד... (סוף סוף לא עושים חבורה שכולם קטנים)... ומה אתה חושב... שהתבלבלו בדרך... מה פתאום... כבר כמה חודשים שאנחנו מתכוונים מה ללמוד במסע הזה... כבר לפני כמה חודשים הרבה התחילו ללמוד איתנו פרקים של משניות בניגון של "שמחתי באומרים לי בית ה' נלך"... והכין אותנו: שאת זה!!! את המשניות האלו אנחנו נלמד תוך כדי הליכה וצעדה לכיוון בית המקדש יחד עם כל הכיתה... כשרק ידענו את הרקע הזה... לא היה ילד שלא למד את זה ישר והפוך בעל פה... והנה... רק בבוקר האחרון אנחנו כבר הולכים כאן כמה שעות ברגל... ולא רק שאף אחד לא מתלונן... אלא אנחנו כבר גרסנו פה יותר מעשר פרקים משניות בכזו שמחה והתלהבות... ועל כל מסכת משניות שאנחנו מסיימים... הרבה עוצר את כל השיירה... ואנחנו פוצחים בריקוד... אשרי העם שככה לו...

והנה!!! באמצע הדרך... פתאום אנחנו רואים מרחוק עוד שיירה... וגם שם אנחנו רואים ילדים שהולכים... התקרבו אליהם... ושאלנו מי אתם?? והם ענו... אנחנו משבט יששכר... מהעיר עין גנים (הקריה היום בשם ג'נין בעזה"ר...) והתברר שגם הם אימצו את הרעיון הזה שילדי החיידר עולים ביחד בפסח שני... הצטרפו אליהם בשירה ובזמרה... והרבה ר' זלמן שהוא לו קול נעים עצר את כל השיירה של העיר שלנו... והנעים בקולו ושאל: אנשי עין גנים מה לכם מי ומי לכם פה??... ואנשי עין גנים ענו כלפיו: לעלות ולראות את פני ה' אלוקיננו... ואז כולם חזרו אחריהם בשירה: **אשרינו מה טוב חלקנו בעליה לבית**

**חיינו**... (כן... השיירה שאנחנו שרים היום "אשרינו מה טוב חלקנו בהילולא דברי יוחא" זה בחינה של מעין דמעתן לעליה הכי שגרתית לבית המקדש... אל תשכח... אנחנו מדברים פה על עליה הכי פחות משמחת ודרמטית לירושלים... אחרי הכל זו עליה ששייכת בעיקר לשלעפערים שלא זכו לעלות לירושלים לפסח ראשון ממילא היא נעשית על אש נמוכה... אבל עדיין!!! שיהיה ברור... השמחה הכי פחות גדולה לעלות לירושלים הייתה לאין ערוך יותר מהנסיעה והעליה לרגל הכי מרגשת שאתה רק מסמין בדורו אנו... רק לשבר את האוזן...) איזה שמחה עצומה... זכינו להכיר את הילדים של החיידר בנחלת יששכר... מהר מאוד התיידדנו... והחלפנו חוויות... שמחנו להכיר חברים חדשים... והיה שם ילד שדווקא מאוד התיידדתי איתו... אבל עדיין כל הזמן שמרתי מרחק ממנו... לא רציתי להושיט לו יד לשלום עליכם... כי בשבועות האחרונים למדנו כל הזמן לדעת לשמור על טהרת הגוף והידיים ודרקת לקחת צעד אחרון... והיות ואני לא מכיר את הילד הזה... לך תדע... אולי הוא בן של עם הארץ... והבגדים שלו בחזקת טומאת מדרס... אז רק הלכנו יחד ופטפטנו... אבל עדיין כל הוסיף רציתי לרחוק מה טיבו... אולי הוא בן משלנו... ואז תוך כדי השיח... שאלתי אותו בספונטניות: תגיד לי: האם למדתם מסכת חגיגה פרק ג'?? ואז במקום הוא שלף לי את כל המלות של חומר בקודש מבתרומה... ואז שאלתי אותו בידידות מה למדתם על נבלת עוף הטהור... ושוב במקום הוא שלף לי את ה"ג דבר שנאמר בו בריש טהרות... כששמעתי את זה שמחתי מאוד... אמרתי לו: חכה לי רגע... רצתי מהר לרבה ושאלתי: ילד מעין גנים שידע את כל פרק חומר בקודש ויודע גם ה"ג דברים שנאמרו בנבלת עוף טהור... האם זה ילד שאפשר כבר לסמוך עליו שהוא חבר... או שעדיין א"א לדעת וצריך לשמור ממנו מרחק אולי הוא עם הארץ?? הרבה חיין... יפה מאוד שאתה שואל... והוא חשב וחשב ואז הוא פתאום צחק ואמר: יש לי רעיון... תגש לילד הזה ותושיט לו יד לשלום עליכם... ובא נראה מה תהיה התגובה שלו... חזרתי אליו והמשכתי לפטפט איתו... ואז שוב פניתי אליו ככה בספונטניות: רגע... עדיין לא אמרתי לך שלום עליכם... השוטתי לו באדיבות יד לשלום עליכם... ואז לפתע ראיתי שהוא בבת אחת מסמיך ו... ונסוג לאחור... ומתחמק מלהושיט לי יד... **צחקתי צחק גדול ומשחרר ואמרתי לו:** אוהו... אם אתה לא מסכים לתת לי יד... זה בשורה טובה! סימן שאתה באמת מאנ"ש... ולכן אתה נזהר שלא לתת יד לילדים זרים... **אז הו**

"למען לא נבוש..." - מושגים בסיסיים בהלכה...

"לא תרדה בו בפרך..."

מצוה זו מבוארת בפרשת השבוע ועל פניו היא נראית כאילו היא בכלל לא נוגעת אלינו אלא לעבד עברי... אבל אם תעיין בשערי תשובה לרבינו יונה תגלה שזה נוגע אלינו ועוד אדם... זה לשונו: "ובאמיכס בני ישכאל איש נאמני לא תרדה בו בפרך... לא ישמענך אדם כחכמיו, ואם אימתו עליהם או שהם נושאים להלל דכריו, לא יזוה אותם לעשות קטנה או גדולה, אלא ללונסם ותועלתם, ואפילו להחם לפחת מים או ללחם בלחמיהו אל רחוב העיר לקנות עד ככר לחם..." (שער ג')

כתוב כאן: שכל ניצול שאתה מקריח משהו לעשות מה שהוא לא רוצה... ובצורה אלגנטית אתה דואג שהוא יהיה מוכרח לעשות זאת והוא לא יוכל לסרב... זה בכלל לא תרדה בו בפרך... אם אכן כך: אנחנו פוגשים את זה באינספור דוגמאות בחיים.

לפיך כמה דוגמאות של סוגי אנשים... שאנחנו עלולים מאוד בקלות להיכשל בהם בלאו זה... תן להכנס ויחכם עוד:

ישנם אנשים שיש להם חולשה שהם לא יודעים להגיד לא, ולא משנה לא... אם זה בגלל שזה סוג אופי שהוא לא מספיק חזק לסרב... או שיש לך עסק עם מיפוס מרצה... אחד כזה שתמיד צריך להגיד... אה... בשמחה... בטח... זה כלום בשבילי... אין שום בעיה... כביף... מכיר את הסוג הזה?? מכיר את האנשים שתמיד אצלם הכל בשמחה ובכיף...?? אנשים שהיצר הרע כביכול דיגל עליהם?? או אמנם יש לך אינטרס אישי להאמין לו שתמיד הכל אצלו בכיף... והוא לגמרי סובייקטיבי... הוא פה רק בשבילך... אבל עם קצת גרישות ניתן לוהות שיש כאן בן אדם שאני תמיד יכול לבקש ממנו והוא תמיד יסכים ויתכן שזו החולשה... וא"כ לבקש ממנו תמיד זה ניצול... וא"כ לנצל את החולשה לצרכים שלי, זו שאלה של "לא תרדה בו בפרך..."

עוד דוגמא מוכרת בעיקר אצל בחורים... יש את הבחור הצ'ולי... צ'ול זה כינוי בדרך כלל לבחור ירא שמים שלא מספיק יודע את הגבולות הנכונים... וזה מגיע לדי ביטוי בשלל התחומים... ואחד מהם זה בתחום הגמילות חסדים... (אני מומחה לענייני פוליס'ים בפנס הייתי צ'ולי...) ואם אתה עצלן ואין לך כח ללכת לחנות... מה שנדרש ממוך זה כסה"כ לגשת לצ'ולי ולהסביר לו שזה פשוט חסד אדיר... תבין: אני מרגיש עכשיו עייף ממש כמו אליעזר בשעתו... הגעתי עכשיו מסידורים בעיר... ואני ממש עייף... אני לא מבקש ממוך שתשקה גם את הגמלים... רק אותי... לך תקנה לי בקבוק קולה קר בקיוסק... ואתה תהיה ממש כמו רבקה אמנו... והוא הולך כמו פראייער לקנות לך... ואתה הרי יודע שהוא פראייער... אתה צוחק עליו מאחורי הגב!!! אתה בחיים לא היית עושה את זה... אלא מאי?? אתה מנצל את החולשה שלו שהוא כעת צ'ולי והוא עדיין לא למד את הגבולות של החסד וכו' ואתה מתבשמך בו כמו עבד ועוד בשם התורה... הרי לך "לא תרדה בו בפרך" דאורייתא...

עוד דוגמא מוכרת: הייחסים בין בחור מקיבוץ לצעיר משיעור א'... ישנם ישיבות שהיראת כבוד של בחורים משיעורים א' למבוגרים הוא כ"כ גדול... שאם הבחור מקיבוץ יפנה מרום מדרגתו לצעיר משיעור א' והוא עוד יקוב בשמו הפרטי... הוא יהיה כ"כ מרוגש שמה שתבקש ממנו הוא יעשה... אז למה לא לנצל אותו??

אגב: דווקא במקרה הזה... יש לדון שלא בטוח שזה לא תרדה בו בפרך... סו"ס הצעיר הוא עושה את זה מרצונו... אבל עדיין יש לעיין... יש פה רגישויות דקות... מה שכן... מגיע טובות זה לא... ויש עוד דוגמא ששמעתי מתלמיד חכם בניגוד לאברכים... לאשה יש טבע להמתין לבעלה שחיוור מהכולל (או מהעבודה...) ואת כל הסדר יום שלה היא מסדרת סביב זה... היות והיא יודעת שאתה הולך לחזור בשעה שמונה בערב... אז היא כבר מתכננת שאת הכביסות היא תעשה בשעה זו... ואת הטלפון היא תעשה בשעה זו... ואת האוכל היא תחיל לעשות עשרים דקות לפני שאתה מגיע וכו' וכו' (כל אחד והדוגמא שלו)... והנה: בדיוק היום אתה צריך להתעכב ולהגיע שעה אחת יותר מאוחר!!! וברגע האחרון אתה מתקשר ומודיע: אני מגיע מאוחר... זה ממש "לא תרדה בו בפרך"... יש כאן בן אדם שסידר את כל הגי' פי אס שלו מותאם ללכת היום... ופתאום אתה מגיע ובבת אחת מושב את הלכה... (אם הייתי יודעת שאתה מגיע יותר מאוחר... הייתי עושה ככה וככה וככה...) לכן אם אתה יודע בשעה 4 שאתה הולך לאחר בשעה 8... אל תחכה להתקשר בשעה 8... אלא התקשר כבר בשעה 4... שהיא תדע... אם אתה יודע בשעה 10.00 בבוקר שיש לך ברית בשעה 1.00 בעהרים... תתקשר מוקדם להגיד שהיום אתה לא אוכל ארוחת צהרים... ואל תתקשר אחרי שהיא כבר הכינה ארוחת צהרים... כי זה ממש לא תרדה בו בפרך... ויש עוד עשרות דוגמאות... תן להכנס... סו"ס ב"א לחבירו... ספירת העומר...

שבוע שעבר פתחנו את הנושא של להיות מכבדים זה את זה... שכל אחד צריך להכיל שיש אצל השני ערכים שונים... שגם אם זה אחרת ממנו עדיין לא צריך לשרוף על זה תרומה וקדשים... כעת נעבור לפרק ב' בסידרה... נישא נוספת בסוגיה זו של "מכבדים זה את זה..."

יש מושג כזה שקוראים לו **"על דרך החסידות"** מישוה נעמד ואומר וורט... שואל שאלה... ואז הוא עונה תשובה ואומר שהתשובה היא **"על דרך החסידות"**... ואני אף פעם לא זכיתי להבין מה נקרא **"על דרך החסידות"**... ומה לא? איזה סוג של וורט נכנס תחת קטגוריה של "דרך החסידות"... מה... מה הגדר? מה התנאים?? אולי כל וורט שהאייבישטער מוזכר בו יותר מפעמיים או שלוש זה כבר מצלצל ונשמע שייך למשבצת שקוראים לה חסידות... **מה?? מה הגדר של וורט על דרך החסידות?** שאלתי הרבה חסידים ולא ידעו לענות לי... **אתה יודע מה... בא נשאל ככה:** הרבה פעמים נגשים אלי חסידים ואומרים לי שזה נראה מהעלון שלי שאני לוקח את הדברים שלי מספרי חסידות... אין בעיה!! אני בעד!!! אני לא מתבייש לומר שאני לומד ספרי חסידות... אבל תסלחו לי... אני לא מצליח להבין מה הגדרה של ספרי חסידות?? איזה סוג ספר נקרא חסידות ואיזה לא?? האם יכול להיות שליטאי כתב ספר ובטעות התברר שזה יצא לו ספר חסידות... מה זה?? **אז אני אגלה לך**

**סוד הכמוס!!! תקשיב טוב טוב למה שאני אומר לך:** אין כמעט משפט אחד שכתוב בספרי היסוד של החסידות שהוא בעצמו לא מוזכר גם בכתבי הגר"א ותלמידיו... שמעת?? אני חוזר: מי שיצא לו לעיין בכתבי הגר"א על דרך הפנימיות... כמעט כל משפט שכתוב בספרי חסידות מוזכר גם בכתבי הגר"א... **ולמה? מסיבה מאוד מאוד פשוטה:** כי התכנים של ספרי החסידות הם לא איזה המצאה של משהו כזה שקוראים לזה חסידות... הם בסה"כ לקוחים ישירות מהזוהר וכתבי האר"י ושאר ספרי הקבלה היסודיים שאנחנו אמונים עליהם מדורי דורות וכו'... ממילא הגר"א ובעל התניא... שניהם ינקו מאותם מקורות קדושים בעצמם... ממילא אין שום סיבה שהם לא יתנבאו בסגנון דומה... גם הגר"א וגם בעל התניא...

**עד כאן הסוד הכמוס!!!** נו... אז תכל'ס... סו"ס יש כזה מושג שקוראים על ספרי חסידות... יש וורטים **על דרך החסידות**... וכי אני מתנער מהמושג הזה? אז מה זה באמת המושג הזה ששמו "על דרך החסידות"???

**אז ככה: אם שמת לב:** אין כזה דבר **תורת** החסידות!!!! יש **ד ר ר** החסידות!!!! שים לב: תמיד כשמישהו אומר וורט חסיד... הוא לא אומר **תורת** החסידות אלא על **דרך** החסידות... מה הכוונה? ה**תורה** היא אותה תורה... אין הבדל בין **תורת** החסידות **לתורת** הליטאית... יש רק הבדל **בדרך** הדרך והשיטה של החסידות זה לקחת מושגים גבוהים ומרוממים ולהוריד ולתרגם אותם להמון העם... זו השיטה החסידית... זו דרך החסידות... **ועל זה!!!** על ה**דרך** הזו המתנגדים חלקו... אבל על עצם התוכן של הדברים?? אין שום חולק... שניהם נמסרו לנו מאותו זוהר הקדוש ומאותם כתבי האר"י והמרח"ו... **אתה יודע למאי נפקא מינה??**

פעם ישבתי באיזה אירוע שהוא היה חצי פוליטי כזה... ונעמד רב חסידי ואמר וורט על דרך החסידות... ישב שם ליטאי וגיחך... אני לא מסכים עם מה שהוא אומר... למה?? כי זה על דרך החסידות... ואני הרי לא חסיד... אז אני לא מחויב למה שהוא אומר... מה שהוא אומר זה סתם המצאה... **נזעקתי כולי ואמרתי לו: אדוני!!!** מה שהוא אומר זה זוהר הקדוש מפורש... יש על זה פירוש של הרמ"ק והרמח"ל והגר"א... אתה מחויב לתכנים האלו בדיוק כמוהו!!! זה דברי אלוקים חיים!!! נו... אם זה האר"י וזוהר מפורש אז למה הרב הזה קורא לוורט הזה **על דרך** החסידות...?? מסיבה פשוטה: הגישה הזו שעומד כאן רב באירוע פוליטי ומנגיש לבן אדם פשוט כמוך מאמר זוהר... **זו גישה ודרך חסידית!!!** לא התוכן!!! התוכן עצמו הוא לא חסידית! התוכן הוא תורה מסיני!!! רק הגישה והדרך והשיטה הזו... שאפשר להגיד לך את זה... זה פה המשבצת החסידית!!! על זה אתה יכול להתווכח... האם זה נכון להגיד לך את זה או לא... אבל על עצם התוכן... **זה תורה מסיני!!!**

ומאוד חשוב לדעת את זה... כי יש ליטאים שחושבים שברגע שהם רואים ספר חסידית... זה אומר שבספר הזה כתוב כל מיני תכנים שאנחנו בכלל לא מסכימים איתם ולא מחויבים אליהם... חס ושלום!! אותו סיפור בשובבי"ם... כידוע: החסידים עושים עסק משובבי"ם והליטאים לא... מגיע ליטאי ואומר לי: שובבי"ם זה המצאה חסידית... אבל מבחינתי זה לא קיים... אדוני היקר: אין לחסידות שום המצאות!!! אין משהו שהחסידות המציאה ואתה לא מחויב לזה... המושג שובבי"ם מוזכר בזוה"ק ובכתבי האר"י... רק מה?? דרך החסידות היא לקחת את המושגים שכתובים בזוהר ולחלק אותם גם עם אנשים פשוטים כמוך... ולכן כל חסיד יודע שיש שובבי"ם... ואילו הליטאים לא אווזים מהדרך הזו... והם סוברים שאם זה כתוב בכתבי האר"י אז זה שייך למי שלא אווז שם...

אבל לזלזל בשובבי"ם?? לזלזל במושגים חסידיים?? מי שמזלזל בזה הוא לא מזלזל בחסידות... הוא מזלזל בגר"א ובאר"י הקדוש וברשב"י הקדוש... עד כאן ברור?? כעת סיימנו מהזוית החסידית...

**קעת על אותו משקל... נעבור לזוית הליטאית...**

בדיוק כמו שיש מושג ששמו **"על דרך החסידות"** ככה יש מושג ששמו **"על דרך המוסר"**... יש כל מיני וורטים ומהלכים שהם על דרך המוסר... שכמוכן שברגע שחסיד שומע איזה מהלך על דרך המוסר... הוא מיד יודע שזה לא מחייב אותו ואם זה לא מתאים לו... הוא יכול לעשות מזה צחוק ולהגיד הליטאים האלו עם הוורטים שלהם... אז זהו!!! להיו ידוע לך... אין כזה מושג **"תורת** המוסר"... אין תורה שקוראים לה מוסר... מסיבה פשוטה: כי אין מילה אחת שכתובה בספרי מוסר שהיא לא לקוחה ישירות ממאמרי חז"ל שכל כלל ישראל מחויב לכל מילה שיוצאת מפיהם... אין וורט ומהלך מוסרי שהומצא מאיזה מוח קודח שככה נראה לו או נדמה לו... כך שאין כזה מושג תורת המוסר...

מה כן יש?? יש **דרך ושיטת המוסר!!!** יש דרך וגישה ושיטת המוסר שצריך לקחת מאמרי חז"ל ולהנגיש אותם ולהחדיר אותם למעמקי הנפש שהצורה הזו היא הנקראת דרך המוסר... אבל התכנים עצמם הם מאמרי חז"ל שהחסיד מחויב אליהם לא פחות מהליטאי... אין שום וורט שכתוב בספרי מוסר... שמרן הבעש"ט הק' והמגיד לא אמרו אותו בשולחן הטהור... ממילא אין כזה דבר שחסיד ישמע וורט מוסרי ויזלזל בו ויאמר שזה לא נוגע אלו... זה המצאה ליטאית... אין כזה דבר!!!

אתה יכול אולי להתעקש להתווכח נקודתית על דרך המוסר או על דרך החסידות... האם זה דרך נכונה או לא נכונה... אבל רק על הדרך!! לא על התכנים!!! ברור?? כך שחלק בלתי נפרד מהציווי והמשימה המוטלת עלינו בימי הספירה "שתהיו מכבדים זה את זה" זה לקלוט את הנתון הכ"כ פשוט הזה ולהבין שאין תורת חסידות ואין תורת המוסר... יש רק דרך החסידות ודרך המוסר... וממילא ליטאי שמזלזל בספרי חסידות... הוא מזלזל בוילנא גאון... וחסיד שמזלזל בספרי מוסר מזלזל ברבה שלו...

---

קעת לגופו של עניין... תכל'ס... אם פעם היה איזה פולמוס סביב דרך החסידות... האם זה נכון או לא נכון... ואם פעם היה פולמוס סביב דרך המוסר האם זו גישה נכונה או לא נכונה... **היום הכל הוכרע!!!**

המציאות לא שאלה אותנו ולא התייעצה איתנו האם זה מקובל עלינו או לא... המציאות לא התחשבה לא בדעתו של הליטאי ולא בדעתו של החסיד... והמציאות כיום טופחת על פנינו... שכיום כלנו... ללא יוצא מן הכלל... ליטאים וחסידים כאחד... צורכים ונמשכים כמו וואקום גם לדרך החסידות!!! וגם לדרך המוסר!!! כך שאין טעם להמשיך לדון בנושא הזה... כי המציאות כבר הכריעה את הויכוח והפכה אותו ללא רלוונטי... המציאות היא: שאין אפשרות כיום לבן ישיבה להתמודד מול הרדידות והשפלות של הרחוב... רק עם הרוממות וחישיפה חלקית לפנימיות התורה... זכיתי ללוות כמה בחורים שהגיעו כמעט לשאול תחתית והדבר היחיד שרומם אותם ונתן להם כח להתרומם משם ולהגיע לפסגות רוחניות... זה רק בגלל שהם נחשפו לתכנים המבוארים בנפש החיים חלק א'... כמה אתה גדול... ועד כמה אתה בעצמך מכוון כנגד יי ספירות ואתה בעצמך מכוון כנגד פרקי המרכבה!!! **אין!!! היום זה לא עובד אחרת!!!** לא יתכן שהסט"א תשחרר את כל העשר ספירות דקליפה שלה והם יסתובבו לנו בין הרגלים וישרפו לנו את העיניים... ואילו העשר ספירות דקדושה ישארו במדף העליון בארון הספרים... מבוגרים יקרים... כן... אני יודע שבדור שלכם זה היה מחוץ לתחום... אבל מצטערים מאוד... לכם היו מאבקים אידיאולוגים מול הציונות והצבא והקיבוצים וכו' וזה מילא את הנפש שלכם... אבל אנחנו נמצאים בדור של המילק שייק... דור הנחתן שרק תביא לי מילוי סיפוקים... רק תביא לי פלאפון שיש בו גם מצלמה וגם נגן... וכשצעירי כזה הולך ברחוב ומתמודד עם ניסיונות... הדבר היחיד שיכול לרומם אותו זה אחיזה קצת קצת יותר מרוממת במשמעות החיים שלו... שלזה קוראים בהגדרה הישנה: **דרך החסידות**... אבל ממוזמן זה כבר לא דרך החסידות... זה דרך שכבשה את כל כלל ישראל... מותר ומומלץ ואפילו חובה לכל בחור ישיבה מתחיל בישיבה גדולה לדעת בע"פ ישר והפוך את חלק א' מנפש החיים.

**ונעבור לדרך המוסר...** לפני כך וכך שנים הקב"ה שלח לעולם שלושה פסיכולוגים שהיו אמנים לתורת הנפש... לאחד קראו פרויד שהוא היה כופר גמור... והשנים האחרים להבדיל אלף אלפי הבדלות: לאחד קראו ר' נחמן מברסלב ולשני קראו ר' ישראל סלנטר... ופעם זלזלו בהם... את הספרים של ר' נחמן שרפו באש... ועל דרך המוסר של ר' ישראל סלנטר יצאו מתנגדים שלא הבינו מה הוא רוצה וטענו שזה ביטול תורה... פעם לא ראו צורך לטפל בנפש... אבל היום המציאות הכריע את הויכוח... המציאות לא שאלה אותנו אם אנחנו אווזים מזה או לא... המציאות טופחת על פנינו... והיום אין אחד שלא מסובך עם הנפש שלו... וכולנו רצים על ארבע לכל מיני טיפולים רגשיים שיסבירו לנו מה עובר עלינו... היום אנשים מגיעים על ארבע לאמן הנפש ר' נחמן מברסלב שיסביר להם איך לפגוש את הרבש"ע מתוך התסבוכים והדכאויות שלהם... והיום כל אחד צריך כמו אויר לנשימה את דרך המוסר שתסביר לו מה עובר עליו... מה מתחולל בנפשו... כבר ממוזמן זה כבר לא נקרא דרך המוסר!!! אלא זו הדרך היחידה להתחיל להשקיע בעבודה הפנימית שלנו... פעם... בדורות הקודמים היה צריך להתאמץ להבין מה רצה ר' ישראל סלנטר כי כנראה שבדורות הקודמים האנשים היו חלקים ובורים עם עצמם... ממילא היה להם קשה לזהות שהנפש שלהם קצת יותר מורכבים ממה שהם חושבים... אבל היום אין אחד שלא מזהה גן חיות מבפנים...

היום אין מה להסכים או לא להסכים עם דרך המוסר... כי מי שלא מבין שהוא צריך להקשיב לנפש שלו ולזהות איפה החולשות שלו ומי מדבר מתוכו... אז... אז שישאר מאחור... שימשיך לסבול... שימשיך לחיות בגונגל הנפשי שלו... בקיצור:

**כיום הליטאי שמתעקש לזלזל בדרך החסידות... ההפסד כולו שלו**

**והחסיד שמתעקש לזלזל בדרך המוסר... ההפסד כולו שלו...**

כלל ישראל היום מפנים ומבין טוב מאוד שיש לנו הרבה מאוד מה לקבל אחד מהשני... ומי שלא רוצה... שישאר מאחור... שישאר אחרון בתחנה...

שבת יג' אייר התשע"ט

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
19:15	20:07	21:01
19:13	20:05	20:58
19:16	20:07	21:02
19:13	20:05	20:58

י-ם  
ת"א  
חיפה  
ב"ש

כל הזכויות שמורות

# פרשת בהר

## המאור שבתורה

מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך

לע"נ: מו"א צט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

**קבוצת שוורים חרשה בשדה.** והנה עלתה מהביצה **צפרדע ירוקה.** עמדה הצפרדע ואמרה: "בוקר טוב, אם רוצים אתם עצה טובה, דעו לכם, כי אין חכמה **כמוני** בביצה. אם מישוהו מכם חולה או חלש, תרופה יש בידי לכל המחלות.

כל פצע או מכה ארפא ברגע אחד" שמע השור ואמר: "אם כך רבה חכמתך, אולי תרפאי קודם את **עצמך**... כה רזה וחלושה את..." "שמעה הצפרדע ושבא אל הביצה בבושה ובכלימה..."

לעיתים קרובות. הגאווה היא בלי סיבה. ואם לכבוד אי מ' צפה. תמצא אותו אך בושה וחרפה...

בעת אשר הוצרך מארי **עובדיה זכריה** זצ"ל להשיא את אחד מילדיו. והחתונה היתה אמורה להתקיים בחו"ל סידרו לו כרטיסים לנסיעה, אולם לפני הנסיעה סיפר זאת לרב המושב, והלה לא הסכים בשום אופן כי **יעובדו** ולו ליום אחד. המארי אשר היה מבוטל לרב הודיע מיד לזוגתו הצדקנית תחי' כי **הנסיעה מבוטלת.** ורק לאחר שזוגתו התחננה בפני הרב כי ילכו לרק לימים ספורים ויחזרו הסכים מתוך צער...

**סוד האושר והסיפוק ימצאים בליבו של האדם**

**בקיץ** תרכ"ה לאחר שנפטר רבה של חברון, הגאון רבי **משה פריד** זצ"ל, הפצירו בני הקהילה בגאון רבי **אליהו מני** זצ"ל שיקבל עליו את הרבנות. רבי אליהו ששנא את הכבוד, השתמט מהם. בסוף אותו קיץ **פרצה מגיפה** בחברון. הבריאים נמלטו, והרב מני טיפל במתים ובחולים. את המתים הביא לקבורה ואת החולים בעד בלי כל חשש. כשנסתיימה המגיפה, הפצירו בו כולם להנהיגם, והסכים לעשות זאת **ללא תואר רב.** אך **לבסוף נכנע** וקיבל עליו את עול הרבנות, אך התנה שלא יקבל כל טובת הנאה, והיה חותם: "משרת עיר הקודש חברון לשם יהוד קודשא בריך הוא"

"**בדרכך למעלה, זכור את אלה, שהיו איתך למטה, מי בדרכך למטה תצטרך אותם שוב...**"



**שעה אחת אשר האבא מקדיש לבנו - מועילה יותר מאשר עשר שעות של אחרים.**

**כשאתה** נתון מכספך לעני, אם לשם צדקה או לשם גמילות-חסדים, **תן לו** בסבר פנים יפות ובדברים מעודדים. אל תהא "נושך" או אגב נתינה בדברים החותכים כסכין בלבבו, אלא **תן לו בעין יפה...**

**שום אדם עוד לא חיסר במעלתו בגלל המלים סליחה בבקשה ותודה**

**הרבי בונים מפשיסחה** היה אומר: התורה הזהירה שלא להונות את הזולת, ואילו חסיד נוהג **לפנים משורת הדין** ואסור לו להונות גם את עצמו... אסור לו להשלות את עצמו במדרגות יותר גבוהות **מכפי שיש לו באמת...**

**השנאה מצד החילוניים כלפי שוחרי התורה, בתקופה האחרונה מקורה בתנועת התשובה שמטילה אימה עליהם מחשש שמא גם הם יתפסו בה...**

**נקודה לפהששפה**

המלך היה איש עצוב. אבל בלילות מילאה הדאגה את לבו. **לא יהיה לי יורש!** אף אחד לא הצליח לתת למלך עצה שתניח את דעתו. בלילה חלם המלך חלום מפעים. הסבא, המלך הזקן, התגלה אליו בחלום. עודד את רוחו ונתן לו את עצתו. המלך קם כאיש חדש, הוא חיך גם בלבו ומיהר להוציא הודעה לכל תושבי המדינה. כולם כבר ידעו שהמלך עומד לבחור את יורש העצר שלו. הם רק רצו לדעת איך. **'המלך יחלק לכולם עציצים וזרעים'** הכריז הכרוז. 'על כל ילד לזרוע את הזרעים שיקבל מהמלך להשקות את העציץ, לדשן את האדמה ולטפח את הפרחים שיצמחו. חזרו בעוד חצי שנה, והמלך יבחר את יורש העצר לפי העציץ שבידו.' רגשים, עברו הילדים אחד אחד לפני המלך, קיבלו את העציץ, תשוקה מילאה את לבו של כל אחד מהם להיות מלך. ילדי הממלכה עסוקים בעציצים, הם דישנו והשקו, הוסיפו מינרלים, והחליפו אדמה, טיפחו ועשו כל מה שרק יכלו כדי לגרום לעציץ שלהם לפרוח.

לא היה דבר חשוב מזה. חצי שנה חלפה. ושוב מילאו ההמונים את הכיכר. הילדים החזיקו בידיהם עציצים מרהיבים, היו בהם פרחים ממינים שונים, סוגלים אדומים וצהובים, ריחניים גבוהים ויפים, המלך עלה לבמה שהוצבה במרכז הכיכר. פניו של המלך הביעו השתוממות אל מול שלל הצבעים. 'לא יאומן! לא יאומן! שמע אחד היועצים את המלך לוחש לעצמו. וחשב שהמלך מתרגש. אחד אחד עברו הילדים לפני המלך, קדו קידה והציגו את העציץ הפורח שבידם. המלך בחן את הפרחים ושילח אותם לדרכם אחד אחרי השני. הוא לא התרגש גם כשאחד העציצים גידל פרחים בצורה של כתר. הוא נשאר אדיש. האחרון שבילדים הוזמן לעלות אל הבמה. **הוא עמד מבויש ובידו עציץ מלא באדמה** לחה אך ריק מפרחים. 'מה? קרה? בני', שאל המלך בהתעניינות, 'מדוע לא גידלת פרחים?' 'עשיתי כל מה שאמרת אדוני המלך!', 'האמן לי, השקתי במים, הוספתי חומרי דשן ומינרלים, אבל לא גדל כלום! סליחה אדוני המלך!'. 'אתה תהיה יורש העצר!' הכריז המלך וחיבק אותו בחום. הקהל היה מופתע, והמלך הסביר: 'לפני כחצי שנה חילקתי לכולם זרעים מבושלים. זרעים שאינם יכולים להצמיח דבר. והנה הפלא ופלא העציצים של כולכם פורחים. אלו אינם הפרחים שלי. כולם לקחו זרעים אחרים ושתלו בעציצים. אבל העציץ של הילד הזה, הוא העציץ האמיתי היחיד. איש האמת הוא יהיה מלכם לעתיד!' 'יחי המלך ויורש העצר!'

כשאתה מדבר אמת **אתה מלך**. כשאתה מדבר אמת מעיד שאינך מוכן לחיות בשקר. שאינך מוכן לתת לו מקום בעולם או בלבך. והאמת היא נצחית. וחיי מזה, לעולם אל תנסה להתהדר במשהו רק בשביל השני. **אל תנסה לתחרות בפרחים של השני** טפח את העציץ שלך. השקה אותו. נסה להוציא ממנו את המיטב שאתה יכול. כי אם תכניס בו פרחים של מישהו אחר זה יהיה חסר ערך. (העורך)



**פעם ביקר** בביתו של הגאון רבי **נתן צבי פינקל** זצ"ל בחור מיישיבה אחרת. על פניו של הבחור הייתה נסוכה כל העת ארשת **מתוחה ורצינית** מאוד. רבי נתן צבי העיר לו על כך פעמים אחדות, אך הלה לא יכול היה לשנות את הרגלו. הבחור עשה את דרכו מליטא לפולנייה, ותחלה, מדובר היה שנכדו של רבי נתן צבי יסע עם הבחור ויחד ינסו לעבור את הגבול. אך לבסוף **ביטל** רבי נתן צבי את התוכנית. חשש שנכדו יתלוה לבחור שהוא איננו בטוח בזכויותיו בגלל מצב **רוחו העצוב**...

**גדולי** ישראל רבים העידו: כי היכן ששאלו את רבנו **יהודה צדקה** זצ"ל, היה משיב, בתלמוד והלכה, עניני בית המקדש, עניני קידוש הלבנה, ומי מדבר על **תורת הנסתר**. הכול היה מונח אצלו, כך תדיר היה עושק בתורה ללא הרף, עד כי לעיתים רבות היו **נעמדים על ידו** בביתו אורחים וכדו' ולא היה שם לב כלל. כשהוא שקוע בתלמודו

**פי כמה פעם** בא למרן הרב **עובדיה יוסף שליט"א** נדיב מחו"ל וביקש להזמינו להכנסת ס"ת בחו"ל. ענהו מרן שליט"א, האמן לי **איני יודע כמה אחיה**, (עד מאה וחמישים שנה). אנה הניחני להמשיך בכתיבת חיבורי ולהדפיס את כל אשר עימי בכתובים, שהוא פי כמה ממה שנדפס כבר. **והדברים מדברים בעד עצמם.** "מים על ימי מלך תוסיף".

**הגאון** רבי **יוסף עדס** זצוק"ל תורת חסד עולם של גמילות חסדים היה הגאון רבי יוסף עדס זצוק"ל. כל רגע שהיה אפשר בו לגמול חסד- היה נחטף על ידו כעסק רווחי. סיפר אחד מתלמידי ישיבת "פורת יוסף" הירושלמית, כי רבו- רבי יוסף עדס, **סייע לו** לגמור שידוך. לשם כך הוא נסע מחוץ לעיר, שוחח עם הצד של הכלה והביא את השידוך לסיומו המבורך, ובוה לא הסתים תפקידו: כשהגיע הזמן לקנות דירה- ניצב הרב עדס לימינו. **בדק** אתו את **הדירות**, בהן את **כוני האוויר**, את מספר המדרגות, את איכות הבניה- כאילו עברו היא, הדירה. והימים- ימים שבין פסח לעצרת! הימים הגדולים, בהם מתכונן כל יהודי לקבלת התורה! הרב עדס זצוק"ל היה תלמיד חכם גדול, סדר יומו היה עמוס לעיפה: 2:00 לפנות בוקר התחיל ב"תיקון חצות", התפלל "ותיקון" בכותל המערבי, אחר כך עסק במסירת שיעורים, בקבלת קהל, בלמוד עם **בעלי בתים** ובלמוד עצמי.

**בכח הביטחון- להמשיך שפע לכל העולם**

**רבנו יונה** כתב ממצוות השבת אבדה נלמד, שאם אנו חייבים להחזיר שור או שה שנאבד, ודאי שאנו חייבים **להחזיר אדם שנאבד**. ויש שני מיני אבדות באדם, אבדת גופו – שהוא עלול להינזק או לטעות בדרך, ויש אבדת נפשו – שהוא טועה ואינו יודע דרך ה'. ועל שני הדברים הללו אנו **חייבים לחיות** מוכנים להציל.

רשימת תפוצה [hamaor.net@gmail.com](mailto:hamaor.net@gmail.com)

**מה ננאלו** אותם אנשים שאינם לומדים דרכי הנהגה מהאדם הראשון שאף ע"פ שאישתו **הביאה עליו** את המוות סלח ומחל לה, ואז הראה לו ה' ית' **אות של חיבה** והלבישו בבגדי ישע.

**משולחן גבוה**

**ניצול הזמן וספרת לך שבע שבתות שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה (ויקרא כה, ח).**

לכאורה לא מובן, וכי התורה הקדושה באה ללמדנו חשבון **ששבע שנים כפול שבע שנים זה ארבעים ותשע שנים? ואם כן מדוע הוצרכה התורה לכתוב זאת.**

**אלא** בדרך רמז אפשר לומר שהתורה הקדושה באה להורות ולהראות לנו עד כמה הזמן עובר מהר, שבע שנים, שבע פעמים, ארבעים ותשע שנים! הזמן חולף ועובר מהר מאוד, **התעייף עיניך בו ואיננו משלי כג, ה), אדם להביל דמה ימינו יפצל עובר (תהילים קמד, ד).**

**לכן** צריך לנצל את הימים והשנים בריבוי לימוד תורה מצוות ומעשים טובים, כיון שהימים חולפים מהר ואינם חוזרים.

**ובדרך** רמז הסבירו המפרשים בזה את הפסוק בהמשך הפרשה, **את פספף לא תתן לו בנשף ובמרבית לא תתן אכלך (ויקרא כה, לז), כספך מלשון כמיהה וכיסופים, נכספה וגם כלתה נפשי (תהילים פד, ג), והוראת התורה לנו בזה שהכיסופים החשקים והרצונות שלנו לא יהיו בנשף ותרבית – בכסף וזהב, כיצד לאסוף עוד ועוד נכסים וממון, מרבה נכסים מרבה דאגה (אבות פ"ב מ"ז).**

וכן מומשיכה התורה ומצווה ובמרבית לא תתן אכלך, שלא ירבה האדם באכילה שתיה ובמעדנים, אלא עיקר עסקו יהיה ברוחניות, בלימוד התורה הקדושה, בקיום מצוות ומעשים טובים.

**יהי רצון** שנזכה לעלות ולהתעלות בתורה ויראת שמים שהורה, וכל מעשינו יהיו לשם שמים ובזכות כך נראה בקרוב בביאת משיח צדקנו ובגאולת ישראל השלימה, אמן.

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

**הגנב- גונב בלילה**, ואינו גונב ביום- ביום הוא מפחד **הגזלן- גזול בלילה**, אבל רק מן היחיד, ולא מין הרבים, מפני שמהרבים הוא מפחד. ואילו **השקרן- משקר ביום ומשקר בלילה**, הן ליחיד והן לרבים.

**איך** קמצן שותה קפה שחור? לוקח מים חמים ושם **משקפי שמש**... \*\*\*\*

**שיכור** אחד יושב במסעדה, מפעם לפעם הוא נרדם ונוחר בקולי קולות. מלצר צעיר שואל את רב המלצרים: "מדוע אתה לא מעיף אותו החוצה?" רב המלצרים משיב: "להעייף אותו? תגיד לי, אתה נורמלי? בכל פעם כשאני מעיר אותו הוא משלם שוב את החשבון..."

**hamaor.net** המאור שבתורה - ואבות ובנים

**מנכ"ל** חברה גדולה התקשר לעובד הביתה, וזכה ללחישתו של ילד: "הלו?" "אבא בבית?" הוא שאל. "כן", ענה הקול הקטן. "אני יכול לדבר איתו?" הילד לחש לו "לא". שאל המנכ"ל "אמא שלך נמצאת?" "כן". "אני יכול לדבר איתה?" "שוב ענה לו הקול הקטן, "לא". בתקווה שיש מישהו שם שאצלו יוכל להשאיר הודעה, שאל המנכ"ל, "יש אולי עוד מישהו שם?" "כן", ענה הילד, "שוטר". בעודו תוהה מה שוטר עושה בבית העובד שלו, שאל המנכ"ל, "אני יכול לדבר עם השוטר?" "לא, הוא עסוק", לחש הילד. "עסוק במה?" "בלדבר עם אבא, אמא ומכבי האש", המנכ"ל שמע רעש שנשמע לו כרעש של מסוק. שאל המנכ"ל: "מה זה הרעש הזה?" "ההליקופטר" ענה הילד בלחש. "מה קורה שם?" שאל המנכ"ל, ועתה כבר היה מודאג מאד. בלחישת מלאה ביראת כבוד, ענה הילד: "צוות החילוץ עכשיו נחת עם ההליקופטר". לחוץ ומודאג, ויותר ממעט מתוסכל, שאל המנכ"ל, "אבל מה הם מחפשים?" עדיין בלחישתו, ענה לו הקול הצעיר, המצחקק לו בשקט: **"אותי."**

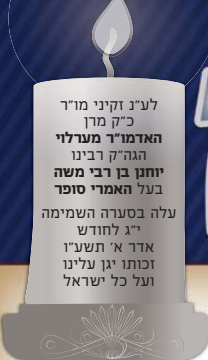
**גדול אחד התבטא: להחזיק "עיתון ערב" – כמו החזקת צלם, לקרוא בו- כמו נשיקה לצלם!**

**הדאגה למחר סיפור** יפה מהנהגת הגר"ז **מבריסק**, בשלהי שנת תרצ"ט נקלע לעיר ווארשה, והתחילו להפציץ מן האויר, והלחם היה מצרך יקר מכל הון, אחד מחשובי הקהילה כשנודע לו שמרן הרב מבריסק שוהה בווארשה, שלח לו מדי יום מנת לחם, ומרן הרב מבריסק היה נוהר לגמור האוכל באותו יום **ולא להשאירו** למחר לבל יכשל בחשש של "מה אוכל מחר", ויהיה בכלל קטני אמנה המבואר בגמרא. רק ביום ח' תשרי ת"ש הסכימה דעתו להשאיר מן הלחם **מעט למחר**, בכדי לקיים מצוות אכילה בתשיעי. למחרת בבוקר שלח לו אותו אחד מנת הלחם, בהוסיפו של מעשה הכין עוד תבשיל של דגים, אבל איתרע מזלו ונפלו לתוכו רסיסי פצצה ואינם ראויים לאכילה, **ולכן נאלץ** להביא רק מעט לחם שאפתה אשתו ברגע האחרון. פנה מרן הגר"ז לבנו רבי יוסף דוב ואמר לו – מכאן שהיה עלינו לבטוח בה' גם בנוגע לאכילה בתשיעי, ולא להותיר מן הלחם מאומה, שהרי יתכן אילו לא הותרנו **לא היו נופלים** מרסיסי ההפגזה למאכל.

**לעילוי נשמת:** ניסים בן רימה, שרה בת חורשד, דינה בת ובה, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיא בן לוליה, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, עלימה בת עזיזה, שולמית חיה בת אסתר, סעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה. פנחס בן פנחס, יגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבו, הרב אלעזר בן שמחה, יעקב בן אורית, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בוננים, יעקב בן נטלי, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה אלעזר בן רינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי הרב יורם אברגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סבג, אואסינה בת גוריה חלפון, שמואל בן רבקה זטאי רחל רשל בת קלרה, חכם יהודה בן חנה פתיא **מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**



# מחמדי התורה



## חידוש האגרות משה בטעם פלוגתתם

### מה בגליון?

**חמדת ההלכה:** בדיון וחי אחיך עמך, בדבר חז"ל במי שהלכו בדרך יש להם רק קיתון של מים אחת, פלוגתת בן פטור אור"ע, מקור סברתם, טעם פלוגתתם, והנפק"מ להלכה בין הטעמים, להלכה היאך קיי"ל, טעם שהשמיטה הפוסקים להאי דינא.

**חמדת הדרוש:** ה' מהלכים נפלאים, ביישוב קושיית האחרונים עה"פ לעולם בהם תעבודו, דא"כ אמי המשחרר עבדו עובר בעדה, הא כל מילתא דאמור רבנן לא תעביד אי עביד לא מהני, א'- יישוב השושנת העמקים והחת"ס, ב'- יישוב הגרש ירחים, ג'- יישוב הפני הושע, ד'- יישוב הערוגת הבושם, ה'- יישוב ההר צבי.

**רמיזא דאורייתא:** דינים הלכתיים בש"ס ובפוסקים הנלמדים בדרך רמז בפרשת השבוע **נחמד ונעים:** ה' יישובים ערבים, עה"פ וכי תמכרו ממכר, שפתח בלשון רבים וסיים בלשון רבים, א'- ב' יישובי האלשיך, ג'- יישוב הפנים יפות, ד'- ה' יישובי היעלת חן.

**חמדת התורה:** ד' יישובים מתוקים, בקושיית האחרונים, דבקרא דפרשתינו וחי אחיך עמך, דרשו חז"ל עמך הטפל לך, חיך קודמן, ובעבד עברי דרשו כי טוב לו עמך, שהוא קודם לך, א'- יישוב התורת חיים, ב'- ישוב החת"ס, ג'- ד' יישובי הבן יהודע.

**חמודי שי:** רעיונות על הפרשה מתובל בדברי רבותינו הראשונים והאחרונים.

**אבות ובנים:** למוד בפרשת השבוע בתורתו של המהרא"ל צינץ זצוק"ל.

ותמהו האחרונים בזה על שלא הוזכר דין זה להלכה ברמב"ם ובשו"ע.

**בשו"ת "בני ציון"** (סי' קעה) כותב, דאפשר דהרמב"ם והשלחן ערוך נסתפקו בדין זה ולכך השמיטוהו, דלשיטת רבי אליעזר הלומד מהפסוק וחי אחיך עמך שריבית יוצאת בדיינים והלכה כמותו, קשה לדעת רבי עקיבא שדורש פסוק זה לענין שנים שהיו מהלכים בדרך, אמנם הרמב"ם והשלחן ערוך לא פוסקים כבן פטורא, משום שדבריו נאמרו מסברא וחולקים על דברי רבי עקיבא, ומספק השמיטו זאת.

אמנם לשאר הראשונים אין דרשתו של רבי אליעזר סותרת את דרשת רבי עקיבא. יעו"ל **להרא"ש** (סי' ו), ו**בחינושי הריטב"א** החדשים הנ"ל, דרבי אליעזר דרש "וחי אחיך", ואילו רבי עקיבא דרש "עמך", ו**בשטמ"ק** (בשם תלמיד רבינו פרץ) כתב, שעיקר הפסוק כדרשת רבי עקיבא, אולם מכיון שהוא בפרשת ריבית, נדרש גם לענין זה.

### תירוצי הבית אפריים והאגרות משה בזה

**והבית אפריים** (אבה"ע סו) כתב, דסמך על מה שכתב (בפ"א מהל' רוצח) לגבי מקשה לילד, "שאינו דוחין נפש מפני נפש" וכ"ש בזה שאין מחוייב לדחות נפשו מפני נפש חבירו, ויעו"ע **בקרן אורה** (נדרים עט).

**ובאגרות משה** (יו"ד ח"א סי' קמה) תירץ, שאכן הרמב"ם פסק כשיטת רבי עקיבא, וכפי שכתב הל' מתנות עניים (ז, א), שאדם חייב בצדקה **אם ידו משגת** משום שנאמר "וחי אחיך עמך". משמע שבשנים מהלכים בדרך ואין מספיק מים לשניהם, אם כן "אין ידו משגת", ואין עליו חיוב צדקה, ולכך חייו קודמים לשל חבירו.

**בתוה"ק בפרשתינו** (כה- לו) **אל תקח מאתו נשך ותרבית, ויראת מאלקיה, וחי אחיך עמך.**

**ואמרו חכמינו ז"ל** (ב"מ סב), שנים שהיו מהלכין בדרך וביד אחד מהן קיתון של מים אם שותין שניהם מתים ואם שותה אחד מהן מגיע לישוב, **דרש בן פטורא** מוטב שישתו שניהם וימותו ולא יראה אחד מהם במיתתו של חבירו, עד שבא **רבי עקיבא** ולימד וחי אחיך עמך חיך קודמים לחיי חבירך.

### מקור סברת בן פטורא

**והנה ממשמעות דברי הגמרא**, שכן פטורא סבר כן מסברא אל יראה אחד מהם במיתתו של חבירו, אמנם **בספרא** (בהר ה, ג) איתא, דרש בן פטורא, ישתו שניהם וימותו, שנאמר וחי אחיך עמך, דהיינו תחיה אותו כל זמן שאתה חי, ואם אינו יכול לחיות עמו ימותו שניהם.

**ובהריטב"א** (החדשים) הביא שיש הסובר, שכן פטורא למד זאת **מזאהבת לרעך כמוך, והמלבי"ם** (בהר סי' עה, קדושים סי' לב) כתב, דבן פטורא דרש **עמך** בשווה לך, ואילו רבי עקיבא דרש וחי אחיך עמך רק **כשהוא חי** הוא **עמך** השווה לך, ולא כשיש סכנה.

ועו"ל בפוסקים שרצו לחדש, שנחלקו רק כשחיי שניהם מוטלים בספק אם שניהם ישתו, אך אם ברור הדבר שימותו מודה בן פטורא לרבי עקיבא שאינו חייב לתת לחבירו לשתות. יעו"ל **בנצי"ב** (העמק שאלה שאילתא קמז, ד).

### בטעם פלוגתתם להחתם סופר

**החתם סופר** (ב"מ שם) ביאר, בטעם פלוגתתם דבן פטורא ורבי עקיבא, דתליא בפלוגתת רבי יוחנן וריש לקיש (ירושלמי תרומות ח, ד), במקרה שצרו גויים על עיר ואמרו תנו לכם אחד מכם ונהרגוהו, ואם לאו נהרג את כולם, ואמרו שם שהדין שאם ייחדו להם אחד, כגון שבע בן בכרי, ימסרוהו ואל יהרגו כולם, ונחלקו בכך, דריש לקיש סבר שצריך שאותו אחד יהא חייב מיתה כשבע בן בכרי, ורבי יוחנן סבר שאעפ"י שאינו חייב מיתה ימסרוהו, ואל יהרגו כולם.

**וטעמו דרבי יוחנן**, משום שאיסור רציחה הוא ביהרג ואל יעבור, דמאי חזית דדמא דידך סומק טפי מדמא דחברך, אך כאשר ייחדו הגויים אחד, ואם לאו יהרגו כולם, הרי גם אם לא ימסרוהו יהרגו כולם ואותו אחד בכללם, ולא שייכת סברת **מאי חזית**.

**לשיטת החתם סופר**, זוהי גם שיטת בן פטורא, שטעם שיהרג ואל יעבור ברציחה משום סברת מאי חזית, ולכך בא הפסוק וחי אחיך עמך לומר, שאין סברת מאי חזית כאן, שהרי מצד הסברא בלבד, יצא בשב ואל תעשה, ובא הפסוק ללמד שישתו שניהם, אולם ריש לקיש סובר שאין הטעם של יהרג ואל יעבור ברציחה, משום סברת מאי חזית, אלא כך קבלה בידם, ולכך בא הפסוק לומר שחיך קודמים לחיי חבירך.

### ביאור פלוגתתם להמנחת חינוך והחזו"א

**ובמנחת חינוך ביאר**, דבן פטורא סבר שישתו שניהם וימותו, משום שלשיטתו שניהם חייבים בהצלת נפש חבירו כ"א, ולכן ישתו שניהם, ואילו רבי עקיבא סובר שכאשר הוא עצמו ימות, אין עליו חיוב להציל נפש חבירו, ויחדש בזה מסיק המנחת חינוך, דלפי האי טעמא נפק"מ רבתי לרינא, שכאשר מדובר על גדול וקטן שאינו חייב במצוות, חייב הגדול לתת לקטן, אעפ"י שעל ידי זה ימות הגדול לדעת בן פטורא, וכנ"ל.

**ובחזו"א איש** (ב"מ ליקוטים סי' כ) כתב, דטעמו של בן פטורא שאין חיי עולם של בעל המים דוחים חייב שעה של חבירו. אולם רבי עקיבא סובר שמשום "חיך קודמים" פטור הוא מהצלת חיי שעה של חבירו.

**ונפק"מ להלכה**, כשהמים הוא של אדם שלישי, לבן פטורא עליו לחלקם בין שניהם, ואילו רבי עקיבא יסבור כנ"ל שחיי שעה נדחים מחיי עולם של האחר, ולכן עליו לתת המים רק לאחד מהם.

## הודעה משמחת

### בשורה טובה לאלפי קוראינו

אשר מידי שבוע יהיה ניתן להאזין לשיעור מיוחד על פרשת השבוע בהלכה ובאגדה בקו קול התורה שע"י מוסדות חסידי תולדות אהרן

**02-3722700**

בכניסה למערכת להקיש 9 ואח"כ 1

מערכת מחמדי התורה

הפני יהושע (גיטין צ.) דבעשה לא אמרינן אעל"מ.

אולם תירוץ זו דחו, בשושנת העמקים

(הנ"ל), מהא דבתמורה (ה), פרכינן מתורם מרעה על היפה דאמאי תרומתו תרומה נימא אעל"מ, הרי דאך במצוה כמו תרומה פרכינן אעל"מ, ובשמי' רעק"א (מהדו"ק) סי' קצ"ד) נשאר בצדק עינן בהאי קושיא אמאי מהני נימא אעל"מ, והחתי"ס (הנ"ל) דחה מצד הסברא, דיש לתמוה מה חילוק יש בין לאו לעשה, וכי היכי דבלאו אמרינן אעל"מ כן בעשה נימא כן.

ד'

## יש לומר דשחררו מחמת הנאה וליכא איסורא

בערוגת הבושם (בלאחובר סי' י"א) תירץ - דכיון דכל האיסור של שילוח העבד הוא רק בחנם, אולם היכא דהעבד עשה לרבו הנאה, ומתוך הנאה זו רוצה לשחררו, ליכא בזה איסור, דהאיסור הוא רק בחנם, וכן עביד ליה טובה, ומשה' משחררו, א"כ יש לומר דבכה"ג דעביד ליה טובה, מהני השחרור ולא אמרינן בזה אעל"מ, ויעו"ע כע"ז בקצות החושן (סי' קפ"ב) (ב' שהביא שהרשב"א ת"י כן על מאי דמשנינן (ברכות מז.) דר"א שחרר עבדו, דהוי למצוה והקשה רשב"א מ"מ הא עבר איסור, ומתוך דדדוקא בחנם אסור, אולם לדבר מצוה טכדו' ליכא איסורא.

ה'

קושיית הר צבי מסוגיא דב"ב אולם בהר צבי (עה"ת) הקשה ע"ז, ממאי דאמרו (ב"ב קלו.) דמי שאמר לחבירו נכסי לך, ואחריו יהיו הנכסים לפלוני, הדין הוא: דאם הלך הראשון ומכר ואכל, ואח"כ מת, יכול לבוא השני להוציא מידי הלוקחות, דברי רבי, ורשב"ג אומר אין לשני אלא מה ששייר ראשון, ואם מכר אינו יכול לקחת מהלוקחות, ואמר רבי זירא דהלכה כרשב"ג, ולא עוד אלא אפי' אם היו עבדים והוציאם לחירות, מה שעשה עשוי, ופרכינן התם דפשיטא הוא ומאי חידש לנו, ומשני מהו דתימא שיכול השני לומר דכיון שעבר על עשה דלעולם בהם תעבודו, לזה לא נתן לו הנותן כוח לראשון קמ"ל דעכ"ז מהני יעו"ש.

הרי דאך שעבד איסורא והוציאו לחירות בלא טובה, דהא קאמרינן התם מהו דתימא מצי א"ל למיעבד איסורא לא יהיבין לך, הרי דאיירי במקום איסור, ועכ"ז מהני.

## ירומז כי נתינת ארץ ישראל הוא בעין טובה

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה, שש שנים תזרע שדך - הביאור, כי דרך המוכר שדהו בעין רעה אינו רוצה לנפשו כי יהנה הלוקח ממנה, ירצה כי לא יזרע ולא יקצור והארץ תשם ויתאבל הקונה, לא כן הנותן בעין יפה (ב"ב סה.), רוצה שישמח המקבל ויכיר טובתו, ולכן הקדים שלא תדמו כי אני בעין רעה אליכם וחפץ שהארץ תשם, לא כן, חלילה, שכל נותן בעין יפה נותן, וכל שכן אנכי, הבורא הכל, הבורח בישראל עמו.

וזה שאמר, כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם, בטח בעין יפה הוא מאד, שהשם יתברך אינו מצפה לתשלום גמול חלילה, ודאי יש אני נותן חפצי שתשביעו מטובה ותתענגו בה מרוב כל, ורק זה מחקותיה ושבתה הארץ שבת לה, שאתם הנכם אצלי כאנשי קדש וארצכם קדש, ואפילו הארץ שהיא לה' חלה עליה שביעית. (משך חכמה)

## טעם השמיטה להשלים החדשים במשך ז' השנים שלא למדו

שש שנים תזרע שדך ובשנה השביעית שבת שבתון לה - טעם השמיטה יש לומר דהנה אמרו (ברכות לה:) אמר רבא לא תחזו קמאי לא ביומי ניסן ולא ביומי תשרי כי היכי שלא תהיו טרודים במונותיכם כל השנה, הרי דבמשך שש שנים כל שנה לא למדו ב' חדשים מחמת עבודת הקרקע, ויחד הוא י"ב חודש שהוא שנה תמימה, לכך ציוה ה' לעשות שנת השמיטה שלא יעבוד בקרקע אלא קודש לה, וזהו שבת שבתון לה. (נחל קדומים - חומת אבן)

## ירומז דבשביל ארנונא התייר איסור שביעית

שש שנים תזרע שדך ואספת את תבואתה - והנה אמרו סנהדרין כו. אמר רבי ינאי, דבשביל ארנונא מותר לחרוש בשביעית, והקשו שם התוס', ומשום ארנונא התיירו לחרוש ולזרוע דהויא איסורא מדאורייתא, ותיירצו דמייירי בשביעית בזמן הזה דרבנן, אי נמי י"ל, דפקוח נפש הוא ששואל להם המלך מס ואין להם מה יפרענו ומתים בתפיסת המלך, והכי איתמר בירושלמי משום חיי נפש ארנונא,

ובזה יבואר הכתוב ברמזו להאי דינא, שש שנים תזרע שדך ואספת את תבואתה, כלומר, אימתי אין אני מתיר לך אלא שש ולא שבע, 'ואספת' כשאתה זורע לאסוף לעצמך, אבל לארנונא לתת למושל, זרעו אפילו בשביעית כדברי רבי ינאי. (אור החיים הק')

## בשמירת השמיטה יבוא השפע בכל פירות הארץ

כי תבואו אל הארץ ושבתה הארץ שבת לה - יש לדקדק דהא כשבאו לארץ (אחרי ז' שנים של כבישה וחלוקה) קודם עשו ו' שנים ורק אח"כ עשו שמיטה, א"כ למה כתיב כי תבואו ושבתה הארץ לה, והביאור למאי דאיתא במכילתא (פר' משפטים) בזמן שישראל עושין רצון ה' אזי שובתין שנה בתוך ז' שנים, וכשאין עושין רצון עושין ד' שמיטות בז' שנים, כיצד? נרה שנה וזורעה שנה, והיינו שצריך להפסיק כל שנה בכדי שיהיה כוח לקרקע, ובוזה

## רמיזא דאורייתא

פנינים יקרים בהלכה ובאגדה המרומזים בקראי דפרשתנו

ויבן דאם יבואו אל הארץ ויעשו שמיטה כרצון השי"ת, אזי שש שנים תזרע שדך, היינו השדה תוציא פיירות כל הו' שנים. (טעמא דקרא - להגר"ח קנייבסקי)

## בדבר הראוי לאדם - האדם קודם לבהמה

והיתה שבת הארץ לכם לאכלה לך ולעבדך וכו' ולבהמתך ולחיה וכו' - יש להקשות הא אמרינן (ברכות מ.) דאסור לאכול קודם שיתן לבהמתו, והיאך כתב כאן לך ולעבדך ואח"כ ולבהמתך, אלא דו"ל דדוקא היכא דיש לו מאכל המיוחד לבהמה צריך לתת קודם לבהמה, אולם בדבר הראוי לאדם, שחלקו אי חזי לבהמה או לא, אזי ודאי שיאכל קודם הוא, ורק אח"כ יתן לבהמתו, ובוזה יבואר "לכם לאכלה" דכיון שמדובר באוכל הראוי לאדם, לכך קודם "לך ולעבדך" ואח"כ "לבהמתך ולחיה" וכו'. (ילקוט הגרשוני - ברכות מ.)

## מרומז ב' דרכים אונאה במקח וממכר

וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו - יבואר עפ"י דברי חכמינו ז"ל (ב"מ מט:.) דבב' אופנים שייך שתהיה אונאה במקח וממכר, א' שהמוכר נאלץ מחמת דחק למכור החפץ והקונה אינו מוכרח, לכן יכול הלוקח ללחוץ עליו למכור במחיר נמוך, או להיפך שהקונה מוכרח לקנות ולהמוכר אין הדבר דחוק ונחוץ, ואז עלול המוכר להפקיע את מחיר המוצר. אך לא כן כששניהם חפשים ממכירה זו או שניהם מוכרחים, באופנים הללו לא תהיה שום הטעיה בין מוכר ולוקח.

ובזה יובן, וכי תמכרו ממכר לעמיתך, היינו שהמוכר יוזם את המכירה משום שהוא זקוק למכור, 'או קנה מיד עמיתך' היינו שהקונה נאלץ לקנות, במקרים הללו יכולים להיווצר תנאים של אונאה, ועל כך הזהירה התורה אל תונו איש את עמיתו. (אוהל יעקב)

## מקור דאונאה הוא בשתות

איש את עמיתו ויראת - סופי תבות שתות, מכאן שאונאה עד שתות. (בעל הטורים.) אמנם בפרדס יוסף (שם) הקשה, דפסוק זה נאמר רק על אונאת דברים, והפסוק דלא תונו איש את אחיו נאמר על אונאת ממון.

## בחציו עבד ליכא איסורא דלעולם בהם תעבודו

לעולם בהם תעבודו - ויש לחקור, למה בחציו עבד וחציו וכן חורין כופין את רבו (יעו' ב"ב יג.), ולאכאורה יש איסור דלעולם בהם תעבודו. ויבואר על פי דברי האבודרהם (סדר תפילות של יום חול) והכל בו (עג) הידועים, שלפיכך אשה פטורה ממצות עשה שהזמן גרמא, משום שמשועבדת לבעלה בזמן זה.

והנה, מי שהוא חציו בן חורין, מחויב בין כך במצוות משום צד החירות שבו, ואם כן גם בזמן שיהיה משועבד לדבו, לא יוכל להשתעבד לו לגמרי, כי יהיה מחויב במצוות, ואם כן בין כך אין האדון מקיים בו מצות לעולם בהם תעבודו, ועל כן אין איסור לשחררו. (כלי חמדה)

**בתוה"ק בפרשתו**  
**נו וכי תמכרו ממכר**  
**לעמיתך או קנה מיד**  
**עמיתך אל תונו איש**  
**את אחיו.**

**ויש לתמוה**, אמאי פתח הכתוב בלשון רבים 'וכי תמכרו', והמשיך בלשון יחיד 'או קנה מיד עמיתך', וסיים בלשון רבים 'אל תונו', והדבר צריך תלמוד, יעו' ברמב"ן.

**א'**

## לרמו ששיעור ההונאה שוה לרבים וליחיד

**האלשיך ביאר-** דבאופן שהיו המוכרים שנים והקונה אחד, שאם נתאנה לוקח יהיה השיעור שתות, אך אם נתאנו המוכרים יצט"ר רף שתות לכל אחד, ואם הוא פחות שאינו מגיע שתות לכל אחד הוא מחילה. וההיקש בזה אם יהיו הקונים שנים והמוכר אחד, שאם נתאנו הקונים בפחות משתות ימחול כל אחד. לזה אמר כי לא כן הוא, כי אם 'וכי תמכרו רבים ממכר לעמיתך' יחיד, או קנה סתם בין יחיד בין רבים מיד עמיתך יחיד, אני מצוה 'אל תונו' כאילו אין כאן רק שנים איש ואחיו קונה ומוכר, כי שיעור האונאה שוה לרבים וליחידים.

**ב'**

## אי אפשר לכפר הונאה בהונאה

**עוד ביאר-** דמה שלא אמר בלשון יחיד 'אל יונה איש את אחיו' או 'אל יתונה איש את אחיו', בא לומר שיקרה לפעמים שיתאנו שניהם, כי זה ירמה את חבירו בפירות שיש בם אונאה, וזה את חבירו במעות שגם בם שיעור אונאה, כענין 'כספך היה לסיגים סבאך מהול במים' (ישעיה א, כב), שהיה נראה שהולך זה תחת זה ואין שם עון. לזה אמר כי לא כן הוא, כי אם ששניהם חוטאים. וזהו 'אל תונו וכו'', כלומר גם שניכם, איש את אחיו.

**ג'**

## כשהמכר ע"י שנים בעה"ב וסרסור הוא אונאה

**ביעלת חן (פר' בהר) ביאר-** ע"פ מה שנפסק ב**שו"ע** (חו"מ רכז, כג) בעל הבית המוכר את כלי תשמישו ואינה את הלוקח אין בו דין אונאה, שאילו לא הרבה לו בדמים לא היה מוכר כלי תשמישו וכו', אבל אם לא ידע או שקנה על ידי סרסור יש בו אונאה. וכתב **הסמ"ע** (ס"ק מב) בהך דסרסור, אף אם ידע הלוקח שהן של בעה"ב כיון

שהבעה"ב מסרו לסרסור למכור למי שיבא לקנותו ודאי נתייאש שלא ידע הלוקח שהן של בעה"ב וכו'.

מעתה יובן שלכן לא כתבה התורה "וכי תמכור", כיון שלפעמים הותר המוכר להונות והיינו כשמוכר כלי תשמישו, ולכן נכתב "וכי תמכרו" בלשון רבים דהיינו שהמכירה תהיה ע"י שנים ע"י סרסור או לעולם הוא רק "ממכר" לבד ושייך בו לא תונו, וכאמור. אבל בסיפא גבי לוקח המאנה למוכר ואז לא שייך חילוק זה כתיב ביה "או קנה מיד עמיתך לא תונו וגו'".

**ד'**

## דווקא הלוקח מן התגר אסור- מן בעה"ב מותר

**בפנים יפות (פר' בהר) תירץ** - דמבואר בגמרא (ב"מ נא.), דדוקא הלוקח מן התגר אסור לתגר להונות את הלוקח, אבל הלוקח מבעל הבית המוכר את כלי תשמישו, אין הבעל הבית מצווה באונאה, אך על הקונה שפיר מוטל איסור אונאה לבל יונה את בעל הבית.

ובזה יבואר, 'וכי תמכרו ממכר לעמיתך', והיינו שתמכרו דבר העו"ד מד למקח וממכר כגון דהיינו סוחר המוכר דברים העומדים לימכר, ונקט שפיר לשון רבים דמיירי בדבר השכיח שרבים עושים ממכר כזה דהיינו סוחרים, ולהוציא בעל הבית יחיד המוכר מפני דוחק, אבל בסיפא דקרא דמדובר מאונאת המוכר, הרי זה שפיר שייך גם בבעל הבית יחיד, ולכן נאמר בלשון יחיד.

**ה'**

## גם במוכר אחרי מוכר איכא הונאה

**עוד ביאר היעלת חן-** דהא דאמר תמכרו בלשון רבים איירי מכמה מוכרים שמכרו בזה אחר זה אחד מחבירו וחבירו לחבירו, ובכל מקח לא היה רק מוכר אחד וקונה אחד, ולכן אמר לעמיתך בלשון יחיד, כי בכל מקח אינו אלא מוכר אחד וקונה אחד, ובא הכתוב ללמדנו מה שמחולקים הפוסקים (חו"מ רלב, יח) אם נתאנה אחד אם רשאי להונות אחרים, והכריע **הרמ"א** (שם) דאע"ג דהוא נתאנה אין לו להונות אחרים.

**והזהירה התורה** כאן לכמה מוכרים שמכרו אחד לחבירו וחבירו לחבירו בירו שלא יונה איש את אחיו, ואף אם אירע שנתאנה אחד במקח שמכר לו חבירו מ"מ אין רשאי הוא להונות חבירו, ולכן באזהרת המוכר שלא יונה את הקונה אמר תמכרו לשון רבים, אבל גבי אזהרת הקונה לבל יונה את המוכר לא שייך זה, דהא רק עכשיו בא לידו המקח לכן נאמר אצלו קנה בלשון יחיד.

ד"ה ל"ג) שאין גורסים 'כי טוב לו עמך' כי פסוק זה אינו לדרשה אלא סיפור דברים בעלמא, אלא גורסים 'כשכיר כתושב יהיה עמך'. ולפי זה ניחא שפיר, שהתורה אומרת שאתה שכיר ותושב תהיה אצלו יותר ממה שהוא שכיר אצלך, ואם כן אתה טפל והוא העיקר.

**ג'**

## בפיקוח נפש אי אפשר להקדים חבירו לעצמו

**בבן יהוידע תירץ-** דהכא קאמר וחי אחיך עמך, נמצא איירי בחיות הנפש, ולהכי אי אפשר לדרוש כאן שיהיה קודם, דהא קיימא לן אין לך דבר עומד בפני פקוח נפש, דכתיב (ויקרא י"ח ה') וחי בהם ולא שימות, ואם כן איך נאמר לזה שיקבל למות בשביל לעשות חסד עם חבירו, דעשיית החסד היא מצוה, ואין מצוה דוחה נפש של אדם העושה אותה, דלגבי דידיה החסד שעושה אינו אלא בסוג מצוה, ואדרבה פקוח נפשו של אדם דוחה המצוה שעליו לעשותה, אבל מ"ש גבי עבד עברי הוא רק ענין הנאה וממון, ושפיר מצינן לאוקמי האי דינא התם.

**ד'**

## התם טעמא דמילתא להראותו דעבד עברי אינו כספו

**עוד תירץ-** דהתם תיקן הכתוב דברים אלו לעבד עברי, כדי לברר, דאע"ג דקנאו בכסף, אינו נחשב קנין כספו, ולא חלה עליו העבדות ממש, וכמ"ש **רבינו מהר"ם אלשיך** ז"ל, על פסוק (שמות כ"א ב') שש שנים יעבוד, דלהכי עביד ליה רחמנא יתרונו אל, להקדימו על אדונו, מה שאין כן הכא אינו חייב לעשות חסד חנם לחבירו נגד השכל והסברה, וליכא טעמא בהכי.

**בתוה"ק בפרשתנו**  
**(כה- לו) אַל תִּקַּח**  
**מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וְתִרְבִּית,**  
**וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ, וְחִי**  
**אָחִיךָ עִמָּךְ.**

ודרשו בזה חכמינו ז"ל (ב"מ סב.), עד שבא רבי עקיבא ולימד וחי אחיך עמך חייך קודמים לחיי חבירך

**ויש לחקור**, דכאן דרשו עמך טפל לך, ואילו גבי עבד עברי דכתיב ביה כי טוב לו עמך, דרשינן (קדושין כב.) שיהיה העבד עיקר, דאם אין לו אלא כר אחד יתנהו לעבד, ולא אמרינן חייך קודמין (יעו"ע במהר"ם שיף).

**א'**

## הכא אי לא קרא דעמך הו"א דשוין כשיטת בן פטורא

**בתורת חיים (ב"מ שם) תירץ-** דהכא שאני, דאי לאו דכתיב עמך, היה מסתבר למימר דשניהן שוין כדדיש בן פטורא, הלכך השתא דכתיב עמך, על כרחך אתי קרא לאפוקי מסברא לאשמעינן דחייך קודמין, אבל התם ליכא שום ייתורא למילף מיניה דחייך קודמין, דאי משום דכתיב עמך הא איצטרך ליה דאי לאו דכתיב עמך הוה אמינא שהאדון רשאי לאכול פת נקייה והעבד פת קיבר כדמשמע התם לך כתיב עמך לאשמעינן דשניהן שוין.

**ב'**

## לגירסת התוס' שם יובן

**בחתם סופר** (כתובות מג, א) **תירץ-** על פי מה שכתבו **בתוס'** (שם

## חמודי שי

לעילוי נשמת אמור עט"ר  
רבי יהודא ארי' לייב בן הרב משה מרדכי ז"ל  
פלוצק-פולין  
דיין וחבר ועד הרבנים במרנקפורט ציילסהיים  
ואב"ד אופיבאך  
נלב"ע ג' מר חשוון תשל"ד תנצב"ה

בעזרה"ת א' פרשת בהר  
תשע"ט לפ"ק

בתוה"ק בפרשתנו (כ"ה, א)  
"ידבר ה' אל משה בהר סיני  
לאמר", והנה בכל התורה כתב  
וידבר ה' אל משה לאמר, ורק  
בכאן הוסיפה תורה "בהר  
סיני", ועוד תמהו חכמינו ז"ל על הלשון בהר סיני, וכי שאר התורה לא  
מסיני הוא.

ובפסוק הסמוך "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבואו אל הארץ  
אשר אני נותן לכם" - בלשון הווה.

### התורה וארץ ישראל נתנים לנו כל יום מחדש

ונראה לעניות דעתי, דהנה כאשר אנו מזכירים הר סיני, מחשבותינו על  
התורה, והנה התורה וארץ ישראל שוים בכך, כי שתיהן מתנות שניתנו  
לבני ישראל שלא ניתנו רק פעם אחת אלא הן ניתנו כמורשה עבור כלל  
ישראל לדורי דורות.

ויתר על כך, גם התורה ניתנת לנו בכל יום ויום מחדש. ראייה לנתינתה המ-  
תמשכת של התורה אנו מוצאים בברכות התורה, הנאמרות כל יום "ברוך  
אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל" ו"ברוך אתה ה' נותן התורה". אותו  
עקרון תקף גם עבור נתינת ארץ ישראל, שזו מתנה המתחדשת מדי יום  
כירושה, אנו אומרים "תורה צוה לנו משה, מורשה קהילת יעקב." כמו כן  
ארץ ישראל היא הירושה הקולקטיבית שלנו.

ועל אף החורבן, רחמנא ליצלוך, של בית מקדשנו, עכ"ז קדשה לשעתה  
קדשה לעתיד לבוא, היינו דהקדושה הראשונה שניתנה לירושלים ולבית  
המקדש קבועה לעולם כדברי הרמב"ם (פ"ו מהל' בית הבחירה הל' י"ד  
- ט"ז).

ולגבי שאר ארץ ישראל, כאשר עזרא ועולי בבל חזרו לארץ היא התקד-  
שה בקדושה שנייה, וכבר חקרו הפוסקים לענין שמיטה ויובל בזמן בית  
שני, וכל שכן בימינו אם חיוב היא דאורייתא או דרבנן, ובין אם השמיטה  
דאורייתא או מדרבנן, מכל מקום עצם ירושתנו על הארץ, מביאה לכך  
שיש את היכולות לקבלת קדושת הארץ בכל זמן.

אי"ה, על ידי שמירת שמיטה, וכפי שרואים שישראל קבלו על עצמם את  
השמיטה אף שהוא מדרבנן, כעין דאורייתא, ובזכות זה נזכה לממש את  
הקדושה של ארץ ישראל בכל רחבי הארץ, ולהפוך אותה לקבועה ונזכה  
לגאולה שלמה במהרה בימינו, אמן סלה.

### לכך כתיב נותן לשון הווה שתמיד יש נתינה בארץ ישראל

בתוה"ק בפרשתנו, "כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ  
שבת לה", ובשפת אמת הביא ממדרש תנחומא "ה' יתברך הקנה העולם  
לאברהם וחזר והקנה לו". זה מצוות השמיטה שניתן לבני ישראל הארץ  
מחדש. ובכל שמיטה נתחדש המתנה כעניין שכתוב בפרשת תולדות:  
"ויתן לך אלוקים - ויתן וחזור ויתן." וביאר עוד דלכך כתיב "אשר אני  
נותן" לשון הווה. דכל הזמן מקבלים את ארץ ישראל, שוב ושוב.

ומבאר עוד, "ובני ישראל הם מוכנים לקבל זו המתנה. וזה שכתוב כי גרים

ותושבים אתם עמדי. הוא שבחן של בני ישראל שידועים שהם גרים ומ-  
ברין כי לה' הארץ ודברים תמיד בכח הנתינה. בני ישראל יודעים שאין  
ארץ ישראל דבר מובן מאליו, הארץ לה' היא, וה' בתמידות מעניק לנו  
את ארץ ישראל.

"ובזה יתכן לפרש מה דכתיב וכתוב עמו הברית לתת כו' לתת לזרעו. תרתי  
למה ליי' רק שיהיה להם תמיד בחינת הנתינה. יתן ויחזור ויתן. "בכל שמי-  
טה ושבתה הארץ לה'. וכעין שכתוב באורח החיים הקדוש על כל שבת  
שניתן חיות חדש להבריאה וכשם שנאמר בשבת בראשית כן בשמיטה."  
מלמד אותנו השפת אמת שכמו שבת בראשית מחייה את כל הבריאה כך  
גם השמיטה.

### ביטול מלאכות בשביעית כביטול מלאכה בשבת

ובהמשך הכתוב, "והייתה שבת הארץ לכם לאכלה." והשפת אמת הביא  
מדברי הזוהר (פ' יתרו), "על הפסוק ויברך כו' יום השביעי כיון דלא אש-  
תכח ביה מנא כו' אלא כולא ברכאין בשביעאה תליא כו'". ומבאר, "והנה  
משורש הברכה שמתגלה בשבת קודש אין יכולים כולם לקבל. רק בני  
ישראל מוכנים לקבל השפעה זו. וכמו כן בשמיטה לכם לאכלה דייקא."  
כמו שרק כלל ישראל מקבלים ברכה מהשבת, כך גם רק כלל ישראל  
מקבלים ברכה מהשמיטה.

הרי מדברי השפת אמת, שכאשר לא נוטעים בשמיטה, דומה לזה שלא  
עובדים בשבת, "כי ביטול כל המלאכות הן הן קיומו של עולם". אי עבד  
דה בשבת מקיימת את העולם, ובדומה לכך הימנעות מנטיעות בשמיטה  
מביאה ברכה לכל שאר השנים.

הרי שזכיתי בדברי הנ"ל לכוון במקצת לדברי השפת אמת שכתב, דכאשר  
אני נותן לכם, ארץ ישראל היא מתנה שניתנת לבני ישראל כל העת, ויתן  
לך האלוקים יתן ויחזור ויתן, ארץ ישראל היא מתנה המחדשת את עצמה,  
ומתקבלת כל פעם מחדש, השפת אמת קושר זאת לשמיטה, ואני מסיבות  
שלי במאמר הפותח אמרתי שאנחנו מקבלים את ארץ ישראל כל הזמן.  
ברוך שכיוונתי לחלק העיקר בדבריו של השפת אמת הקדוש.

### ע"י שמיטה מובטח לנו שנשב בבטחה בארצנו

בתוה"ק בפרשתנו "ובכל ארץ אחזתכם גאולה תתנו לארץ". ובשפת אמת  
ביאר הפסוק כמין חומר, ארץ היא מלשון רצון. ולכן ארץ אחזתכם מש-  
מעה הנכונות לאחוז במקור החיים שהוא ה' יתברך. הנכונות לאחוז בה'  
מביאה לגאולה פנימית כאשר פנימיות האדם משתחררת, וכך ממשיך  
הפסוק "גאולה תתנו לארץ" הרצון נגאל.

ברצוני להוסיף, שבפסוקים הסמוכים לזה, אמרה תורה, ועשיתם אותם  
וישבתם על הארץ לבטח. ובחוקוני: "וישבתם על הארץ לבטח - בשכר  
שימור מצוותי ולא תירא להיות גלוי ממנו." "וישבתם לבטח עליה - כי  
הארץ תתן כוחה לכם." הארץ תתן את כוחה לכם ולא לאויבכם.

ובספורנו על הפסוק "וישבתם על הארץ לבטח - שלא תגלו ממנה." הרי  
אנו רואים את החשיבות הרבה של שמירת שמיטה, לעניות דעתי, זה כמו  
להידבק בה' יתברך ומובטח לנו ביטחון בארץ.

אי"ה, שלכולנו יהיה את הרצון והתשוקה להידבק בה' יתברך. כפי שאומר  
השפת אמת, "נפתח הפנימיות ובא גאולה במהרה בימינו אמן סלה."

## אבות ובנים

מדברי תורה של הגאון מפלוצ'ק, מורנו הרב אריה לייב צינץ'

הוא, שיש בכוחה להגן על בית מקדש שכבר קיים, וזה מה שהפסוק ממשיך  
ואומר, לשמור שבת "ומקדשי תיראו" - תפחדו מכך שתוכלו לאבד את המ-  
קדש ולכן תשמרו שבת.

אני ה' - כי שביעת שבת מורה על מציאות ה' ואמונת בריאת יש מאין עפ"י  
הגמ' הנ"ל הראנו למה בפרשת כי תשא, "ושמרו בני ישראל את השבת"  
מגיע ממש לפני חטא העגל. ה' נותן לכלל ישראל את הרפואה לפני המכה.  
בפרשה הבאה, "ויקהל", משה יורד מההר ביום כיפור עם הלוחות השניים,  
ומה הוא עושה מלמד את ישראל הלכות שבת. הוא רוצה שכלל ישראל יעשו  
תשובה על חטא העגל, ושמירת שבת זו הדרך לעשות תשובה על עבודה  
זרה, ולקבל כפרה.

בתוה"ק בפרשתנו את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו אני ה'. המהרא"ל  
מצינץ', מבאר באופן נפלא, קשר וסמיכות הדברים של איסור עבודה זרה,  
לשמירת שבת, עפ"י מה שאמרו חז"ל (שבת קיח:). "כל המשמר שבת כהל'-  
כתה מוחלין לו עוונותיו ואפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש."

ובזה מבאר סמיכות איסור עבודת אלילים לשמירת שבת, דשמירת שבת  
יכולה לכפר אף על עבודת אלילים, ובכדי שלא יחשוב האדם שאם מקפיד  
שלא לעבור איסורי עבודה זרה, פטור משמירת שבת, לכן אחר איסורי עבד-  
דה זרה אמרה תורה את שבתותי תשמרו - צריך לשמור שבת כי חילולה  
חמור כמו עבודת אלילים.

הרי דהשבת יש בכוחה להוציאנו מהגלות ולבנות את בית המקדש, וכל שכן



# כַּנְיָנִי בַּיִת לֹוִי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

בהר

גליון מס' 534

ציאת שבת: י"ם 20:12, ת"א 20:14

כניסת שבת: י"ם 18:55, ת"א 19:10

## נלמד מהפרשה

**"וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך, והחזקת בו, גר ותושב וחי עמך"**

חכמים במדרש מקשרים את הפסוק שלנו: "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו", לפסוק בתהלים: "אשרי משכיל אל דל" (תהלים מ"א). המדרש מדגיש שבפסוק לא נכתב "אשרי נותן לדל", אלא "אשרי משכיל אל דל כדי שהתמיכה והעזרה לעני תהיה שלימה, על הנותן להשכיל ולחשוב כיצד לתמוך בו באופן חכם ותועלת.

יש שני סוגי עזרה. האחד, הגדרותיו ברורות מאוד - העשיר נותן והעני מקבל. העשיר נותר עשיר והוא נשאר בסטטוס של "נותן", והעני נותר עני והוא בסטטוס של "מקבל". אולם יש סוג נתינה שלא גורם לנזקק להישאר נזקק, אלא להיפך - להיות כמו הנותן.

מספרים, שפעם באה אישה אל רבי חיים מצאנז ואמרה לו, אישה אלמנה אני, בביתי ילדים רכים ובאין ברירה התחלתי למכור בשוק כדי לכלכל את בני ביתי. כבר כמה שנים שאני מוכרת כאן תפוחים, לא הרווחתי הרבה אבל זה הספיק לנו כדי לשרוד. בתקופה האחרונה נפוצה שמועה בין באי השוק שהתפוחים שלי אינם מתוקים כשהיו, ואנשים הפסיקו לקנות אצלי. בכל יום אני באה לשוק, מנסה למכור את הסחורה ללא הצלחה. התפוחים נשארים ומרקיבים, והקונים מדירים את רגליהם מדוכני.

קם רבי חיים ויצא עמה לשוק. עמד אצל דוכן התפוחים של האישה, וקרא לעבר העוברים והשבים שכדאי להם לקנות מהתפוחים שבדוכן, כי תפוחים טובים הם. מיד הגיעו קונים רבים לקנות את התפוחים, עד שנמכרו כולם. הסיפור מסתיים בכך שרבי חיים אמר לאשה: "ראי נא, תפוחיך טובים הם, אלא שבני העיר לא ידעו זאת." רבי חיים מצאנז לא נתן לה צדקה, אלא הוא גרם לכך שמהיום והלאה היא תצליח למכור תפוחים מתוך בטחון שהתפוחים שלה מצוינים, וכך היא לא תהיה ענייה.

זו כוונת המילים: "וכי ימוך אחיך עמך". תדאג שהמקבל יהיה בדרגה של "עמך". תן לו תחושה ותדאג לכך ששניכם תהיו באותה רמה ושהוא לא ירגיש נזקק. עכשיו, יותר מתמיד, הבה נזהה ידיים כושלות ונחזק אותם - "חזקו ידים רפות וברכים כשלות אמצו".

## העולם הזה דומה לפרוזדור

**"כי גרים ותושבים אתם עמדי"**

ידוע שאחד מהדברים הגורמים לעבוד את הבורא, שיידע האדם שהוא גר וזמני בעולם הזה, ומי שחושב כך הרי הוא שש ושמח תמיד, כי אין לו דאגות, כי יודע שהעולם הזה הוא זמני, וגם אם חסרים לו דברים מסויימים לא מתעצב אל ליבו, כי אומר שבסופו של דבר כולם נפגשים שם, "קטון וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו", ומדוע יתעצב והדבר דומה לאדם שנמצא במדבר שגם אם חסרים לו דברים מסויימים הוא מוכן להסתדר בלעדיהם כי זה לא ביתו, ובשבילו העיקר הוא העולם הבא, אך אדם שעושה עיקר מהעולם הזה, הרי כל ימיו מכאובים, ואם יש לו מנה רוצה מאתיים, ואין אדם מת וחצי תאוותו בידו, ומה נוקבים דברי השל"ה הקדוש (מסכת סוכה) וז"ל: והואיל ואתא לידי דבר זה, אודיע שליבי היה בוער תמיד, כשראיתי בני ישראל בונים בתים כמו מבצרי השרים, עושים דירות קבע בעולם הזה ובארץ הטמאה, וכוונתם היא להיות להם נחלה להנחיל לבניהם, כאילו היתה זו הנחלה לו ולזרעו עד עולם, וזה נראה ח"ו כהיסח הדעת מהגאולה, על כן בני אם יתן לכם ה' עשירות גדולה, תבנו בתים כפי הכרח צרכיכם ולא יותר ולא תבנו המגדלים וחומות בגאווה וגדולה, רק להיות לכם מדור לפי כבודכם, וחדרים להתבודד בהם לתורה ולתשובה. וכבר אמרו חז"ל העולם הזה דומה לפרוזדור והעולם הבא דומה לטרקלין התקן עצמן בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין. ולהמחיש הדברים נתאר לעצמנו אדם הממתין לאוטובוס בתחנה, ומשהגיע האוטובוס בקש מהנהג לפתוח את הדלת האחורית הנהג התמים אשר היה משוכנע כי מיודענו מבקש להעלות עגלת תינוק פתח את הדלת האחורית, אולם להפתעתו גילה כי לנוסע הנכבד יש מטען כבד, והוא החל מעמיס ספה, מקרר, מזגן ועוד כמה אביזרי נוחות, לשאלתו של הנהג, אשר התפלא על אודות צורת ההובלה המקורית הסביר מיודענו כי אין בדעתו להעביר את האבזרים ממקום למקום, אלא שזקוק הוא להם במהלך נסיעתו בת מחצית השעה מביתו אל מרכז העיר מה נאמר על אדם שכזה? ומסופר בגמ' שר' ברוקא שאל את אליהו הנביא בהיותם בשוק אם ישנו אדם בן העולם הבא, והצביע אליהו על שני אנשים מסויימים ואמר שהם בני העוה"ב וכששאל ר' ברוקא מה מעשיהם ענו לו שהם שמחים ומשמחים אחרים, וברור שר' ברוקא לא התכוון לשאול אם ישנם צדיקים שיזכו לעולם הבא. כי בודאי שיש הרבה שיזכו לחיי העולם הבא, אלא שאלתו היתה אם בשוק ישנם אנשים שחושבים על עולם הבא, וענה לו בתחילה שאין כי כולם עסוקים במסחר משא ומתן ולא חושבים על עולם הבא, אך כשראה את שני האנשים אמר לו אליהו אלו חושבים על העולם הבא, ומשום שהיו שמחים ומי ששמח סימן שחושב על העולם הבא ועושה אותו עיקר כי אם היו עושים עיקר מהעולם הזה לא היו שמחים אלא היו מלאים דאגות ומכאובים.

בברכת שבת שלום,  
רב בית הכנסת

# סיפור השבוע

## המירדף אחרי האוצר הגדול

נתקיימה ברכתו. הוא גם החליט לעצור ליד ביתו של החייט ולתת לו מתנה יפה, כתודה על כך שהוא היה האמצעי, שדרכו הגיעה הברכה אליו. אברהם מילא שני ארנקים עם מטבעות כסף וזהב. אחד עבור החייט ואחד עבור הבעש"ט ויצא לדרך.

היה זה יום חם ור' אברהם ישב לנוח מתחת לעץ שעל שפת הנהר, כאשר חש את עצמו עייף. לפתע הוא ראה מישהו מתקרב ולשמחתו גילה כי אין זה אלא החייט היהודי. גם החייט שמח לראות את ר' אברהם והם ברכו איש את רעהו לשלום, "אתה הוא האדם שאני מחפש!" - קרא לעברו החייט בשמחה. והוא המשיך וסיפר:

"אתה זוכר שנפגשנו ליד הגשר ואני שאלתי אותך מה אתה מחפש כאן, אתה סיפרת לי כי הבעש"ט הקדוש אמר לך לחפש אוצר מתחת לגשר ואני סיפרתי לך על החלום הטפשי שחלמתי. אחר כך אתה פתאום קמת והלכת... ובכן תשמע מה שקרה לי. אחרי שהלכת, חשבתי לפתע, אולי האוצר שאתה מחפש, נמצא בצידו השני של הגשר. עברתי את הגשר והתחלתי לחפור שם, קרוב למים והנה גיליתי את האוצר שלך!"

"במשך ימים ספורים - המשיך החייט את הסיפור המוזר - תהיתי ביני לבין עצמי, האם אמנם האוצר שייך לי, יען כי מי שמוצא את האוצר הוא בעליו ואתה כבר התייאשת ממנו יאוש גמור - או שמא זה אחרת. הלא אם לא היית מספר לי מה שסיפרת, לעולם לא היה עולה בדעתי לחפור מתחת לגשר ולא הייתי מוצא את האוצר. מכאן הגעתי למסקנה שאולי לא יהיה נכון והוגן, אם אחזיק את האוצר כולו בשבילי".

"לא מצאתי מנוח לנפשי, עד שהחלטתי לתת לך חלק מהאוצר שמצאתי. משום כך הייתי עתה בדרכי אליך, כדי לתת לך את חלקך באוצר" - סיים החייט את סיפורו ובאומרו זאת הושיט לר' אברהם שקית מלאה מטבעות זהב...

אברהם עמד שם, מופתע ועצור-נשימה, הנה הוא בא הנה, כדי לתת לחייט את חלקו באוצר אשר הוא היה משוכנע שמגיע לו, בהיותו שליח ההשרנה שגילה לו היכן האוצר שלו טמון. והנה בא במקום זה החייט ומביא לו, לר' אברהם, חלק מהאוצר שלו. יתכן שמישהו אחר במקומו, היה שותק בקור רוח ומקבל את המתנה מידי החייט. אולם לא הוא, לא ר' אברהם הוא היה יותר מדי ישר והגון בשביל זה.

חייך איפוא ר' אברהם חיוך רחב ואמר לחייט: שמע נא איפוא עכשיו אתה, ידידי, לסיפור שלי. וזאת הסיבה שאני נמצא בדרך אליך!

כאן סיפר ר' אברהם לחייט כי בעקבות חלומו הוא גילה כי האוצר נמצא בביתו הוא. משום כך הוא עזב במהירות כה גדולה, כאשר בקושי אמר לו שלום. והוא אכן מצא את האוצר והנה הוא בדרכו אליו, להביא לו את חלקו. ובאומרו זאת, הוא הושיט לחייט את הארנק המלא מטבעות...

השניים לחצו איש את ידי רעהו בידידות כאשר כל אחד מנסה לשכנע את חבירו, כי האוצר אכן שייך לו ומגיע לו והם לא יכלו להגיע לעמק השווה, לאחר שאיש מהם לא "הויתר" על הענקת המתנה לחברו. לבסוף החליטו השניים, כי מאחר והבעש"ט עמד מאחורי כל הסיפור, הם יגשו אליו ויבקשוהו להחליט מה לעשות.

השניים הלכו למזיבוז. הבעש"ט קיבל אותם במאור פנים והאזין בענין רב לסיפורם. כאשר סימו, אמר להם הבעש"ט: "אין זאת אלא שהוחלט בבית דין של מעלה לשחרר את שניכם מהנסיון של העוני, מאחר ששניכם עמדתם בנסיון והאמונה החזקה שלכם בה' לא נפגמה. אולם אני חייב להזהיר אתכם, כי נסיון העושר לא פחות קשה וחמור ושוב יעמוד במבחן הבטחון שלכם בה'. נראה לי כי שניכם התחלתם את דרככם החדשה ב"רגל ימין". באשר לא נתתם לעושר לסחר לכם את הראש. תמשיכו בדרככם זו והשם בוודאי יהיה בעזרכם.

"אשר לויכוח הקטן שפרץ ביניכם המשיך הבעש"ט - אני חושב כי לאחד מכם וודאי יש בת שהגיעה לפרקה ואילו לאחר יש וודאי בן המחפש כלה. יהיה זה איפוא פתרון מושלם אם תשתדכו ביניכם ותתנו לזוג הצעיר את המתנות - מטבעות הזהב - שחשבתם לתת איש לרעהו. וכך תיערך החתונה, אם תרצו בכך, במזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת".

"שני היהודים היו מאושרים והסכימו בלב שלם להצעתו של הבעש"ט. עוד הציע להם הבעל שם-טוב, כי לפני שיקבעו את המועד לחופה, ימצא אבי הכלה נערה יתומה וענייה שהגיעה לפרקה ואבי החתן בחור עניי וחסר-כל, יחתנו אותם, ויכסו את כל הוצאות החתונה וגם יסדרו אותם בפרנסה, שניהם הבטיחו חגיגת לעשות כעצת הבעש"ט ועזבו את ביתו שמחים וטובי-לב.

בעיירה קטנה, לא הרחק ממזיבוז, חי לו יהודי עני, עם אשתו ומשפחתו ברוכת הילדים. כל היום היה היהודי שלנו מתרוצץ ברחובות, משחר טרף לביתו ובערב היה חוזר הביתה, מודאג ומיצר על שלא עלה בידו אלא להרוויח פרוטות אחדות, שלא הספיקו ללחם לפי הטף.

בשעות הערב ותחילת הלילה, היה היהודי - שמו היה אברהם - מנסה לשכוח את צרותיו על ידי שקיעה בים התלמוד. לימודים שהיו חביבים עליו יותר מכל. גם אשתו, שהיתה תמיד עסוקה בתיקון בגדי הילדים, אהבה להאזין לקול הערב של לימוד התורה, שהשמיע בעלה, כאשר רכן על גבי כרכי הגמרא הגדולים. היא היתה אשה טובה, צנועה, שלעולם לא התלוננה על מצבה הקשה של המשפחה ועל חיייה הקשים לצד בעלה וילדיה. ערב אחד, כאשר בעלה עמד להתחיל בלימוד היומי שלו, אמרה לו אשתו:

"אברהם, אתה יודע, אני שמעתי היום על צדיק, עושה נפלאות, שחי במזיבוז, העוזר לאנשים הנתונים בצרה. אומרים שכל מה שנחוץ הוא לקבל ברכה מאדם קדוש זה..."

"גם אני שמעתי על צדיק זה, רבי ישראל בעל-שם-טוב שמו" - השיב לה אברהם אך אין אני חושב שיהיה מתאים להטריד אדם קדוש כזה, בשביל בקשת ברכה לפרנסה עבורנו. האם אין אבינו שבשמים יודע, שאנחנו זקוקים לקצת יותר פרנסה...?"

"כן, כמובן, אני רק אשה ואולי אני לא מבינה, אך בכל זאת חושבת אני, שלא יוכל להזיק אם צדיק כזה יגיד איזה מלה טובה עבורנו" - הוסיפה האשה לשכנע את בעלה.

בסופו של דבר השתכנע אברהם, הלך למזיבוז וסיפר לבעל-שם-טוב על משפחתו ועל המצוקה שבה היא נתונה. הבעל שם-טוב השיב לו באומרו, כי "עוני, ממש כמו עושר, יכולים להיות נסיון, שבו השם יתברך מנסה את היהודי ובודק את מידת אמונתו ובטחונו בו. כאשר היהודי נשאר איתן באמונתו, מגיע הנסיון לקיצו. הנסיון שלך, ר' אברהם, עומד להסתיים בקרוב".

עוד אמר הבעש"ט לר' אברהם, כי בדרכו הביתה, כאשר יעבור את הגשר שעל הנהר, יסתכל היטב מתחת לצידו השמאלי של הגשר ושם הוא עתיד למצוא אוצר גדול...

אברהם יצא בדרכו הביתה, כשהוא מלא תקווה. הוא הגיע לגשר, עבר עליו ומיד החל לחפש אחרי האוצר המובטח. אולם אחרי שחיפש וחיפה פה ושם, הוא נואש מלמצוא את האוצר שחיפש. הוא הרים את מבטו וראה אדם הצועד לעברו מצידו השני של הגשר. כאשר הלה הגיע אליו, התברר לאברהם, כי זהו אדם מוכר לו, חייט יהודי מאחת העיירות הסמוכות. "מה אתה מחפש כאן, ר' אברהם? - שאלו החייט.

אברהם סיפר לו את הסיפור והוסיף: "אני חושב שעדיין לא הגיע זמני למצוא את האוצר עליו דיבר הבעש"ט. כנראה זהו חלום מתוך ולא יותר..."

"אם אתה כבר מדבר על חלום, תשמע את הסיפור שלי" - אמר לו החייט: "בלילה הקודם חלמתי חלום, בו פגשתי אדם זקן שאמר לי, כי בעיירה קטנה, לא הרחק ממזיבוז, חי יהודי, עם אשה וילדים, בבית ישן המט לפול. הם עניים מרודים, ממש אין להם מה לאכול והם לא יודעים כי ממש מתחת לרגליהם, בביתם, ליד התנור, קבור אוצר גדול. מה דעתך על זה? מה היית עושה במקומי עם חלום שכזה...?"

ר' אברהם לא השיב על השאלה, אלא מיהר להיפרד מן החייט ורץ הביתה. הלא נשאר על עמדו פעור פה ותהה על התנהגותו המוזרה של איש שיחור...

אברהם, שהיה בדרכו הביתה, קשר מיד את חלומו של החייט עם מצבו שלו. עוד מעט יתברר, אם אכן יש בחלומו של החייט איזה שהוא משמעות מעשית לגביו! הוא בקושי הצליח להתאפק ולחכות, עד שכולם ישכבו לישון ומיד החל במירדף הגדול אחרי האוצר. וראה זה פלא: אך החל חופר, ליד התנור, נתקלו ידיו הרועדות בארגז גדול, קבור עמוק באדמה ובו מטבעות זהב וכסף לרוב!...

"ברוך הוא ובורך שמו!" - קרא ר' אברהם בהתרגשות גדולה ומיד כיסה את הארגז בחול וטישטש את העקבות. הוא לא סיפר לאיש על הגילוי הגדול שלו. הוא גם החליט כי למרות שהוא עכשיו אדם עשיר, לא ישנה את אורח חייו בבת אחת, אלא מדי פעם יוציא מטבעות אחדים מן הארגז להשלמת המחייה של משפחתו, אחרי שירידי מהם קודם מעשר לצדקה.

את הכסף המיועד לצדקה - כך החליט הוא ישלשל לקופת הצדקה בבית הכנסת, כאשר איש לא יראה אותו...

עבור ימים אחדים ור' אברהם נרגע קמעה מן האירוע המסעיר שעבר עליו. הוא החליט עתה לשוב ולבקר אצל הבעש"ט כדי לספר לו כיצד

# פינת ההלכה - הלכות ספירת העומר



- א. קטן שהגדיל באמצע ימי הספירה ונעשה בר מצוה, אינו רשאי להמשיך לספור ספירת העומר בברכה. ואף שעד אותו יום ספר מדי לילה בלילה בברכה, משום מצות חינוך, אף על פי כן עליו להפסיק מלברך הלאה על ספירת העומר ביום שהגיע ל"ג שנה ויום אחד, מפני שכל ספירותיו שהיו בקטנותו אינן מוציאות אותו ידי חובתו לכשיגדל. כיון שאז היה פטור מכל המצוות. ואפילו מצות חינוך דרבנן לא היתה מוטלת על הקטן עצמו אלא על אביו. ומכיון שפטור היה מן המצוות קודם שיהיה בר מצוה, לא עלו לו ספירותיו בקטנותו לענין "תמימות" כדי שיוכל להמשיך לספור בברכה אחר שיגדל. והרי הוא גדול ומצווה על איסור ברכה שאינה צריכה, הילכך ישמע הברכה מהשליח צבור בכל לילה ולילה. ואחר כך יספור העומר עם הקהל. ומכל מקום אין למחות בקטן שהגדיל בימי הספירה אם ממשיך מעצמו לספור גם אחר כך בברכה.
- ב. מצות ספירת העומר צריכה להיות מעומד. וסמכו חז"ל דין זה על הנאמר (בפרשת ראה): "מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות", אל תקרי בקמה אלא בקומה. ומכל מקום אם מנה מיושב יצא. וזקן או חולה שקשה להם לעמוד רשאים לספור העומר לכתחלה כשהם יושבים, שכל שעת הדחק כדיעבד דמי.
- ג. מצוה על כל אחד ואחד מישראל לספור ספירת העומר בעצמו, שנאמר "וספרתם לכם", בלשון רבים, שתהיה ספירה בפי כל אחד. ומכל מקום אם נתכוון לצאת בספירת שליח צבור, וגם השליח צבור נתכוון להוציא, יוצא ידי חובתו בשמיעה, שהשומע כעונה.
- ד. הואיל ונחלקו הפוסקים אם מצות צריכות כוונה, ולדברי האומרים שאין המצוות צריכות כוונה, כל ששמע מהשליח צבור, או אדם אחר, את הברכה והספירה של העומר, אף על פי שלא נתכוון לצאת ידי חובה, נראה שייצא ידי חובה בשמיעתו, ולא יוכל לברך אחר כך כשיספור בעצמו. ואף על פי שההלכה היא שמצות צריכות כוונה מ"מ בספק ברכות יש לחוש להאומרים שאין מצות צריכות כוונה. הילכך טוב הדבר שיאמר בפירוש בתחלת ימי הספירה, "אני מכין שבכל לילה מן הלילות של ספירת העומר בשנה זו, שלא לצאת ידי חובת הברכה והספירה של העומר בשמיעתי אותם מפי השליח צבור, או אדם אחר, אלא רק כשאברך ואספור העומר בעצמי".
- ה. זמן ספירת העומר בלילה, ואם שכח לספור בתחילת הלילה סופר והולך כל הלילה. ולכתחלה נכון לספור אחר צאת הכוכבים, והוא כשמונה עשר רגעים אחר שקיעת החמה. וכן מנהג המדקדקים במצוות להמתין לצאת הכוכבים. וטוב שיקבעו סדר לימוד בין מנחה למעריב, כדי שייגיע זמן קריאת שמע וזמן ספירת העומר. ומכל מקום ציבור שסיימו תפלת ערבית מיד אחר השקיעה, ואינם ממתנים עד צאת הכוכבים, וקיים חשש שחלק מן הציבור ישכח לספור העומר, ויפסידו לגמרי מצות הספירה, יכולים לספור העומר בברכה בבין השמשות, שהואיל וספירת העומר בזמן הזה מדרבנן, ספקא דרבנן לקולא. אבל כל עוד שלא שקעה החמה אין לספור העומר בברכה בשום פנים. ואפילו בערב שבת לאחר קבלת שבת אין לספור קודם השקיעה.
- ו. מנהג יפה אף נעים בכמה קהלות מישראל שבימי הספירה בין מנחה לערבית קוראים מעט מפרקי אבות, ושומעים מפי תלמיד חכם מוסר השכל מענין הנאמר בפרקי אבות, דבר הלמד מענינו, וממשיכים בזה עד שייגיע זמן צאת הכוכבים, כדי שייספרו העומר בזמנו דהיינו אחר צאת הכוכבים. ונמצא מצוה גוררת מצוה, שבכדי לקיים המצוה מן המובחר לספור אחר זמן צאת הכוכבים, לומדים תורה ברבים. וראוי לעשות כן בכל קהל. וכל המזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו.
- ז. אחר שסופרים העומר אומרים "הרחמן הוא יחזיר עבודת בית המקדש למקומה במהרה בימינו". והטעם לפי שאין לנו עתה אלא הזכרה לבית המקדש, אבל לשופר ולולב יש עשייה. ונוהגים לומר למנצח בנגינות מזמור שיר ואנא בכח.
- ח. נחלקו הראשונים אם מצות ספירת העומר היא מצוה אחת המתמסכת על פני ארבעים ותשע יום, וזה מה שנאמר בתורה: תמימות תהינה, וממילא אם שכח יום אחד חיסר במצוה ואינו יכול לספור, שאין כאן תמימות. או שמצוה זו היא מצוה בפני עצמה בכל לילה. ולכן לדינא אם שכח או הזיד ולא ספר ספירת העומר אפילו רק לילה אחד, אינו יכול יותר לברך על ספירת העומר מהלילה שלאחר מכן והלאה, אלא יספור בלילה ברכה. ודסקפ ברכת להקל.

## פרפראות לתורה

הגאון **רבי יאשיהו פינטו** זצ"ל, בספרו "כסף נבחר", מוצא במצוות השמיטה שתי מתנות מופלאות: **האמונה ומדת הצדקה**. כשהעשיר ניצב בחיבוך ידיים מול שדותיו הרחבים, כאילו לא שלו הם, הוא נזכר מי הם הבעלים האמתיים של האדמות, ואז מתחדדת אצלו מדת האמונה. כשהוא נאלץ לאכול מן הפירות בתור אורח, הוא גם **מרגיש לפתע את תחושתו של העני** כשהוא מצפה לשלחן אחרים. כשהוא נושא עיניו למרום ושואל בחשש "מה נאכל בשנה השביעית?", הוא גם מבין באחת את טיבן של הדמעות הדולפות מעיניו של קשה-יום המלא בדאגה כיצד יביא טרף לביתו.

אחת לשבע שנים ניתנת לעשיר הזדמנות לראות את הדברים מצדו השני של המטבע. כך יכין עצמו לקראת שש השנים הבאות, ללכת בנתיב האמונה ולאחוז בפלך הצדקה.

ואכן, חוק הוא בטבע אנוש - מי שמעולם לא הכיר טיבה של עניות, יקשה עליו לחוש ברעבונו של הדל. גם אם יהיה אדם רחמן בטבעו, כל עוד לא חש על בשרו - לא יבין. מה שרואים מבקתתו של העני - לא רואים מטירתו של העשיר.

צאו ובדקו, אנשים נדיבים הם בדרך כלל כאלה שסבלו בעבר מעניות וחשו את תחושת החוסר. בְּדַקוּ מי מאנשי השלטון דואג לחלשים, ותגלו שאילו אנשים שהיו בעבר במעגל העוני.

על כל פנים, על העשיר לנסות לחוש את תחושתו של העני, להרגיש איך הוא סובל מקור, איך הוא חש ברעב, ורק כך יוכל להיטיב לו לפי צורכו.

הגאון **רבי נסים יעקב עטיה** זצ"ל, מצא לכך רמז בפסוק: "את העני עמך" - עליו לרדת לעומקו ולמצבו של העני, לחוש כאילו אתה בעצמך עני, וכך ייקל עליו לרחם עליו לתת לו די מחסורו אשר יחסר לו.

מלבד בשנת השמיטה, יש לעשירים הזדמנות נוספת לחוש במצוקתם של העניים, והיא בימי צום. זוהי גם אחת מהמטרות של התענית, שיכיר צער הרעבון וירחם על הרעבים. ובזה פירשו את הפסוק: "הָלוֹא זֶה צוֹם אֲבָחְרָהּ וְגו' הָלוֹא פָּרִס לְרַעֵב לֶחֶמְךָ וְעַנְיִים מְרוֹדִים תִּבְיֵא בֵּית כִּי תִרְאֶה עָרֶם וְכִסְיֹתָ וּמִבְשָׁרְךָ לֹא תִתְעַלֵּם" (ישעיה נ"ח, ו'-ז) - על ידי הצום שביבא אותך להכיר במצוקת הרעבים, "פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית", ואז ממילא מצווה גוררת מצווה, שאחר שתאכילם תזכה גם בהלבשת ערומים, "כי תראה ערום וכסיתו".

יסוד זה אנו מוצאים גם במסכת ברכות (מ' ע"א), שם אמרו חז"ל: "אסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו, שנאמר 'ונתתי עשב בשדך לבהמתה' והדר 'ואכלתו וישבעת'. והטעם לכך כיון **שהשבֵע איננו מרגיש בחסרונו של הרעב** (במקרה הזה הבהמה)".

נוהג היה הגאון **רבי רפאל ברוך טולידנו** זצ"ל ללכת בימות החורף לאסוף כסף מנדיבי עם עבור בגדים חמים ליתומים ולאומנות. פעם הלך להתרים לצדקה עשיר גדול, שכגודל עושרו כן גודל קמצנותו. יום שלג היה אותו היום, והקור בחוץ היה מקפיא עצמות. הגיע הרב לפתח ביתו של העשיר, ונקש על הדלת. העשיר, שביטו מוסק היה היטב, יצא לקראתו בבגד קל וקידמו לשלום.

ביקש העשיר להכניסו לטרקלינו המהודר ולכבדו בכוס משקה חם, אך הרב התעקש להישאר במקומו במפתח הדלת, ולדבר עם העשיר שם. פתח הרב בשבח **מצוות** הצדקה, והאריך בדברים אודות צערם של היתומים והאלמנות הקופאים מקור מחוסר כסות ראויה. ככל שהאריך הרב בדיבורו, גילה העשיר סימני מצוקה הולכים וגוברים. גופו החל לרעוד בלא שליטה, שיניו נקשו זו לזו והוא התקשה לעמוד בקור המקפיא.

משנוכח לראות כי הרב אינו מתכוון לסיים את דבריו, והקור כבר חדר לתוך עצמותיו הפנימיות, ביקש והפציר שוב בכל לשון של בקשה כי יאות הרב להיכנס לסלון החמים. "איני מסוגל עוד לעמוד בכפור הזה", אמר בחוסר אונים ובקוצר רוח.

"נכון שזו הרגשה קשה?...". הישיר אליו הרב מבטו, "את ההרגשה הזו מרגישים עניי העיר, ולא לשעה קלה, אלא במשך כל חודשי החורף. עבורם באתי לדבר על לבך!".

העשיר לא נזקק למלא אחת נוספת. אחר שחש על בשרו את סבלם של העניים, בו במקום הבטיח לספק לנצרכים בעירו בגדים חמים. גם אם שפר עלינו מצבנו, נססה בדמיונו להיכנס לנעליו של העני ולחוש את תחושתו. חבל להמתין שה' יטעים אותנו בהרגשתו של הנזקק...

# "המרכז לערבות הדדית" (ע"ר)

גליון מס': 43. פרשת: בהר. י"ב באייר ה'תשע"ט

העלון מוקדש לרפוא"ש בדרכי נעם:  
בת ציון אביגיל בת סימה יוכבד תח"ו

זמני שבת קודש: בהר.

כניסה יציאה ר"ת

ירושלים: 19:15 20:07 21:01

תל אביב: 19:13 20:05 20:58

חיפה: 19:16 20:07 21:02

בית שמש: 19:13 22:05 20:58

הזמנים עפ"י לוח אור החיים.

## סיפור לשבת:

ה'בדיחה' שקימה את ברכת הרב. עמ' - 2.

## פניני אוה"ח:

שיכות ארץ ישראל לעם ישראל. עמ' - 3.

## עלי עין:

הדרך לזכות בעין טובה. עמ' - 3.

## חודה של פרשה:

חידה נושאת פרטים. עמ' - 4. גם המבוגרים מוזמנים.

ב"ה **גַּמְ"ז** **דַּרְכֵי זָיִים**

בנשיאות הרב אייל עמרמי שליט"א

## להשאלת:

גמרות שוטנשטין,

וספרי טוש"ע.

רח' נחום פינת מלכי-ישראל, שכונת גאולה.

## לפרטים:

פל': 054-844-86-83

או בקו המידע:

079-53-23-549

בשנת השמיטה באה התורה ומאזנת לנו את החשיבה ואומרת לנו פשוט אל תעשו כלום, תנו לביזנס לזרום לבד, וגם... אין רווחים, כל הפירות שגדלים הם הפקר לכולם ולכם מותר להנות מהם בדיוק כפי שהם מותרים לשאר העולם - לאכילה, ולא לצורך עשית רווחים.

והעולה ממכלול הדברים, שכל רכושנו בעולם אינו שלנו אלא של הקב"ה ואדם יכול לתפוס בעלות' על מה שהוא רוצה... אך לזכור שהכל שייך לריבונו של עולם.

**"קנית בית, יופי זה שלך,  
קנית עבד, יפה זה שלך,  
אבל..."**

ומסר זה מלווה אותנו גם בהמשך הפרשה, קנית בית, יופי זה שלך, קנית עבד, יפה זה שלך, אבל... עד היובל אין מכירה לעולם, למה "כי לי כל הארץ".

קנית חפץ בזול, או מכרת ברווח? אולי גם שתייהם? יפה! תרוויחו!, אבל שים לב שאין כאן הונאה ולא מכרת את זה ביותר משתות.

רוצה לפתוח בנק להלוואות? יפה על היוזמה, אבל שים לב - ללא איסורי ריבית.

הקב"ה נותן לנו לעשות שימוש בעולמו, ועלינו להשכיל ולעשות שימוש נכון, בהתאם להוראות וכך נזכה להמשיך ולהנות מהשימוש בעולמו, ולנחול שכר טוב לעולם הנצח.

*מת פאוס ואנאפק,  
לכל בית ישראל*

מוקדש ללידנו ממנהלי מערך ההפצה ר' אביחי עוזרי. ה"ו להצלחה בכל הענינים .

## מבט מהפרשה:

הסתכלות לחיים מפרשת השבוע.

## 'בעלות' ו'ביזנס' -המדריך המקוצר.

בפרשת השבוע, מלמדת אותנו התורה את צורת ההתנהגות של האדם עם רכושו וכיצד עליו להסתכל על 'בעלותו' ברכוש.

תחילה מבארת לנו התורה את צורת ההתנהגות בשדה, (שבימים עברו היתה מקור הפרנסה הבסיסי של האדם) - "שש שנים תזרע שדך, ושש שנים תזמור כרמך, ואספת את תבואתה" השדה שלך והכרם שלך וכו' ותפקידך לעבוד שם, לזרוע ולחרוש ולא לצפות שהכל יקרה מאליו, שכפי הידוע לנו על האדם לעשות השתדלות לפרנסתו, כל אחד לפי דרגתו.

אך עם כל זה כל לנו לשכוח שזה שהקרקע שלנו, ותפקידנו לזרוע, לחרוש, לקצור וכו' לא אומר בכלל שאנו אחראים לתוצאות הטובות ממנה ובתכל'ס היא לא באמת שלנו, אלא של הקב"ה.

ולכך באה התורה ומצווה אותנו על שנת השמיטה, "ובשנה השביעית שבת שְׁבֹתוֹן יְהִי לְאָרֶץ ... שְׁדָךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמַר: אֵת סְפִיחֵי קִצְיֹרְךָ לֹא תִקְצֹר ... שְׁנַת שְׁבֹתוֹן יְהִי לְאָרֶץ: וְהִיְתָה שִׁבְתָּהּ לְכֶם לְאֲכֹלָה לְךָ וּלְעֶבְדְּךָ וּלְאִמְתְּךָ וּלְשִׁכְיֹרְךָ וּלְתוֹשֶׁבֶת הָעָרִים עִמָּךְ"

## בא "ליטול שכר כולם"

דברי הגמ': "אם ראית את הבריות שנתיאשו ידיהם מן התורה מאוד, עמוד והתחזק בה ואתה מקבל

שכר כולם" (ירושלמי ברכות סח.)

באפשרותך להקדיש את הלימוד להצלחתך, או להבדיל לע"נ יקירך,

חייג עכשיו: 052-7100-955.



מרכז לערבות הדדית ע"ר  
**"עמוד עולם"**  
לע"נ יהודה בן אסתר ובנין פורל בן מרים



בדיחה של שידוך

חסידי רווק צעיר בשם מאיר, בילה את תקופת החגים בחצר הרבי שלו, הרב דוב בער, המגיד ממעזריטש. כשהגיעה השעה להיפרד לשלום ונתנו לו להיכנס לחדרו של הרב, הוא התלונן על קשייו למצוא אישה. בשל מצבו הכלכלי העגום איש לא הציע לו שידוך.

"לך לשלום", אמר הרבי. "ואת הצעת הנישואין הראשונה שתבוא אליך – קבל".

בדרכו הביתה לן האישי הצעיר למשך הלילה בפונדק כפרי שבו הוא מצא קבוצת לא-יוצלחים שבזכו את זמנם בשתייה ובבדיחות טפשויות. כיוון שהיה לו קר הוא מצא מושב בפינה ליד האח הבוהרת. הוא ניסה שלא להתבלט, אך הפוחחים גילו אותו וביקשוהו לדעת מהיכן הוא מגיע ובמה הוא עוסק. הוא אמר להם מהי עיר הולדתו ואמר להם שזה עתה היה אצל המגיד ממעזריטש.

"מה רצית מן הרבי?" הם חקרוהו.

הוא אמר להם: "ביקשתי מן הרבי להתפלל לאלוקים שיעזור לי לפגוש את רעייתי המיועדת, ואז הוא אמר לי שאצטרך להסכים לשידוך הראשון שיוצע לי".

מששמע זאת אחד מן החבורה, הוא קפץ והכריז: "מצוין! יש לי שידוך מצוין עבורך. אחותי היא גרושה טרייה ויש לה נדוניה של מאה רובלי כסף – והיא אפילו נמצאת כאן! אם אתה מסכים, נוכל לסגור את השידוך תיכף ומיד!" למעשה, לאותו לא-יוצלח לא היה שום קשר לאותה אישה צעירה. היא הייתה בתו של בעל הפונדק העשיר, שנעדר מביתו באותה שעה.

מאיר ענה בקור רוח: "טוב, אני מסכים".

הפוחח רץ לתוך המטבח, הסביר לבחורה את הבדיחה וביקש ממנה לשחק את תפקיד הרעייה המיועדת, באומרו שזה יהיה מצוין לעסקי הפונדק, שכן לבטח יזמנו משקאות רבים כדי לחגוג את המאורע. בתמימותה, היא הסכימה לכך, וכאשר שבה לחדר האורחים קידמוהו כולם בתרועות רמות ובמחייאות כפיים.

כדי לפנק את החסיד הצעיר לכבוד האירוסין הלא שגרתיים, הזמינה חבורת הפוחחים וודקה. הם שתו "לחיים" וברכו את הבחור וכל העת צחקו מאחורי גבו. ואז אחד מהם הציע הצעה נוספת: "למה שלא נארגן את טקס הנישואין מייד? נוכל לעשות מסיבה אדירה!"

אחד מחבריו התנגד לכך: "אבל אף אחד מאיתנו לא יודע כיצד לכתוב 'כתובה' (חוזת נישואין) ולערך את טקס הקידושין".

מאיר, כששמע אותם, התנדב מייד ואמר שהוא יודע גם לכתוב את הכתובה וגם לערוך את הטקס. בשומעם זאת, הם החלו לצהול אף יותר. הם לקחו מפה לבנה, קשרו אותה לארבעה מקלות מטאטא והחזיקוהו מעל ראשם של בני הזוג בתור חופה. החסיד רשם את הכתובה ולאחר מכן קידש דוין את האישה הצעירה והמצחקת כאשרתו החוקית כדת משה וישראל.

רעיו נהנו כעת מן הבדיחה שלהם עד כדי כך, שהם משכו בכובעו מכל עבר, לעגו לו ללא כל מעצורים ואפילו החלו להכותו מעט. כשראה את מצב הדברים, הצעיר נמלט משם והעביר את הלילה בצריפו של אחד מן הגויים בכפר. בבוקר הוא העז להתקרב לדלת הפונדק, אך חשש להיכנס פן יחטוף שוב מכות. בדיוק באותו רגע הוא שמע את אחד המשרתים באומר, "הנה מגיע 'אבי הכלה'!".

הצעיר ניגש לבעל הפונדק ואמר לו, "מה שלומך, חותני?"

ביתו, שיצאה לקדם את פניו, הסבירה: "האישי הצעיר הזה שיעשע אותנו קצת, ואמש עשינו חופה וקידושין רק לשם השעשועו! אתה תשמח כשתשמע כמה אוכל ומשקאות חריפים מכרנו".

הדבר לא מצא חן בעיני אביה והוא חקר אותה כדי לגלות בדיוק מה התרחש. כאשר שמע את תשובותיה הוא צעק בחימה על מאיר: "מה עלה בדעתך להתחתן עם הגברת הצעירה הזאת? אולי האידיויטים האלה לא מבינים את ההשלכות של כתובה וטקס קידושין בפני עדים, אבל אם אתה באמת חסיד ותלמיד ישיבה כמו שאתה נראה, אז אתה בטח יודע היטב מה משמעותם. לא קלטת שהם עושים ממך צחוק?"

וכדי להבהיר את עצמו הוא סטר לצעיר התם על פניו. אולם במהרה הוא שינה את דעתו בעניין ואמר לעצמו, "מאחר שאני כבר תקוע עם הנווד הזה, אצטרך לדבר איתו בנימוס כדי שאוכל לצאת מהבלגן הזה. אחרת הוא עוד עלול לעגן את ביתי לנצח".

הוא שינה את נימת דיבורו, ביקש מן הצעיר לתת לכתו כתב גירושין והבטיח לו עשרים רובלי כסף עבור הטרחה. להפתעתו, הצעיר – שהיה נראה כעני מרוד – סירב. בעל הפונדק העלה את גובה ההצעה שלו מספר פעמים, אולם בכל פעם נתקל בסירוב דומה.

"אתה יכול להפסיק לשחד אותי", אמר מאיר לבסוף. "בוא ואסביר לך מה באמת קורה כאן. הרבי שלי אמר לי להסכים לשידוך הראשון שיוצע לי, וזה מה שעשיתי. אולי החבורה הזאת ראתה את כל העניין כבדיחה, אבל אני לקחתי את זה ברצינות. קיבלתי את ההצעה בהתאם להנחיותיו של הרבי ובהחלט לא אסוג מכך ללא הוראה מפורשת מן הרבי. אם אינך מסכים לשידוך, בוא ונלך לרבי יחדיו וניתן לו להכריע".

בעל הפונדק ההמום הבין שאין לו ברירה אלא לנסוע למעזריטש. בהגיעם לשם, הוא שטח תלונתו בפני המגיד. "יום אחד, כשנעדרתי מביתי, הגיע הקבצן הזה, האמין לחבורת הבדחנים שאמרו לו שבתי היא אחותם וקיבל את הצעתם לשאתה לאישה. לאחר מכן הם עשו חופה והוא נשא אותה בפני עדים! הצעתי לו מתנת כסף כדי שיתן לה גט, אבל הוא לא מסכים לכך ללא הסכמתך המפורשת. אני מוכן עכשיו להציע לו מאה רובלי כסף כל עוד יסכים לתת לבתי גט".

"אני אדון בכך עם הצעיר", אמר המגיד.

כאשר חזר בעל הפונדק לאחר שעות מספר, אמר לו המגיד: "שוחחתי בענין הגירושין עם הצעיר והוא מסכים – בתנאי שתיתן לו אלף רובלי כסף".

המשך בעמ' 4

שבת כהלכתה:

הלכות שבת



משחקים

מותר לשחק בפאזל של תמונות וציורים שונים כיציאת מצרים, מועדי ישראל ועוד, וכן פאזל עם אותיות וכיתובים שונים.

מותר לילדים לשחק בגולות או חמש אבנים על גבי קרקע מרוצפת, אבל לא על עפר, שמא יחפרו או ישוו את הגומות שבעפר.

באפשרותך להקדיש פינה זו להצלחתך, או להבדיל לע"נ יקרך. (להקדשה חייגו: 052-7100-955)

לבריאות והצלחה:

- דוד ראובן בן נלי נעכא.
- רבקה אפרת בת שרה.
- אברהם בן דליה.
- יוסף אברהם בן טובה.
- יעל בת בתיה.
- נועה בת מזל פורטונה, - לזיווג הגון
- דניאל בן מרים, אסתר בת יעל. - לרפוא"ש, זש"ק.
- אסתר הדסה בת אילנה.
- נועה בת אסתר הדסה.
- אליה שאול בן מיטל.
- אייל אליהו בן אילנה.
- סימה יוכבד בת רות סולטנה יהודית.
- שירלי בת דינה.
- ליאון בן אסתר.

לע"נ:

- מורנו ורבנו הגאון הגדול
- הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה.
- יהודה בן אסתר.
- ברוך פרג' בן יצחק ומרים.
- אסתר עזת בת מרים.
- בוריה בוריס בן ספירה.
- יהודה אריה בן ר' צבי דוד ומינה.
- אברהם בכר חי בן שמחה אבלין.
- יוסף בן משה וליאה.

בן פורת עלי עין:  
עין הרע בזוית יהודית.

## עין רעה' ומרה שחורה.

בהמשך לפינתנו מהשבת שעברה בפרקי אבות אנו רואים את דברי רבי יוחנן שמביא עצות טובות של חכמינו ממה כדאי מאוד להתרחק. ושוב הם מדגישים לנו את עניין העין (פרק ב', י"א) "רבי יהושע אומר עין הרע ויצר הרע ושנאת הבריות מוציאים את האדם מן העולם" ומסביר ר' עובדיה מברטנורא בשם המפרשים שמכניס עין הרע בממון חבירו או בבניו ומזיק לו ה' ירחם.

וממשיך ומסביר הרמב"ם על 'שנאת הבריות' שמרוב קנאה אותו בן אדם לא מסוגל לשבת בחברת אנשים. ויש מפרשים שפשוט הוא מביא את האנשים לשנוא אותו וכל זה הרמב"ם אמר ש "חריצות לממון רוב התאוה ורוע הנפש והוא חולי המרה השחורה שיביא האדם למאוס ראות עיניו וישנאוהו וייטב לו חברת החיות והתבדודות במדברות וביערות ויבחר לו מקום שאינן מיושב וזה אצלם לא מצד פרושות רק לרוע תאוותם וקנאתם בזולתם אלו ימיתו [האדם] בלא ספק כי יחלה גופו וימות טרם עתו".

אם נתבונן במה מתחיל היצר, -בעין כמו שנאמר 'עין רואה ולב חומד' וכו' ואחר כך יצר הרע בווער בו לקנאות ולאחר מכן ה' ישמור, אבל לשמחתנו ישנם כמה דרכים להנצל מהעין שלא נחטא ונפול למדרון החלקלק ואחת מהן מוזכרת מייד במשנה הבאה: "רבי יוסי אומר, יהי קמון חבירך חביב עליך כשליך, והתקן עצמך ללמד תורה, שאינה ירשה לך. וכל מצעריך יהיו לשם שקינים" ברגע שאתה מסתכל על חברך ובכלל ההצלחות שלו, אם זה ממון או כל דבר אחר תסתכל על עצמך איך היית רוצה שאחרים יסתכלו עליך? באיזה מבט? רק עין טובה! כך אתה כשאתה רואה הצלחה של חבר ישר תיתן בה ברכה כמאמר הזהר הקדוש בשביל שלא יהיה חלילה איזה פגע מההסתכלות.

וכן התקן עצמך ללמוד תורה. ברגע שאדם "מתקין" את עצמו ללמוד תורה עושה הכנה לפני הלימוד לומד מוסר, מקיים דרך ארץ קדמה לתורה אזי אותו אדם תמיד יסתכל בעין טובה על חבירו וזוכה שכל מעשיו יהיו לשם שמים.

שבת מבורכת לכל עם ישראל.

נב. ניתן להעביר שאלות בקו המידע של הארגון שלוחה 3 ולאחמ"כ 2

להוצאת עיה"ר בעופרת, ויעוץ בעיני החיים, ע"י רבני הארגון,  
חייגו: 052-7100-955.



פעם אחת היו שתי אנשים,

הראשון היה שמן מאוד, והשני היה רזה מאוד.

אז השמן אומר לרזה: "כשמסתכלים עליך חושבים שאין אוכל בעולם!"

ענה לו הרזה: "וכשמסתכלים עליך מבינים למה"

איך אחד בא לפסיכולוג, ואומר לו:

"דוקטור, אני חושב שאני כלב"

שואל אותו הפסיכולוג: ממתי אתה חושב ככה?

עונה האי"ש: "מאז שאני גור".

### נהנים מהעלון?

רוצים לקבל אותו מידי שבוע ישירות לתיבת המייל שלכם?



ALONHLH@GMAIL.COM



והעלון בעז"ה אצלכם במייל מידי שבוע.

תגובות/הארות/הערות/הצעות ליעול, יתקבלו

בברכה במייל זה או בקו המערכת: 077-971-1233

שלוחה 3.



## פניני אור החיים:

מתורתו של רבנו הק'  
ר' חיים בן עטר זיע"א

## 'ארץ ישראל' שייכת לנו.

### רק אם נשמור תורה ומצוות

'וידבר ה' אל משה בְּהַר סִינִי לֵאמֹר, דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תֵבֵאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁכַתָּה הָאָרֶץ שְׁבֵת לָהּ'

רבינו האור החיים הקדוש מביא את שאלת חכמינו המובאת גם בפירוש רש"י, 'מה ענין שמיטה אצל הר סיני, כלומר: מדוע הוזכר דוקא במצוות שמיטה שה' דיבר אל משה בהר סיני, והלא כל התורה ניתנה בהר סיני, ומדוע הודגש הענין דוקא במצוות שמיטה, שנראה שיש לענין קשר מיוחד למצוות שביתת הארץ.

ומתוך רבינו הקדוש, וזה לשון קודשו: 'ואולי כי לצד שהזכיר מתנת הארץ דכתיב 'אשר אני נותן' דקדק לומר 'בהר סיני', לומר כי מחמת 'הר סיני' פירוש מה שקיבלו בו, היא שנגמרה המתנה, שעל מנת תורה, נתן ה' את הארץ, עד כאן לשון קודשו.

כלומר: דווקא במצוות שמיטה, שמוזכר בה גם נתינת ארץ ישראל לעם ישראל, הוזכר הענין של הר סיני, לומר לנו זה תלוי בזה, שרק אם נשמור על התורה שניתנה בסיני, יהיה לנו את ארץ ישראל.

ובהמשך הפרשה נאמר 'אני ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרָיִם לָתֵת לָכֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֻלְמֵי, ושואל רבינו הקדוש מהו הכוונה שחזר לומר 'להיות לכם לאלקים', והרי כבר נאמר בתחילת הפסוק 'אני ה' אלקיכם'???

ומתוך רבינו הקדוש שנתכוין לומר, שתכלית נתינת ארץ ישראל 'להיות לכם לאלקים' ולא בשביל תאוות גשמיות.

זה לשון קודשו: ואומרנו אני ה', פירוש והגם שאני אומר לכם להוציא אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען, לא לאכול מטובה ולשבוע מפריה הוא התכלית, אלא 'להיות לכם לאלהים' הוא עיקר הארץ, ואמרנו זכרונם לברכה בתורת כהנים וזה לשונם כל היושב בארץ ישראל מקבל עליו עול מלכות שמים'. עד כאן לשון קודשו.

[אור החיים בהר פרק כה פסוקים א לח]

מוקדש להצלחת נועה בת מזל פורטונה תח"י.

להצלחה בכל העינינים, וזיווג הגון על הצד הטוב במהרה, אמן.

## בקיצה'ר:

רעיון קצר לשולחן השבת.

" וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהַר סִינִי לֵאמֹר"

(פרק כ"ה פס' א')

בפס' זה נרמזת צורת ההנהגה המתבקשת מתלמידי החכמים על כל גווניהם.

השם 'משה' מסמל את המושג 'תלמיד חכם' (כדברי הרש"י במסכת חולין צ"ג א').

המושגים 'הר' ו 'סיני' מסמלים שיטות לימוד, כדברי הגמ' בברכות (דף ס"ז) שרב יוסף היה מכונה 'סיני' ע"ש שהיה בקי בבריות (והיה זוכר את הדברים כנתינתם מסיני) ורבה היה מכונה 'עוקר הרים' שהיה מחווד בפילפול.

ועל זה ממשיך הפס' 'לאמור', לרמז לנו שכל תלמיד חכם ושיטת הלימוד שלו, צריך שילמד תורה לאחרים, ולא יאמר שלומד לעצמו, והעיקר שיעלה ויתעלה בתורה, אלא כדברי התנא באבות 'והעמידו תלמידים הרבה" - שיאמר את התורה הלאה לדור הבא.

(ע"פ אמרי אברהם)

# חודה של פרשה:

חידה לפרשה עפ"י רש"י והפסוקים.



בין הפותרים נכונה תערך הגרלה על:



**קופסא פלסטיק  
+מברשת לכובע  
בשווי כ 140 ₪.**

פתרונות ניתן לשלוח עד ליום שלישי.

במייל: ALONHLH@gmail.com או בטלפון: 077-971-1233.

בעמדות "נדרים פלוס": באמצעות "שלח הודעה".

או ב"נדרים פון": 03-763-0585, שלוחה: 6,500.

**פתרון חידה לפרשת קדושים:**

מדובר על לאו 'לא תעוננו' ש' הרש"י: לא תעוננו לשון עונות ושעות שאומר יום פלוני יפה להתחיל מלאכה, שעה פלונית קשה לצאת, והעובר עליה ומשדלה לאחרים עובר על מצוות לא תעשה וחייב מלקות  
**הזוכה: אליהו רפאלי הי"ו י-ם**

למרות שלשטוז לא בניו השוותני התורה.  
מועלתי משטוז לא בניו יותר גדולה.  
הלא בנייה תצטרך להמתין לגאולה ימים.  
ימים כפי שביארו לנו זוכמים.  
אני מביש סמוך למכירה זוכה לגאולה.  
גם זוזרת לבעלים ביוכל ללא תמורה.  
התדע מי אני שבכתב הזידה טמונה?  
זהו!!!

החידות נערכו ע"י הרב ישראל בר אורין שליט"א, ומוגשות באדיבותו

ב"ה

יהודי יקר נא הקדש זקה מזמנך ואמור פרק תהילים לרפואת הרך הנולד:

הרך הנולד בן אפרת בת מזל הי"ו

תזכו למצוות.

**זיכוי  
הרבים  
כסכום de**

**כוס  
קפה**



**קורא יקר!**

אם גם אתה נהנה מקריאת העלון בשבת קודש, בוא לקחת חלק בהרחבת התפוצה

**שים לב!**

בתרומה סמלית של **5 שקלים בלבד**

נוכל להניח את העלון על שולחן השבת של עוד כ- 20 משפחות!

**חייג עכשיו:**

**052-7100-955**

ושמך יוזכר לברכה בעלון ויועבר לתפילה בכלל מוצ"ש

כ"כ ניתן לתרום

בעמדות נדרים פלוס בבתי הכנסת או בנדרים פון טל: 03-763-0585 שלוחה 6500 - המרכז לערבות הדדית

## המשך סיפור לשבת מעמ' 2

אך מה ביחס לבתך? האם לא הגיעה השעה שהיא תינשא לאיש? הרשה לי להציע לך שידוך מצוין עבורה. אני מכיר אדם צעיר, יהודי מלומד וירא שמים, המגיע ממשפחה בעלת שושלת נאה וטובה והוא עצמו איש בעל אופי מצוין..."

"אני אקבל בשמחה כל אדם שתמליץ עליו, רבי", אמר בעל הפונדק, שרחש כבוד רב למנהיגי החסידי המפורסם.

"לחתן המיועד יש רק חיסרון אחד", המשיך המגיד. "הוא קבצן, ובשל עוניו הוא עושה רושם עלוב ולא אטרקטיבי. אך עכשיו הסתדר גם עניין זה. אתה רואה, זה עתה הוא קיבל אלף רובלי כסף שהוא יביא עמו לנישואין. כך לא תפסיד כלום אם "תקנה" את 'הבעל הראשון'..."

"אתה רואה", סיכם הרבי דוב בער ואמר, "אין צורך בגט ובנישואין נוספים. אני מבטיח לך: זה שידוך מן השמיים. אני מאחל לשניכם לנסוע הביתה ולזוג הצעיר לחיות באושר".

בעל הפונדק לקח אל לבו את עצת הרבי והלך הביתה בשמחה עם חתנו, ובני הזוג הטרי חיו את חייהם המשותפים בהרמוניה וברוב טובה.

לפי גירסא אחרת של סיפור זה, הרבי הוא הרב משה צבי מסוורן ובעל הפונדק הוא מר צבי וולבקה. ולפי גירסא זו, המעשה ארע בל"ג בעומר. (בית חב"ד - הרב ירחמיאל טילס)

**"טעם האושר הוא לא להשיג את מה**

**שאתה חפץ,**

**אלא לאהוב**

**את מה שכבר קבלת"**

ניתן לתרום בכל עמדות נדרים פלוס.



הדפסה והפצה:



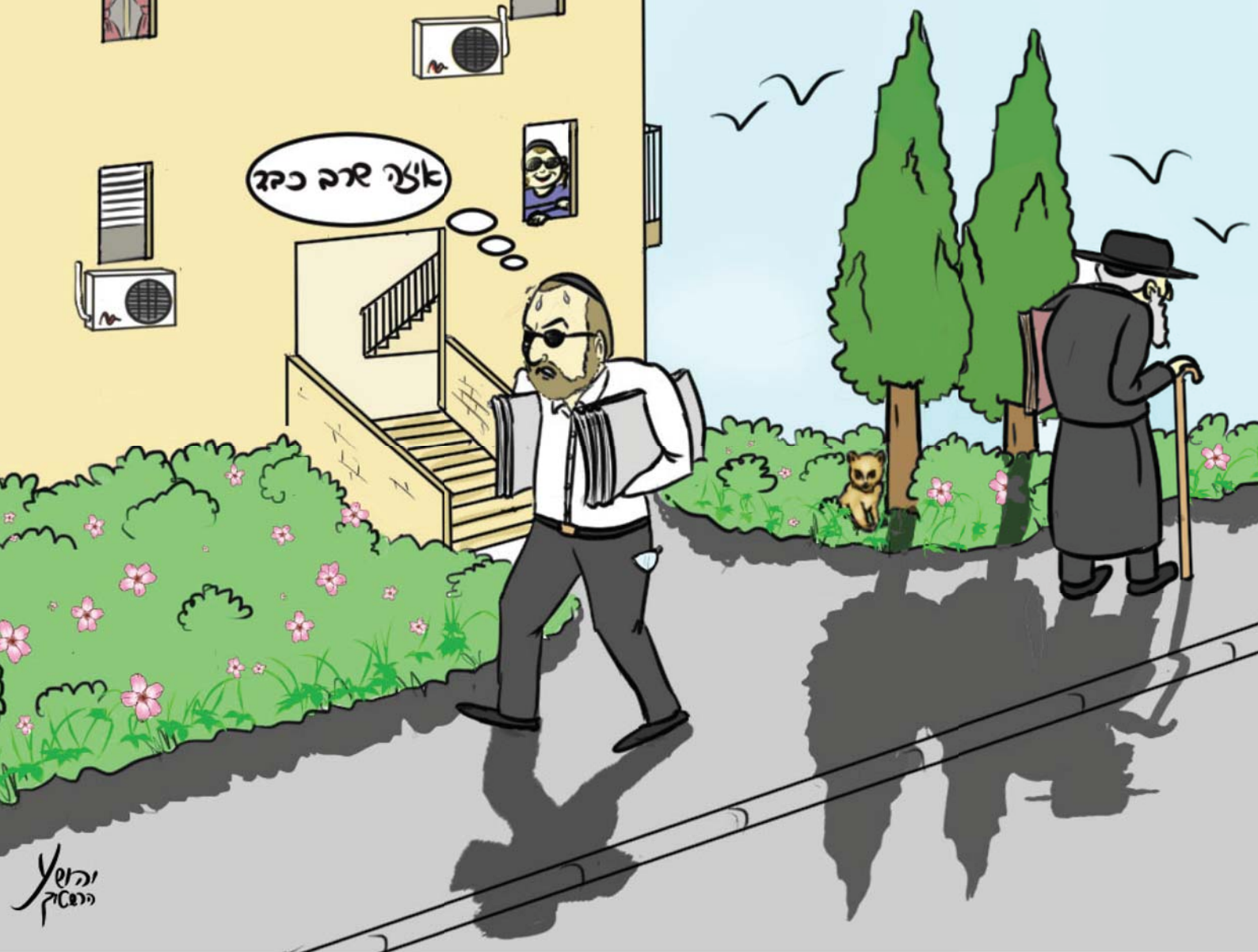
mediabar99@gmail.com

העלון יוצא לאור בסיעתא דשמיא ע"י: "המרכז לערבות הדדית" 580646396 (ע"ר). רח' חנה 1. ירושלים.

טלפון: 077-971-1233/052-7100-955. מייל: HLA580646396@gmail.com

לתרומות: בנק דיסקונט-11 סניף: 64, מ"ח: 155024.





כאלו בחור שרוב מתיק ושמל יוקדת  
**לא צריך לצאת מהבית**  
 כדי להדמיס

שולחים את הקבצים

באימייל: [g5337722@gmail.com](mailto:g5337722@gmail.com)

ומקבלים את החומר המודפס

עם שליח עד לפתח הבית

\* עלות משלוח 30 ש"ח



דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 (פינת רח' בר אילן) ירושלים טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: [g5337722@gmail.com](mailto:g5337722@gmail.com) | שעות פתיחה: א'-ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00